

Program rozvoje Ústeckého kraje 2008 - 2013

duben 2008

Obsah

Obsah	2
Seznam tabulek, grafů a obrázků	4
1. Analytický profil Ústeckého kraje	6
Základní charakteristika kraje	6
Obyvatelstvo	10
Osídlení a územní rozvoj	15
Lidské zdroje a trh práce	26
Občanská vybavenost	34
Ekonomická základna	39
Cestovní ruch	48
Doprava a technická infrastruktura	55
Životní prostředí	68
SWOT	82
2. Návrhová část Programu rozvoje Ústeckého kraje	84
Úvod a metodika	84
Soustava cílů, priorit a opatření	88
Priorita 1: Rozvoj dopravy	89
Zkvalitnění dopravní sítě	91
Rozvoj dopravní obslužnosti	93
Priorita 2: Rozvoj lidských zdrojů	95
Rozvoj vzdělanosti	99
Rozvoj, zkvalitnění a zefektivnění zdravotní péče	101
Zkvalitnění poskytování sociálních služeb	103
Priorita 3: Životní prostředí a zemědělství	105
Zlepšování kvality životního prostředí	108
Rozvoj multifunkčního zemědělství a podpora konkurenceschopnosti zemědělské produkce ..	110
Priorita 4: Podpora ekonomického rozvoje	113
Rozvoj podnikatelského prostředí	115
Podpora inovačního potenciálu	117
Posílení spolupráce mezi podnikatelskou sférou, vzdělávacími organizacemi, vědeckovýzkumnými institucemi a veřejnou správou	118
Priorita 5: Cestovní ruch a kultura	120
Rozvoj veřejné infrastruktury a služeb pro cestovní ruch	122
Rozvoj podnikatelských služeb pro cestovní ruch	124
Koordinace řízení a marketingu cestovního ruchu	125
Zvýšení významu hlavních kulturních zařízení a akcí	126
Diverzifikace nabídky menších kulturních zařízení a akcí a obnova památek	127
Priorita 6: Podpora regionálního rozvoje a absorpční kapacity	129
Podpora územního a regionálního plánování	131
„Program obnovy venkova“	132
Podpora absorpční kapacity	133
3. Indikátorová soustava Programu rozvoje Ústeckého kraje	135
Charakteristika indikátorové soustavy	135
Hierarchie indikátorové soustavy ve vazbě na hierarchii cílů strategie	136
Indikátory na úrovni globálního cíle	138
Indikátory na úrovni priorit a opatření	139
Indikátory P1 - Rozvoj dopravy	139
Indikátory P2 - Rozvoj lidských zdrojů	141
Indikátory P3 - Životní prostředí a zemědělství	144

Indikátory P4 - Podpora ekonomického rozvoje	146
Indikátory P5 - Cestovní ruch a kultura	148
Indikátory P6 - Podpora regionálního rozvoje a absorpční kapacity	150
4. Finanční rámec Programu rozvoje Ústeckého kraje	152
Východiska k návrhu finančního rámce PRÚK	152
Vnitřní zdroje	152
Vnější zdroje	153
5. Implementace Programu rozvoje Ústeckého kraje	165
Základní východiska	165
Implementační cyklus	165
Příprava a realizace akčního plánu	167
Hodnocení projektů a programu	170
Příprava projektů	175

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tabulka 1: Základní údaje podle správních obvodů ORP Ústeckého kraje v roce 2005	6
Tabulka 2: Základní mezikrajské srovnání - obyvatelstvo (2005)	7
Tabulka 3: Základní mezikrajské srovnání - hrubý domácí produkt (2005).....	7
Tabulka 4: Základní mezikrajské srovnání - nezaměstnanost (2005).....	8
Tabulka 5: Základní údaje o obyvatelstvu v krajích ČR v roce 2005.....	10
Tabulka 6: Vývoj některých demografických ukazatelů v Ústeckém kraji (2003-2005)	11
Tabulka 7: Základní údaje o obyvatelstvu ve správních obvodech ORP Ústeckého kraje v roce 2005	12
Tabulka 8: Pohyb obyvatelstva ve správních obvodech ORP Ústeckého kraje v roce 2005.....	12
Obrázek 1: Funkční dělení Ústeckého kraje	15
Obrázek 2: Osídlení Ústeckého kraje v roce 2005	16
Obrázek 3: Urbanistické, architektonické a krajinářské hodnoty.....	16
Obrázek 4: Limity využití území	17
Obrázek 5: Problémy k řešení v územně plánovací dokumentaci	17
Tabulka 9: Obydlené a neobydlené domy v okresech Ústeckého kraje v roce 2001	18
Tabulka 10: Stáří domovního fondu v okresech Ústeckého kraje v roce 2001	18
Graf 1: Nová výstavba, rekonstrukce a modernizace staveb v krajích ČR v roce 2005.....	19
Tabulka 11: Dokončené a zrušené byty ve správních obvodech ORP Ústeckého kraje (2003-2005)	19
Tabulka 12: Věková struktura obyvatel v okresech Ústeckého kraje v roce 2001.....	27
Graf 2: Věkové složení obyvatelstva podle správních obvodů ORP v roce 2005	27
Tabulka 13: Vzdělanostní struktura obyvatel v okresech Ústeckého kraje v roce 2001.....	28
Tabulka 14: Vývoj hlavních ukazatelů nezaměstnanosti v krajích ČR.....	28
Tabulka 15: Míra nezaměstnanosti a počet uchazečů o zaměstnání ve správních obvodech pověřených obecních úřadů Ústeckého kraje.....	29
Tabulka 16: Struktura uchazečů o zaměstnání v Ústeckém kraji	30
Tabulka 17: Vývoj počtu zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných v Ústeckém kraji ..	30
Tabulka 18: Průměrná měsíční mzda v krajích ČR v roce 2006.....	30
Tabulka 19: Vývoj hodinových výdělků v Ústeckém kraji.....	31
Tabulka 20: Vybrané údaje o zdravotnickém systému Ústeckého kraje v roce 2006 (k 31.12.)	34
Tabulka 21: Poskytovatelé lůžkové péče v kraji	35
Tabulka 22: Hrubý domácí produkt v krajích ČR v roce 2005.....	40
Obrázek 6: Hrubý domácí produkt (v Kč na 1 obyvatele) a struktura hrubé přidané hodnoty v krajích ČR v roce 2005.....	40
Tabulka 23: Ekonomická struktura podle zaměstnanosti v okresech Ústeckého kraje v roce 2001	41
Obrázek 7: Soukromí podnikatelé na 1000 obyvatel a podíl aktivních ekonomických subjektů v krajích ČR v roce 2005.....	41
Tabulka 24: Ekonomické subjekty ve správních obvodech ORP Ústeckého kraje v roce 2005	42
Tabulka 25: Přímé zahraniční investice v letech 2003-2005	42
Tabulka 26: Vybrané údaje o průmyslu v krajích ČR v roce 2005.....	43
Tabulka 27: Vybrané údaje o výzkumu a vývoji v krajích ČR v letech 2003-2005.....	43
Tabulka 28: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v krajích ČR k 31.12.2006.....	48
Graf 3: Hosté ubytovaní v hromadných ubytovacích zařízeních Ústeckého kraje během roku	49
Tabulka 29: Vývoj kapacity hromadných ubytovacích zařízení v okresech Ústeckého kraje.....	49
Tabulka 30: Počet hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích ČR (2006)	49
Tabulka 31: Zahraniční vícedenní návštěvníci v hromadných ubytovacích zařízeních Ústeckého kraje v roce 2006	50
Tabulka 32: Odhad počtu zahraničních návštěvníků Ústeckého kraje a ČR v roce 2006	51

Tabulka 33: Průměrná délka pobytu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích ČR v roce 2006	51
Tabulka 34: Intenzita dopravy ve vybraných úsecích silničních komunikací v letech 2000 a 2005. 56	
Obrázek 8: Intenzita dopravy dálnicích, rychlostních silnicích a silnicích I. třídy v roce 2000	57
Obrázek 9: Intenzita dopravy dálnicích, rychlostních silnicích a silnicích I. třídy v roce 2005	58
Tabulka 35: Podíl jednotlivých odvětví na dopravě do zaměstnání mimo bydliště v roce 2001	58
Tabulka 36: Délka cyklistických tras v Ústeckém kraji podle tříd a stavu (2007)	59
Graf 4: Hustota silničních komunikací v okresech Ústeckého kraje	59
Tabulka 37: Turistické hraniční přechody v Ústeckém kraji v roce 2007	60
Tabulka 38: Silniční a železniční hraniční přechody v Ústeckém kraji v roce 2007	61
Obrázek 10: Území Ústeckého kraje, na kterém došlo v roce 2003 k překročení imisního limitu (LV) nebo imisního limitu navýšeného o mez tolerance (LV+MT) pro alespoň jednu ze sledovaných znečišťujících látek, bez zahrnutí ozonu.....	68
Obrázek 11: Překročení limitů v roce 2005 (srovnání v rámci ČR)	69
Graf 5: Trendy vývoje koncentrací hlavních škodlivin ve vybraných aglomeracích ČR.....	70
Tabulka 39: Celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů v Ústeckém kraji (tis. t/rok, 2001-2005).....	70
Graf 6: Průměrné roční koncentrace vybraných škodlivin v Ústí nad Labem	71
Graf 7: Znečištění Labe dle ukazatele organického znečištění BSK5	71
Graf 8: Znečištění Bíliny dle ukazatele organického znečištění BSK5	71
Tabulka 40: Vypouštěné odpadní vody v regionu (mil. m ³)	72
Obrázek 12: Přehled evropsky významných lokalit a jejich plošné zastoupení v ČR	72
Obrázek 13: Přehled navržených ptačích oblastí a jejich plošné zastoupení v ČR.....	72
Tabulka 41: Přehled plánovaných výdajů Ústeckého kraje v letech 2007 - 2012 (v tis. Kč)	152
Tabulka 42: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 1.1	155
Tabulka 43: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 1.2	155
Tabulka 44: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 2.1	156
Tabulka 45: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 2.2	157
Tabulka 46: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 2.3	157
Tabulka 47: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 3.1	158
Tabulka 48: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 5.1	160
Tabulka 49: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 5.2	161
Tabulka 50: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 5.3	161
Tabulka 51: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 6.1	162
Tabulka 52: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 6.3	162
Tabulka 53: Přehled disponibilních prostředků z OP pro období 2007-2013 relevantních pro PRÚK (v tis. Kč).....	163
Obrázek 14: Cyklus implementace PRÚK	165
Tabulka 54: Schéma implementace PRÚK	166
Tabulka 55: Formát akčního plánu	168
Obrázek 15: Příprava financování projektů PRÚK.....	169
Tabulka 56: Harmonogram a agenda jednání Pracovního týmu Evropa.....	170
Tabulka 57: Formát sledování dosahovaných hodnot indikátorů PRÚK.....	171
Tabulka 58: Harmonogram sledování indikátorů PRÚK.....	172
Tabulka 59: Garanti opatření PRÚK	175

1. Analytický profil Ústeckého kraje

Základní charakteristika kraje

Úvod

Úvodní kapitola má za cíl shromáždit základní údaje o Ústeckém kraji a analyzovat jeho polohu a vnitřní členění, ať již z hlediska administrativního, nebo na základě typologie regionů. Analýza hlavních charakteristik a dat o regionu identifikuje jeho základní specifika. Údaje jsou porovnány s ostatními kraji Česka, což umožňuje lépe analyzovat roli a význam Ústeckého kraje v celostátním kontextu. Analyzované statistické údaje pokrývají především obyvatelstvo a ekonomiku, zatímco doprava nebo krajinná specifika jsou analyzovány spíše v úrovni základního popisu (podrobněji jsou tato témata rozebrána v příslušných kapitolách).

Tabulky, grafy a mapky

Tabulka 1: Základní údaje podle správních obvodů ORP Ústeckého kraje v roce 2005

SO ORP	Počet obcí	Výměra (ha)	Počet obyvatel				
			1970	1980	1991	2001	2005
Ústecký kraj	354	533 457	796 762	832 525	824 461	820 219	823 173
Bílina	8	12 366	23 334	24 432	21 448	20 622	20 553
Děčín	34	55 368	77 686	81 317	79 794	79 314	79 309
Chomutov	25	48 612	66 238	74 181	79 706	81 020	81 251
Kadaň	19	44 920	37 497	43 862	44 375	43 959	43 980
Litoměřice	40	47 049	54 554	57 812	57 117	57 645	57 573
Litvínov	11	23 603	47 935	46 562	41 568	40 169	40 203
Louny	41	47 260	42 324	43 651	43 280	42 850	42 831
Lovosice	32	26 161	29 962	29 361	26 638	26 569	26 631
Most	15	23 113	69 254	70 735	78 644	77 027	76 633
Podbořany	11	33 769	17 032	16 706	15 727	15 715	15 837
Roudnice nad Labem	33	30 005	31 474	32 448	30 128	30 045	30 644
Rumburk	12	26 606	34 166	34 848	32 764	33 866	34 182
Teplice	26	34 559	112 310	111 406	106 424	105 476	107 046
Ústí nad Labem	23	40 444	105 922	115 161	118 325	117 780	118 633
Varnsdorf	6	8 887	20 577	21 928	20 890	20 707	20 599
Žatec	18	30 736	26 497	28 115	27 633	27 455	27 268

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Údaje jsou k 31.12.2005.

Tabulka 2: Základní mezikrajské srovnání - obyvatelstvo (2005)

Ukazatel	Střední stav obyvatelstva	Živě narození na 1 000 obyvatel	Zemřelí na 1 000 obyvatel	Přirozený přírůstek/úbytek	Migrační přírůstek/úbytek
Praha	1 176 116	10,2	10,8	-0,6	10,0
Středočeský	1 150 128	10,5	11,2	-0,6	12,8
Jihočeský	626 766	9,8	10,2	-0,4	3,7
Plzeňský	550 371	9,9	10,6	-0,7	4,2
Karlovarský	304 587	9,9	9,8	0,1	-1,1
Ústecký	822 977	10,6	10,9	-0,3	1,5
Liberecký kraj	428 268	10,0	9,9	0,1	3,3
Královéhradecký	547 849	9,9	10,4	-0,6	2,5
Pardubický	505 553	9,7	10,2	-0,5	2,0
Vysočina	510 000	9,9	10,5	-0,5	1,8
Jihomoravský	1 130 282	9,9	10,7	-0,8	0,9
Olomoucký	638 981	9,7	10,1	-0,5	0,1
Zlínský	590 447	9,6	10,6	-1,0	0,1
Moravskoslezský	1 251 767	9,7	10,4	-0,7	-1,3

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Tabulka 3: Základní mezikrajské srovnání - hrubý domácí produkt (2005)

Ukazatel	HDP na 1 obyvatele v paritě kupní síly	Podíl na HDP ČR	ČR = 100	EU 25 = 100
kraj / jednotka	PPS	%	%	%
Praha	33 115	23,6	206,8	145,9
Středočeský	14 940	10,4	93,3	65,8
Jihočeský	14 324	5,5	89,5	63,1
Plzeňský	15 504	5,2	96,8	68,3
Karlovarský	12 546	2,3	78,3	55,3
Ústecký	13 079	6,6	81,7	57,6
Liberecký kraj	12 778	3,3	79,8	56,3
Královéhradecký	14 387	4,8	89,8	63,4
Pardubický	13 451	4,2	84,0	59,3
Vysočina	13 258	4,2	82,8	58,4
Jihomoravský	14 919	10,2	93,2	65,7
Olomoucký	12 785	5,0	79,8	56,3
Zlínský	12 774	4,6	79,8	56,3
Moravskoslezský	13 047	10,0	81,5	57,5

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Tabulka 4: Základní mezikrajské srovnání - nezaměstnanost (2005)

Ukazatel	Míra registrované nezaměstnanosti (k 31. 12.)	Neumíst. uchazeči o zaměstnání (k 31. 12.)	Volná pracovní místa (k 31. 12.)
kraj / jednotka	%	osoby	počet
Praha	3,25	24 571	11 119
Středočeský	6,25	40 751	7 064
Jihočeský	6,69	23 632	2 636
Plzeňský	6,45	20 500	3 940
Karlovarský	10,28	18 017	1 206
Ústecký	15,41	70 532	2 710
Liberecký kraj	7,73	18 923	2 425
Královéhradecký	7,33	21 989	2 731
Pardubický	8,35	22 782	2 364
Vysočina	8,23	22 814	1 913
Jihomoravský	10,21	63 692	5 834
Olomoucký	10,65	36 180	2 849
Zlínský	9,27	29 505	2 067
Moravskoslezský	14,23	96 528	3 306

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz)

Charakteristika kraje

Poloha, obyvatelstvo a hlavní specifika kraje

Ústecký kraj patří z hlediska základních velikostních parametrů (rozloha, počet obyvatel) ke středně velkým a nadprůměrně zalidněným krajům ČR. Ústecký kraj má rozlohu 5 335 km² a k 31. 12. 2005 na jeho území žilo necelých 823 tis. obyvatel. Počet obyvatel v kraji v posledních letech klesal, nyní se pokles zmírňuje a dochází spíše ke stagnaci či dokonce k mírnému růstu díky kladnému migračnímu přírůstku, přičemž přirozená změna obyvatel vykazuje stále záporné hodnoty.

Kraj vznikl na části území bývalého Severočeského kraje. Hraničí s Karlovarským, Středočeským, Libereckým a krátkým úsekem také s Plzeňským krajem. Nejdelší úsek obvodu kraje tvoří na severozápadě a severu hranice s Německem.

Podle geografické polohy má kraj v kontextu střední Evropy relativně vysoký potenciál. Kraj leží na spojnicí významné transevropské rozvojové, geoeconomické a dopravní osy spojující Berlín, Prahu a Vídeň. V rámci ČR je exponovanost polohy kraje umocněna relativní blízkostí a snadnou dopravní dostupností hlavního města Prahy. V rámci kraje mají nejexponovanější polohu území, která leží na hlavních dvou rozvojových osách:

„pánevní“ vedoucí v rámci ČR tangenciálním směrem, s vysokou koncentrací obyvatelstva a průmyslu,

„labské“, která vede v rámci ČR radiálně a je součástí transevropského dopravního koridoru.

Méně exponovanou polohu má okres Louny, východní část okresu Litoměřice (vnitřní periferie) a především Šluknovský výběžek, který patří k typickým periferiím ČR.

Většina okresů a správních obvodů ORP Ústeckého kraje sousedí s Německem, proto je zde rozvojovou šancí přeshraniční spolupráce. Na území kraje zasahují v současnosti tři Euroregiony:

Euroregion Labe - Elbe (členské obce na Děčínsku, Litoměřicku, Ústecku a Teplicku),

Euroregion Nisa (z Ústeckého kraje pouze některé obce Šluknovského výběžku),

Euroregion Krušnohoří (obce na Chomutovsku, Mostecku, Teplicku, Lounsku, méně na Litoměřicku).

Hustota zalidnění je v kontextu ČR nadprůměrná (154 obyvatel na 1 km²). Těžiště osídlení tvoří území podkrušnohorských pánví, kde se hustota zalidnění pohybuje mezi 250 a 300 obyvateli na km². Převážně zemědělské oblasti v jihovýchodní části kraje mají hustotu zalidnění podstatně nižší (kolem 70 - 120 obyvatel na 1 km²). Největším městem kraje je Ústí nad Labem, které má téměř 100 000 obyvatel. Padesátitisícovou hranici dále překračují města Most, Děčín, Teplice a Chomutov (posledně jmenované město se v posledním roce ocitlo pod touto hranicí).

Krajské město je přirozeným centrem východní části regionu (s výjimkou Šluknovska), směrem na západ jeho regionální vliv klesá. Pánevní oblast má z hlediska osídlení typickou polymodální strukturu s větším počtem regionálních center propojených navzájem intenzivními regionálními vztahy a vytvářejících si vlastní spádové regiony.

Ekonomický profil kraje

Ve struktuře zaměstnanosti vykazuje zemědělství a lesnictví tradičně jedny z nejnižších podílů v republice, průmysl a stavebnictví mírně nadprůměrný podíl a odvětví služeb se podílem v kraji pohybuje na celostátním průměru. V odvětví služeb však má dlouhodobě mimořádný podíl doprava, jež slouží do značné míry převozu velkého objemu těženého uhlí a mezinárodním tranzitům.

Ústecký kraj má převážně průmyslový charakter (byť se význam průmyslu v posledních letech spíše snižuje), který je založen na rozsahem bohaté surovinové základně. V ní dominuje hnědé uhlí, jež tvoří rozhodující část prozkoumaných zásob této suroviny v ČR. Z nerudných surovin jsou významná ložiska kaolínu, jílu a bentonitu (Chomutovsko, Lounsko). Těžba stavebního kamene je rozvinuta především v okresech Děčín, Litoměřice a Teplice, přičemž jejímu dalšímu rozvoji brání (kromě stagnující tuzemské poptávky) blokování v rámci zájmů ochrany přírody a krajiny. Těžba šterkopísku je soustředěna především do okresu Litoměřice, probíhá ale i v okresech Chomutov a Louny.

Dlouhodobá intenzivní, převážně povrchová těžba nerostných surovin představuje zásadní územní a krajinný fenomén, který zcela změnil charakter a využití rozsáhlých částí kraje. Celková plocha výhradních ložisek přesahuje v okresech Chomutov a Teplice 20 %, v okrese Most dokonce 30 % rozlohy okresu. Rozsah povrchově těžených dobývacích prostorů se ve zmíněných okresech pohybuje mezi 6 a 7 % plochy okresu.

Z průmyslových odvětví má největší význam těžba hnědého (energetického) uhlí, jejíž rozsah se však značně snížil, a energetika. V kraji je umístěna více než čtvrtina kapacity všech elektráren v České republice a téměř dvě třetiny kapacity uhelných elektráren. Lomová těžba uhlí se nachází v prostoru mezi Chomutovem a Teplicemi. Velké uhelné elektrárny jsou v Ledvicích, Tušimicích, Prunéřově a Počeradech. Chemický průmysl je reprezentován rafinerií ropy v Záluží, dále závody v Ústí nad Labem a v Lovosicích. Velký papírenský a celulózový závod s účastí zahraničního kapitálu je ve Štětí. Metalurgický a strojírenský průmysl je rozšířen v Chomutově, Ústí nad Labem, Děčíně a Roudnici nad Labem, sklářský průmysl v Teplicích. Pro okres Děčín má určitý význam průmysl textilní.

Zemědělství má význam pro jižní, respektive jihovýchodní část kraje s příznivými podmínkami pro zemědělskou výrobu. Pro tuto oblast je charakteristické intenzivní zemědělství (pěstování ovoce, zeleniny a chmele).

Doprava má velký význam, zvláště díky poloze kraje na dopravní ose Berlín - Drážďany - Praha - Vídeň. V této ose byl v minulých letech vybudován I. železniční koridor v ČR a dobudovává se dálnice D8 (plánované dokončení nejdříve v roce 2010). Předpokládá se zlepšení podmínek vodní dopravy po Labi a přesun větší části automobilové nákladní dopravy na vodní cestu.

Restrukturalizace ekonomické základny byla spojena s výrazným vzestupem nezaměstnanosti, která se stala značným sociálně ekonomickým problémem. Z tohoto hlediska patří Ústecký kraj k

nejproblémovějším regionům ČR. V posledních letech dochází ke zřetelnému poklesu nezaměstnanosti v kraji, a to především v těch oblastech, kde je míra nezaměstnanosti nejvyšší. Přesto má Ústecký kraj stále nejvyšší míru nezaměstnanosti mezi všemi českými kraji. Průměrná mzda byla v druhé polovině devadesátých let v kontextu mzdové hladiny v ČR relativně vysoká, k čemuž přispěly vyšší mzdy v těžbě paliv a v energetice, nyní patří průměrné mzdy k průměru v rámci ČR.

Území kraje bylo dlouhodobě značně poznamenáno znečištěním ovzduší, hlavně oxidy síry z elektráren. Emise síry se v posledních letech velmi podstatně snížily, poškození lesních porostů v Krušnohoří je však stále rozsáhlé. Vedle ekologicky rozsáhle narušených pánevních prostorů se na území kraje nacházejí naopak přírodně velmi cenné oblasti s poměrně intenzivním cestovním ruchem (NP České Švýcarsko, CHKO Labské pískovce, CHKO Lužické hory), což zvyšuje krajinnou rozmanitost kraje.

Shrnutí

Poloha na významné geoeconomické a dopravní ose Berlín-Praha-Vídeň

Dvě hlavní sídelní osy regionu: podkrušnohorská (pánev) a labská

Polymodální struktura osídlení - krajské město doplňuje větší počet dalších velkých měst

Dominance průmyslu v ekonomice kraje, důležitá pozice dopravy

Strukturální problémy související s útlumem některých průmyslových odvětví

Obyvatelstvo

Úvod

V této kapitole je nastíněna základní charakteristika obyvatelstva kraje a vývoje jeho počtu. Pro hodnocení byly použity běžně dostupné statistické zdroje, příp. některé existující dokumenty zpracované pro kraje. Důraz byl kladen na hodnocení kraje jako celku, regionálních rozdílů uvnitř kraje a na srovnání stavu s jinými kraji. Vzhledem k tomu, že jednotlivá statistická data jsou dostupná za různou hierarchickou úroveň územních jednotek, jsou některé údaje porovnávány v hranicích okresů a některé v hranicích správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP).

Kapitola analyzuje počet obyvatel, jeho vývoj a prostorové rozmístění a dále pohyb obyvatel přirozenou měnou a migrací. Struktura obyvatelstva (zejména podle věku a vzdělání) je součástí kapitoly Lidské zdroje a trh práce.

Tabulky, grafy a mapky

Tabulka 5: Základní údaje o obyvatelstvu v krajích ČR v roce 2005

Kraj	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Průměrný věk	Hustota zalidnění (obyv./km ²)	Počet obcí	Průměrná velikost obcí (obyv.)
Česká republika	78 866	10 251 079	40,0	130	6 248	1 641
Hl. m. Praha	496	1 181 610	41,7	2 382	1	1 181 610
Středočeský	11 015	1 158 108	39,9	105	1 146	1 011
Jihočeský	10 057	627 766	39,8	62	623	1 008
Plzeňský	7 561	551 528	40,4	73	501	1 101
Karlovarský	3 315	304 274	39,1	92	132	2 305

Kraj	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Průměrný věk	Hustota zalidnění (obyv./km ²)	Počet obcí	Průměrná velikost obcí (obyv.)
Ústecký	5 335	823 173	39,0	154	354	2 325
Liberecký	3 163	429 031	39,4	136	215	1 995
Královéhradecký	4 758	548 368	40,3	115	448	1 224
Pardubický	4 518	506 024	39,8	112	452	1 120
Vysočina	6 796	510 767	39,5	75	704	726
Jihomoravský	7 196	1 130 358	40,3	157	672	1 682
Olomoucký	5 267	639 161	39,8	121	397	1 610
Zlínský	3 963	590 142	39,9	149	304	1 941
Moravskoslezský	5 427	1 250 769	39,4	230	299	4 183

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Údaje jsou k 31.12.2005.

Tabulka 6: Vývoj některých demografických ukazatelů v Ústeckém kraji (2003-2005)

Ukazatel / Rok	2003	2004	2005
Stav obyvatel k 31. 12.	820 868	822 133	823 173
Živě narození	8 375	8 626	8 763
Zemřelí	9 260	8 926	8 951
Přirozený přírůstek	-916	-325	-226
Přistěhovalí	8 877	8 607	9 236
Vystěhovalí	6 805	7 017	7 970
Přírůstek stěhováním	2 072	1 590	1 266
Celkový přírůstek	1 156	1 265	1 040
Živě narození / 1000 obyv.	10,2	10,5	10,6
Zemřelí / 1000 obyv.	11,3	10,9	10,9
Přirozený přírůstek / 1000 obyv.	-1,1	-0,4	-0,3
Přistěhovalí / 1000 obyv.	10,8	10,5	11,2
Vystěhovalí / 1000 obyv.	8,3	8,6	9,7
Přírůstek stěhováním / 1000 obyv.	2,5	1,9	1,5
Celkový přírůstek / 1000 obyv.	1,4	1,5	1,3
Kojenecká úmrtnost	6,4	5,2	7,4

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 7: Základní údaje o obyvatelstvu ve správních obvodech ORP Ústeckého kraje v roce 2005

SO ORP	Počet obyvatel	Rozloha (ha)	Hustota zalidnění	Počet obcí	Průměrná velikost obcí (obyv.)	Počet obyvatel			
						1970	1980	1991	2001
Ústecký kraj	823 173	533 457	154,3	354	2325	796 762	832 525	824 461	820 219
Bílina	20 553	12 366	166,2	8	2569	23 334	24 432	21 448	20 622
Děčín	79 309	55 368	143,2	34	2333	77 686	81 317	79 794	79 314
Chomutov	81 251	48 612	167,1	25	3250	66 238	74 181	79 706	81 020
Kadaň	43 980	44 920	97,9	19	2315	37 497	43 862	44 375	43 959
Litoměřice	57 573	47 049	122,4	40	1439	54 554	57 812	57 117	57 645
Litvínov	40 203	23 603	170,3	11	3655	47 935	46 562	41 568	40 169
Louny	42 831	47 260	90,6	41	1045	42 324	43 651	43 280	42 850
Lovosice	26 631	26 161	101,8	32	832	29 962	29 361	26 638	26 569
Most	76 633	23 113	331,6	15	5109	69 254	70 735	78 644	77 027
Podbořany	15 837	33 769	46,9	11	1440	17 032	16 706	15 727	15 715
Roudnice n.L.	30 644	30 005	102,1	33	929	31 474	32 448	30 128	30 045
Rumburk	34 182	26 606	128,5	12	2849	34 166	34 848	32 764	33 866
Teplice	107 046	34 559	309,8	26	4117	112 310	111 406	106 424	105 476
Ústí n. L.	118 633	40 444	293,3	23	5158	105 922	115 161	118 325	117 780
Varnsdorf	20 599	8 887	231,8	6	3433	20 577	21 928	20 890	20 707
Žatec	27 268	30 736	88,7	18	1515	26 497	28 115	27 633	27 455

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Údaje jsou k 31.12.2005, není-li uvedeno jinak.

SO ORP = správní obvod obce s rozšířenou působností

Tabulka 8: Pohyb obyvatelstva ve správních obvodech ORP Ústeckého kraje v roce 2005

SO ORP	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
Ústecký kraj	10,6	10,9	-0,3	11,2	9,7	1,5	1,3
Bílina	12,1	10,2	2,0	22,1	23,5	-1,4	0,6
Děčín	11,1	10,6	0,4	14,1	11,2	2,9	3,3
Chomutov	10,5	10,3	0,2	15,1	15,7	-0,6	-0,4
Kadaň	11,0	10,3	0,7	19,5	16,6	2,9	3,6
Litoměřice	10,4	10,4	0,0	22,2	28,4	-6,2	-6,2
Litvínov	9,4	12,2	-2,8	24,7	17,1	7,6	4,8
Louny	8,9	11,8	-2,9	17,0	16,5	0,4	-2,5
Lovosice	8,9	13,0	-4,1	26,2	26,1	0,1	-4,0
Most	10,6	10,1	0,6	16,3	17,4	-1,1	-0,5
Podbořany	9,6	11,3	-1,6	25,4	20,7	4,8	3,1

SO ORP	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
Roudnice n.L.	10,8	11,1	-0,3	20,0	17,8	2,3	2,0
Rumburk	10,4	11,8	-1,4	20,9	18,4	2,5	1,1
Teplice	10,2	11,8	-1,6	17,3	16,1	1,2	-0,4
Ústí n. L.	11,8	10,5	1,2	20,5	14,0	6,4	7,6
Varnsdorf	10,5	9,6	0,9	15,1	15,4	-0,2	0,7
Žatec	11,2	9,7	1,5	17,9	18,1	-0,2	1,2

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Všechny údaje jsou přepočteny na 1000 obyvatel středního stavu.

SO ORP = správní obvod obce s rozšířenou působností

Charakteristika kraje

Počet obyvatel a jeho vývoj

Přítomnost velkých měst vytvářejících konurbaci a osy osídlení v Ústeckém kraji s sebou přináší vysokou hustotu zalidnění 154 obyvatel/km², což je třetí nejvyšší hodnota mezi kraji ČR s výjimkou Prahy. Počet obyvatel v Ústeckém kraji dosahuje v současné době 823 tisíc, což jej řadí mezi populačně nadprůměrné kraje v ČR. Rozloha kraje 5,3 tis. km² je v rámci krajů ČR průměrná.

Porovnáme-li jednotlivé správní obvody ORP Ústeckého kraje mezi sebou, vykazují opět výrazné rozdíly. V obvodech Ústí nad Labem, Teplice a Most se hustota zalidnění pohybuje kolem 300 obyvatel/km², zatímco v obvodech Žatec, Louny, Roudnice nad Labem a Lovosice jen kolem 100 obyvatel/km² a v obvodu Podbořany dokonce jen kolem 47 obyvatel/km². Populačně nejsilnější jsou přirozeně obvody největších měst v kraji.

Ústecký kraj prošel během 20. století dramatickými změnami a zvraty vývoje počtu obyvatel. Počátek století byl charakterizován dynamickým populačním růstem daným doznívající průmyslovou revolucí a hospodářskou vyspělostí oblasti. Výrazný propad počtu obyvatel po 2. světové válce daný odsunem německého obyvatelstva je dodnes patrný zejména v menších městech a obcích, jejichž počet obyvatel často ani zdaleka poté nedosáhl a nedosahuje předválečného stavu. Přesto je období 2. poloviny 20. století charakteristické opětovným dynamickým nárůstem počtu obyvatel, tentokrát v návaznosti na dosídlování pohraničí českým obyvatelstvem a na socialistickou industrializaci. Od konce 80. let přibližně do přelomu století počet obyvatel v kraji opět mírně klesal především v důsledku propadu průmyslové výroby a přirozeného úbytku počtu obyvatel, zatímco v posledních letech dochází opět k mírnému růstu. Ten je typický především pro správní obvody ORP Ústí nad Labem a Teplice, jimž dominují velká města, která současně neprochází či neprocházela tak výraznými hospodářskými problémy.

Přirozený přírůstek

Přirozený přírůstek v Ústeckém kraji je v posledních letech stále záporný, ale postupně se blíží nule (podle vývoje je možné, že v současnosti je již kladný). Relativní zlepšení demografického vývoje je dané především mírným růstem míry porodnosti, míra úmrtnosti v posledních letech stagnuje. Ústecký kraj má stabilní (byť pozvolna klesající) přírůstek počtu obyvatel stěhováním, na čemž se pravděpodobně podílí (tak jako ve většině krajů ČR) především zahraniční migrace. V kraji roste migrační obrat, tzn. mobilita obyvatelstva - roste počet přistěhovalých i vystěhovalých, přičemž počet přistěhovalých je vyšší, ale počet vystěhovalých roste rychleji. Klesající přirozený úbytek spolu s poměrně vysokým migračním přírůstkem dává dohromady mírný růst počtu obyvatel Ústeckého kraje v posledních letech.

Přirozený přírůstek byl v kraji v roce 2005 nejvyšší ve správních obvodech ORP Bílina, Žatec a Ústí nad Labem, nejvyšší přirozený úbytek probíhal v obvodech Lovosice, Louny a Litvínov. Migrací

nejvíce rostly správní obvody ORP Litvínov, Ústí nad Labem a Podbořany, nejvyšší migrační úbytek se odehrál v obvodu Litoměřice. Celkový přírůstek počtu obyvatel tak byl nejsilnější ve správních obvodech ORP Ústí nad Labem (důsledek atraktivnosti krajského města), Litvínov (důsledek opětovné stabilizace místního hospodářství) a Podbořany, naopak nejvíce obyvatel ubylo v obvodech Litoměřice a Lovosice.

Migrace

Ústecký kraj v minulých desetiletích prošel několika etapami z hlediska migrace. Po 2. světové válce se vlivem odsunu německého obyvatelstva výrazně změnil počet i struktura obyvatel. Následovala léta s výrazně kladným migračním saldem způsobeným dosídlováním území Ústeckého kraje obyvatelstvem z různých částí Československa. Tato migrační vlna se podepsala na růstu počtu obyvatel a na částečné změně jejich struktury (relativně více technicky vzdělaných osob, obyvatelstva jiné než české národnosti, mladšího obyvatelstva v době stěhování apod.).

V posledních letech vykazuje kraj kladné migrační saldo způsobené však nikoli vnitrostátní, ale mezinárodní migrací. Např. v roce 2005 byl počet obyvatel přistěhovaných ze zahraničí o 2292 vyšší než počet těch, kteří se do zahraničí vystěhovali (www.czso.cz). Celkové migrační saldo přitom dosahovalo 1266 osob, tzn. z hlediska vnitrostátní migrace má Ústecký kraj záporné saldo způsobené především odlivem části obyvatel do Prahy. Vyšší migrační obrat vykazují muži a také migrační saldo je u mužů kladnější než v případě žen. Z hlediska věkové struktury migrantů dosahují nejvyššího obratu osoby v mladším produktivním věku, nejnižšího přirozeně osoby v poproduktivním věku. Tatáž charakteristika platí také pro vnitrokrajskou migraci. Z celkového vnitrokrajského migračního obratu 15 024 osob v roce 2005 připadaly více než ¾ na migraci uvnitř jednotlivých okresů, což potvrzuje známou skutečnost, že nejvíce lidí se stěhuje na krátké vzdálenosti.

Pro Ústecký kraj je příznačná, v rámci ČR relativně vysoká, míra kojenecké úmrtnosti. V současné době se pohybuje mezi 5,0 a 7,5 zemřelými kojenci na 1000 obyvatel.

Shrnutí

Koncentrace obyvatel v podkrušnohorské aglomeraci (konurbaci), sekundární sídelní osa podél toku Labe

Stabilní struktura obcí, 5 statutárních měst

Vysoký počet částí obcí a základních sídelních jednotek v jednotlivých obcích, vysoký počet obyvatel připadajících na 1 obec

Vysoká hustota zalidnění, zejména v pásu Ústí nad Labem-Teplice-Most, naopak nízká v jihovýchodní a východní části kraje

Koncem 20. století pokles počtu obyvatel, nyní mírný růst tažený především Ústím nad Labem, Teplicemi a jejich okolím

Přírůstek počtu obyvatel díky stabilnímu, i když mírně klesajícímu migračnímu přírůstku

Migrační přírůstek je zajištěn díky mezinárodní migraci, z hlediska vnitrostátní migrace je Ústecký kraj naopak ztrátový

Přirozený úbytek počtu obyvatel, postupně se však blíží nule

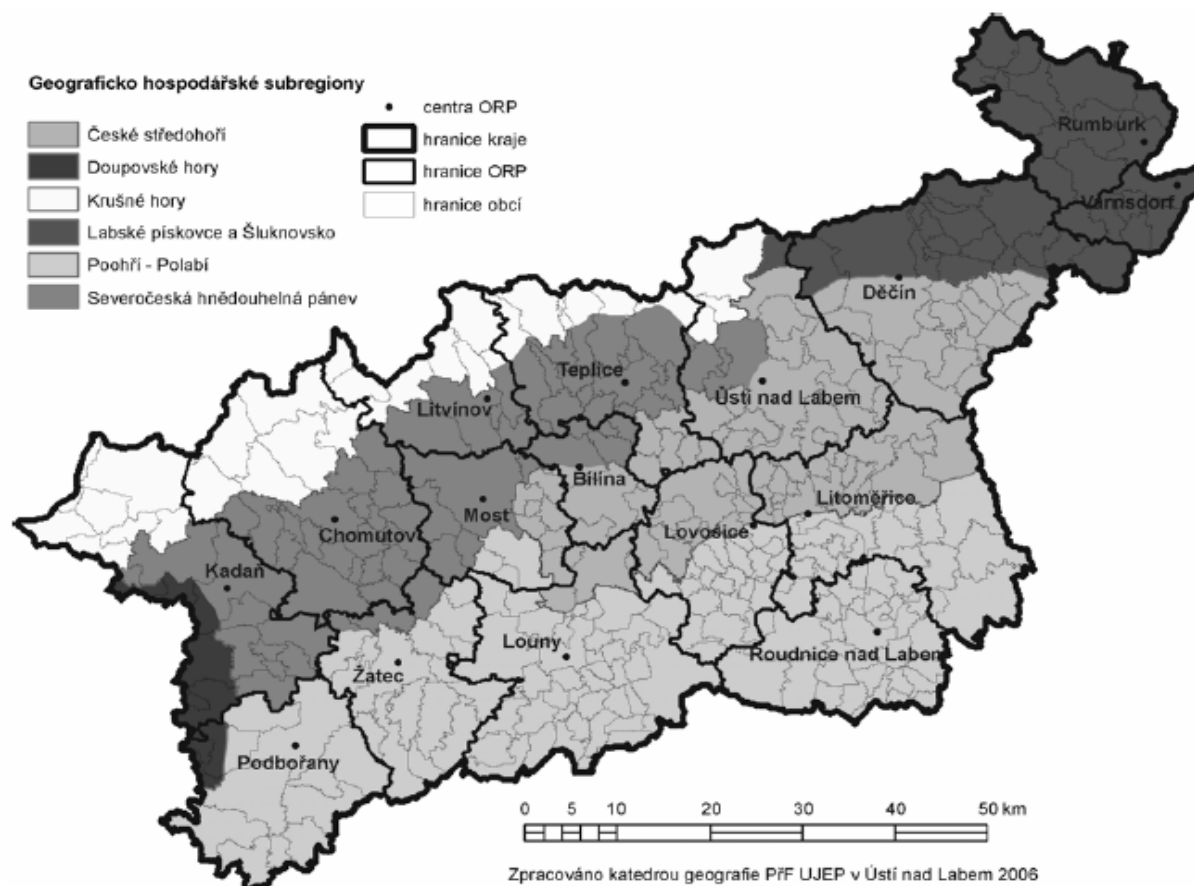
Osídlení a územní rozvoj

Úvod

V této kapitole je nastíněna základní charakteristika sídelního systému, územního (prostorového) rozvoje a bydlení. Pro hodnocení byly použity běžně dostupné statistické zdroje, příp. některé existující dokumenty zpracované pro kraje. Jedním z hlavních podkladů jsou Politika územního rozvoje ČR, která vymezuje rozvojové a problémové oblasti z celostátního pohledu, a aktuální územně-analytické podklady Ústeckého kraje formulující problémy k řešení v územně-plánovací dokumentaci.

Tabulky, grafy a mapky

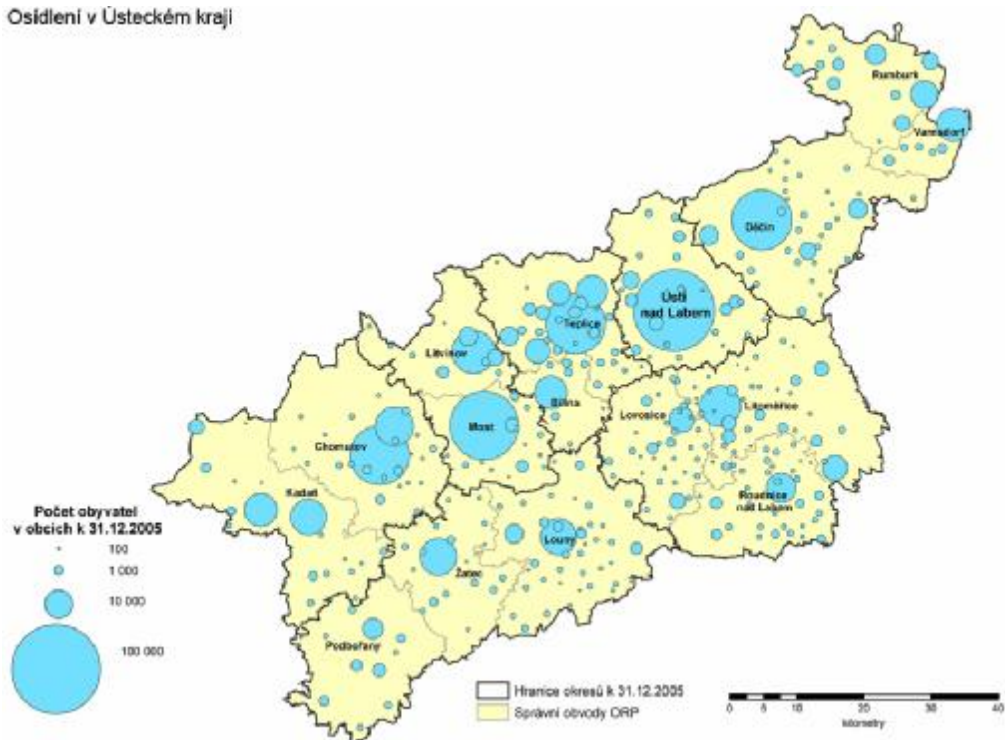
Obrázek 1: Funkční dělení Ústeckého kraje

Převzato z: Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Ústeckého kraje, ČSÚ, 2006

Obrázek 2: Osídlení Ústeckého kraje v roce 2005

Osídlení v Ústeckém kraji

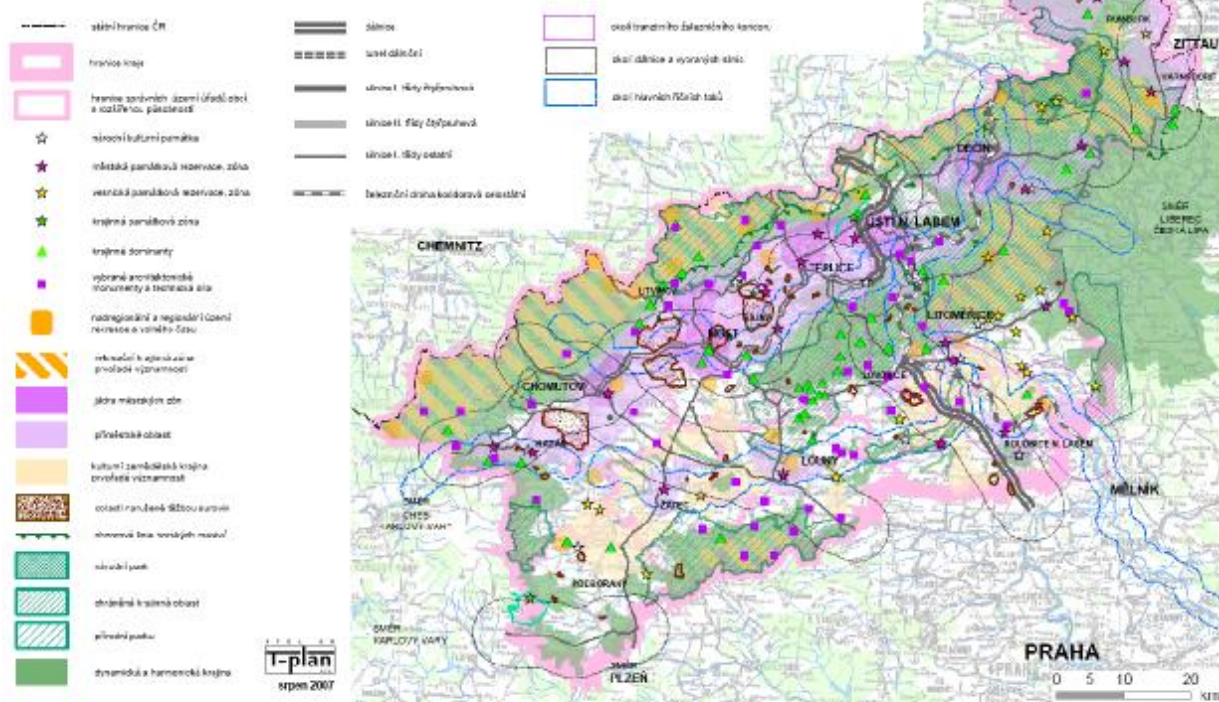

Zdroj: Převzato z ČSÚ

Obrázek 3: Urbanistické, architektonické a krajinářské hodnoty

Grafická část zjednodušených ÚAP Ústeckého kraje

SCHEMA VYKRESU HODNOT ÚZEMÍ, ZEJMÉNA KRAJINÁŘSKÝCH, URBANISTICKÝCH A ARCHITEKTONICKÝCH

Zdroj: Územně-analytické podklady Ústeckého kraje

Tabulka 9: Obydlené a neobydlené domy v okresech Ústeckého kraje v roce 2001

Okres	Počet domů celkem	Trvale obydlené domy		Neobydlené domy	
		počet	%	počet	%
ČR	1 983 521	1 627 271	82,0	356 250	18,0
Ústecký kraj	126 412	104 916	83,0	21 496	17,0
Děčín	24 719	20 093	81,3	4 626	18,7
Chomutov	14 020	12 115	86,4	1 905	13,6
Litoměřice	27 505	21 729	79,0	5 776	21,0
Louny	21 310	15 721	73,8	5 589	26,2
Most	9 483	8 497	89,6	986	10,4
Teplice	16 979	15 398	90,7	1 581	9,3
Ústí n. L.	12 396	11 363	91,7	1 033	8,3

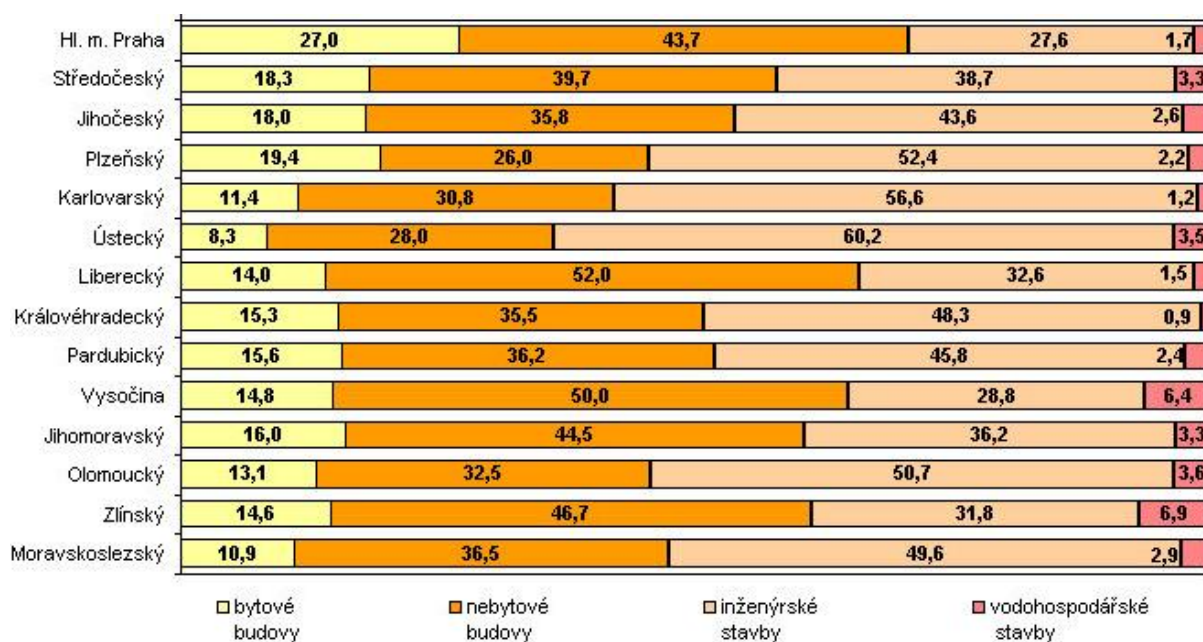
Zdroj: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2001

Tabulka 10: Stáří domovního fondu v okresech Ústeckého kraje v roce 2001

Okres	Domů celkem	Počet domů postavených v daném období				Podíl domů postavených v daném období (% celkového počtu domů)			
		do 1919	1920-1945	1946-1980	1981-2001	do 1919	1920-1945	1946-1980	1981-2001
ČR	1 607 375	260 357	320 902	637 736	388 380	16,2	20,0	39,7	24,2
Ústecký kraj	102 862	26 835	25 571	28 633	21 823	26,1	24,9	27,8	21,2
Děčín	19 550	7 176	5 221	3 375	3 778	36,7	26,7	17,3	19,3
Chomutov	11 916	2 145	3 205	3 796	2 770	18,0	26,9	31,9	23,2
Litoměřice	21 375	5 691	4 347	6 766	4 571	26,6	20,3	31,7	21,4
Louny	15 438	3 800	3 836	4 482	3 320	24,6	24,8	29,0	21,5
Most	8 427	1 207	1 577	3 657	1 986	14,3	18,7	43,4	23,6
Teplice	15 204	4 438	4 045	3 597	3 124	29,2	26,6	23,7	20,5
Ústí n.L.	10 952	2 378	3 340	2 960	2 274	21,7	30,5	27,0	20,8

Zdroj: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2001

Graf 1: Nová výstavba, rekonstrukce a modernizace staveb v krajích ČR v roce 2005

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 11: Dokončené a zrušené byty ve správních obvodech ORP Ústeckého kraje (2003-2005)

SO ORP	Počet dokončených bytů			Počet dokončených bytů na 1000 obyv.			Počet zrušených bytů		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Ústecký kraj	1 226	888	1 042	1,5	1,1	1,3	209	85	135
Bílina	73	9	11	3,6	0,4	0,5	3	2	1
Děčín	208	66	81	2,6	0,8	1,0	14	8	4
Chomutov	66	83	110	0,8	1,0	1,4	8	11	10
Kadaň	150	31	39	3,4	0,7	0,9	2	2	9
Litoměřice	128	114	145	2,2	2,0	2,5	9	-	-
Litvínov	62	17	18	1,6	0,4	0,4	-	2	1
Louny	19	66	40	0,4	1,5	0,9	3	9	2
Lovosice	21	44	79	0,8	1,7	3,0	4	5	3
Most	42	27	42	0,5	0,4	0,5	49	3	78
Podbořany	11	17	16	0,7	1,1	1,0	1	2	4
Roudnice n.L.	132	68	53	4,4	2,2	1,7	28	-	3
Rumburk	21	38	29	0,6	1,1	0,8	12	11	5
Teplice	141	125	171	1,3	1,2	1,6	17	10	8
Ústí n. L.	97	84	115	0,8	0,7	1,0	54	10	4
Varnsdorf	26	64	60	1,3	3,1	2,9	3	4	-
Žatec	29	35	33	1,1	1,3	1,2	4	6	3

Zdroj: ČSÚ

Charakteristika kraje

Vnitřní členění a typologie kraje

Území kraje se vnitřně člení na 7 okresů (Děčín, Ústí nad Labem, Teplice, Most, Chomutov, Louny a Litoměřice) a 16 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP; navíc Rumburk, Varnsdorf, Bílina, Litvínov, Kadaň, Podbořany, Žatec, Lovosice a Roudnice nad Labem).

Území kraje je možné na základě typologie podle řady charakteristik rozčlenit na dílčí regiony se společnými znaky. Na území Ústeckého kraje lze tímto způsobem identifikovat následující čtyři základní regiony odlišné přírodními podmínkami, strukturou osídlení a ekonomickou základnou:

- Krušné hory,
- Pánevní oblast,
- Zemědělská oblast,
- Děčínsko a Šluknovsko.

První tři regiony přitom tvoří pásy rovnoběžné se státní hranicí, čtvrtá oblast se nachází ve východní a severovýchodní části kraje.

Jiný pohled na členění Ústeckého kraje nabízí typologická regionalizace celé ČR, která je využita např. v územně-analytických podkladech kraje. Některé vymezené regiony zasahují na území kraje pouze zčásti. Podle tohoto zdroje se území kraje skládá z těchto celků:

- Doupovské hory (částečně),
- Krušné hory (částečně),
- Poohří - Polabí (částečně),
- České Středohoří (částečně),
- Severočeská hnědouhelná pánev,
- Labské pískovce a Šluknovsko.

Osídlení

Páteř osídlení Ústeckého kraje tvoří pánevní prostor s podkrušnohorskou aglomerací (konurbací). Ta má několik hlavních i vedlejších center (od východu Ústí nad Labem, Teplice, Bílina, Most, Litvínov, Chomutov, Jirkov, Kadaň, Klášterec nad Ohří). V konurbaci je koncentrováno přibližně 60 % obyvatelstva celého kraje. Sekundárně významnou zónou osídlení je labská osa spojující z významnějších sídel Děčín, Ústí nad Labem, Lovosice s Litoměřicemi a Roudnicí nad Labem.

Na území kraje bylo k 31.12. 2005 354 administrativně samostatných obcí. Tento stav se nemění od roku 1998, kdy v kraji vznikla jedna obec v okrese Ústí nad Labem. Obcí se statutem města je v kraji 46, z toho nejvíce v okrese Děčín a nejméně v okrese Louny. Je zde 5 statutárních měst: Ústí nad Labem, Most, Děčín, Teplice a Chomutov.

Pro sídelní strukturu kraje je charakteristická nízká rozdrobenost obecní soustavy a vysoký počet částí obcí a základních sídelních jednotek na 1 obec, což platí zejména pro pohraniční okresy. Oba charakteristické rysy jsou i dnes stále výsledkem poválečné transformace sídelní soustavy spojené s odsunem německého obyvatelstva z pohraničních oblastí. Velký počet sídel byl vylidněn, což vedlo nejenom k přeměně funkce těchto sídel, ale také k jejich integraci do větších administrativních jednotek. S tím souvisí také nadprůměrná velikost obcí - průměrný počet obyvatel na 1 obec v Ústeckém kraji dosahuje více než 2 300, což je po Moravskoslezském kraji nejvíce v ČR mimo Prahu. Průměrná velikost obcí v Ústeckém kraji vykazuje výrazné územní rozdíly. Na jedné straně stojí správní obvody ORP Ústí nad Labem, Teplice, Most, Chomutov a Litvínov s 3-5 tisíci obyvatel na 1 obec (částečně je to způsobeno tím, že přítomnost velkého města v každém z těchto obvodů sama

o sobě zvyšuje hodnotu daného ukazatele), na straně druhé správní obvody ORP Lovosice a Roudnice nad Labem s průměrnou velikostí obcí nižší než 1000 obyvatel.

Dojíždka a vyjíždka

V roce 2001, kdy se konalo dosud poslední sčítání lidu, domů a bytů, vyjíždělo mimo obec trvalého bydliště 109 tis. obyvatel z celkového počtu 427 tis. ekonomicky aktivních obyvatel za zaměstnáním, a dále 34 tisíc žáků do škol (ČSÚ). Vyjíždka z kraje za zaměstnáním převyšovala dojíždku, což je způsobeno především atraktivitou Prahy a jejího okolí a relativně vysokou mírou nezaměstnanosti v řadě oblastí Ústeckého kraje, která zčásti stimuluje odliv obyvatel za prací mimo kraj. Přeshraniční dojíždka a vyjíždka za prací dosahovala v uvedeném roce velmi malého podílu na celkovém objemu pohybu obyvatel za prací.

V rámci kraje funguje jako regionální dojíždkové centrum zejména Ústí nad Labem, které je s relativně malým odstupem následováno srovnatelnými centry Děčínem, Teplicemi, Mostem a Chomutovem. Centry dojíždky do zaměstnání jsou dále další významná města a některá průmyslová centra (např. Litvínov).

Územní rozvoj

V Politice územního rozvoje ČR (2006) jsou mj. stanoveny rozvojové oblasti a osy, kde se projevuje zvýšená koncentrace aktivit nadregionálního a celostátního významu, resp. výrazná vazba na významné dopravní osy. Rozvojové oblasti a osy jsou tedy identifikovány jako území, která mají z pohledu zájmů ČR prioritu při umísťování aktivit nadregionálního a celostátního významu s požadavky na změny v území. V Ústeckém kraji mezi tato území patří (podle Politiky územního rozvoje 2006):

rozvojová oblast Ústí nad Labem (správní obvody obcí s rozšířenou působností Ústí nad Labem a Teplice) z důvodu silné koncentrace obyvatelstva a ekonomických aktivit, z nichž převážná část má republikový význam, a dále z důvodu polohy na I. tranzitním železničním koridoru a na dálnici D8 - navrženými úkoly pro územní plánování a pro činnost ústřední státní správy je:

- § řešení územních souvislostí dostavby dálnice D8,
- § řešení územních souvislostí ochrany lázeňské funkce Teplic,
- § podpora restrukturalizace ekonomické základny oblasti,
- § příprava podmínek pro realizaci dopravních staveb navazujících na stavbu D8,
- § rozšíření a zkvalitnění dopravní infrastruktury pro systémy veřejné dopravy,
- § podpora rozvoje cestovního ruchu,
- § regulace obslužných a zábavních zařízení podél komunikací.

rozvojová osa Praha-Ústí nad Labem-hranice ČR (-Dresden) (SO ORP Mělník, Roudnice nad Labem, Litoměřice, Lovosice, Ústí nad Labem, Teplice) z důvodu propojení západní části ČR s východními oblastmi SRN vč. Berlína, přičemž propojení je dopravně realizované dálnicí D8 a I. tranzitním železničním koridorem, které na sebe pravděpodobně budou vázat rozvojové podněty - navrženými úkoly pro územní plánování a pro činnost ústřední státní správy je:

- § řešení územních souvislostí dostavby dálnice D8,
- § řešení územních souvislostí ochrany lázeňské funkce Teplic,
- § rozšíření a zkvalitnění systému veřejné dopravy,
- § příprava podmínek pro realizaci dopravních staveb navazujících na stavbu D8,
- § regulace obslužných a zábavních zařízení podél komunikací (zejm. ORP Lovosice).

rozvojová osa Ústí nad Labem-Chomutov-Karlovy Vary-Cheb (SO ORP Ústí nad Labem, Teplice, Bílina, Most, Litvínov, Chomutov, Kadaň, Karlovy Vary, Sokolov, Cheb) z důvodu role zdrojů hnědého uhlí, kde se v případě rozšíření těžby očekávají zvýšené požadavky na změny

v území (lomy, zprostředkovaně energetika, chemický průmysl) a perspektivní výstavby rychlostní komunikace R6 - navrženými úkoly pro územní plánování a pro činnost ústřední státní správy je:

- § řešení územních souvislostí plošných nároků uhelných velkolomů,
- § řešení územních souvislostí ochrany lázeňské funkce Bíliny a Františkových Lázní (Karlovy Vary nejsou zmíněny, protože jsou samostatnou rozvojovou oblastí),
- § řešení územních souvislostí koridoru R6 (mimo území Ústeckého kraje),
- § rozhodnutí o dalších případných možnostech těžby hnědého uhlí,
- § podpora restrukturalizace ekonomické základny oblasti,
- § rozšíření a zkvalitnění systému veřejné dopravy,
- § regulace obslužných a zábavních zařízení podél komunikací.

Politika územního rozvoje ČR dále obsahuje vymezení specifických oblastí, které jsou definované dlouhodobými problémy z hlediska udržitelného rozvoje území, tj. pro ekonomický rozvoj, soudržnost společenství obyvatel území a příznivé životní prostředí. Pro Ústecký kraj je důležité, že ze 6 vymezených specifických (problémových) oblastí v ČR se na jeho území jedna oblast nachází a další jedna do něj zasahuje, což dokládá problematickou situaci některých částí kraje. Na území kraje zasahují tyto specifické oblasti (podle Politiky územního rozvoje ČR, 2006):

Rakovnicko-Kralovicko-Podbořansko (SO ORP Kralovice, Podbořany, Rakovník, zčásti Karlovy Vary) s dobrým životním prostředím, ale zaostávajícím ekonomickým a sociálním rozvojem, nízkou hustotou osídlení, která představuje typickou ukázkou tzv. vnitřní periferie na rozhraní čtyř krajů,

Mostecko (SO ORP Litvínov, Most) postižené jednostranným zaměřením průmyslové činnosti (těžba, energetika, chemický průmysl), jejich útlumem a devastací krajiny těžbou, imisemi a narušením lesních ekosystémů.

Na území Ústeckého kraje zasahuje podle Politiky územního rozvoje ČR (2006) také několik dopravních koridorů a ploch mezinárodního významu:

koridor vysokorychlostní dopravy VR1 (Dresden-Praha-Brno-Wien/Bratislava),
 železniční koridor C-E61 (Děčín-Nymburk-Kolín-Havlíčkův Brod-Brno),
 koridor vodní dopravy VD1 (Pardubice-Ústí nad Labem-hranice ČR/SRN),

a několik dalších s republikovým významem:

silniční koridor R7 (Praha-Chomutov),
 silniční koridor S8 (Chomutov-Hora sv. Šebestiána),
 silniční koridor S12 (Karlovy Vary-Chomutov).

Další koridory identifikuje Politika územního rozvoje ČR z pohledu technické infrastruktury, přičemž na území Ústeckého kraje zasahují jen koridory republikového významu.

Problémy územního rozvoje

Územně analytické podklady Ústeckého kraje vymezují následující území se specifickými problémy k řešení v územně plánovacích dokumentacích „zahrnující zejména urbanistické, dopravní a hygienické závady, vzájemné střety záměrů na provedení změn v území a střety těchto záměrů s limity území využití území, ohrožení území povodněmi a jinými rizikovými přírodními jevy“. Problémy jsou rozdělené tematicky.

URBANISMUS

Nevyužití možnosti specifické struktury osídlení SHP umožňující v rámci aglomerovaných sídel výhodně rozvíjet kooperativní vztahy na úseku dopravní a technické infrastruktury i občanské vybavenosti nadmístního významu.

Přetrvávání velkého rozsahu roztěžených ploch, rizika extenzivního rozvoje těžby hnědého uhlí, s hrozbou likvidace dalších sídel, poškození životního prostředí dalších kontaktních sídel, se škodami na dopravní a technické infrastruktuře, krajině a přírodě.

Chátrání domovního fondu v oblastech s nejistou perspektivou stability osídlení v důsledku rizika pokračující těžební činnosti.

Omezení možností rozvoje území zejména SHP vyhlášenými DP, CHLÚ, ochranou ložisek nevyhradních surovin, historickou těžbou a poddolovaností území.

Velký rozsah území tzv. brownfieldů nadmístního významu - tj. nedostatečně využitých a zanedbaných areálů bývalé průmyslové nebo zemědělské výroby, těžby, dopravy a jiných urbanistických funkcí.

Velký rozsah unifikované sídlištní bytové zástavby s řadou problémů stavebně technického a urbanisticko architektonického charakteru, podprůměrná intenzita bytové výstavby, jednostranná orientace nové bytové výstavby na výstavbu RD.

Existence zanedbaných městských částí zejména v průmyslových oblastech kraje (např. Chánov, Trmice) nebo v odlehlých částech se starým bytovým fondem (Rumburk).

Prohlubování regionálních rozdílů v demografickém rozvoji (výrazný progresivní a regresivní vývoj) v kvalitě životních podmínek, zhoršená dostupnost práce a služeb v odlehlých oblastech.

Nízké využití potenciálu kraje pro CR jako důsledek přetrvávajícího vnímání kraje jako znečištěného průmyslového prostoru, nedostatečně rozvinutá infrastruktura CR.

Nedostatečná vybavenost rekreačních středisek (ubytovací, stravovací a doplňkové služby), sezónní omezení využití rekreačních lokalit a oblastí (např. Krušné hory - zimní využití, České Švýcarsko, Lužické hory - letní využití).

Územní nároky výhledových vodních nádrží a omezení územního rozvoje v jejich povodí výhledových vodních nádrží uvedených v návrhu Plánu hlavních povodí České republiky.

DOPRAVA A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Nedostatky týkající se vnitřní provázanosti soustavy osídlení Ústeckého kraje (dostavba úseků silnice I/13, zkapacitnění silnice I/7 na R7, modernizace a optimalizace hlavních železničních tratí, dostavba a přeložka silnice I/27 aj.).

Nedořešenost územní problematiky silnice I/13 v úsecích: dálnice D8 - Libouchec - Děčín, ve městech Bílina a Klášterec nad Ohří.

Nedostatky napojení okrajových území (Šluknovsko, Krušné hory, Podhůří Doupovských hor) na centrální část kraje, potřeba dostavby dopravních systémů a zařízení technické infrastruktury.

Problémy propojení Ústeckého kraje s okolními kraji ČR na úseku dopravy a technické infrastruktury - ve vazbě ke Středočeskému kraji (zejm. dostavba dálnice D8, výstavba rychlostní silnice R7), ve vazbě k Libereckému kraji (zejm. dostavba silnice I/13, vedení VVN), ve vazbě ke Karlovarskému kraji (zejm. přestavba silnice I/13, dostavba rychlostní silnice R6), ve vazbě k Plzeňskému kraji (zejm. přestavba silnice I/27).

Problémy přeshraničních vazeb Ústeckého kraje zvláště na úseku dopravní infrastruktury, (zejm. přestavba silnice I/7, stavby přeshraničních železničních spojení, rozvoj hraničních spojení po vstupu do Schengenského prostoru s volným pohybem osob a zboží, rozvojové záměry letecké dopravy, zlepšení plavebních podmínek na Labi - při respektování hledisek ochrany krajiny a přírody, výstavba vysokorychlostní železniční trati).

Nedostatečné tempo dostavby a modernizace významných staveb dopravní infrastruktury (nedokončený úsek dálnice D8, rychlostní silnice R7 a R6, silnice I/13).

Nedostatky týkající se spolehlivosti a efektivnosti energetické soustavy - dostavba nebo modernizace stávajících elektráren (princiálně v rozsahu zachování jejich souhrnné stávající výkonové kapacity), dostavba nebo modernizace vedení VVN.

Nedostatečné využití potenciálu „dodávkového tepla“ u existujících i plánovaných zařízení tepelných elektráren pro provozování nadmístních soustav centrálního zásobování teplem.

Existence oblastí majících problémy se spolehlivostí a dostatečnou kapacitou dodávky elektrické energie (Šluknovsko).

Velký rozsah záměrů na výstavbu systémových VVN 110 kV, 220 kV, 400 kV zdůvodněných potřebou spolehlivosti dodávek a zvýšením dodávaného výkonu (riziko negativních vlivů vůči přírodě a krajině).

Nedostatečná koncepční příprava na racionální a trvale udržitelný přístup k rozvoji využívání obnovitelných zdrojů - větrná energie, biomasa, vodní elektrárny, geotermální energie.

Riziko nadměrně nedostatečně regulované výstavby větrných elektráren zejména v Krušných horách - nebezpečí poškození krajinného rázu, biologické a rekreační hodnoty krajiny (výška zařízení, vyvedení výkonů, přístupové komunikace, přečerpávací nádrže).

Neexistence letišť krajského významu.

Nedostatečně rozvinutá síť cyklistických tras a stezek.

Některé oblasti kraje jsou bez dostatečných místních zdrojů vody a bez dostatečného napojení na vodárenskou soustavu zásobování pitnou vodou (Lounsko, Šluknovsko, některé horské části kraje).

Velký rozsah vodních toků, které byly v souvislosti s povrchovou těžbou hnědého uhlí, průmyslovou výrobou nebo urbanizačním procesem přeloženy, zatrubněny nebo jinak necitlivě upraveny.

HYGIENA PROSTŘEDÍ

Odvětví těžby hnědého uhlí a dalších nerostných surovin, energetika, těžká průmyslová výroba přesahují svými provozmi meze únosnosti území, způsobují jeho poškození a brání rozvoji jiných žádoucích forem využití území.

Jádro kraje (zejména části SHP) je vyhlášeno územím se zhoršenou kvalitou ovzduší z důvodu překračování limitů některých znečišťujících látek, v prostoru SHP ve velkém rozsahu, jinde v lokálním měřítku došlo k narušení ekosystémů, zániku cenných biotopů, ke kontaminaci vod a půdy.

Kvalita vody v některých tocích je nepříznivě ovlivněna těžebními činnostmi a průmyslovou výrobou - zejm. Chemopetrol Litvínov, podniky s chemickou výrobou v Ústí nad Labem a Lovosicích, papírna Štětí.

Na území kraje lokalizováno 17 zvláště velkých stacionárních spalovacích zdrojů znečištění.

Vysoký podíl obyvatel bydlících uvnitř zón havarijního plánování průmyslových podniků.

Vysoký počet obyvatel zasažených hlukem, vysoká silniční dopravní intenzita, nadměrný tranzit v sídlech.

Velký počet ploch se starými ekologickými zátěžemi (kontaminace půdy, spodních vod).

Rizika znečištění rozhodujících vodárenských nádrží v Krušných horách při havarijních situacích automobilové dopravy, výstavbou a provozem větrných elektráren.

OHROŽENÍ POVODNĚMI

Velký rozsah území ohroženého povodněmi, nutnost zohlednit důsledky stanovení záplavových území nadmístního významu vodních toků: Labe, Bílina, Blšanka, Dolánecký potok, Jílovský potok, Liboc, Ohře, Ploučnice, Široký potok, Ždírnický potok a eventuálně dalších záplavových území nadmístního významu, stanovených v průběhu práce na ZÚR ÚK.

Dosud dostatečně nerozvinutá nebo nedokončená protipovodňová ochranná opatření nadmístního významu na Q100 (zejm. Ústí nad Labem, Děčín, Terezín - Velká a Malá

pevnost, Píšťany, Lovosice - areál chemického závodu Lovochemie, a.s.). Potřeba respektovat další případná opatření nadmístního významu.

VZÁJEMNÉ STŘETY ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ

Nadměrná a nedostatečně koordinovaná výstavba farem větrných elektráren v Krušných horách může být v rozporu se záměry na rekreační využití, ochranu přírody a krajiny, obnovu a kultivaci území.

STŘETY ZÁMĚRŮ S LIMITY ÚZEMÍ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Výstavba systémových VVN 110, 220, 400 kV - střet s hledisky ochrany krajiny a přírody (zejména se týká CHKO České středohoří, CHKO Lužické hory, R a N ÚSES).

Přeložky silnice I/13 v úseku dálnice D8, Libouchec, Děčín - střet s hledisky ochrany krajiny a přírody (týká se CHKO České středohoří).

Nadměrná a nedostatečně koordinovaná výstavba farem větrných elektráren v Krušných horách - střet s hledisky ochrany krajiny a přírody (zejm. PPK, NATURA 2000).

Záměr na zlepšení plavebních podmínek na Labi v úseku Střeliv, státní hranice ČR - střet s hledisky ochrany krajiny a přírody (CHKO České středohoří, CHKO Labské pískovce, N a R ÚSES, NATURA 2000).

Nově navrhované vodní nádrže - střet s hledisky ochrany krajiny a přírody (NATURA 2000, PPK, N a R ÚSES).

Zatížení území těžbou stavebního kamene - střet s hledisky ochrany krajiny a přírody (zejm. Litoměřicko - CHKO České středohoří).

Zatížení území těžbou šterkopísku - střet s hledisky ochrany ZPF, krajiny a přírody (zejm. Litoměřicko, Lounsko).

Zatížení území těžbou dalších nerostných surovin - střety s hledisky ochrany ZPF, krajiny a přírody.

Těžba hnědého uhlí - minimalizace střetů s limity využití území při respektování stanovených ÚEL.

Plán výstavby VRT - střet s hledisky ochrany krajiny a přírody (týká se CHKO České středohoří, ochrany ZPF, ložisková ochrana).

Bydlení

Domovní fond Ústeckého kraje zahrnuje přibližně 126 tisíc domů, z nichž je asi 83 % trvale obydlených. Tím se kraj nijak neliší od celorepublikového průměru. Nejvyšší podíl trvale obydlených domů mají urbanizované okresy Ústí nad Labem, Teplice a Most, nejnižší okresy Louny, Litoměřice a Děčín. Souvisí to s více venkovským charakterem posledních tří zmíněných okresů, což s sebou přináší vyšší podíl skutečně nevyužívaných domů i domů využívaných jinak než k trvalému bydlení, tzn. zejména k druhému bydlení a rekreaci.

Domovní fond Ústeckého kraje je ve srovnání s celostátním průměrem spíše starší. Více než polovina domů v kraji byla postavena před rokem 1945, zatímco v celé ČR bylo v tomto období postaveno jen 36 % současných domů. Souvisí to s vysokou hustotou zalidnění a vyspělostí Ústeckého kraje v meziválečném období, v důsledku čehož nebylo po odsunu německého obyvatelstva třeba stavět tolik nových domů, přičemž původní domy zčásti pokryly i poptávku po bydlení ze strany nově přichozích obyvatel. Nejmladší strukturu domovního fondu má okres Most (43 % domů z let 1946-1980), kde si obrovský růst průmyslové výroby a počtu pracovních míst po 2. světové válce přece jen vyžádal masivnější výstavbu nových obytných domů. Naopak nejstarší strukturu domovního fondu má okres Děčín, kde se nachází řada měst a obcí výrazně postižených odsunem německého obyvatelstva a naopak relativně málo zasažených socialistickou industrializací a přílivem nových obyvatel.

V poslední době je pro Ústecký kraj typický v rámci ČR nejnižší podíl bytové výstavby na celkovém úhrnu stavebních aktivit. V kraji se tedy staví relativně málo bytů, ale i nebytových budov, a naopak relativně hodně inženýrských staveb. Relativně nejvyšších počtů nově dokončených bytů na

obyvatele dosahují správní obvody ORP soustředěné kolem některých menších měst (Bílina, Kadaň, Litoměřice, Roudnice nad Labem, Varnsdorf). Naopak nejnižší relativní počet nově dokončených bytů mají obvody Ústí nad Labem, Most, Chomutov, Litvínov (tedy především průmyslových center dostatečně vybavených novými byty v 60.-80. letech), ale také Podbořany a Rumburk.

Shrnutí

Výrazná heterogenita kraje z hlediska krajinných typů i ekonomického významu

Koncentrace obyvatel do podkrušnohorské konurbace

Málo rozdrobená struktura obcí, vysoký průměrný počet obyvatel připadajících na 1 obec

Poloha na dvou významných rozvojových osách, které se protínají ve významné rozvojové oblasti (dle terminologie Politiky územního rozvoje ČR)

Přítomnost 2 ze 6 specifických oblastí identifikovaných Politikou územního rozvoje ČR jako problémová území

Řada problémů územního rozvoje vyplývajících z nevyváženosti jednotlivých funkcí území v jednotlivých částech kraje

Vysoký podíl domů využívaných k druhému bydlení či rekreaci a nevyužívaných domů ve „venkovských“ okresech Louny, Litoměřice a Děčín

Relativně starší domovní fond, nejvíce v okrese Děčín, nejméně v okrese Most

Aktuálně slabá bytová výstavba, zejména v největších průmyslových centrech (Ústí nad Labem, Most, Litvínov, Chomutov) a jejich okolí

Lidské zdroje a trh práce

Úvod

Část věnovaná lidským zdrojům si všímá zejména struktury obyvatel a situace na trhu práce. Struktura obyvatel je hodnocena podle věku (indikátor potenciálu počtu obyvatel do budoucna) a podle vzdělání (indikátor profesních kompetencí a uplatnění na trhu práce). Oba údaje jsou sledovány k roku 2001, kdy proběhlo dosud poslední sčítání lidu, domů a bytů. Struktura obyvatel podle věku a vzdělání se nesleduje průběžně, a novější data tudíž nejsou k dispozici.

Samostatným dílčím tématem je trh práce, kde je analyzován zejména vývoj a prostorové srovnání míry nezaměstnanosti jako jednoho z nejdůležitějších sociálně-ekonomických ukazatelů. Protože Ústecký kraj patří dlouhodobě mezi regiony, který se potýká s výraznými problémy v oblasti trhu práce a nezaměstnanosti, je analýza provedena také na základě dalších údajů, které umožňují podrobnější závěry. Některé údaje jsou analyzovány také z regionálního pohledu uvnitř Ústeckého kraje, a to na úrovni správních obvodů pověřených obecních úřadů (POÚ), které pro potřeby regionální analýzy trhu práce poskytují přesnější údaje než okresy.

Tabulky, grafy a mapky

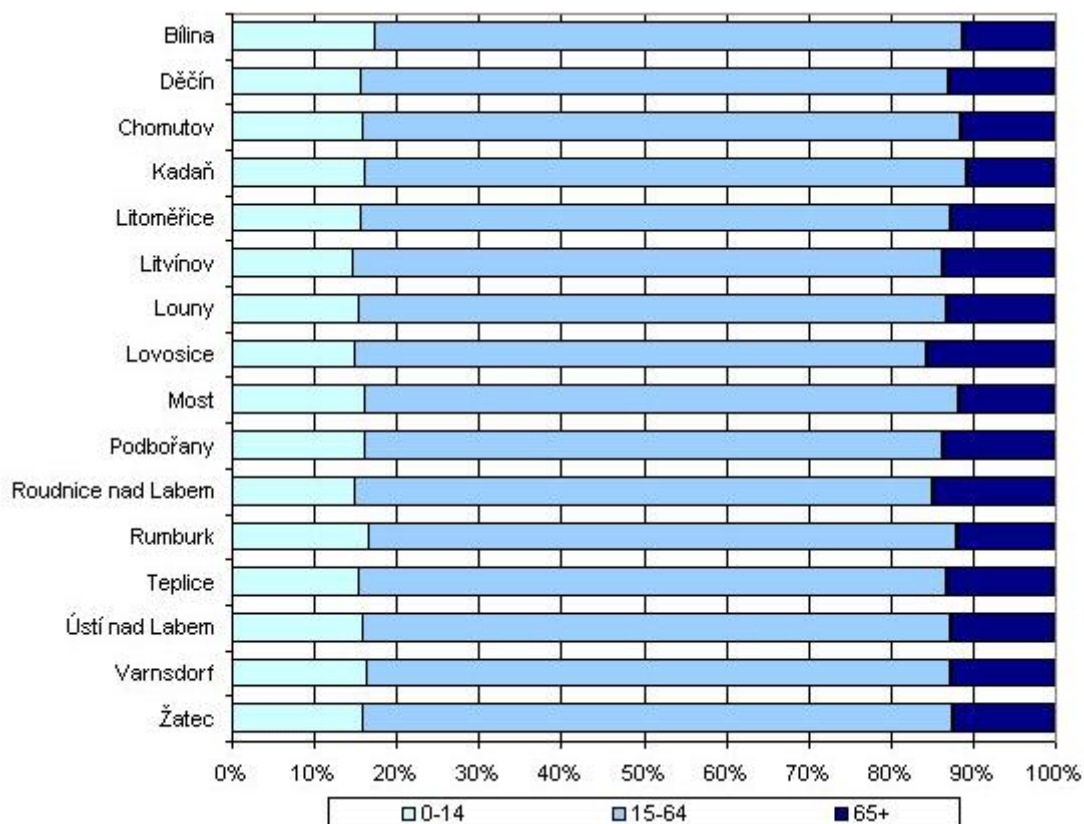
Tabulka 12: Věková struktura obyvatel v okresech Ústeckého kraje v roce 2001

Okres	Počet obyvatel	Počet obyvatel podle věku			Podíl obyvatel podle věku (%)			Index staří
		0-14	15-59	60+	0-14	15-59	60+	
ČR	10 292 933	1 694 812	6 718 281	1 874 211	16,6	65,2	18,2	109,7
Ústecký kraj	826 380	142 399	547 281	136 195	17,2	66,2	16,5	95,6
Děčín	134 684	23 274	89 296	22 078	17,3	66,3	16,4	94,9
Chomutov	125 723	22 726	84 484	18 435	18,1	67,2	14,7	81,1
Litoměřice	115 107	18 951	75 601	20 552	16,5	65,7	17,9	108,4
Louny	86 504	14 978	56 713	14 802	17,3	65,6	17,1	98,8
Most	118 308	20 784	78 457	19 053	17,6	66,3	16,1	91,7
Teplice	127 066	21 294	83 809	21 861	16,8	66,0	17,2	102,7
Ústí n. L.	118 988	20 392	78 921	19 414	17,1	66,3	16,3	95,2

Zdroj: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2001

Pozn.: Index staří je spočítán jako podíl počtu obyvatel ve věku 60+ let a počtu obyvatel ve věku 0-14 let (čím vyšší index, tím starší obyvatelstvo).

Graf 2: Věkové složení obyvatelstva podle správních obvodů ORP v roce 2005

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Údaje jsou k 31.12.2005.

Tabulka 13: Vzdelanostní struktura obyvatel v okresech Ústeckého kraje v roce 2001

Okres	Počet obyvatel do 15 let	Počet obyvatel podle vzdělání			Podíl obyvatel podle vzdělání			Index vzdělanosti
		ZŠ	SŠ	VŠ	ZŠ	SŠ	VŠ	
ČR	8 575 198	5 381 568	2 431 171	762 459	62,76	28,35	8,89	46,13
Ústecký kraj	681 355	473 218	171 639	36 498	69,45	25,19	5,36	35,90
Děčín	111 143	78 431	27 673	5 039	70,57	24,90	4,53	33,97
Chomutov	102 862	73 818	24 434	4 610	71,76	23,75	4,48	32,72
Litoměřice	95 708	65 559	24 734	5 415	68,50	25,84	5,66	37,16
Louny	71 378	49 745	17 739	3 894	69,69	24,85	5,46	35,76
Most	96 995	68 463	23 441	5 091	70,58	24,17	5,25	34,66
Teplice	105 343	74 739	25 394	5 210	70,95	24,11	4,95	34,00
Ústí n. L.	97 926	62 463	28 224	7 239	63,79	28,82	7,39	43,61

Zdroj: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2001

Pozn.: ZŠ = obyvatelstvo bez vzdělání, neúplným nebo základním vzděláním, s neúplným středoškolským nebo nezjištěným vzděláním, SŠ = obyvatelstvo s úplným středoškolským vzděláním (s maturitou) vč. vyššího odborného, VŠ = obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním vč. bakalářského

Index vzdělanosti je spočítán jako součet podílu obyvatel se SŠ vzděláním a dvojnásobku podílu obyvatel s VŠ vzděláním (oba podíly na obyvatelstvu starším 15 let).

Tabulka 14: Vývoj hlavních ukazatelů nezaměstnanosti v krajích ČR

Kraj	Registrovaná míra nezaměstnanosti				Počet uchazečů na 1 volné prac. místo			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Česká republika	9,2	8,8	7,9	6,4	11,63	8,81	5,33	3,04
Hl. město Praha	3,7	3,5	2,9	2,5	2,59	1,79	1,36	0,94
Středočeský	6,7	6,3	5,6	4,5	7,50	5,16	3,26	1,80
Jihočeský	5,9	6,1	5,7	4,5	7,32	6,61	4,33	2,22
Plzeňský	6,7	6,4	5,7	4,8	6,23	4,54	2,98	1,46
Karlovarský	10,3	10,0	9,1	7,6	16,11	10,64	8,50	4,00
Ústecký	15,9	15,4	14,3	11,9	29,24	27,34	14,76	8,03
Liberecký	8,5	7,9	7,3	6,6	9,11	7,63	5,20	3,30
Královéhradecký	7,2	7,3	6,5	5,0	9,65	9,06	4,91	2,60
Pardubický	8,2	8,1	6,9	5,5	10,08	10,61	3,30	1,82
Vysočina	8,2	7,9	7,1	5,8	15,17	10,35	5,66	3,25
Jihomoravský	10,1	9,9	9,0	7,2	19,13	11,07	5,81	3,81
Olomoucký	11,1	10,7	9,2	7,0	11,71	11,44	7,57	4,55
Zlínský	9,4	9,0	8,1	6,3	20,31	14,40	7,07	3,24
Moravskoslezský	15,5	14,5	13,2	10,7	36,75	29,53	13,28	7,38

Zdroj: ČSÚ, Správa služeb zaměstnanosti

Pozn.: Údaje jsou vždy vztaženy k 31. 7. daného roku.

Tabulka 15: Míra nezaměstnanosti a počet uchazečů o zaměstnání ve správních obvodech pověřených obecních úřadů Ústeckého kraje

Správní obvod ORP	počet uchazečů o zaměstnání			míra nezaměstnanosti		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Benešov nad Ploučnicí	699	735	609	15,50%	16,30%	13,5%
Bílina	1 719	1 652	1 431	15,90%	15,30%	13,3%
Česká Kamenice	532	462	456	13,30%	11,50%	11,4%
Děčín	4 606	4 318	3 709	13,90%	13,10%	11,2%
Duchcov	1 711	1 578	1 256	15,40%	14,20%	11,3%
Chomutov	4 976	4 627	3 731	16,50%	15,40%	12,4%
Jirkov	2 333	2 092	1 630	19,60%	17,50%	13,7%
Kadaň	1 725	1 404	933	14,90%	12,10%	8,1%
Klášteřec nad Ohří	1 335	1 034	682	14,20%	11,00%	7,3%
Krupka	1 175	1 173	952	17,40%	17,40%	14,1%
Libochovice	364	389	308	11,60%	12,40%	9,8%
Libouchec	245	237	208	12,80%	12,40%	10,9%
Litoměřice	2 175	1 894	1 594	10,10%	8,80%	7,4%
Litvínov	4 970	4 593	3 842	24,20%	22,40%	18,7%
Louny	2 507	2 320	1 962	12,90%	11,90%	10,1%
Lovosice	1 011	936	868	9,90%	9,20%	8,5%
Most	9 100	8 809	6 666	22,30%	21,60%	16,3%
Podbořany	1 006	898	718	12,60%	11,20%	9,0%
Postoloprty	574	557	427	21,30%	20,60%	15,8%
Roudnice nad Labem	1 747	1 572	1 403	11,30%	10,20%	9,1%
Rumburk	1 729	1 601	1 340	17,20%	15,90%	13,3%
Šluknov	1 199	1 154	936	16,60%	16,00%	13,0%
Štětí	964	777	717	16,10%	13,00%	12,0%
Teplice	4 721	4 586	3 901	13,10%	12,80%	10,8%
Ústí nad Labem	8 049	7 626	6 682	13,70%	13,00%	11,4%
Ústěk	370	371	288	15,40%	15,40%	12,0%
Varnsdorf	1 584	1 546	1 407	14,60%	14,20%	12,9%
Vejprty	516	498	341	20,60%	19,90%	13,6%
Velké Březno	166	183	174	10,70%	11,80%	11,2%
Žatec	2 503	2 289	1 851	17,40%	15,90%	12,9%

Zdroj: ČSÚ, Správa služeb zaměstnanosti

Pozn.: Údaje jsou vždy vztaženy k 31. 7. daného roku.

Tabulka 16: Struktura uchazečů o zaměstnání v Ústeckém kraji

Zaměstnání	stav k			
	31.12.2005		31.12.2006	
	abs.	v %	abs.	v %
Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	473	0,7	436	0,7
Vědečtí a odborní duševní pracovníci	2 080	2,9	2 025	3,2
Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	4 443	6,3	4 071	6,4
Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	4 299	6,1	3 975	6,2
Provozní pracovníci ve službách a obchodě	11 070	15,7	10 080	15,8
Kvalif. dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuz. oborech	1 224	1,7	1 042	1,6
Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	11 494	16,3	9 827	15,4
Obsluha strojů a zařízení	5 321	7,5	4 623	7,3
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	27 643	39,3	25 186	39,6
Příslušníci armády	127	0,2	59	0,1
nezj.	2 358	3,3	2 328	3,7
celkem	70 532	100,0	63 652	100,0

Zdroj: Převzato z Analýzy trhu práce v Ústeckém kraji za rok 2006

Tabulka 17: Vývoj počtu zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných v Ústeckém kraji

Zaměstnanci a OSVČ	stav k	
	31.12.2005	31.12.2006
zaměstnanci u firem se stavem nad 25 zaměstnanců	194 958	213 058
zaměstnanci u drobných a středních firem (do 25 zaměstnanců)	85 488	69 724
osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)	49 403	51 244
celková zaměstnanost (u firem všech velikost. kategorií + OSVČ)	329 849	334 026

Zdroj: Převzato z Analýzy trhu práce v Ústeckém kraji za rok 2006.

Tabulka 18: Průměrná měsíční mzda v krajích ČR v roce 2006

Kraj	průměrná měsíční hrubá mzda	vedoucí a řídicí	vědečtí, odborní, duševní pracovníci	technici, zdravotníci, pedagogové	nižší administrativní	provozní, ve službách a obchodě	dělníci v zemědělství, lesnictví	kvalifikov. dělníci, výrobci	obsluha strojů a zařízení	pomocní, nekvalifikovaní
Hl. m. Praha	31 173	65 154	38 005	30 508	22 031	16 598	16 231	22 670	21 422	14 572
Středočeský	22 811	47 424	28 503	25 257	19 476	14 445	16 401	20 619	19 622	13 538
Jihočeský	20 070	37 979	25 342	22 707	16 467	13 452	15 194	18 162	17 602	12 251
Plzeňský	21 719	41 925	28 176	23 276	18 082	14 122	16 099	19 801	19 264	13 739
Karlovarský	20 778	40 081	29 310	22 682	16 653	15 755	13 344	18 135	19 964	12 575
Ústecký	21 399	44 161	28 167	22 985	17 062	14 679	14 318	18 980	18 648	12 534

Kraj	průměrná měsíční hrubá mzda	vedoucí a řidiči	vědětři, odborní, duševní pracovníci	technici, zdravotníci, pedagogové	nižší administrativní	provozní, ve službách a obchodě	dělníci v zemědělství, lesnictví	kvalifikov. dělníci, výrobci	obsluha strojů a zařízení	pomocní, nekvalifikovaní
Liberecký	20 645	38 755	26 935	22 394	17 463	13 993	14 477	19 070	18 080	13 098
Královéhradecký	20 087	41 052	25 912	22 062	17 404	14 338	14 529	17 657	16 273	13 515
Pardubický	19 943	37 893	27 232	22 616	16 571	13 509	16 087	16 446	16 831	12 623
Vysočina	19 988	35 078	25 934	22 814	16 640	13 411	14 982	18 442	17 970	12 871
Jihomoravský	21 583	42 780	28 623	24 088	17 145	14 389	12 649	18 021	17 369	11 804
Olomoucký	20 923	41 208	26 362	22 207	16 934	13 867	15 978	18 144	17 468	12 702
Zlínský	20 220	39 357	25 878	22 369	17 548	12 603	15 517	17 653	17 948	12 301
Moravskoslezský	20 811	38 771	27 073	22 341	15 880	13 678	14 419	19 250	19 518	12 479

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 19: Vývoj hodinových výdělků v Ústeckém kraji

Ukazatel	nepodnikatelská sféra			podnikatelská sféra		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
průměrný hodinový výdělek	104,48	110,58	117,35	105,71	108,59	121,83
podíl zaměstnanců s podprůměr. výdělkem	53,2 %	54,7 %	54,4 %	62,8 %	63,5 %	66,3 %
medián hodinového výdělku	101,41	105,99	112,67	92,30	93,94	102,43

Zdroj: Správa služeb zaměstnanosti a Trexima, spol. s r.o.

Pozn.: Údaje jsou uvedeny v Kč a jsou vztaženy vždy k poslednímu čtvrtletí daného roku.

Charakteristika kraje

Struktura obyvatel

V roce 2001, kdy proběhlo dosud poslední sčítání lidu, patřil Ústecký kraj v rámci ČR k oblastem s nejmladším obyvatelstvem. Tentostav trvá již od 60.-70. let 20. století, kdy se do kraje přistěhovalo především mladší obyvatelstvo s dětmi. Tito obyvatelé dosud nedosáhli důchodového věku. V kraji tak i v roce 2001 stále žilo více obyvatel v předproduktivním věku než ve věku poproduktivním, což je v rámci ČR poměrně řídký jev. Nejvíce je to patrné v okresech Most a Chomutov, kam se v 60.-80. letech za prací v rozvíjejícím se průmyslu přistěhovalo nejvíce nových, zejména mladších obyvatel. Naopak pouze pro relativně nejméně průmyslové okresy Litoměřice a Teplice byl v roce 2001 příznačný vyšší počet obyvatel v poproduktivním než předproduktivním věku. I v Ústeckém kraji však dochází k postupnému a nevyhnutelnému stárnutí obyvatel způsobenému relativně nízkou porodností a postupným růstem naděje dožití.

Nejvyšší podíly obyvatelstva přes 65 let věku měly v roce 2005 správní obvody ORP Lovosice, Roudnice nad Labem, Podbořany, Louny a Litvínov, naopak nejvyšší podíly obyvatel do 15 let věku obvody Bílina a Rumburk.

Vzdělanostní struktura obyvatel Ústeckého kraje vykazuje v rámci ČR výrazně podprůměrné hodnoty. Kraj má ve srovnání s celostátním průměrem nízký podíl obyvatel s úplným středoškolským a zejména s vysokoškolským vzděláním. Téměř 70 % obyvatel starších 15 let nemělo v roce 2001

úplné středoškolské vzdělání, od roku 1991 došlo k mírnému poklesu tohoto podílu. Důvodem je především převaha méně kvalifikovaných či nekvalifikovaných dělnických profesí u obyvatel nově přistěhovaných po 2. světové válce, který vyhovoval potřebám tehdejší regionální ekonomiky založené především na těžkém průmyslu. Současný přesun těžiště ekonomiky ke kvalifikovanější výrobě a službám vyžaduje kvalifikovanější pracovní síly.

Jednoznačně nejlepší vzdělanostní strukturu v kraji má obyvatelstvo okresu Ústí nad Labem (index vzdělanosti téměř 44; konstrukce indexu viz poznámka pod příslušnou tabulkou). Vzdělanostní struktura obyvatel ostatních okresů se příliš neliší, relativně nejméně vzdělané obyvatelstvo však mají okresy Chomutov a Děčín.

Nezaměstnanost a uchazeči o zaměstnání

Ústecký kraj je dlouhodobě postižen strukturálními problémy souvisejícími s útlumem některých průmyslových odvětví. V důsledku toho se celý region dlouhodobě potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti. Velkým problémem, který s nezaměstnaností souvisí, je dlouhodobě nízká mobilita obyvatelstva a neochota měnit bydliště z důvodu hledání práce.

Z hlediska republikové úrovně je tak míra nezaměstnanosti nejvyšší mezi českými kraji. K její eskalaci došlo podobně jako na národní úrovni zejména po roce 1997 v souvislosti s nástupem hlavní fáze restrukturalizace ekonomiky, která je doprovázena poklesem zaměstnanosti v určitých zaostávajících a nekonkurenceschopných odvětvích.

V současné době dosahuje míra nezaměstnanosti v kraji necelých 12 % (červenec 2007). Jedná se o nejvyšší hodnotu mezi českými kraji a s výjimkou Moravskoslezského kraje se jí míra nezaměstnanosti v žádném jiném kraji ani neblíží - ve všech ostatních krajích se pohybuje pod 8 %, přičemž míra nezaměstnanosti za celou ČR činí 6,4 %. Pozitivní je však klesající trend vývoje míry nezaměstnanosti v celé ČR. Ten se přitom v Ústeckém kraji projevuje výrazněji než ve většině zbývajících krajů ČR. V období červenec 2004 - červenec 2007 klesla míra nezaměstnanosti v Ústeckém kraji o 4 pct. body - vyšší pokles zaznamenal pouze Moravskoslezský a Olomoucký kraj. Je tedy zřejmé, že nezaměstnanost klesá rychleji v oblastech, které jsou jí více postižené. Trend poklesu nezaměstnanosti navíc nabral na rychlosti zejména v posledním roce.

O nepříznivém stavu, ale příznivém vývoji situace na trhu práce svědčí také údaje o počtu uchazečů připadajících na 1 volné pracovní místo. Podle tohoto ukazatele je situace v Ústeckém kraji opět nejméně příznivá mezi všemi kraji ČR (8 uchazečů na 1 volné místo, zatímco v celé ČR jsou to jen 3 uchazeči). Současný počet uchazečů na 1 volné pracovní místo je však v Ústeckém kraji téměř 4x nižší než před 3 lety! Za tímto vývojem stojí především růst nabídky pracovních míst v posledních letech. Zatímco počet uchazečů na 1 volné pracovní místo klesal zejména v letech 2005 a 2006, míra nezaměstnanosti zaznamenává pokles až v posledním roce. Ukazuje se tedy, že nejprve zjevně došlo k výraznému růstu nabídky pracovních příležitostí a s několikaměsíčním odstupem se tato místa začala zaplňovat uchazeči.

Regionální rozdíly v nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti i počet uchazečů o zaměstnání v Ústeckém kraji přirozeně vykazují výrazné prostorové rozdíly. Nejnižší míry nezaměstnanosti (kolem 7-9 %) dosahují správní obvody POÚ Klášterec nad Ohří, Litoměřice, Kadaň, Lovosice, Podbořany a Roudnice nad Labem. Jedná se o regiony ležící na okraji Ústeckého kraje mimo oblast hlavní koncentrace průmyslové výroby, která prošla v předchozích 15 letech útlumem, a položené výhodně vůči dopravním osám směřujících do Středočeského a Karlovarského kraje. Zajímavé je, že největší města v kraji a k nim spadající regiony v žádném případě nevykazují nejnižší míry nezaměstnanosti, jak bývá časté: v správních obvodech POÚ Děčín, Teplice a Ústí nad Labem je dnes míra nezaměstnanosti cca 11 %, na Chomutovsku pak kolem 12 %.

Výrazně nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti (kolem 15-19 %) vykazují správní obvody POÚ Litvínov (jednoznačně nejvyšší hodnota), Most a Postoloprty. Tyto obvody na sebe územně navazují a představují oblast s výrazně nepříznivou situací na trhu práce v rámci celé ČR. Také v tomto případě obecně platí, že míra nezaměstnanosti klesá rychleji v oblastech s nejvyššími hodnotami, vyskytuje se však řada výjimek. Ve zmíněné trojici správních obvodů ORP, která nezaměstnaností

trpí nejvíce, však pokles míry nezaměstnanosti dosahuje cca 6 pct. bodů za poslední 2 roky, což je v rámci kraje výrazně nadprůměrný pokles. Ve všech správních obvodech ORP s výjimkou Velkého Března došlo v posledních dvou letech k poklesu míry nezaměstnanosti i počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání.

Struktura nezaměstnanosti

Struktura nezaměstnanosti podle Analýzy trhu práce v Ústeckém kraji vykazuje obvyklé charakteristiky. Nejvíce uchazečů na jedno volné pracovní místo je v Ústeckém kraji u lidí bez vzdělání, se základním vzděláním a zejména s nižším středním vzděláním, nejméně naopak u vysokoškolsky vzdělaných lidí. Nejvíce postihuje nezaměstnanost absolventy a lidi v předdůchodovém věku. Ke konci roku 2006 bylo přibližně 50 % nezaměstnaných bez práce déle než 1 rok a naopak asi 20 % nezaměstnaných hledá práci po dobu kratší než 3 měsíce (podle Analýzy trhu práce v Ústeckém kraji). Asi 40 % uchazečů o zaměstnání jsou nekvalifikovaní dělníci následovaní řemeslníky, kvalifikovanými výrobci, zpracovateli a opraváři. Je tedy zřejmé, že na pracovním trhu je ve srovnání s poptávkou vysoká nabídka dělníků a řemeslníků s žádnou nebo nízkou kvalifikací.

Mzdy

Mzdy v Ústeckém kraji vykazují v posledních letech růst především v podnikatelské sféře, kde byl v roce 2006 průměrný hodinový výdělek 122 Kč, zatímco v nepodnikatelské sféře dosahoval 117 Kč. Naopak medián hodinových výdělků byl vyšší v nepodnikatelské sféře (113 Kč oproti 102 Kč v podnikatelské sféře). Medián hodinových výdělků v podnikatelské sféře dokonce v posledních letech rostl mírně pomaleji než v nepodnikatelské sféře. Znamená to, že v podnikatelské sféře je růst výdělků podporován především růstem mezd u lidí s vyššími příjmy. Tuto skutečnost potvrzuje podíl zaměstnanců s podprůměrným hodinovým výdělkem, který se v nepodnikatelské sféře pohyboval v minulých letech kolem 54 % a příliš se neměnil, zatímco v podnikatelské sféře v letech 2004-2006 vzrostl z necelých 63 % na více než 66 %. Tento trend je znám i z jiných krajů Česka a souvisí s postupnou diferenciací mezd v české ekonomice.

Průměrná měsíční hrubá mzda v Ústeckém kraji se v roce 2006 pohybovala kolem 21 400 Kč, což je mezi českými kraji průměrná hodnota. Protože je však průměrná mzda za celou ČR výrazně ovlivněna vysokými mzdami v Praze, patří Ústecký kraj mezi „nepražskými“ kraji spolu se Středočeským, Plzeňským a Jihomoravským k těm s nejvyššími mzdami. Struktura mezd podle jednotlivých skupin profesí odpovídá ostatním krajům ČR.

Shrnutí

Relativně příznivá, byť postupně se horšící věková struktura obyvatel kraje (vyšší podíl obyvatel v předproduktivním věku než obyvatel ve věku poproduktivním)

Nízká úroveň vzdělanosti obyvatelstva, zejména nízký podíl obyvatel s VŠ vzděláním, a to ve všech okresech s výjimkou okresu Ústí nad Labem

Nejvyšší míra nezaměstnanosti i počet uchazečů na 1 volné pracovní místo mezi všemi kraji ČR

Výrazný pokles míry nezaměstnanosti i počtu uchazečů na 1 pracovní místo v posledních letech

Výrazné, ale snižující se regionální rozdíly v míře nezaměstnanosti uvnitř kraje

Nejvyšší míra nezaměstnanosti ve správních obvodech POÚ Litvínov, Most a Postoloprty

Nejnižší míra nezaměstnanosti v některých okrajových částech kraje málo postižených útlumem průmyslu a sousedících s Karlovarským a Středočeským krajem

Největší specifické míry nezaměstnanosti mezi nekvalifikovanými dělníky, osobami s nízkým vzděláním, absolventy a lidmi v předdůchodovém věku

Průměrné výdělků v podnikatelské sféře vyšší než v nepodnikatelské, naopak medián výdělků vyšší v nepodnikatelské sféře

Postupná diferenciacie mezd v podnikatelské sféře

V rámci ČR průměrné mzdy, vyšší průměrné mzdy však mají pouze kraje Praha, Středočeský, Plzeňský a Jihomoravský

Občanská vybavenost

Úvod

Analýza občanské vybavenosti se zaměřuje na 4 její složky:

- § vzdělávání a školství,
- § zdravotnictví,
- § sociální služby,
- § volný čas (sport a kultura).

U všech složek je analýza cílena na vybavenost, tzn. na infrastrukturu pro tyto služby, její kapacitu, strukturu a kvalitu. V oblasti občanské vybavenosti je obtížné porovnávat zjištěné informace s jinými kraji. Např. údaje o počtu ani kapacitě jednotlivých zařízení nevypovídají o kvalitě poskytovaných služeb ani o jejich dostupnosti. Některé údaje jsou navíc dostupné jen na základě studií zpracovávaných pouze v Ústeckém kraji, což mezikrajské srovnání znemožňuje. Proto u analýzy občanské vybavenosti není srovnání s jinými kraji příliš použito a informace vycházejí především z dílčích sektorových studií, koncepcí a analýz, které má kraj k dispozici.

Tabulky, grafy a mapky

Tabulka 20: Vybrané údaje o zdravotnickém systému Ústeckého kraje v roce 2006 (k 31.12.)

Ukazatel	Hodnota
Počet lůžkových zdravotnických zařízení	36
Počet nemocnic celkem	20
Lůžka v nemocnicích celkem	5 466
na 10 000 obyvatel	66
Počet nemocnic následné péče	8
Odborné léčebné ústavy celkem	16
Z toho léčebny dlouhodobě nemocných (LDN)	6
Počet lůžek v LDN	477
Lázeňské léčebny	3
Lékaři v nemocnicích (počet úvazků)	1 089
Všeobecné sestry a porodní asistentky v nemocnicích (počet úvazků)	3 659
Lékaři v ambulantní péči (počet úvazků)	1931
Farmaceuti v lékárenské péči (počet úvazků)	338

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Tabulka 21: Poskytovatelé lůžkové péče v kraji

Druh poskytované péče	Název zdravotnického zařízení	Sídlo
akutní	Nemocnice Děčín, p.o.*	Děčín
	Lužická nemocnice a poliklinika, a.s.	Rumburk
	Nemocnice Chomutov, p.o.*	Chomutov
	Nemocnice Kadaň, s.r.o.	Kadaň
	Městská nemocnice v Litoměřicích	Litoměřice
	Podřipská nemocnice s polikl. Roudnice n.L., s.r.o.	Roudnice n.L.
	Nemocnice sv. Alžběty, s.r.o.	Louny
	Nemocnice Žatec, o.p.s.	Žatec
	Nemocnice Most, p.o.*	Most
	Nemocnice Teplice, p.o.*	Teplice
	Městská nemocnice Duchcov, VITA, s.r.o.	Duchcov
	Masarykova nemocnice Ústí n.L., p.o.*	Ústí n.L.
následná	Nemocnice Varnsdorf, p.o.	Varnsdorf
	Neurologie s.r.o., Jiřetín pod Jedlovou	Jiřetín p.J.
	VIA s.r.o., Česká Kamenice	Česká Kamenice
	Medicina, s.r.o.	Podbořany
	Nemocnice následné péče Most, p.o.	Most
	Podkrušnohorská nemocnice následné péče - Krušnohorská poliklinika s.r.o.	Litvínov
	REMEDI Meziboří, s.r.o.	Meziboří
	Hornická nemocnice s poliklinikou s.r.o., Bílina	Bílina
	Nemocnice následné péče Ryjice, p.o.	Ryjice

Zdroj: Optimalizace lůžkové péče na území Ústeckého kraje, 2007
informace z KÚ Ústeckého kraje

Pozn.: * - uvedené nemocnice od 1.9.2007 sloučeny do společnosti Krajská zdravotní, a.s. a fungují nyní jako její odštěpné závody

Charakteristika kraje

Vzdělání a školství

(Kapitola je převážně převzata z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji, 2006.)

Předškolní vzdělávání zajišťují v Ústeckém kraji mateřské školy, které jsou ve své většině zřizovány obcemi. Počet mateřských škol v kraji zčásti kopíroval demografickou křivku. Počet samostatných mateřských škol klesl od roku 2003, kdy jich bylo 343, na 321 v roce 2005. Průměrná velikost mateřských škol je dlouhodobě stabilní díky postupné racionalizaci jejich sítě s ohledem na vývoj počtu narozených dětí v jednotlivých obcích. V roce 2005 došlo ke stavu, kdy zvláště mateřské školy ve větších městech byly kapacitně natolik uzpůsobeny poklesu počtu dětí, že u vybraných mateřských škol vznikl nedostatek volných míst.

Postupný pokles počtu základních škol, který zpočátku probíhal cestou slučování škol a koncentrace žáků ve větších městech, i nadále pokračuje. V roce 2003 působilo v kraji 264 základních škol jako

samostatných právnických osob vykonávajících činnost školy. Na počátku školního roku 2004/2005 se otevíralo 251 základních škol. Úplných škol zůstalo 176, dvě školy jsou soukromé a jedna církevní. I přes trvajících racionalizačních procesů zůstává v kraji řada „malých škol“, což se projevuje na naplněnosti škol. Ta se pohybuje okolo 70 %. Tento jev je způsoben mimo jiné geografickou charakteristikou kraje, kdy v řadě obcí je malá základní škola, která je přes svou velikost spádovou školou pro řadu okolních obcí a její zrušení nepřichází z důvodů nedostatečné dopravní obslužnosti v nejbližších letech v úvahu. Jde v první řadě o školy v horských a příhraničních částech kraje.

Součástí vzdělávací soustavy Ústeckého kraje jsou rovněž základní umělecké školy (ZUŠ). Kromě získání základů vzdělání v uměleckých oborech zabezpečují ZUŠ v souladu se školským zákonem rovněž přípravu žáků k přijetí na konzervatoř, střední umělecké školy, popřípadě připravují pro studium na vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením. Na území Ústeckého kraje působí celkem 29 ZUŠ, z toho 8 je zřizováno krajem, 20 obcemi a 1 soukromá. ZUŠ celkem navštěvuje cca 13 000 žáků.

Rozložení škol a vzdělávací nabídky středního školství v kraji není rovnoměrné. Školy vytvářejí určité shluky, které reagují na místní tradice a potřeby. Mimo to existuje řada nadregionálních škol. To vyvolává v rámci kraje vnitřní migraci žáků za vzděláním. Jednotlivé okresy se tak vzájemně doplňují a prolínají. Ve středních školách zřizovaných Ústeckým krajem se od roku 2001 průměrně připravuje na budoucí povolání a k dalšímu studiu okolo 37 tisíc žáků. Největší podíl činí budoucí maturanti na středních odborných školách - více než 37 % a v gymnáziích okolo 22 % žáků. S ohledem na vývoj počtu žáků v základních školách v kraji lze očekávat postupný pokles počtu žáků ve školách středních již od nynějška. V Ústeckém kraji navštěvovalo ve školním roce 2004/2005 denní studium ve středních školách všech zřizovatelů více než 40 tisíc žáků, z toho 88,1 % školy zřizované krajem a 11,9 % školy církevní, obecní a soukromé. Církevní školy nabízejí pouze gymnaziální obory studia, ostatní zřizovatelé pak především obory maturitní. Struktura nabídky jednotlivých studijních oborů zcela nevyhovuje potřebám pracovního trhu. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji např. uvádí nadbytečný počet absolventů studijního oboru automechanik a naopak nedostatek absolventů v oborech jako např. zedník, zámečnick, obráběč kovů, svářeč, tesař, truhlář, kuchař, prodavačka, šička, švadlena (v některých případech je absolventů sice dostatek, ale z různých důvodů nemohou nebo se jim nevyplatí pracovat). Problémem je dále slabá návaznost oborů středního školství na praxi i na vysokoškolské studium na UJEP.

V Ústeckém kraji aktuálně působí 12 vyšších odborných škol (10 zřízených krajem a 2 soukromé). V rámci naplňování dlouhodobého záměru byl zpracován projekt na otevření vyšší odborné školy ve Varnsdorfu. Lokalita byla zvolena vzhledem k velmi nízkému podílu obyvatel s vyšším vzděláním a složitou dopravní obslužností. Škola zahájila činnost v roce 2004. V roce 2006 ukončily činnost dvě vyšší školy zdravotnické a došlo k úplnému převodu přípravy vyšších zdravotnických kádrů do bakalářské formy vysokoškolského studia.

Největší vysokou školou Ústeckého kraje je Univerzita Jana Evangelisty Purkyně (UJEP) založená v roce 1991. V roce 2007 měla 7 fakult (Filozofická, Sociálně-ekonomická, Užitého umění a designu, Výrobních technologií a managementu, Životního prostředí, Pedagogická a Přírodovědecká) a 2 ústavy (Zdravotnických studií a Slovansko-germánských studií). Oborové zaměření univerzity se příliš neshoduje se specializací středního školství v kraji. Všechny fakulty nabízejí studium v magisterských i bakalářských studijních oborech. UJEP sídlí v Ústí nad Labem, Fakulta životního prostředí má detašované pracoviště v Mostě, Ústav zdravotnických studií v Teplicích, Fakulta užitého umění a designu v Dubí u Teplic a Fakulta výrobních technologií a managementu v Chomutově.

V Ústeckém kraji sídlí také další vysoké školy (rovněž nabízející bakalářské i magisterské/inženýrské obory):

- § Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., Ústí nad Labem,
- § Vysoká škola ekonomie a managementu, o.p.s., Ústí nad Labem.

Dalších několik vysokých škol má v Ústeckém kraji detašovaná pracoviště, která zpravidla nabízejí studium v bakalářských oborech. Mezi ně patří zejména pracoviště Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské a Fakulty dopravní ČVUT (Děčín), Vysoké školy chemicko-technologické a Vysoké školy báňské (obojí Most).

Zdravotnictví

Ke dni 1. 9. 2007 došlo ke sloučení 5-ti nemocnic poskytujících akutní lůžkovou péči zřizovaných krajem do společnosti „Krajská zdravotní, a.s.“, kde Nemocnice Děčín, Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem, Nemocnice Teplice, Nemocnice Most a Nemocnice Chomutov jsou jejími odštěpnými závody.

Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem má celokrajský význam a poskytuje kompletní zdravotní péči včetně některých oborů specializované a superspecializované péče. V nemocnici pracovalo v roce 2006 kolem 2,2 tis. zaměstnanců, z toho 305 lékařů, přičemž jejich počet v předchozích letech mírně rostl (Výroční zpráva Masarykovy nemocnice 2006). V kraji se dále nachází dalších 21 zařízení poskytujících akutní a následnou lůžkovou péči. Mezi ostatní zdravotnická zařízení lze zařadit psychiatrické léčebny, kojenecké ústavy a hospice.

Dostupnost péče podle počtu lůžek na obyvatele je nejnižší v okresech Louny a Děčín, kde dosahuje téměř polovičních hodnot oproti průměru kraje. Nejvyšší hodnoty ukazatele počtu lůžek na obyvatele je dosahována v okrese Ústí nad Labem. Příčinou je Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem, která mimo svoji úlohu spádové nemocnice pro region Ústí nad Labem plní i funkci centra specializované a superspecializované péče pro celý Ústecký kraj (Optimalizace lůžkové péče na území Ústeckého kraje, 2007).

Současný počet lůžek v uvedených základních oborech představuje potenciál k další redukci, resp. restrukturalizaci sítě lůžkových zařízení v objemu cca 9 - 15 % celkové lůžkové kapacity, což je relativně nízká hodnota. Naopak počet lůžek následné péče lze označit za nedostačující s potenciálem navýšení stávající kapacity až o 25 % (v absolutním vyjádření až o 320 lůžek). Většinu těchto lůžek by šlo získat transformací nadbytečných akutních lůžek. Existují značné rozdíly z hlediska rozložení lůžkové kapacity v rámci okresů, značný deficit lůžek je v okresech Louny a Děčín, výrazný přebytek kapacit je zejména v okrese Most a Ústí nad Labem. Značné rozdíly jsou i v rámci oborové struktury lůžek, největší nadbytek lůžek je v oboru chirurgie (230 až 312), interna (8 až 106), TRN (87), pediatrie (59), ortopedie (47) a naopak nedostatek lůžek je v oboru infekčním (-30 až -38). (Převzato z Optimalizace lůžkové péče na území Ústeckého kraje, 2007.) Ústecký kraj zaujímá 4. místo mezi kraji v ČR z hlediska celkového počtu lůžek. V oblasti využití lůžek ve dnech a průměrné ošetřovací doby dosahuje hodnot v úrovni průměru celé ČR, v počtu hospitalizovaných na 10.000 obyvatel zaujímá za Prahou a Jihomoravským krajem třetí místo. (Převzato z Optimalizace lůžkové péče na území Ústeckého kraje, 2007.)

Sociální služby

Poskytovateli sociálních služeb jsou v Ústeckém kraji stejně jako v jiných krajích příspěvkové organizace obcí nebo krajů a nestátní neziskové organizace (včetně církevních právnických osob). Protože PRÚK je zpracováván jako nástroj pro činnost Ústeckého kraje jako subjektu, je přehled poskytovatelů omezen pouze na ty, kteří jsou jeho příspěvkovými organizacemi. Ústecký kraj zřizuje celkem 19 příspěvkových organizací, ve kterých jsou poskytovány tyto sociální služby (Sociální služby Ústeckého kraje v roce 2006, Krajský úřad ÚK):

- § domovy pro seniory,
- § domovy pro osoby se zdravotním postižením,
- § domovy se zvláštním režimem,
- § chráněné bydlení (pro seniory),
- § týdenní stacionáře,
- § odborné sociální poradenství.

Jedná se o tyto příspěvkové organizace:

- § ústavy sociální péče Jiříkov, Lobendava,
- § Správa sociálních služeb Chomutov,
- § Ústav sociální péče pro tělesně postižené dospělé Snědovice,

- § Centrum sociální pomoci Litoměřice,
- § ústavy sociální péče Tuchořice, Litvínov-Janov, Nová Ves v Horách, Brtníky, Česká Kamenice, Stará Oleška, Háj u Duchcova,
- § domovy důchodců s ústavem sociální péče Krásná Lípa, Litvínov-Janov,
- § Domov důchodců a domov-penzion pro důchodce Meziboří,
- § domovy důchodců Šluknov, Dubí, Teplice,
- § Diagnostický ústav sociální péče Čížkovice.

Další 3 organizace (denní pobyty) byly zrušeny v roce 2006 pro malou vytíženost, 2 domovy - penziony pro důchodce byly transformovány na chráněné bydlení pro seniory, resp. na domov pro seniory.

Zákon o sociálních službách, který nabyt účinnosti 1. 1. 2007, stanovuje stejná práva a povinnosti všem poskytovatelům sociálních služeb bez ohledu na to, kdo je jejich zřizovatelem. Rovněž dotační program MPSV na podporu sociálních služeb je určen všem poskytovatelům. Pro rok 2007 připadlo z tohoto programu na sociální služby v Ústeckém kraji 604 mil. Kč, zatímco celkový objem žádostí o poskytnutí finančních prostředků dosáhl po vyřazení žadatelů, kteří nespĺnili formální požadavky, a po krácení o náklady, které nejsou v souladu s metodikou MPSV, celkem 696 mil. Kč (Sociální služby Ústeckého kraje v roce 2006, Krajský úřad ÚK). Jednotlivé žádosti byly tedy úměrně kráceny, rozdíl byl zčásti (částkou 18 mil. Kč) sanován dodatečným poskytnutím peněz z rezervy státního rozpočtu.

Ústecký kraj má schválenou koncepci a připravuje Střednědobý plán rozvoje sociální péče na období 2008-11 s využitím metody komunitního plánování. Předpokládaný termín schválení dokumentu je listopad 2007. Dokument je připravován ve spolupráci se zástupci obcí a poskytovatelů i uživatelů sociálních služeb v kraji. Z pracovní verze materiálu vyplývá, že v Ústeckém kraji je velmi dobrá kapacita pobytových zařízení sociálních služeb, přičemž využívanost některých z nich přesahuje hranice kraje. Některá pobytová zařízení svou velikostí neodpovídají standardům kvality poskytování sociálních služeb. Proto je bude třeba transformovat na zařízení odpovídající svým typem a velikostí potřebám uživatelů služeb. Pobytová zařízení by se měla také cíleně zaměřovat na dosud opomíjené specifické skupiny osob - např. na osoby s chronickým duševním onemocněním nebo se závislostí na návykových látkách (domovy se zvláštním režimem).

Z pracovní verze uvedeného dokumentu naopak vyplývá nedostatečná dostupnost ambulantních a terénních sociálních služeb pro různé cílové skupiny uživatelů. Tento problém se týká zejména menších obcí kraje v periferní poloze. Jedním z nedostatků identifikovaných v návrhu plánu je také nedostatečná informovanost veřejnosti o možnostech pomoci a poskytovaných sociálních službách.

Sport

Ze sportovních areálů je nutno se zmínit především o mezinárodně známém autodromu v Mostě a veslařském kanálu v Račicích. Nadregionální význam mají lyžařské areály na Klínovci, Bouřňáku a v Telnici, hipodrom v Mostě, horolezecké terény v CHKO Labské pískovce a v Národním parku České Švýcarsko, sportovní centrum v Jiřetíně pod Jedlovou, prvoligové fotbalové stadiony v Teplících a Mostě, hokejové stadiony v Litvínově a Ústí nad Labem, nový zimní stadion v Mostě a přestavbou starého stadionu vytvořený nový zastřešený sportovní areál v Mostě (na hokejbal, in-line hokej atd.).

Kultura

V Ústeckém kraji se nachází relativně široká nabídka muzejních expozic. Nejvýznamnější regionální expozice se nachází v Teplících, další pak v Děčíně, Chomutově, Mostě, Litoměřicích a Lounech, městská muzea sídlí v Žatci a Ústí nad Labem. V kraji rovněž působí pobočka Uměleckoprůmyslového muzea Praha, jejíž expozice je soustředěna v budově zámku v Klášterci nad Ohří a pobočka Národního muzea v Národním památníku Tereziín. Kromě těchto velkých institucí se v kraji nachází řada místních a soukromých muzeí a expozic, které jsou zaměřeny lokálně nebo na specializované obory. Ústecký kraj zřizuje v současnosti čtyři galerie: Severočeskou galerii výtvarného umění v Litoměřicích, Galerii moderního umění v Roudnici nad Labem, Galerii výtvarného umění v Mostě a

Galerii Benedikta Rejta v Lounech. Vedle nich v kraji existuje řada menších galerií a lokálních či přechodných uměleckých výstav (např. Středoevropská kolonie současného umění v Terezíně a Výstavní síň Emila Filly v Ústí nad Labem). (Strategie rozvoje kultury a památkové péče v Ústeckém kraji, 2003.)

V roce 2003 působilo v kraji 315 knihoven, z toho 32 profesionálních se 49 pobočkami a 275 neprofesionálních (zejména místní lidové knihovny). Největší knihovnou je Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem. (Strategie rozvoje kultury a památkové péče v Ústeckém kraji, 2003.)

I v převážně průmyslové a urbanizované krajině Ústeckého kraje existují také dnes oblasti s dochovanou (byť spíše inscenovanou) lidovou kulturou. Příkladem je muzeum pod širým nebem v Zubrnících nebo folklorní soubory v Krásné Lípě, kde se také pořádá mezinárodní folklorní festival. V Ústeckém kraji se konají tři významné filmové akce: Střekovská kamera, Krajská přehlídka neprofesionální filmové tvorby (obě v Ústí nad Labem) a Fort film v Terezíně. V kraji působí kolem 80 divadelních souborů. K předním scénám v kraji náleží Městské divadlo v Ústí nad Labem, Městské divadlo v Mostě a Činoherní studio v Ústí nad Labem.

V kraji má dále tradici několik hudebních akcí s různým, často netradičním repertoárem. Významný je například Festival Mitte Europa, Festival Ludwiga Van Beethovena nebo akce folkové a country hudby v čele s celostátní přehlídkou Trampské porty v Ústí nad Labem. Nejvýznamnějším hudebním tělesem v kraji je Severočeská filharmonie v Teplicích.

Významné místo z hlediska vědeckého a populárně naučného zauímají hvězdárny a planetária. Ústřední pracovištěm je v Ústeckém kraji Hvězdárna a planetárium v Teplicích, které se podílí na řadě mezinárodních projektů, jako je např. výzkum Slunce. (Strategie rozvoje kultury a památkové péče v Ústeckém kraji, 2003.)

Shrnutí

<p>Neúplná provázanost středního školství s vysokým školstvím a s praxí (trhem práce)</p> <p>Existence významné regionální univerzity a několika dalších vysokých škol a detašovaných pracovišť</p> <p>Existence poměrně husté sítě 21 zdravotnických zařízení poskytujících lůžkovou péči</p> <p>Vyšší kapacitní vybavenost zdravotnických zařízení lůžky akutní péče, nedostatek lůžek následné péče</p> <p>Vyhovující kapacita pobytových zařízení sociální péče</p> <p>Nedostatečná dostupnost některých ambulantních a terénních sociálních služeb</p> <p>Nedostatečná informovanost veřejnosti o možnostech pomoci a poskytovaných sociálních službách</p> <p>Pestrá nabídka muzejních expozic a galerií</p>
--

Ekonomická základna

Úvod

V rámci této kapitoly je analyzována ekonomika kraje, a to na základě těchto zdrojů informací:

statistické údaje (z ČSÚ, kraje apod.),

vybrané studie a další již zpracované podklady týkající se ekonomiky, služeb a podnikání.

Ekonomická struktura kraje je porovnávána s ostatními kraji podle zastoupení hlavních sektorů a významných odvětví ekonomiky. Dále je analyzována podnikatelská aktivita (její míra podle relativního počtu podnikajících fyzických a právnických osob), stav a vývoj firem a vybrané hospodářské sektory (průmysl, výzkum, služby). Součástí jsou i dílčí kapitoly věnované výzkumu a vývoji.

Tabulky, grafy a mapky

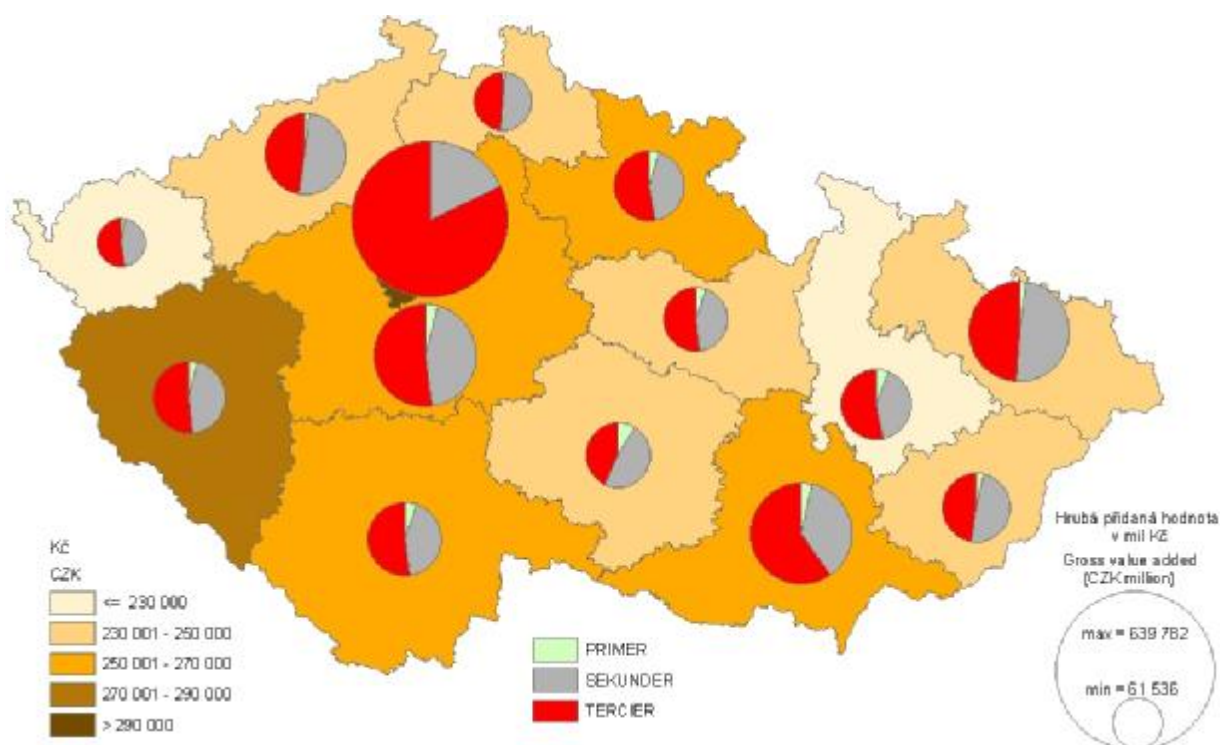
Tabulka 22: Hrubý domácí produkt v krajích ČR v roce 2005

Kraj	HDP (mil. Kč)	HDP/obyv. (Kč)	HDP/obyv. (EUR)	HDP/obyv. (EUR, PPP)
Česká republika	2 970 261	290 232	9 745	17 309
Hl. m. Praha	713 814	606 925	20 379	36 196
Středočeský	310 160	269 674	9 055	16 083
Jihočeský	162 124	258 668	8 685	15 427
Plzeňský	153 183	278 326	9 345	16 599
Karlovarský	68 657	225 410	7 569	13 443
Ústecký	193 614	235 260	7 899	14 031
Liberecký	99 488	232 303	7 800	13 854
Královéhradecký	142 083	259 348	8 708	15 467
Pardubický	121 037	239 415	8 039	14 278
Vysočina	124 700	244 510	8 210	14 582
Jihomoravský	302 309	267 463	8 981	15 951
Olomoucký	144 804	226 617	7 609	13 515
Zlínský	137 313	232 558	7 809	13 869
Moravskoslezský	296 974	237 244	7 966	14 149

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: PPP = parita kupní síly

Obrázek 6: Hrubý domácí produkt (v Kč na 1 obyvatele) a struktura hrubé přidané hodnoty v krajích ČR v roce 2005

Zdroj: ČSÚ

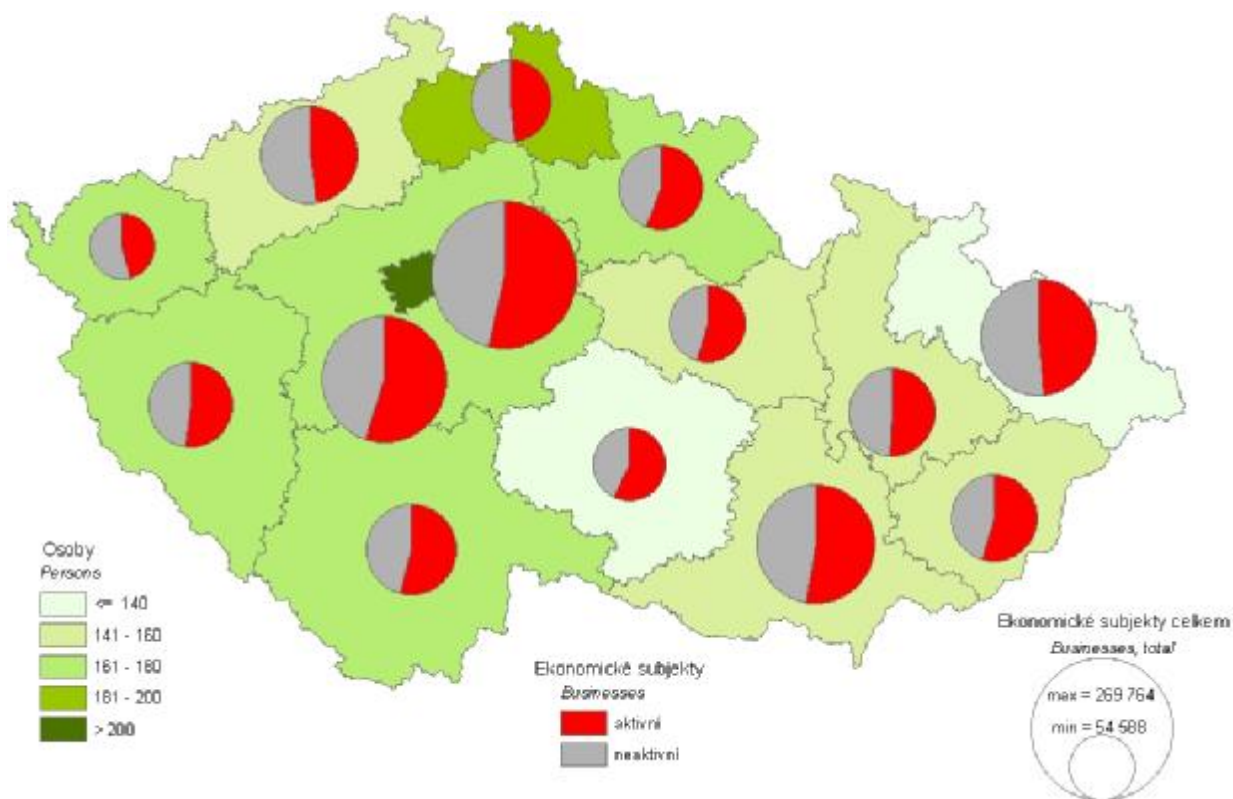
Tabulka 23: Ekonomická struktura podle zaměstnanosti v okresech Ústeckého kraje v roce 2001

Okres	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	Zemědělství, lesnictví, rybolov	Průmysl	Stavebnictví	Obchod, oprava motor. vozidel	Doprava, pošta a telekomunikace	Veřejná správa, obrana, soc. zabez.	Školství, zdravot., veter. a soc. činn.
ČR	5 253 400	4,4	29,0	8,7	10,6	6,7	6,1	10,9
Ústecký kraj	426 599	3,1	28,7	8,3	9,7	7,5	6,4	10,5
Děčín	69 721	2,1	31,8	7,5	9,9	9,3	6,3	9,3
Chomutov	65 524	3,0	32,6	8,4	8,5	5,2	5,8	9,8
Litoměřice	58 751	6,7	26,2	10,0	10,3	7,9	7,4	11,4
Louny	44 514	8,4	25,3	8,4	9,0	7,6	8,6	10,1
Most	61 331	1,4	32,6	7,0	8,7	6,5	5,2	10,6
Teplice	64 634	1,3	30,1	8,7	11,0	5,8	5,3	10,5
Ústí n.L.	62 124	0,9	20,8	8,4	10,3	10,0	7,2	12,0

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny podíly ekonomicky aktivních obyvatel pracujících v daném sektoru na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel.

Obrázek 7: Soukromí podnikatelé na 1000 obyvatel a podíl aktivních ekonomických subjektů v krajích ČR v roce 2005

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Údaje jsou k 31.12.2005.

Tabulka 24: Ekonomické subjekty ve správních obvodech ORP Ústeckého kraje v roce 2005

Město	Počet ekonomických subjektů	Počet podnikajících fyz. osob	... na 1000 obyvatel	Počet podnikajících práv. osob	... na 1000 obyvatel
Ústecký kraj	166 219	134 900	163,9	31 319	38,0
Bílina	3 027	2 498	121,5	529	25,7
Děčín	17 697	14 629	184,5	3 068	38,7
Chomutov	15 437	12 251	150,8	3 186	39,2
Kadaň	7 541	6 133	139,4	1 408	32,0
Litoměřice	13 993	11 718	203,5	2 275	39,5
Litvínov	6 803	5 584	138,9	1 219	30,3
Louny	8 874	7 518	175,5	1 356	31,7
Lovosice	5 535	4 685	175,9	850	31,9
Most	13 792	11 232	146,6	2 560	33,4
Podbořany	2 771	2 351	148,4	420	26,5
Roudnice nad Labem	7 169	6 163	201,1	1 006	32,8
Rumburk	6 266	5 145	150,5	1 121	32,8
Teplice	21 798	17 288	161,5	4 510	42,1
Ústí nad Labem	26 081	19 817	167,0	6 264	52,8
Varnsdorf	3 814	3 198	155,3	616	29,9
Žatec	5 621	4 690	172,0	931	34,1

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Údaje jsou k 31.12.2005.

Tabulka 25: Přímé zahraniční investice v letech 2003-2005

okres	2003	2004	2005	celkem 2003-2005
Děčín	9 209 674	9 359 683	8 501 574	27 070 931
Chomutov	3 990 522	5 465 133	5 965 105	15 420 760
Litoměřice	8 391 865	8 563 063	9 985 298	26 940 226
Louny	3 910 842	4 577 861	4 177 774	12 666 477
Most	20 244 860	23 634 989	12 351 124	56 230 973
Teplice	14 628 860	15 935 715	11 748 543	42 313 118
Ústí nad Labem	7 451 063	8 301 665	9 188 322	24 941 050
Ústecký kraj	67 827 686	75 838 108	61 917 740	205 583 534
ČR	1 161 783 672	1 280 594 768	1 491 563 988	3 933 942 428

Zdroj: ČNB

Pozn.: Údaje jsou uvedeny v tis. Kč.

Tabulka 26: Vybrané údaje o průmyslu v krajích ČR v roce 2005

Kraj	Počet podnikatelských subjektů	Tržby (mil. Kč)	Tržby na 1 zaměstnance (tis. Kč)	Počet zaměstnanců	Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance (Kč)
ČR	2 412	2 219 809	2 530	877 266	19 030
Hl. m. Praha	225	252 638	3 105	81 364	24 486
Středočeský	230	424 121	4 249	99 820	21 403
Jihočeský	162	91 062	1 828	49 815	17 534
Plzeňský	176	130 097	2 174	59 850	18 837
Karlovarský	93	35 958	1 357	26 505	16 749
Ústecký	167	211 840	3 354	63 168	19 280
Liberecký	121	100 487	2 073	48 473	18 256
Královéhradecký	164	89 042	1 732	51 421	16 829
Pardubický	140	139 123	2 889	48 151	16 967
Vysočina	142	92 041	1 879	48 979	17 872
Jihomoravský	261	140 903	1 795	78 498	16 991
Olomoucký	160	87 264	1 636	53 355	16 390
Zlínský	170	111 777	2 259	49 484	17 244
Moravskoslezský	202	313 458	2 648	118 383	20 260

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Do údajů jsou zahrnuty pouze průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v daném kraji.

Tabulka 27: Vybrané údaje o výzkumu a vývoji v krajích ČR v letech 2003-2005

Kraj	Výdaje na VaV (mil. Kč)			Zaměstnanci VaV (fyzické osoby)			Zaměstnanci VaV (přepočtené osoby)		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
ČR	32 247	35 083	42 198	55 699	60 148	65 379	27 957	28 765	43 370
Hl. m. Praha	11 854	13 300	15 835	22 313	24 158	26 658	11 831	11 832	17 584
Středočeský	6 960	7 238	8 561	5 256	5 250	5 044	3 637	3 498	4 513
Jihočeský	1 027	1 146	1 610	2 068	2 161	2 430	1 103	1 111	1 644
Plzeňský	712	836	1 130	1 733	1 944	2 286	694	776	1 432
Karlovarský	92	96	76	293	268	151	121	115	70
Ústecký	605	510	589	800	1 046	957	370	438	697
Liberecký	817	868	1 110	1 554	1 656	1 604	665	767	1 295
Královéhradecký	784	1 177	1 169	1 826	2 113	2 271	800	1 050	1 365
Pardubický	1 264	1 364	1 632	2 138	2 310	2 632	1 102	1 201	1 936
Vysočina	428	529	707	685	789	845	438	498	699
Jihomoravský	3 473	3 964	4 654	9 517	10 227	11 391	3 652	3 791	6 036
Olomoucký	909	1 054	1 372	2 206	2 501	2 998	1 015	1 145	2 058

Kraj	Výdaje na VaV (mil. Kč)			Zaměstnanci VaV (fyzické osoby)			Zaměstnanci VaV (přepočtené osoby)		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Zlínský	905	787	1 571	1 644	1 895	2 226	844	829	1 665
Moravskoslezský	2 416	2 212	2 182	3 667	3 831	3 886	1 684	1 714	2 376

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Údaje o počtu zaměstnanců jsou k 31.12.2005. Údaj o přepočtených osobách jsou přepočtené na plnou pracovní dobu věnovanou výzkumu a vývoji.

Charakteristika kraje

Ekonomická výkonnost

Ústecký kraj se v roce 2005 podílel na hrubém domácím produktu ČR 6,5 %. Podíl kraje na populaci ČR je přitom 8,0 %, což ukazuje, že HDP Ústeckého kraje přepočtený na obyvatele je pod celostátním průměrem. Tento údaj potvrzuje výše HDP/obyv., která v uvedeném roce dosahovala v Ústeckém kraji 235 tis. Kč (7,9 tis. EUR), zatímco za celou ČR to bylo 290 tis. Kč (9,7 tis. EUR). Údaje jsou výrazně ovlivněny Prahou, která jako jediný kraj v republice dosahuje nadprůměrného HDP na obyvatele. I mezi „nepražskými“ kraji má však Ústecký kraj relativně nízký HDP/obyv. (nižší mají jen Karlovarský, Liberecký, Olomoucký a Zlínský kraj).

Sektorová struktura ekonomiky

Ústecký kraj hraje v ekonomickém rozvoji České republiky významnou úlohu. Tradičně silné postavení má v hospodářské základně kraje průmyslová výroba a dobývání nerostných surovin, v jižní, respektive jihovýchodní části kraje hraje významnou roli rovněž zemědělství. V období socialistického rozvoje se pánevní oblasti Ústeckého kraje staly energetickou základnou státu. Negativní důsledky jednostranně zaměřeného ekonomického rozvoje před rokem 1989, kdy byly upřednostňovány krátkodobé cíle a rychlá exploatace zdrojů, se plně promítly v období transformace české ekonomiky. Restrukturalizace průmyslu v Ústeckém kraji proto byla, a zčásti stále je, doprovázena řadou sociálně ekonomických a ekologických problémů (útlum průmyslové výroby, nezaměstnanost, zhoršená sociální struktura obyvatel, nutnost vysokých investic do životního prostředí).

V ekonomice Ústeckého kraje má přes pokles průmyslové výroby i dnes velký význam sekundární sektor, a zejména právě průmysl. Sekundér se na hrubé přidané hodnotě v kraji podílí přibližně 50 %, což je nejvíce mezi kraji ČR (Ústeckému kraji se v tomto blíží pouze kraje Liberecký, Moravskoslezský a Zlínský). Přitom podíl průmyslu na zaměstnanosti nebyl podle údajů z posledního sčítání lidu (2001) nijak odlišný od průměru za celou ČR (oba podíly kolem 29).

Ve struktuře ekonomiky existují uvnitř kraje regionální rozdíly zejména v případě zaměstnanosti v zemědělství, průmyslu, dopravě a spojích. V kraji lze identifikovat „průmyslové okresy“ Most, Chomutov a Děčín, „zemědělské okresy“ Louny a Litoměřice nebo okresy s vysokým zastoupením dopravy a spojů (Děčín a Ústí nad Labem).

Podnikatelská aktivita a investice

Pro strukturu ekonomických subjektů působících v Ústeckém kraji je charakteristické nižší zastoupení malých a středních firem, což obecně souvisí s nižší mírou podnikatelské aktivity v tomto regionu. Rozvoj malých a středních firem, které plní určitou stabilizační funkci v ekonomice, je v Ústeckém kraji ovlivněn zejména dominancí odvětví, ve kterých tradičně působí velké firmy (těžba a energetika). Dlouhodobě nízká diverzifikace ekonomické základny a převládající zaměstnanost ve velkých státních nebo polostátních podnicích pak nevytvářejí příznivé předpoklady pro dynamičtější rozvoj malých a středních firem (nízká flexibilita pracovních sil, nadprůměrné výděly osob s nízkou

kvalifikací atd.), byť v posledních letech přece jen dochází k pozvolnému růstu počtu malých a středních podnikatelských subjektů.

Působení výše uvedených faktorů dokumentují relativní počty podnikatelů. Podle tohoto ukazatele vykazuje Ústecký kraj jednu z nejnižších hodnot v rámci ČR (výrazně hůře jsou na tom pouze Moravskoslezský kraj a Vysočina). Nejnižší míru podnikatelské aktivity měřenou počtem podnikajících fyzických a právnických osob na 1000 obyvatel vykazovaly v roce 2005 v rámci Ústeckého kraje správní obvody ORP Bílina, Kadaň, Litvínov, Most, Podbořany, Rumburk a Varnsdorf, tedy jednak pánevní oblasti, a jednak oblasti periferní či ekonomicky zaostávající. Naopak nejvyšší podnikatelskou aktivitu podle počtu podnikajících fyzických osob na 1000 obyvatel mají obvody nezasazené socialistickou industrializací a současně ekonomicky nezaostávající Litoměřice a Roudnice nad Labem, podle počtu podnikajících právnických osob na 1000 obyvatel pak přirozeně obvody kolem velkých a současně strukturálně málo postižených měst Ústí nad Labem a Teplice, kde se koncentrují střední a velké firmy.

Podle objemu přímých zahraničních investic evidovaných Českou národní bankou patří Ústecký kraj v posledních letech k nejméně úspěšným regionům. Jeho pozice z let 2003 a 2004 se mírně zhoršila v roce 2005, kdy v ČR pokračoval postupný nárůst objemu přímých zahraničních investic, zatímco v Ústeckém kraji došlo k poklesu. Zatímco v roce 2003 se Ústecký kraj podílel na celkovém objemu přímých zahraničních investic v ČR téměř 6 %, v roce 2005 klesl podíl Ústeckého kraje jen na 4,2 %. Tento propad však souvisí především s rychlým nárůstem objemu investic v Praze, ve srovnání s ostatními kraji se Ústecký kraj dlouhodobě drží v popředí. Tento fakt potvrzují také statistiky státní agentury CzechInvest (evidují jen investice, které agentura zprostředkovala), podle nichž byl Ústecký kraj za celé období let 1993–2006 po Středočeském kraji druhým nejméně úspěšným v lákání zahraničních investic, a dokonce první v počtu pracovních míst nově vytvořených na základě těchto investic. Nejvyšších objemů přímých zahraničních investic v rámci kraje dosahují okresy Most a Teplice (přes pokles v letech 2003–2005), nejnižších pak okres Louny.

Rozvojové plochy a brownfields

V různých částech Ústeckého kraje vznikla v posledních letech řada průmyslových a podnikatelských zón. Iniciátorem vzniku většiny z nich jsou města a obce. V zónách se postupně lokalizují především průmyslové a logistické objekty. V jednotlivých částech kraje se jedná o tyto zóny (podle www.kr-ustecky.cz):

Chomutovsko: Jirkov-Otvice (40 ha), Jirkov - lokalita 115, 116 a 117 (15 ha), Chomutov-Nové Spořice (18 ha), Chomutov-Severní Pole (18 ha), Chomutov-Za Výtopnou (14 ha), Litvínov-Louka (39 ha),

oblast Kadaň-Kláštevec nad Ohří: Kláštevec nad Ohří-průmyslový park Verne (142 ha), Kadaň-Královský vrch (52 ha),

Mostecko: Most-Benedikt-východ (12 ha), Most-Pod Lajsníkem (7 ha), Havraň-Joseph (190 ha), Krupka (74 ha),

Ústí nad Labem a okolí: Ústí nad Labem-Neštětice (40 ha), Ústí nad Labem-Severní Předlice (61 ha), Ústí nad Labem-Trmice (11 ha), Ústí nad Labem-Všebořice (53 ha), Libouchec-Žďárek (105 ha),

Žatecko a Lounsko: Triangle (býv. vojenské letiště Žatec (295 ha), Podbořany-Alpka (40 ha), Louny-jihovýchod (26 ha), Louny-západ (13 ha), Peruc (16 ha), Domoušice (12 ha),

Litoměřicko a Lovosicko: Průmyslové a logistické centrum Lovosice (65 ha), Třebenice (10 ha), Štětí (1 ha),

Rumburk (70 ha).

Vzhledem k průmyslové tradici v kraji je významným problémem existence brownfields - řady bývalých průmyslových areálů, jejichž současné využití je neúplné nebo nejasné a nutná revitalizace vyžaduje velké objemy peněz jednak z důvodu nutnosti likvidace původních objektů a infrastruktury, ale většinou také kvůli nutnosti sanace ekologických zátěží. Pro Ústecký kraj byly

(vedle Moravskoslezského kraje) v roce 2004 zpracovány demonstrační projekty revitalizace brownfields navazující na strategii revitalizace brownfields v ČR. Ty vytvářejí rámec pro rozvojové aktivity na různých úrovních a posilují absorpční kapacitu pro čerpání peněz ze strukturálních fondů. Ústecký kraj v současné době eviduje databázi s několika stovkami brownfields, které se nacházejí v místech někdejší průmyslové nebo těžební činnosti či energetiky, ale také bývalých dražnic nebo vojenských prostor, obytných objektů nebo zemědělské činnosti.

Průmysl

Průmyslová výroba je v kraji soustředěna především v Severočeské hnědouhelné pánvi (hlavně v městech Ústí nad Labem, Teplice, Most, Litvínov a Chomutov) a dále v některých městech mimo pánevní prostor v oblasti Polabí (Děčín, Lovosice, Štětí, Roudnice nad Labem). Podle koncentrace průmyslové výroby, respektive ekonomických aktivit tak lze na území kraje vymezit dvě hlavní rozvojové zóny – „pánevní“, která se táhne rovnoběžně s hranicí s Německem od Klášterce nad Ohří přes Chomutov, Most, Litvínov, Teplice po Ústí nad Labem, a „labskou“, která má severojižní orientaci. Na této ose leží průmyslová střediska Štětí, Roudnice nad Labem, Lovosice, Ústí nad Labem (zde se stýká s pánevní rozvojovou zónou) a Děčín. Specifické postavení má z hlediska průmyslové výroby oblast Šluknovska a Rumburska, která je typickou starou průmyslovou oblastí s koncentrací textilního a kovodělného průmyslu.

Počet podnikatelských subjektů a zaměstnanců v průmyslu v kraji sice nijak nevybočuje z celostátního průměru, objem tržeb je však v rámci Česka výrazně nadprůměrný (vyšších tržeb dosahuje jen Středočeský kraj, kde údaje výrazně ovlivňuje podnik Škoda Auto, rovněž průmyslový Moravskoslezský kraj a Praha). Podniky v Ústeckém kraji mají jednoznačně nejvyšší tržby z průmyslové výroby v přepočtu na zaměstnance, což je dáno mj. vysokým podílem těžby surovin. Také průměrná hrubá měsíční mzda v průmyslových podnicích v Ústeckém kraji patří k nejvyšším v ČR (vyšší jsou opět pouze v Praze, Středočeském a Moravskoslezském kraji).

Jednotlivé okresy Ústeckého kraje se vyznačují odlišnou strukturou průmyslu na svém území. V okresech Teplice, Most a Chomutov je nosným průmyslovým odvětvím také dnes těžba hnědého uhlí povrchoвым způsobem. Tato činnost prochází v posledních letech výrazným útlumem, některé lomy byly uzavřeny (hlubinné doly téměř všechny) a u některých k tomuto kroku dojde v nejbližší době. Méně průmyslu je pak v okresech Ústí nad Labem (ukončena těžba uhlí a výroba svítiplynu, průmysl soustředěn především do Ústí nad Labem) a Děčín (průmysl soustředěn především do Děčína, Varnsdorfu a Rumburku). Okresy Litoměřice (výroba decentralizována do řady menších sídel, hlavní koncentrace v Lovosicích, Roudnici nad Labem a Štětí) a Louny (průmysl soustředěn především v okresním městě Louny) patří už mezi průmyslově-zemědělské okresy. V Ústeckém kraji existuje také několik nových průmyslových zón. Jedná se o zóny např. v Ústí nad Labem (Předlice) Klášterci nad Ohří, Chomutově, Bílině, Podbořanech nebo Přestanově.

Hlavní průmyslová odvětví v kraji lze charakterizovat takto (upraveno podle Strategie průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje, 2003):

Z průmyslových odvětví je stále nejvýznamnější těžba hnědého uhlí (Most, Chomutov, Bílina) a s ním spojená výroba elektrické a tepelné energie (téměř 2/3 kapacity uhelných elektráren v ČR) v Prunéřově, Tušimicích, Počeradech, Bílině, Litvínově, Mostě, Trmicích a Chomutově. Objem těžby hnědého uhlí však dnes nedosahuje ani polovičních hodnot ve srovnání s rokem 1989. Mezi další cenné nerostné suroviny v kraji patří písky, stavební kámen, cihlářské jíly, bentonit, křemen, vápenec a kaolín. Mezi zvláštnosti patří těžba polodrahokamů (českého granátu) pro šperkařský průmysl na Litoměřicku.

Dalším dominujícím odvětvím je chemie se svými středisky v Litvínově, Ústí nad Labem, Lovosicích, Rtyni nad Bílinou a v Teplicích. Strojírenská výroba má svá střediska v Mostě, Litvínově, Ústí nad Labem, Klášterci nad Ohří, Děčíně, Varnsdorfu, Lounech, Rumburku, Podbořanech a Žatci.

Obor sklo, keramika má nejvýznamnější centrum v Teplicích, Bílině, Dubí, Krupce, Duchcově, Lounech, Mostě a Libochovicích. Výroba potravin je soustředěna v Ústí nad Labem, Roudnici, Lovosicích, Litvínově, Lounech, Chomutově, Žatci a v Bohušovicích nad Ohří. Papírenský průmysl se nachází ve Štětí, Jílovém, České Kamenici, Novosedlicích, Rumburku a Lovosicích. Textilní výroba má tradici ve Varnsdorfu, Vilémově, Krásné Lípě, Litvínově,

Benešově nad Ploučnicí, Křešicích, Rumburku, Mostě, Děčíně, Chomutově a Šluknově, v posledních letech však trpí výrazným útlumem a úpadkem.

Elektrotechnická výroba a opravy jsou především v Teplicích, Děčíně, Kadani, Varnsdorfu, Litvínově, Klášterci nad Ohří, Chomutově, Proboštově, Roudnici nad Labem, Rumburku a v Horním Podluží.

Věda a výzkum

Na území Ústeckého kraje se tradičně nacházela výzkumná a vývojová pracoviště vázaná na místní ekonomiku, tzn. především na průmyslový výzkum a vývoj. Hospodářská restrukturalizace je významně zredukovala, později však došlo k opětovnému růstu počtu výzkumných a vývojových pracovníků. Zatímco v roce 1990 pracovalo ve výzkumu (vč. pomocného personálu) 1220 pracovníků (Strategie průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje, 2003), v roce 2003 to bylo necelých 400 a v roce 2005 kolem 700 pracovníků (údaje jsou přepočteny na plnou pracovní dobu věnovanou výzkumu a vývoji). I to je však druhý nejnižší údaj mezi kraji ČR (méně výzkumných pracovníků má jen Karlovarský kraj, srovnatelný počet Vysočina). Také výdaje do výzkumu a vývoje jsou v Ústeckém kraji druhé nejnižší mezi kraji ČR. Podniky výrazně omezily své náklady na výzkum a vývoj, teprve v posledních letech opět vznikají nová vývojová či výzkumná pracoviště v nových či zahraničními investory koupených podnicích.

Hlavními výzkumnými institucemi v kraji jsou v současné době (zčásti podle Strategie průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje, 2003):

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně Ústí nad Labem (fakulty filozofická, sociálně-ekonomická, užitého umění a designu, výrobních technologií a managementu, životního prostředí, pedagogická a přírodovědecká, ústavy zdravotnických studií a slovansko-germánských studií),

Výzkumný ústav anorganické chemie v Ústí nad Labem,

Výzkumný ústav pro hnědé uhlí v Mostě,

Výzkumný ústav rostlinné výroby - detašovaná pracoviště v Ústí nad Labem a Chomutově,

Chmelařský institut v Žatci.

Shrnutí

V rámci ČR relativně nízký HDP na obyvatele

Dominance průmyslu v ekonomice kraje sice po roce 1990 oslabila, stále však existuje, zejména v okresech Děčín, Most a Chomutov

V rámci ČR nízká míra podnikatelské aktivity, zejména v zaostávajících a strukturálně postižených částech kraje

Relativně vysoké tržby a mzdy v dominujícím sektoru průmyslu

V rámci průmyslu přetrvávající význam tradičních odvětví (těžba uhlí, chemie)

Častý výskyt brownfields vyžadující vysoké náklady na sanaci a revitalizaci

Velmi slabá role výzkumu a vývoje jak podle počtu pracovníků, tak podle investic

Cestovní ruch

Úvod

Kapitola blíže analyzuje jedno ze specifických ekonomických odvětví - cestovní ruch. Specifičnost tohoto odvětví spočívá v jeho multidisciplinaritě a tematickém přesahu do dalších oblastí (kultura, sport, doprava, volnočasové aktivity). Součástí kapitoly je jednak analýza hlavních atraktivit a atrakcí ve městě, dále pak rozbor základních statistických údajů týkajících se cestovního ruchu a organizací cestovního ruchu.

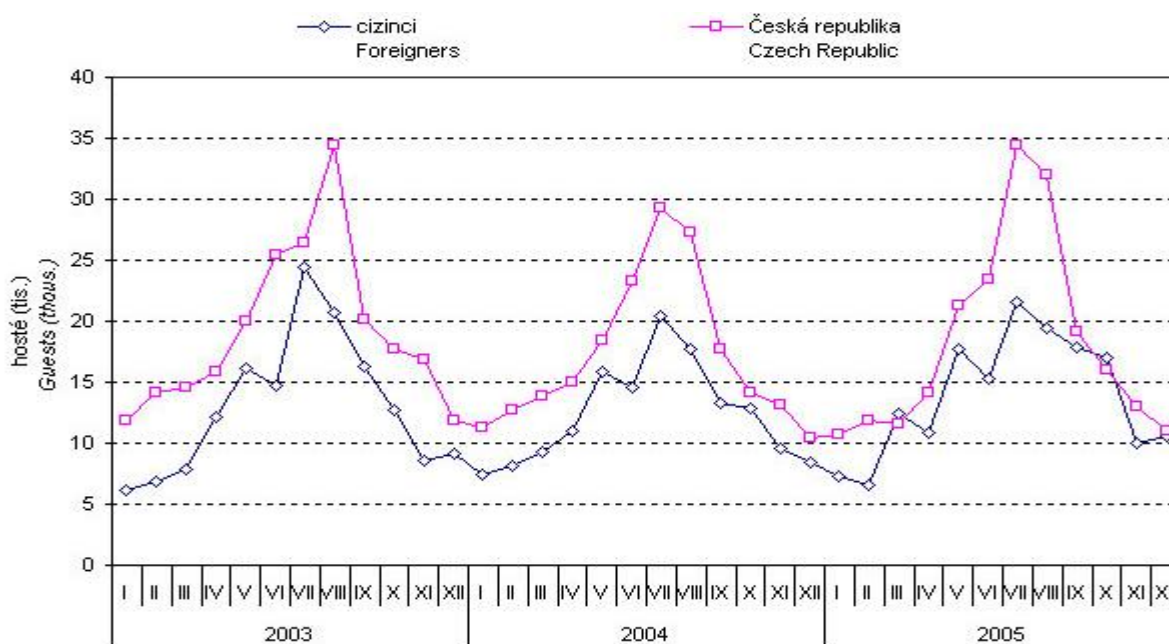
Tabulky, grafy a mapky

Tabulka 28: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v krajích ČR k 31.12.2006

kraj	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany	průměrná cena (Kč/lůžko)
ČR celkem	7 616	167 582	441968	53 338	366
Hlavní město Praha	619	32 122	69650	1 260	1 032
Středočeský	548	10 779	29179	6 804	362
Jihočeský	1 011	17 846	53504	14 544	276
Plzeňský	417	7 566	21313	3 489	288
Karlovarský	429	14 034	28874	1 438	609
Ústecký	384	7 067	18652	2 752	322
Liberecký	917	13 483	40668	2 768	248
Královéhradecký	985	16 259	47919	5 442	270
Pardubický	277	5 513	15970	1 730	267
Vysočina	364	6 624	19636	3 150	275
Jihomoravský	489	11 863	30319	5 118	335
Olomoucký	343	7 005	19122	1 060	290
Zlínský	368	8 015	21758	1 555	290
Moravskoslezský	465	9 406	25404	2 228	279

Zdroj: CzechTourism, ČSÚ

Graf 3: Hosté ubytovaní v hromadných ubytovacích zařízeních Ústeckého kraje během roku

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 29: Vývoj kapacity hromadných ubytovacích zařízení v okresech Ústeckého kraje

Okres	Počet hromadných ubyt. zařízení		Počet pokojů		Počet lůžek		Počet míst pro stany a karavany	
	2000	2005	2000	2005	2000	2005	2000	2005
Ústecký kraj	610	399	9 819	7 320	25 942	19 405	7 298	2 763
Děčín	230	134	2 689	1 960	7 754	5 804	1 572	684
Chomutov	100	92	1 461	1 269	4 148	3 643	3 764	1 444
Litoměřice	77	45	1 238	908	3 271	2 507	838	283
Louny	33	19	499	423	1 554	1 418	300	12
Most	25	19	728	567	1 745	1 128	8	-
Teplice	81	62	1 775	1 446	4 247	3 169	520	82
Ústí n. L.	64	28	1 429	747	3 223	1 736	296	258

Zdroj: Krajská ročenka Ústeckého kraje 2006, Program rozvoje Ústeckého kraje, ArrEL, 2001

Tabulka 30: Počet hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích ČR (2006)

Kraj	počet hostů	podíl cizinců (%)	počet přenocování	podíl cizinců (%)	počet přenocování na 1 lůžko
ČR celkem	12 724 926	50,6	41 447 797	48,5	93,8
Hlavní město Praha	4 142 538	89,4	11 277 671	91,5	161,9
Středočeský	767 555	29,2	2 222 696	26,0	76,2
Jihočeský	1 101 216	30,3	3 746 744	22,6	70,0
Plzeňský	487 927	31,7	1 560 526	28,5	73,2

Kraj	počet hostů	podíl cizinců (%)	počet přenocování	podíl cizinců (%)	počet přenocování na 1 lůžko
Karlovarský	669 905	71,6	4 325 281	72,9	149,8
Ústecký	392 388	42,7	1 264 708	40,3	67,8
Liberecký	802 499	30,3	2 809 907	32,8	69,1
Královéhradecký	982 077	33,9	3 793 569	34,0	79,2
Pardubický	353 089	16,6	1 212 023	17,3	75,9
Vysočina	407 720	14,6	1 220 321	16,6	62,1
Jihomoravský	1 069 258	37,2	2 342 743	32,4	77,3
Olomoucký	430 761	22,7	1 743 427	15,8	91,2
Zlínský	508 557	14,2	1 872 477	13,3	86,1
Moravskoslezský	609 436	18,5	2 055 704	16,0	80,9

Zdroj: CzechTourism, ČSÚ

Tabulka 31: Zahraniční vícedenní návštěvníci v hromadných ubytovacích zařízeních Ústeckého kraje v roce 2006

	Počet hostů	% podíl	Průměrná doba pobytu	Počet přenocování	% podíl
Cizinci celkem	167 380	100,0%	4,0	509 236	100,0%
Německo	102 682	61,3%	4,1	313 506	61,6%
Nizozemsko	10 157	6,1%	3,7	27 926	5,5%
Dánsko	7 934	4,7%	3,2	17 130	3,4%
Slovensko	6 930	4,1%	4,2	22 127	4,3%
Polsko	3 628	2,2%	3,0	7 323	1,4%
Rakousko	3 147	1,9%	2,8	5 679	1,1%
Velká Británie	3 024	1,8%	3,8	8 360	1,6%
Itálie	2 576	1,5%	3,3	5 823	1,1%
Švédsko	2 521	1,5%	2,7	4 351	0,9%
Francie	2 313	1,4%	3,1	4 834	0,9%
Belgie	2 300	1,4%	3,3	5 222	1,0%
Rusko	1 823	1,1%	7,8	12 480	2,5%
USA	1 521	0,9%	3,1	3 185	0,6%

Zdroj: CzechTourism, ČSÚ

Tabulka 32: Odhad počtu zahraničních návštěvníků Ústeckého kraje a ČR v roce 2006

	ČR		Ústecký kraj		
	Počet (v tis.)	% struktura	Počet (v tis.)	% struktura	podíl v ČR (%)
Jednodenní návštěvníci	9 535	52,1	1 310	81,6	13,7
Zahraníční turisté	8 767	47,9	296	18,4	3,4
Zahraníční návštěvníci celkem	18 302	100,0	1 606	100,0	8,8

Zdroj: Příkladový cestovní ruch v Ústeckém kraji, StemMark, 2007

Pozn.: Údaje kombinují statistická data a odhady počtu návštěvníků v hromadných i individuálních ubytovacích zařízeních a jednodenních návštěvníků.

Tabulka 33: Průměrná délka pobytu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích ČR v roce 2006

Kraj	Hosté		Přenocování		Průměrný počet přenocování		Průměrná doba pobytu (dny)	
	celkem	z toho cizinci	celkem	z toho cizinci	celkem	z toho cizinci	celkem	z toho cizinci
Česká republika	12 724 926	6 435 474	41 447 797	20 090 348	3,3	3,1	4,3	4,1
Hl. m. Praha	4 142 538	3 702 116	11 277 671	10 319 827	2,7	2,8	3,7	3,8
Středočeský	767 477	224 215	2 222 530	578 061	2,9	2,6	3,9	3,6
Jihočeský	1 101 216	333 402	3 746 744	845 074	3,4	2,5	4,4	3,5
Plzeňský	487 927	154 828	1 560 526	444 970	3,5	2,9	4,5	3,9
Karlovarský	669 905	497 742	4 325 281	3 154 658	6,5	6,3	7,5	7,3
Ústecký	392 388	167 380	1 264 708	509 236	3,2	3,0	4,2	4,0
Liberecký	802 499	243 166	2 809 907	922 543	3,5	3,8	4,5	4,8
Královéhradecký	982 077	332 840	3 793 569	1 290 662	3,9	3,9	4,9	4,9
Pardubický	353 089	58 586	1 212 023	209 987	3,4	3,6	4,4	4,6
Vysočina	407 720	59 399	1 220 321	202 333	3,0	3,4	4,0	4,4
Jihomoravský	1 069 258	397 239	2 342 743	759 570	2,2	1,9	3,2	2,9
Olomoucký	430 839	97 873	1 743 593	275 359	4,0	2,8	5,0	3,8
Zlínský	508 557	72 020	1 872 477	249 125	3,7	3,5	4,7	4,5
Moravskoslezský	609 436	112 668	2 055 704	328 943	3,4	2,9	4,4	3,9

Zdroj: ČSÚ, CzechTourism

Charakteristika kraje

Prostorové rozmístění a regionalizace cestovního ruchu

Potenciál území pro rozvoj cestovního ruchu je primárně určen přírodními podmínkami a mírou koncentrace kulturních, případně společenských hodnot, jež mohou být nabídnuty účastníkům cestovního ruchu. Z hlediska obou faktorů má Ústecký kraj územně velmi diferencované podmínky pro rozvoj cestovního ruchu. Na území kraje se nacházejí jak rekreační oblasti nadregionálního významu (České Švýcarsko), tak i území, jejichž využití je z hlediska cestovního ruchu omezené, resp. velmi specifické (pánevské oblasti). V důsledku těžby a průmyslové výroby (zejména energetiky) došlo na rozsáhlých plochách v pánevských oblastech a v Krušnohoří k devastaci přírodních a částečně i kulturních hodnot, jež přispěla k snížení rekreačního potenciálu pánevských okresů.

Na základě rajonizace cestovního ruchu z roku 1980 (zpracoval Terplan) lze na území kraje identifikovat tři turistické oblasti:

1. České Švýcarsko,
2. Krušnohoří + pánevní oblasti,
3. České středohoří + Lounsko.

Na území kraje zasahují okrajově ještě dva významné krajinné celky - východní část CHKO Lužické hory (okres Děčín) a východní okraj CHKO Kokořínsko (okres Litoměřice).

Území kraje se plošně přesně kryje s marketingovým turistickým regionem Severozápadní Čechy, s nímž pracuje CzechTourism. Tento region se dále dělí do tří marketingových turistických oblastí (jejich vymezení se velmi blíží uvedené rajonizaci cestovního ruchu):

- Krušné hory a Podkrušnohoří,
- České Středohoří a Žatecko,
- Děčínsko a Lužické hory.

Podle koncentrace přírodních a kulturně-historických atraktivit mohou být na území kraje vyčleněny:

- oblasti s vysokou koncentrací přírodních atraktivit (Děčínsko - NP České Švýcarsko, CHKO Labské pískovce),
- oblasti s nadprůměrnou koncentrací kulturně-historických atraktivit (Litoměřicko - 3 městské památkové rezervace, pevnost Terezín, zámky Ploskovice, Libochovice, klášter Doksany atd.),
- ostatní oblasti.

Atraktivita a atrakce

Mezi přírodními atraktivitami a atrakcemi v Ústeckém kraji dominují oblasti s výskově členitou krajinou. Patří mezi ně především velkoplošná chráněná území s řadou cenných a velmi atraktivních lokalit: Národní park České Švýcarsko (Pravčická brána, soutěsky Kamenice, Jetřichovické skály) a chráněné krajinné oblasti Labské pískovce (Tiské stěny, Děčínský Sněžník), Lužické hory a České středohoří (Milešovka, Borečský vrch, Vrkoč, Raná). Tato chráněná území pokrývají téměř souvisle celou severní a severovýchodní část kraje ohraničenou přibližně městy a obcemi Ústěkem, Louny, Ústí nad Labem, Tisá a Rumburk. Z malé části na území kraje zasahuje také CHKO Kokořínsko. Společným prvkem všech uvedených chráněných území je atraktivní reliéf, ať již v podobě pískovcových, nebo sopečných útvarů, ale také kulturní atraktivita v podobě lidové architektury apod. Přírodní potenciál cestovního ruchu představují dále Krušné hory (mj. díky rašeliništím a vrchovištím, např. Novodomskému rašeliništi nebo Kamencovému jezeru). Specifickou přírodní atraktivitou je hora Říp, osamělá čedičová kupa mající též kulturně-historický význam.

Mezi kulturními atraktivitami a atrakcemi kraje vyniká 5 městských památkových rezervací (Kadaň, Žatec, Litoměřice, Terezín a Ústěkem) a 3 vesnické památkové rezervace (Zubrnice, Starý Týn a Rumburk) doplněné řadou městských i vesnických památkových zón. Zubrnice jsou současně jedním z nejznámějších muzeí lidové architektury v ČR. V kraji se dále nachází několik atraktivit se statutem národní kulturní památky: zámky Krásný Dvůr, Libochovice, Duchcov, Ploskovice a Benešov nad Ploučnicí, církevní památky v Lounech, Kadani a Oseku (poslední dvě jsou též významnými poutními místy) a Mnetěši, hradiště v Řehlovicích a vojenské památky v Terezíně (pevnost) a Oseku. Pro kulturní památky v kraji je příznačná relativně nízká návštěvnost - ani nejnavštěvovanější památky, zámek Ploskovice a hrad Střekov v Ústí nad Labem nenavštíví za rok více než 50 tisíc návštěvníků (Atlas cestovního ruchu ČR, MMR ČR, 2006).

Přírodní a kulturně-historický potenciál území do jisté míry determinuje i využitelnost konkrétních oblastí z hlediska jednotlivých forem cestovního ruchu. Pro sportovní turistiku nabízí nejvhodnější

podmínky oblast Děčínska a Krušných hor, okresy Litoměřice, Louny a částečně i Chomutov mají vhodné podmínky spíše pro rozvoj tzv. městské, respektive poznávací turistiky (Žatec, Kadaň, Louny, Litoměřice, Terezín, Ústěk). Významné postavení má rovněž lázeňství (Teplice, Dubí, Bílina, Mšené lázně).

V kraji se nacházejí 3 zoologické zahrady (Chomutov, Ústí nad Labem, Děčín), botanická zahrada v Teplících a významné arboretum ve Šluknově. Určitý význam pro Ústecký kraj má vinařská turistika, zejména v oblasti kolem soutoku Labe a Ohře (Velké Žernoseky, Litoměřice, Roudnice nad Labem). Pro letní rekreaci a pobyt u vody má Ústecký kraj jen několik menších lokalit, nejvýznamnější z nich je nádrž Nechranice na Ohři.

Velkoplošně chráněná horská území v kraji jsou využívána pro zimní sporty relativně málo a s výjimkou Lužických hor téměř výhradně pro běžecské lyžování. Naopak Krušné hory, které nejsou velkoplošně chráněné, jsou jednou z nejvýznamnějších oblastí sjezdového i běžecského lyžování v ČR (Klínovec, Bouřňák, Klíny, Telnice).

V kraji chybí významnější centrum pro kongresovou nebo veletržní turistiku a význam této formy cestovního ruchu je v kraji tudíž relativně malý (potvrzují to také údaje o počtu a kapacitě ubytovacích zařízení s vybavením pro kongresovou turistiku). Určitý význam v oblasti veletržního cestovního ruchu mají Litoměřice (známá výstava Zahrada Čech), příp. Louny, nejvýznamnější kongresová centra Ústí nad Labem, Děčín a Teplice jsou spíše lokálního či regionálního významu (Atlas cestovního ruchu ČR, MMR ČR, 2006).

S výjimkou Krušných a částečně i Lužických hor je pro ostatní turistické oblasti kraje primárně významná letní sezóna.

Ubytovací kapacity

Ústecký kraj patří ke krajům s podprůměrnou kapacitou ubytovacích zařízení, a to jak podle počtu zařízení, tak podle lůžkové kapacity. Ze struktury ubytovacích zařízení vyplývá, že Ústecký kraj je mezi českými kraji průměrný podle počtu a kapacity lázeňských ubytovacích zařízení. Jejich kapacita je přirozeně výrazně ovlivněna přírodními podmínkami a přítomností lázeňských měst. Kapacity zařízení pro pořádání kongresů jsou v Ústeckém kraji nejnižší ze všech krajů ČR, a to jak podle počtu těchto zařízení (v celém kraji pouze 6), tak i podle jejich kapacity. To naznačuje nízké zastoupení této formy cestovního ruchu v kraji a zčásti i nízkou kvalitu ubytovacích zařízení obecně. Údaj potvrzuje také srovnání krajů podle počtu uspořádaných kongresů, který byl v roce 2005 v Ústeckém kraji rovněž nejnižší.

Počet ubytovacích zařízení i jejich kapacity v Ústeckém kraji vykazuje v posledních letech signifikantní pokles. V letech 2000-2005 došlo k výraznému poklesu kapacit ve všech okresech Ústeckého kraje, nejvíce na Děčínsku a Litoměřicku. Největší pokles zaznamenaly kapacity kempů pro stany a karavany - v uvedeném období o více než 60 %. Pokles počtu ubytovacích zařízení je větší než pokles počtu pokojů nebo lůžek - ubylo tedy především zařízení s nižším počtem lůžek a pokojů.

Návštěvnost

Ústecký kraj patří v rámci ČR dlouhodobě mezi méně navštěvované (jedná se o počty vícedenních návštěvníků, které podchycují statistiky). Platí to jak pro srovnání absolutního počtu vícedenních návštěvníků, tak pro relativní hodnoty přepočtené na 1 obyvatele nebo na lůžkovou kapacitu. Naopak počet i podíl zahraničních vícedenních návštěvníků je v Ústeckém kraji v rámci ČR nadprůměrný, což souvisí především s příhraniční polohou kraje. V posledních letech lze vysledovat trend poklesu počtu vícedenních návštěvníků v kraji (postihl však téměř všechny české kraje s výjimkou Prahy) - zatímco v roce 2000 nocovalo v hromadných ubytovacích zařízeních Ústeckého kraje kolem 507 tisíc hostů (z toho 188 tisíc cizinců), v roce 2005 to bylo již jen 385 tisíc hostů (z toho 166 tisíc cizinců) a v roce 2006 jen 392 tisíc hostů (z toho 167 tisíc cizinců). Je tedy zřejmé, že pokles je zapříčiněn především propadem v počtu domácích hostů, a také to, že k němu docházelo spíše před několika lety (dle dostupných statistik zejména v letech 2000-2004), v současné době počet vícedenních návštěvníků spíše stagnuje.

Průměrná délka pobytu vícedenních návštěvníků Ústeckého kraje je v rámci ČR průměrná a dosahuje hodnoty 4,2 dny (tzn. 3,2 přenocování).

V roce 2006 navštívilo kraj podle odhadu studie „Příjezdový cestovní ruch v Ústeckém kraji“ (StemMark, 2007) přibližně 1,6 mil. zahraničních návštěvníků (podíl na ČR 8,8 %), z nichž bylo více než 81 % jednodenních návštěvníků. Mezi zahraničními návštěvníky v hromadných ubytovacích zařízeních dlouhodobě dominují Němci (podíl dlouhodobě kolem 60 % na celkovém počtu s tendencí mírného růstu). Na dalších místech pořadí počtu zahraničních návštěvníků ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních se nacházejí Dánové, Nizozemci, Slováci a Poláci. Zatímco podíl Dánů a Nizozemců je v posledních letech přibližně stejný, podíl Slováků vykazuje pokles.

Návštěvníci Ústeckého kraje se vyznačují těmito charakteristikami (podle: Atlas cestovního ruchu ČR, MMR ČR, 2006 a Příjezdový cestovní ruch v Ústeckém kraji, StemMark, 2007, na základě monitoringu návštěvnosti prováděného agenturou CzechTourism):

Více než 1/3 návštěvníků jsou jednodenní návštěvníci, necelá pětina stráví v dané lokalitě více než 7 dní.

Ústecký kraj je v porovnání s ostatními kraji ČR čtvrtým nejčastěji navštěvovaným krajem pro jednodenní návštěvy.

Pro dopravu využívají návštěvníci relativně málo veřejnou dopravu (vlak, autobus).

Přibližně 1/4 návštěvníků je v kraji prvně v životě.

Asi 60 % návštěvníků se ubytuje v hromadných ubytovacích zařízeních.

Nejnavštěvovanějším okresem je Děčín následovaný Teplicemi.

Průměrná útrata návštěvníků na osobu dosahuje 2.890 Kč během jedné návštěvy.

Organizace cestovního ruchu

Klíčovými subjekty cestovního ruchu v kraji jsou:

Ústecký kraj (koordinace rozvoje cestovního ruchu v kraji, vlastní nástroje podpory cestovního ruchu),

Svaz cestovního ruchu Deliteus působící na území okresů Děčín, Litoměřice, Teplice a Ústí nad Labem (zájmové sdružení právnických a fyzických osob, spolupráce s veřejnými i soukromými subjekty, tvorba turistických produktů, realizace vlastních rozvojových projektů, společná propagace i na větších akcích),

města vč. svých informačních středisek (prezentace, propagace vč. tvorby a tisku propagačních materiálů, informační služby atd.),

regionální subjekty cestovního ruchu.

Mezi regionálními subjekty cestovního ruchu patří k neaktivnějším České Švýcarsko, Mikroregion Tolštejn, Mikroregion Labské skály, sdružení Integro, Centrum rozvoje turismu Mostecka, Podkrušnohorské informační centrum a Chrám chmele a piva Žatec (podle výstupů VaV Politika cestovního ruchu na národní a regionální úrovni, DHV CR, 2006).

V oblasti Českého Švýcarska existuje od roku 2001 společnost České Švýcarsko, o.p.s., která v současné době zajišťuje široké spektrum destinačních aktivit. Jedním ze zřizovatelů této o.p.s. je Národní park České Švýcarsko. Provozuje informační centra, koordinuje propagaci regionu a přeshraniční spolupráci se Saským Švýcarskem, napomáhá vytváření regionálních turistických produktů a zpracovává projekty rozvoje cestovního ruchu se zaměřením na jeho šetrné formy. V oblasti Lužických hor se rozvojem cestovního ruchu zabývá Mikroregion Tolštejn. Dobrovolný svazek obcí byl založen v roce 1999 a sdružuje 8 měst a obcí. Jeho hlavními aktivitami jsou společná propagace a organizace turistického produktu Tolštejnské panství, v němž je zapojeno několik desítek místních podnikatelů a dalších subjektů vč. německých z příhraničního pásma. V oblasti levého břehu Labe se nachází Mikroregion Labské skály, který sdružuje 8 obcí a 1 město a vytváří

místní akční skupinu programu Leader+. Z tohoto programu mikroregion spolufinancuje rozvojové projekty v oblasti cestovního ruchu. V západní části Českého Středohoří působí sdružení právnických osob Integro zahrnující více než 20 venkovských obcí a 1 město.

V jihozápadní části Ústeckého kraje působí několik organizací, které zpravidla přibližně pokrývají území jednotlivých okresů. Jednou z nich je od roku 2003 Centrum rozvoje turismu Mostecka sdružující řadu významných subjektů v oblasti vč. významných firem (i těch, které nepodnikají v cestovním ruchu), mostecké hospodářské komory a města Most. Centrum se orientuje na propagaci a poskytování informačních služeb. Na Chomutovsku a Mostecku bylo v roce 1995 založeno sdružení právnických osob Podkrušnohorské informační centrum. Jeho členy jsou města, obce a několik podnikatelských subjektů, partnery pak mostecká RRA, Svaz cestovního ruchu Deliteus a Euroregion Krušnohoří. Centrum má v regionu při rozvoji cestovního ruchu především koordinační roli. Na Žatecku působí od roku 2001 občanské sdružení Chrám chmele a piva Žatec. Zabývá se především informačními službami, propagací a organizací produktů s regionální tematikou (např. pивní slavnosti a stezky). (Podle VaV Politika cestovního ruchu na národní a regionální úrovni, DHV CR, 2006.)

V Ústeckém kraji patří mezi významné subjekty rozvoje cestovního ruchu místní pobočka Klubu českých turistů. Klub jednak dostává od kraje příspěvky na obnovu značení pro pěší, cyklisty a běžkaře, a jednak je významným partnerem některých krajských projektů.

Shrnutí

<p>Prostorově výrazně diverzifikovaný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu (přírodně cenná území, kulturní atraktivita vs. urbanizované území s nízkým potenciálem)</p> <p>Pokles počtu ubytovacích zařízení i jejich kapacity ve všech částech kraje v letech 2000–2005</p> <p>Podprůměrná absolutní i relativní návštěvnost kraje vícedenními návštěvníky, nadprůměrný počet jednodenních návštěvníků</p> <p>Výrazný pokles vícedenní návštěvnosti v letech 2000–2004 (platí zejména pro domácí návštěvníky, trend lze vysledovat ve většině krajů ČR), v současné době stagnace počtu vícedenních návštěvníků</p> <p>Výrazná dominance Němců mezi zahraničními návštěvníky (kolem 60 % zahraničních hostů v hromadných ubytovacích zařízeních)</p> <p>Asi 81 % návštěvníků kraje jsou exkurzionisté (jednodenní návštěvníci)</p> <p>Nedostatečná vybavenost území pro kongresovou a veletržní turistiku, malý význam kongresové a veletržní turistiky v kraji</p> <p>Existence několika menších regionálních a lokálních subjektů cestovního ruchu a jednoho většího (Deliteus)</p>

Doprava a technická infrastruktura

Úvod

Následující kapitola je věnována dopravě, tedy dopravní infrastruktuře, druhům dopravy a její organizaci, a dále technické infrastruktuře. V rámci infrastruktury je hodnocena silniční a železniční síť, cyklistické stezky (doplňkově stezky pro pěší), automobilová, vodní vnitrozemské cesty a letiště, v rámci jednotlivých druhů dopravy pak především veřejná a cyklistická (doplňkově opět pěší) doprava. Cílem je podat vyvážené a aktuální informace o všech základních složkách dopravní infrastruktury a všech základních dopravních odvětvích a jejich problémech.

V oblasti silniční dopravy je využita statistika intenzity provozu. Ta je porovnávána na základě posledních dvou sčítáních dopravy (2000, 2005). Ostatní části kapitoly doprava vycházejí především z dostupných dokumentů a informací a zpravidla nejsou kvantifikované, protože buď takové statistiky neexistují, nebo jsou pro potřeby profilu kraje málo relevantní či příliš detailní.

Technická infrastruktura je analyzována stručněji, a to podle jednotlivých odvětví. Zásobování vodou a svoz odpadu je součástí kapitoly Životní prostředí.

Tabulky, grafy a mapky

Tabulka 34: Intenzita dopravy ve vybraných úsecích silničních komunikací v letech 2000 a 2005

Komunikace	Úsek	Intenzita 2000	Intenzita 2005	Index růstu
D8	Roudnice-Doksany	-	19 400	-
D8	Lukavec-Lovosice	9 632	16 300	169,2
D8	Řehlovice-Trmice	7 849	10 637	135,5
8	mezi křiž. s II/258 a I/13	7 894	11 614	147,1
8	Teplice (souběh s I/13)	20 390	27 329	134,0
8	Dubí-státní hranice	4 129	7 486	181,3
7	obchvat Loun	7 108	8 685	122,2
7	Chomutov východ	10 302	12 173	118,2
7	Hora Sv. Šebestiána-státní hranice	4 383	6 890	157,2
6	Lubenec východ	6 391	7 825	122,4
9	Studánka-Rumburk	5 290	9 606	181,6
13	Kláštorec nad Ohří západ	6 998	7 346	105,0
13	Chomutov sever	18 076	20 030	110,8
13	Most centrum	13 988	16 560	118,4
13	Chlumec	8 983	12 064	134,3
13	Děčín-most přes Labe	-	24 076	-
13	Česká Kamenice západ	8 120	12 092	148,9
15	Skršín	2 879	3 830	133,0
15	Třeбенice	4 308	6 013	139,6
15	most přes Labe u Litoměřic	11 294	11 281	99,9
15	Liběšice	4 880	5 254	107,7
27	Dubí	4 204	4 528	107,7
27	před křižovatkou s I/13	12 643	12 714	100,6
27	Havraň	3 674	7 187	195,6
27	Žatec jih	4 614	7 081	153,5
28	u křiž. s I/15	6 783	7 257	107,0
30	Lovosice u křiž. s I/15	-	18 167	-
30	Ústí nad Labem jih	11 284	13 805	122,3
62	Ústí nad Labem-Neštětice	9 898	12 187	123,1
62	Děčín jih	11 486	12 906	112,4
62	Hřensko	3 310	3 467	104,7
63	Sezemice	7 214	9 497	131,6

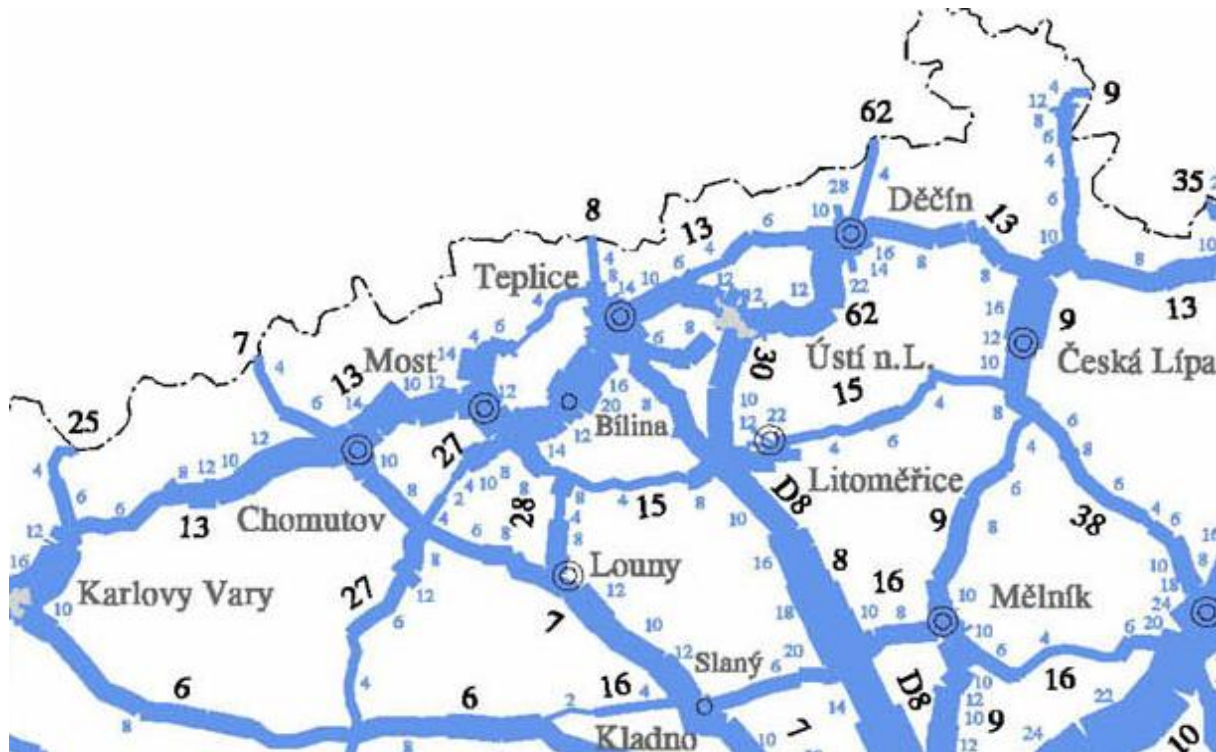
Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR, www.rsd.cz

Pozn.: Hodnoty intenzity silniční dopravy jsou uvedeny jako celoroční průměr jednotkových (přepočtených) vozidel za den.

Index růstu vyjadřuje růst intenzity dopravy v letech 2000-2005 v %.

Buňky označené pomlčkou jsou nezjištěné údaje.

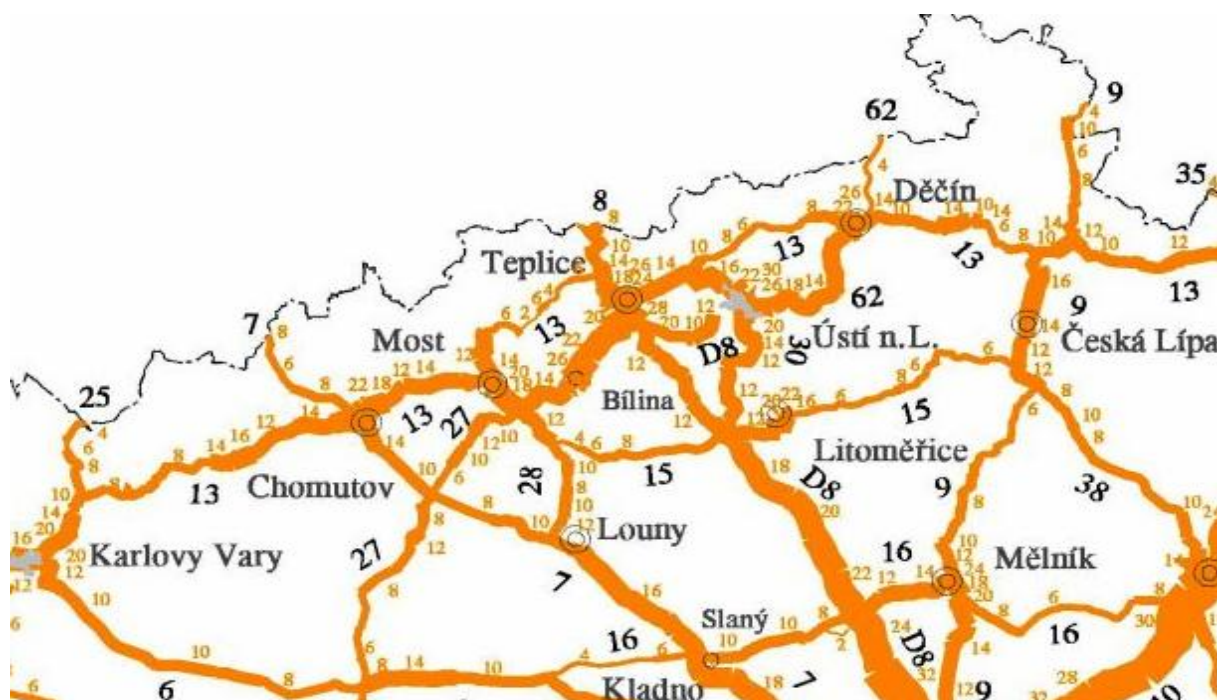
Obrázek 8: Intenzita dopravy dálnicích, rychlostních silnicích a silnicích I. třídy v roce 2000

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR, www.rsd.cz

Pozn.: Hodnoty intenzity silniční dopravy jsou uvedeny jako celoroční průměr jednotkových (přepočtených) vozidel za den.

Obrázek 9: Intenzita dopravy dálnicích, rychlostních silnicích a silnicích I. třídy v roce 2005

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR, www.rsd.cz

Pozn.: Hodnoty intenzity silniční dopravy jsou uvedeny jako celoroční průměr jednotkových (přepočtených) vozidel za den.

Tabulka 35: Podíl jednotlivých odvětví na dopravě do zaměstnání mimo bydliště v roce 2001

územní jednotka	pěšky	MHD	vlak	bus mimo MHD	auto - řidič	auto - ostatní	jízdní kolo
Ústí nad Labem	13,4	50,6	1,5	5,5	15,3	2,7	0,6
Děčín	21,4	33,5	3,1	6,1	18,4	4,3	1,8
Teplice	24,3	29,0	2,6	8,2	20,6	4,1	2,0
Most	17,9	37,4	1,4	12,4	16,3	4,6	0,7
Chomutov	25,6	25,3	2,7	10,6	15,9	5,0	3,4
Louny	40,0	12,6	2,0	12,5	14,0	4,0	4,7
Litoměřice	43,6	2,0	6,7	9,5	17,9	5,3	4,4
Ústecký kraj	28,9	23,3	3,8	15,7	20,8	5,6	4,6
Praha	9,8	59,7	0,3	2,5	17,4	1,4	0,6
Středočeský kraj	23,2	6,1	4,9	15,1	22,0	4,9	7,4
Jihočeský kraj	27,3	11,3	2,4	13,0	19,4	4,6	9,2
Plzeňský kraj	23,3	18,3	3,7	11,1	21,3	5,2	4,4
Karlovarský kraj	33,1	11,7	2,1	15,1	19,8	5,1	2,8
Liberecký kraj	31,4	14,7	2,6	13,6	18,0	4,7	4,2
Královéhradecký kraj	26,2	9,2	3,5	13,0	18,7	4,5	15,4
Pardubický kraj	25,3	7,4	3,8	12,9	15,9	4,0	16,6
Vysočina	33,2	9,1	2,7	17,6	17,6	4,8	5,9
Jihomoravský kraj	18,2	23,3	3,2	13,8	17,2	3,8	7,6

územní jednotka	pěšky	MHD	vlak	bus mimo MHD	auto - řidič	auto - ostatní	jízdní kolo
Olomoucký kraj	23,8	10,1	4,2	14,4	13,9	3,4	15,7
Zlínský kraj	22,9	11,3	2,8	19,2	16,4	3,8	10,3
Moravskoslezský kraj	21,6	23,2	2,9	16,6	13,8	3,0	6,3

Pozn.: Údaje jsou uvedeny v % na celkovém počtu obyvatel vyjíždějících do zaměstnání nebo škol. Dopočet do 100 % tvoří nezjistěné údaje, příp. jiné dopravní prostředky.

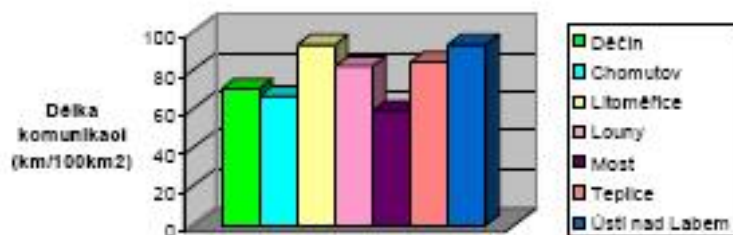
Zdroj: Centrum dopravního výzkumu a SLDB 2001

Tabulka 36: Délka cyklistických tras v Ústeckém kraji podle tříd a stavu (2007)

Celková délka stávajících značených cyklotras v Ústeckém kraji	1 571,86 km
Cyklotrasy vedené po silnicích II. a III. třídy	1 035,53 km
Cyklotrasy vedené mimo silnice II a III. třídy	536,33 km
Z toho bez závad	308,66 km
- živice	190,83 km
- štěrk	78,36 km
- dlažba	2,20 km
- zámková dlažba	2,68 km
- polní	4,20 km
- lesní	26,39 km
- panely	4,00 km
Z toho se závadami	227,67 km
- živice	85,45 km
- štěrk	100,77 km
- dlažba	0,76 km
- zámková dlažba	0,00 km
- polní	15,61 km
- lesní	21,43 km
- panely	3,65 km

Zdroj: Marketingová studie cykloturistiky v Ústeckém kraji, 2007

Graf 4: Hustota silničních komunikací v okresech Ústeckého kraje

Zdroj: Převzato ze Studie rozvoje a modernizace silnic II. a III. třídy v Ústeckém kraji

Tabulka 37: Turistické hraniční přechody v Ústeckém kraji v roce 2007

Název turistické stezky	Rozsah provozu	Provozní doba
Loučná - Oberwiesenthal	P,C,L	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Černý Potok - Jöhstadt	P,C	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-22.00
Kryštofovy Hamry - Jöhstadt (Schmalzgrube)	P,C,L	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-22.00
Brandov - Olbernhau	P,C,L,V	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Hora Sv. Kateřiny - Deutschkatharinenberg	P,C,L,V	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-22.00
Nová Ves v Horách - Deutschneudorf	P,C,L,JK,V	denně 06.00-22.00
Český Jiřetín - Deutschgeorgen-thal	P,C,L,JK,V	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Moldava - Holzgau	P,C,L,V	1.4.-30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Fojtovice - Fürstenau	P	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Jílové/Sněžník - Rosenthal	P,C,V	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Dolní Žleb - Elbradweg Schöna	P,C,V	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Hřensko - Schöna	P,C,V	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Zadní Doubice - Hinterhermsdorf	P	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Mikulášovice - Hinterhermsdorf	P,C,L	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Mikulášovice/(Tomášov) - Sebnitz, místní část Hertigswalde(Waldhaus)	P,L	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Mikulášovice/Tanečnice - Sebnitz	P	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Lobendava - Langburkersdorf	P,C	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Lobendava/Severní - Steinigtwolmsdorf	P,C	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Lipová - Sohland	P,C,V	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Šluknov/Rožany - Sohland	P,C	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Jiříkov - Ebersbach	P,C,V	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00
Dolní Podluží - Waltersdorf(Herrenwalde)	P,C,L,V	1.4. - 30.9. 06.00-22.00 1.10.- 31.3. 08.00-18.00

Pozn.: P - pěší, C - cyklisté, L - lyžaři, V - vozíčkáři, JK - jezdci na koních

Zdroj: Marketingová studie cykloturistiky v Ústeckém kraji, 2007

Tabulka 38: Silniční a železniční hraniční přechody v Ústeckém kraji v roce 2007

Hraniční přechod	Rozsah dopravy	Provozní doba
Varnsdorf - Seifhennersdorf	P, C, M, OA, B	nepřetržitě
Rumburk - Seifhennersdorf	P, C, M, OA	nepřetržitě
Jiříkov - Neugersdorf	P,C,M do 50 ccm	8 - 20
Rumburk - Neugersdorf	P,C,M,N	nepřetržitě, OA,B dočasně vyloučeny
Rumburk - Ebersbach	Ž	nepřetržitě
Dolní Poustevna - Sebnitz	P, C, M, OA	nepřetržitě
Hřensko - Schmilka	P, C, M, OA, B jen ve směru z ČR	nepřetržitě
Děčín - Bad Schandau	Ž	nepřetržitě
Petrovice - Bahratal	P, C, M, OA, B	nepřetržitě
Cínovec - Zinnwald	P, C, B	nepřetržitě
Cínovec - Altenberg	M, OA, B, N do 3.5t	nepřetržitě
Moldava - Neurehefeld	P, C, M, OA	nepřetržitě
Mníšek - Deutscheinsiedel	P, C, M, OA	nepřetržitě, dočasně B
Hora Sv.Šebestiána - Reitzenhain	P, C, M, OA, B, N reg.1)	nepřetržitě
Vejprty - Bärenstein	P, C, Ž, M do 50 ccm	nepřetržitě

Pozn.: P - pěší, C - cyklisté, M - motocykly, OA - osobní automobily, B - autobusy, N - nákladní doprava, Ž - železnice

Zdroj: Marketingová studie cykloturistiky v Ústeckém kraji, 2007

Charakteristika kraje

Ústecký kraj leží v koridoru dálkových dopravních tahů vedených radiálním směrem od Prahy ve směrech na Drážďany (D8, I/8 - E 55, I. tranzitní železniční koridor, labská vodní cesta), Chemnitz (silnice I/7) a Löbau (silnice I/9). V mezinárodních souvislostech je nejvýznamnější tah Praha - Drážďany, který je součástí IV. transevropského multimodálního koridoru Berlín - Praha - Brno - Břeclav - Bratislava - Budapešť - Sofie - Istanbul. Tah váže tři dopravní komunikace:

postupně budovaná dálnice D8 Praha - Ústí nad Labem - Krásný Les/Breitenau - Drážďany - Berlín - Hamburg, jež nahrazuje stávající silnici I/8 (E55), vedoucí v trase přes Teplice a hraniční přechod Cínovec/Altenberg (dokončena s výjimkou úseku přes České Středohoří),

železniční trať č. 090/815, součást dokončeného I. tranzitního železničního koridoru (Wien) - Brno - Praha - Děčín - (Dresden - Berlin - Hamburg - Kiel) pro rychlost do 160 km/h, v dlouhodobém výhledu stopa koridoru sledována jako vysokorychlostní trať,

labská vodní cesta, připravovaná v příhraničním úseku k úpravě plavebních podmínek podle požadavků dohody AGN o hlavních vnitrozemských vodních cestách mezinárodního významu.

Pro vnitrostátní dopravu má význam podkrusnohorský tah Děčín - Ústí nad Labem - Chomutov (Karlovy Vary), realizovaný silnicí I/13 (E442) a železnicemi 090/130/140. Zmíněné tahy jsou doplněny dalšími dopravními sítěmi, tj. silnicemi I. třídy č. 6 (E48), 15, 27, 28, 30, v regionální a místní úrovni sítě silnic II. a III. třídy, hustou sítí železničních tratí celostátního a regionálního významu, dopravně využitelnou vodní cestou řeky Ohře v úseku Terezín - soutok s Labem, sítí veřejných vnitrostátních a neveřejných letišť využívaných pro sportovní létání a hospodářskou činnost, a postupně vymezovanými cyklistickými trasami.

Silniční doprava

Současná úroveň i kapacita stávajících dopravních sítí, objektů a zařízení není plně uspokojivá a vyhovující. Plošné rozmístění sítě je nepříznivé v okrese Most, komunikačně výrazně izolovaném ve spojení s Prahou i sousedním Saskem, v regionální úrovni v okrese Děčín (nedostatečné silniční spojení okresního města s prostorově odlehlým Šluknovským výběžkem vytvářející faktickou izolaci Šluknovského výběžku od ostatních částí kraje) a v okresech Ústí nad Labem a Litoměřice s omezeným silničním propojením obou břehů Labe. Silnice II. a III. třídy jsou většinou ve špatném technickém stavu, přičemž u řady silnic III. třídy převládá havarijní stav (to platí i pro další kraje v ČR). U řady větších a středně velkých měst chybí silniční obchvaty.

Hustota silniční sítě je nejnižší v okresech Most a Chomutov (mj. důsledek záborů ploch pro těžbu uhlí) a dále v okrese Děčín (periferní oblast Šluknovského výběžku, přítomnost velkoplošných chráněných území).

Nejvýznamnější silniční komunikace vedou v radiálním směru z Prahy na Teplice - Drážďany (D8, I/8) a Chomutov - Chemnitz (R7, I/7), okrajově i Karlovy Vary - Cheb - Bayreuth (R6, I/6). Komunikace jsou doplněny tangenciálním propojením podkrusohorských měst silnicí I/13 Karlovy Vary - Chomutov - Teplice - Ústí nad Labem - Děčín, částečně realizovanou ve čtyřpruhovém profilu.

Nejdůležitějšími probíhajícími či připravovanými stavbami, které zkvalitní dopravní propojení a posílí rozvojový potenciál regionu, jsou:

- dostavba dálnice D8 Praha - státní hranice se SRN (plánované zprovoznění úseku Lovosice - Řehlovice přes České středohoří bylo odloženo, nyní je pravděpodobné dokončení nejdříve na konci roku 2010, pokud nebudou pokračovat spory o vedení trasy a dálničního tunelu),

- postupná přestavba silnice I/7 Praha - Chomutov v kategorii rychlostní silnice R7 (některé úseky do roku 2010, zčásti zatím v polovičním profilu, ostatní úseky později; výstavba nového úseku Chomutov - státní hranice dokončena jako silnice I. třídy),

- postupná přestavba silnice I/6, protínající jižní okraj Ústeckého kraje, v kategorii rychlostní silnice R6 (plánované zprovoznění příslušného úseku po roce 2010),

- zkapacitnění a úpravy dalších úseků silnice I/13 (zejména dvoupruhový obchvat Klášterce nad Ohří, průtah kolem Mostu, čtyřpruhové propojení Klášterec nad Ohří - Chomutov a výstavba čtyřpruhové kladrubské spojky kolem Teplíc, vše zpravidla zatím v neurčeném termínu),

- zkapacitnění silnice I/9 (území Ústeckého kraje se dotýká okrajově).

Dalšími významnými plánovanými akcemi jsou východní obchvat Litoměřic na silnici I/15, výstavba několika přeložek na silnici I/27 Most - Žatec - Podbořany a obchvaty Roudnice nad Labem (II/246) a Rumburku (II/266) (vše plánováno v následujících 5 letech). Výhledově se připravuje nové silniční spojení Litvínov - Mníšek - státní hranice se SRN s přímou návazností na silniční síť sousedního Saska i nové přemostění Labe v prostoru obcí Neštěmice, Povrly, Malé a Velké Březno (náhrada za stávající přívod), variantně po hrázi eventuálního vodního díla Malé Březno. Podrobnější návrh výstavby a úprav silničních komunikací nižších tříd (II. a III. třídy) v Ústeckém kraji obsahuje Studie rozvoje a modernizace silnic II. a III. třídy v Ústeckém kraji (Valbek s.r.o., 2003).

Nutno zdůraznit, že většina plánovaných dopravních staveb výrazně zlepší napojení Ústeckého kraje na okolní centra (zejména saská města a Praha, částečně i Karlovy Vary, a Liberec), naopak jen málo jich zlepší či urychlí dopravu v rámci kraje. Hlavní plánované komunikace totiž vedou zpravidla kolmo na hlavní vnitrokrajskou dopravní i sídelní osu Děčín - Ústí nad Labem - Teplice - Most - Chomutov a respektují převažující radiální směr výstavby nových dálnic a rychlostních silnic vůči Praze.

Údaje o intenzitě dopravy ukazují, že v letech 2000-2005 došlo prakticky na všech úsecích silnic kategorie I. třídy nebo vyšší k nárůstu, a to obvykle v řádu desítek procent. Nejzatíženějšími komunikacemi jsou přirozeně dálnice D8 a úseky v centrech největších měst. Průměrná denní intenzita dopravy v těchto úsecích dosahuje zpravidla 17-25 tisíc vozidel.

Železniční doprava

Páteřním mezinárodním tahem je celostátní železnice č. 090/815 - I. tranzitní železniční koridor (Kiel - Hamburg - Berlin) - Děčín - Ústí nad Labem - Praha - Česká Třebová - Brno - Břeclav - (Wien), který je součástí IV. transevropského multimodálního koridoru. Koridor je dokončený v celé své délce. Jako územní rezerva je v ose IV. transevropského multimodálního koridoru procházejícího Ústeckým krajem sledován koridor vysokorychlostní tratě (VRT) Berlín - Praha - Brno - Vídeň s návazností na balkánsko-jadranská ramena a na radiálu Vídeň - Ostrava - Katovice - Varšava. Koridor VRT je územně fixován ve stopě probíhající rozhraním okresů Ústí nad Labem a Teplice. Na dokončený koridor navazuje nově zrekonstruovaná železniční stanice Děčín.

Významnou investiční stavbou v poslední době byla také elektrifikace úseku Kadaň - Karlovy Vary, čímž bylo dokončeno souvislé elektrifikované železniční spojení na podkrušnohorské železniční trati 130/140 Ústí nad Labem - Cheb.

Ostatní hlavní a nejzatíženější tratě jsou zpravidla dvoukolejné a elektrifikované, vedlejší tratě jsou jednokolejné s motorovým provozem, často v zanedbaném stavu a málo vytížené.

Železniční síť a infrastruktura vyžadují zásadní přestavbu a modernizaci jednotlivých tratí, včetně koncepčního přehodnocení využitelnosti některých regionálních tratí tak, aby dráha mohla být začleněna jako plnohodnotný systém do celkové integrované přepravní struktury pro osobní i nákladní dopravu s působností překračující hranice. V současné době v Ústeckém kraji dosud chybí jednotný integrovaný systém veřejné dopravy (viz subkapitola Veřejná doprava).

V letech 1994-2004 existovala v trase Lovosice - Drážďany (železniční trať č. 090/815) kombinovaná doprava systému RO-LA s terminály Lovosice a Dresden-Friedrichstadt. Pro překládku z vody na železnici sloužilo logistické centrum Děčín. Od roku 2006 funguje kombinovaná doprava silnice-železnice znovu, operátorem v ČR je Bohemiakombi, s.r.o. Vlaky přepravují nákladní kontejnery a kamionové návěsy z Lovosic do řady míst v Německu (Duisburg, Hamburg, Ludwigshafen), Belgii, Nizozemsku, Francii, Švédsku a dalších zemích.

Letecká doprava

Ústecký kraj má pro sportovní létání malých letadel k dispozici provozovaná veřejná letiště Chomutov/Pesvice, Most, Raná, Roudnice nad Labem. Původně vojenské letiště Žatec se zpevněnou VPD, umístěné při silnicích I/7 a I/27 v zázemí měst Chomutov, Žatec, Most a Louny, může být jedním ze zásadních potenciálů pro rozvojové aktivity a strategické impulzy rozvoje Ústeckého kraje. Jeho využití pro civilní aktivity je však zásadně podmíněno plným uvolněním lokality Armádou ČR. Letecká doprava je tak v kraji v současné době omezena na zmíněná letiště pro sportovní létání malých letadel.

Vodní doprava

Ústeckým krajem protékají řeky Labe a Ohře, obě zařazené v koncepci dopravních sítí ČR jako dopravně využitelné vodní cesty. Ohře je sledována pouze jako potenciálně využitelný tok, a to v úseku Terezín - soutok s řekou Labe. Labská vodní cesta, jež je součástí IV. transevropského multimodálního koridoru, je pro ČR a Ústecký kraj jedinou spojnici se sítí západoevropských vodních cest umožňující přístup do SRN, států Beneluxu, severní Francie a do významných přímořských přístavů. Pro nákladní a rekreační osobní dopravu provozovanou na území ČR v úseku (Pardubice) - Chvaletice - Ústí nad Labem - Hřensko - státní hranice slouží říční přístavy Ústí nad Labem, Děčín (Rozbělesy, Křešice, Loubí), Hřensko (pouze pro rekreační a vyhlídkovou plavbu) a překladiště Ústí nad Labem (Vaňov, Větruše) a Děčín - Loubí. Výraznějšímu zvýšení objemu zvláště mezinárodní nákladní dopravy brání nedostatečné plavební podmínky ve středním úseku toku od Střekova přes Děčín po Magdeburg.

Významnými impulzy pro rozvoj Ústeckého kraje je výhledové zkvalitnění podmínek celoroční splavnosti Labské vodní cesty podmiňující současně možný razantnější rozvoj a využití přístavů Děčín, Ústí nad Labem a Lovosice. Pro dosažení plavebních podmínek podle evropské dohody AGN musí být vodní cesta upravena tak, aby byly zachovány plavební podmínky ekonomických ponorů lodí po dobu 345 dnů v běžném roce. Podle současné koncepce MDS ČR (04/99) je pro splnění

evropských požadavků sledováno tzv. úsporné řešení, které znamená kombinaci etapové výstavby dvou pohyblivých plavebních stupňů, tj. v 1. etapě Prostředního Žlebu, ve 2. etapě Malého Března s úpravou koryta s částečnou prohrábkou dna řeky, cílově s dobudováním plavebního stupně Malé Březno a s plnou prohrábkou říčního dna pro zajištění minimální plavební hloubky dle mezinárodní klasifikace vodních cest V b – VI b. Výstavba plavebních stupňů na Labi se může stát zásadním impulzem pro rozvoj vodní dopravy, na druhé straně může narušit krajinný ráz a některé složky životního prostředí ve svém nejbližším okolí.

Pro Ústecký kraj mohou mít v oblasti vodní dopravy v oblastech podél Labe, kde se nenachází mosty, určitý význam také přívozy. Jejich potenciál je však v současné době nepříliš doceněny.

Cyklistická doprava

Ústeckým krajem procházejí cyklistické trasy sítě základního systému cyklistických tras ČR. Krajem procházejí tyto dálkové cyklistické trasy (podle www.cykloserver.cz):

Labská trasa (cyklotrasa 1. třídy č. 2): (Špindlerův Mlýn – Hradec Králové – Pardubice – Kolín – Mělník) – Roudnice nad Labem – Ústí nad Labem – Děčín – Dolní Žleb,

Krajem pískovcových skal (cyklotrasa 2. třídy, č. 21): Děčín – Dolní Žleb – Česká Kamenice – (Jablonné v Podještědí – Hrádek nad Nisou),

Krušnohorská magistrála (cyklotrasa 2. třídy, č. 23): (Cheb – Kraslice – Boží Dar) – Hora Sv. Šebestiána – Mikulovice – Cínovec – Krásný Les – Děčín,

cyklotrasa 2. třídy, č. 35: Měděnec – (Pízeň).

Další tři cyklistické trasy 2. třídy mají regionální význam. Na tento systém navazuje síť regionálních a místních cyklotras nižších tříd vedených s ohledem na potenciál cestovního ruchu v území i možné každodenní využití místními obyvateli. Rozvoj cyklistiky, úzce koordinovaný s celkovým rozvojem rekreace a turistiky s hranice překračujícími návaznostmi na turisticky zajímavé oblasti, služby a celkový dopravní systém, může v Ústeckém kraji sehrát významnou roli pro rozvoj cestovního ruchu. Většina úseků cyklistických tras (přibližně 2/3; Marketingová studie cykloturistiky v Ústeckém kraji, 2007) je vedena po silničních komunikacích 2. a 3. třídy. Zbývající úseky vedou nejčastěji po místních a účelových komunikacích. Samostatná tělesa cyklistických stezek se nacházejí jen na několika místech a jejich jednotlivé úseky na sebe dosud nenavazují. Výstavba cyklistických stezek v úsecích se zvýšenou intenzitou silniční dopravy nebo v nebezpečných místech může mít významný vliv na zatraktivnění cyklistické dopravy pro větší počet lidí.

Podle Marketingové studie cykloturistiky v Ústeckém kraji (2007) jsou hlavními problémy rozvoje cyklistické dopravy a cyklistických tras na některých úsecích:

Na cyklotrasách není dostatečné cyklistické značení, na některých chybí úplně.

Skutečné vedení tras v terénu je odlišné od mapových podkladů.

Na trasách jsou různé vodorovné překážky jako např. ohradníky pro dobytek nebo vrata do původní továrny apod.

Trasa vedena neprůjezdným terénem (vysoké rákosí apod.).

Nejsou osazeny dopravní značky pro motoristy, které by je informovaly o cyklotrase vedoucí přes silnici.

Podle téhož zdroje vede jen asi 57 % cyklistických tras v kraji, které vedou mimo silnice 2. a 3. třídy, po neporušených, vyhovujících površích. Zbývající úseky jsou vedeny po površích s výtluky, poškozením či jinak nevyhovujícím stavem.

V současné době jsou Ústeckým krajem podporovány tyto cyklotrasy (Marketingové studie cykloturistiky v Ústeckém kraji, 2007):

Labská cyklostezka - č. 2,

Krušnohorská magistrála - č. 23,

Cyklostezka Ohře - č. 204,

Cyklostezka Ploučnice - č. 251.

Na tyto cyklotrasy byla Krajským úřadem postupně vypsána výběrová řízení na zpracování vyhledávací studie a dokumentace k územnímu rozhodnutí včetně zajištění územního rozhodnutí, a to buď na celou cyklostezku (Ploučnice) nebo pouze na chybějící úseky (ostatní).

V roce 2006 byly na několika trasách v kraji provozovány cyklobusy. Protože cyklobusy často vedou v trasách s vysokými výškovými rozdíly, což usnadňuje využití cyklistické dopravy, je v závorkách uvedena nadmořská výška příslušných míst:

Chomutov (330 m.n.m.) - Jirkov (305 m.n.m.) - Rudolice v horách (850 m.n.m.),

Jirkov (305 m.n.m.)- Chomutov (330 m.n.m.) - Hora sv. Šebestiána (830 m.n.m.),

Jirkov (305 m.n.m.)- Chomutov (330 m.n.m.) - Boží Dar (1 020 m.n.m.),

Chomutov (330 m.n.m.) - Jirkov (305 m.n.m.),

Chomutov (330 m.n.m.) - Jirkov (305 m.n.m.)- Tis u Blatna (605 m.n.m.),

Teplice (230 m.n.m.) - Dubí (389 m.n.m.) - Cínovec (820 m.n.m.) - České pomezí,

Ústí nad Labem (138 m.n.m.) - Adolfov (750 m.n.m.),

Děčín (132 m.n.m.) - Sněžník (723 m.n.m.),

Děčín (132 m.n.m.) - Mezní Louka (274 m.n.m.),

Děčín (132 m.n.m.) - Maxičky (450 m.n.m.).

(Podle Marketingové studie cykloturistiky v Ústeckém kraji, 2007.)

Veřejná doprava

Veřejná doprava je v Ústeckém kraji zajišťována vlaky, autobusy, lokálně také rekreačními lodními linkami na Labi. V regionu chybí integrovaný dopravní systém, k němuž by bylo možné využít relativně hustou síť železnic i autobusových linek s páteří podkrušnohorskou trasou. Potenciál růstu spočívá také v pokračujícím rozvoji přeshraničních vlakových a autobusových spojů.

Hustota železniční sítě i dopravní obslužnost vlaky je v rámci ČR výrazně nadprůměrná, zvláště v Mostecké pánvi a podél toku Labe. Hlavním železničním uzlem je Ústí nad Labem, odkud jezdí kromě regionálních spojů i přímé dálkové vlaky do různých míst v ČR i v zahraničí (Drážďany, Berlín, Hamburk, Dortmund, Wiesbaden, Mnichov, Aarhus, Vídeň, Bratislava, Banská Bystrica, Košice, Budapešť, Katovice, Minsk, Moskva). Druhým nejvýznamnějším železničním uzlem je Děčín. Jednotlivé části Ústeckého kraje jsou vlakovými spoji dobře propojené, výjimkou je izolovaně ležící Šluknovský výběžek, který je po železnici napojen spíše na Liberecký a Středočeský kraj.

Autobusová doprava je organizována z relativně velkého počtu středisek: Varnsdorf, Děčín, Ústí nad Labem, Litoměřice, Teplice, Most, Chomutov, Louny a Žatec. Některé lokální spoje vyjíždějí také z menších center. Tím je v rámci ČR zajištěna nadprůměrná dopravní obslužnost a propojenost jednotlivých částí kraje autobusovou dopravou, s výjimkou Šluknovského výběžku, některých částí Krušných hor a Českého středohoří a několika odlehlých obcí. V Ústeckém kraji působil dříve jeden výrazně dominující autobusový dopravce ČSAD Bus Ústí nad Labem, a. s. Nyní zde působí větší počet autobusových dopravců zajišťujících dopravní obslužnost: ČSAD Semily, a. s., Autobusová doprava s. r. o. Podbořany, Dopravní podnik měst Chomutova a Jirkova a. s., Dopravní podnik měst Mostu a Litvínova, a. s., Dopravní podnik města Děčína, a. s., Dopravní podnik Teplice s. r. o., ČSAD Slaný, a. s., Kavka a. s., BusMat plus s. r. o., Severočeská dopravní a. s. a Autobusy Karlovy Vary a. s.

Městská hromadná doprava se nachází ve městech Děčín, Ústí nad Labem, Teplice-Dubí, Bílina, Duchcov, Most-Litvínov-Meziboří, Chomutov-Jirkov, Kadaň, Klášterec nad Ohří, Žatec a Louny. Jedním z hlavních problémů kraje je absence integrovaného systému hromadné dopravy v podkrušnohorských městech s využitím železnic, regionální autobusové i městské dopravy.

Doprava do škol a zaměstnání

Obyvatelé Ústeckého kraje využívají k dopravě do zaměstnání a škol relativně často veřejnou autobusovou dopravu. Zvláště to platí pro MHD, což je pochopitelné vzhledem k velkému počtu větších měst. Relativně vysoký počet obyvatel využívá k dopravě do zaměstnání také osobní automobil. Relativně méně obyvatel dochází do zaměstnání či škol pěšky a především dojíždí na jízdním kole, což je dáno pravděpodobně hlavně výškově členitým terénem na většině území kraje, zčásti to však může být způsobeno také deficitem v infrastruktuře pro cyklisty, zejména ve městech a jejich nejbližším okolí.

Zásobování elektřinou

Všechny stávající zdroje elektřiny jsou ve smyslu zákonů č. 309/1991 a 86/2002 Sb. ekologizovány. Jedná se o následující elektrárny : Tušimice, Pruněřov, Počeradky, Ledvice. Dále kraj disponuje těmito teplárnami s výrobou elektrické energie: Komořany, Trmice, Ústí n. L., Chemopetrol Záluží. Otevřenou otázkou zůstává konkurenceschopnost vyrobené elektřiny. Na počátku výstavby jaderné elektrárny Temelín bylo deklarováno podstatné snížení instalovaného výkonu elektráren v severních Čechách, k němuž však v této chvíli nedochází.

Elektrizační soustava po spuštění jaderné elektrárny Temelín vyžaduje především špičkové zdroje, které budou nepřekonatelným konkurentem stávajícím tepelným elektrárnám. V úvahu přichází možnost výstavby dalších pružných zdrojů v Mostě (Hrabák, Staré Ervěnice), v Ústí nad Labem (Úžín) a na místě dnes nefunkční elektrárny Tušimice I. Zájem potenciálních investorů je dán mimo jiné již vybudovanou rozvodnou soustavou 110, 220 a 400 kV.

Zásobování plynem

Přes okresy Louny, Most a Chomutov prochází tranzitní plynovod (2xDN 900, 1xDN 1000), který je pro region zdrojem zemního plynu. Předávacím místem pro kraj jsou Bylany (okres Most). Dále je region zásobován z vysokotlakých plynovodů (provozuje s. p. Transgas Praha). Předávacími místy z těchto plynovodů jsou Rochov a Dobříň (okres Litoměřice). Po převodu na zemní plyn je síť dostatečně kapacitní a umožňuje případně další rozšiřování plynofikace. O rozvoji vysokotlakého plynovodu se v území uvažuje z Hory Sv. Kateřiny do Rozvadova, severní část plynovodu tedy povede po území Ústeckého kraje. Poslední páteřní vysokotlaký plynovod byl vybudován z Nového Boru do Šluknova. Plynofikaci dalších sídel bude nutné zvažovat na základě skutečné poptávky po plynu a podle ekonomických kritérií provozu sítí. Lze konstatovat, že plynofikace větších sídel již byla dokončena. Následná plynofikace dalších sídel si vyžádá investiční podíl obcí.

Zásobování teplem

Česká republika má v porovnání s evropským průměrem výrazně nadprůměrný počet bytů vytápěných dodávkovým teplem (nad 40 %). U ekologizovaných zdrojů jde tedy o význačný přínos životnímu prostředí. Velké systémy CZT se nacházejí v následujících městech: Kadaň, Teplice, Chomutov, Jirkov, Klášterec nad Ohří, Ústí nad Labem, Trmice, Neštěmice, Most, Litvínov, Litoměřice, Louny, Děčín-Bynov, Žatec, Děčín-Zelenice a Bílina. Teplárenství v ČR však musí řešit celou řadu základních problémů (odstranění deformací cen plynu a elektřiny, modernizace soustav CZT, regulace soustav na všech úrovních, zateplování objektů), které se neobejdou bez velkých investic a tím i tlaku na zvyšování cen tepla pro konečné odběratele. V roce 2002 byla uvedena do provozu výtopna Děčín. Energetickými vstupy jsou zemní plyn a geotermální energie. Města Chomutov a Jirkov jsou vytápěna v současné době z elektráren v Pruněřově, Tušimicích a Komořanech. Po dožití těchto zdrojů bude zvažována možnost dodávek tepla z Komořan. Vzhledem k přípravě investice bude nutné učinit rozhodnutí do pěti let. Vzhledem k hospodaření s primárními energetickými vstupy bude nutné hledat cesty k maximálnímu využití odpadního tepla, a to zejména

u elektráren v celém regionu. Všechny větší výtopny (Louny, Žatec, Novosedlice, Litoměřice) bude po dožití technologie vhodné řešit jako kogenerační jednotky.

Obnovitelné zdroje

Na území regionu lze z obnovitelných zdrojů využívat větrnou energii na hřebenu Krušných hor (jedna z nejvýznamnějších oblastí větrných elektráren v ČR, průměrná roční rychlost větru odpovídá ekonomickému provozu), geotermální energii (využívá se v Děčíně a Litoměřicích pro ohřev užitkové vody), biomasu (její pěstování na rekultivovaných plochách, údržba lesních porostů) a vodní energii. Největší provozovaná vodní elektrárna je na Střekově. Další výstavba na labském toku je plánována ve Štětí, v Roudnici nad Labem, Nových Kopistech, Lovosicích a v případě realizace labských stupňů také v Prostředním Žlebu (okres Děčín).

Shrnutí

Hustá síť železnic a silničních komunikací

Dopravní izolovanost Šluknovského výběžku od ostatních částí kraje

Problematická kvalita a technický stav některých silničních úseků, zejména u silnic nižších tříd

Dosud nedokončená dálnice D8, připravovaná výstavba dalších úseků rychlostních silnic

Rostoucí intenzita dopravy na silničních komunikacích

Nedostatek silničních obchvatů významných sídel

Poloha na I. železničním koridoru a na významné vnitrozemské vodní cestě (Labe)

Existence kombinované dopravy silnice-železnice z terminálu v Lovosicích do různých míst v zahraničí

Absence krajského integrovaného systému veřejné dopravy

Nedostatek cyklistických stezek, a to i v některých místech s vysokými intenzitami dopravy a místech nebezpečných pro cyklisty

Vysoký podíl obyvatel dojíždějících do zaměstnání a škol MHD a osobním automobilem, nízký podíl dojíždějících na jízdním kole

Dobrá vybavenost sídel veřejnými vodovody a kanalizací

Vysoká kapacita a význam tepelných elektráren na území kraje

Relativně vysoký potenciál obnovitelných zdrojů energie (voda, vítr, geotermální energie, biomasa)

Životní prostředí

Úvod

Problematika životního prostředí je standardní součástí sociálně-ekonomické analýzy. V Ústeckém kraji, v němž vzhledem k dlouholetému průmyslovému charakteru rozvoje byl, resp. je vliv lidských aktivit na životní prostředí velmi významný, nabývá tato oblast analýzy relativně ještě vyšší důležitosti.

V rámci této kapitoly je uveden stav a vývoj následujících složek životního prostředí:

ovzduší,

voda,

příroda, krajina a lesy.

a vyhodnoceny procesy, které se životním prostředím a hospodařením s přírodními zdroji souvisejí:

nakládání s odpady včetně starých ekologických zátěží,

environmentální rizika,

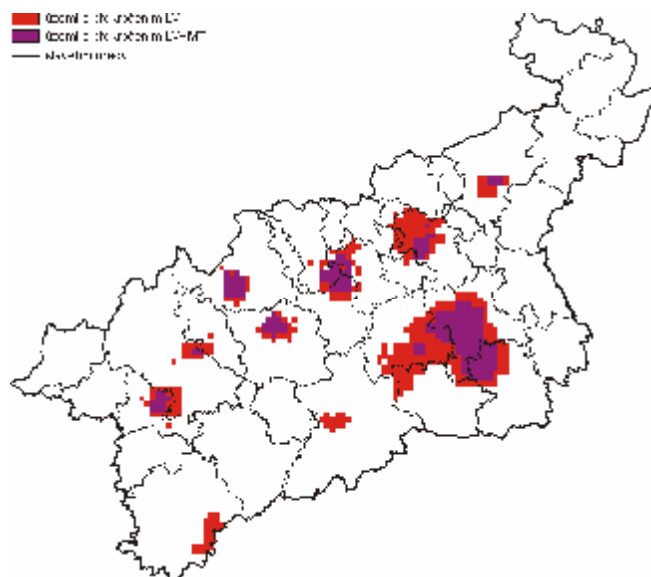
environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.

Posouzení je založeno na dostupných zdrojích informací o stavu jednotlivých složek životního prostředí a procesech, které mají na kvalitu životního prostředí vliv. Využity byly především dokumenty Ústeckého kraje, Krajského úřadu Ústeckého kraje a Ministerstva životního prostředí (poslední publikované údaje jsou za rok 2005) a pro porovnání, resp. zasazení problematiky do kontextu, také dokumenty popisující stav životního prostředí ve vybraných městech kraje a v této souvislosti především aktuálně zpracovaný Profil města Ústí nad Labem.

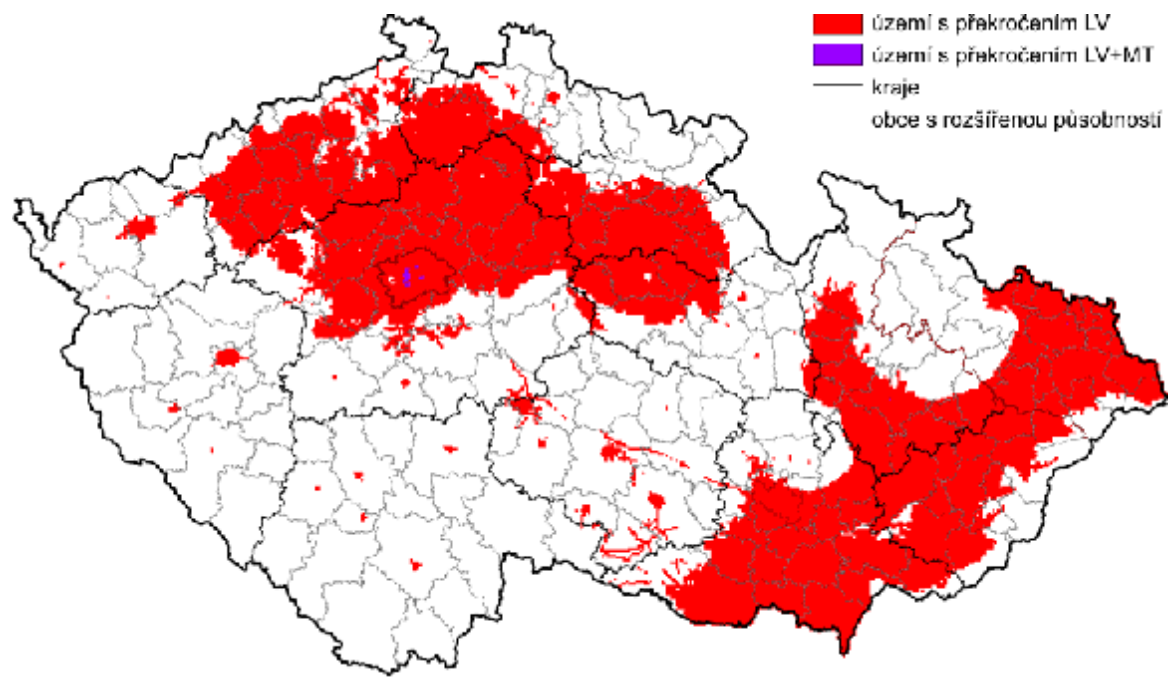
Kromě porovnání existujících dat je analýza doplněna i expertním posouzením oblastí, k nimž nejsou dostupná data k dispozici, případně nejsou dostupná v potřebné struktuře.

Tabulky, grafy a mapy

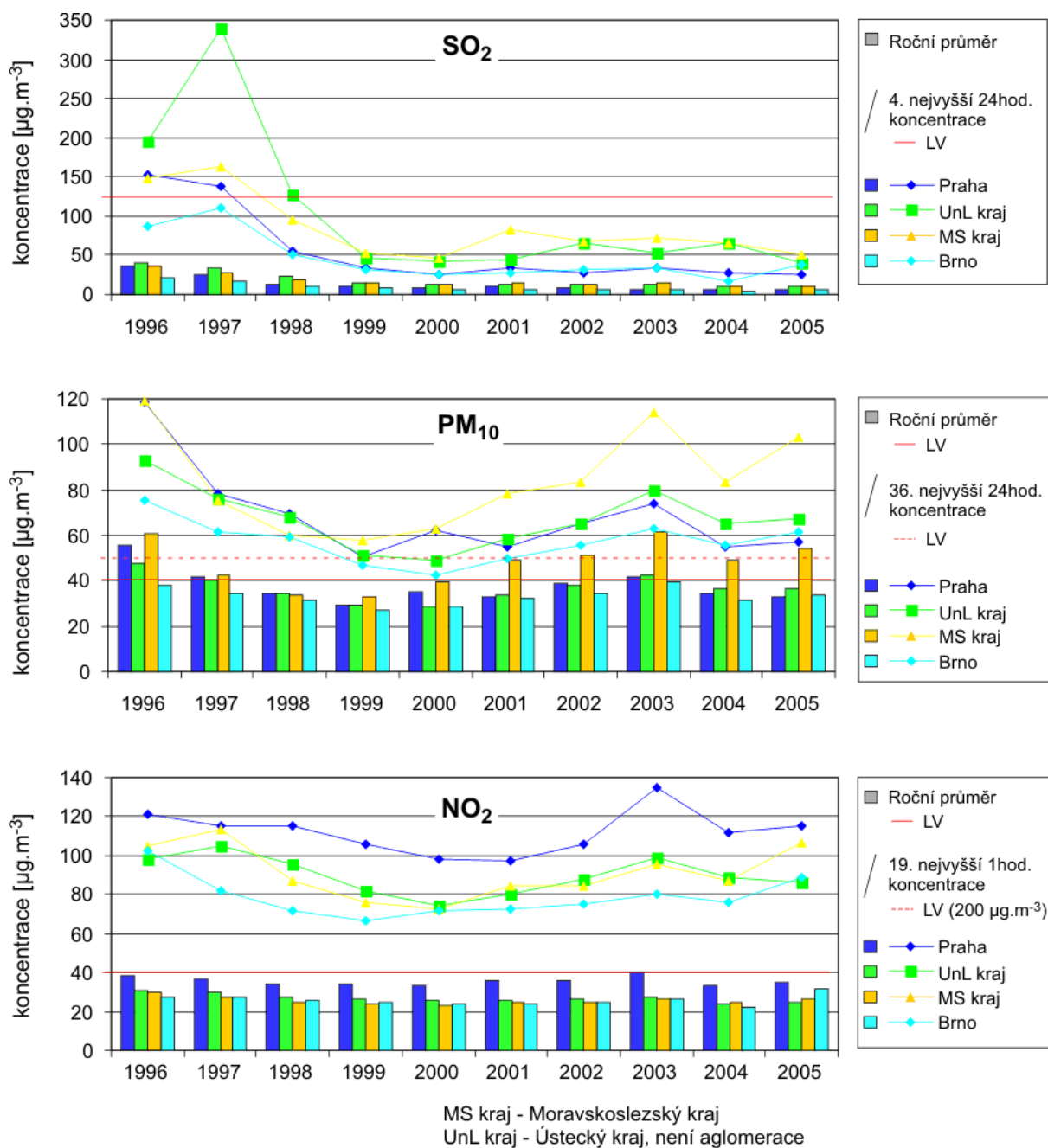
Obrázek 10: Území Ústeckého kraje, na kterém došlo v roce 2003 k překročení imisního limitu (LV) nebo imisního limitu navýšeného o mez tolerance (LV+MT) pro alespoň jednu ze sledovaných znečišťujících látek, bez zahrnutí ozonu

Obrázek 11: Překročení limitů v roce 2005 (srovnání v rámci ČR)

Graf 5: Trendy vývoje koncentrací hlavních škodlivin ve vybraných aglomeracích ČR

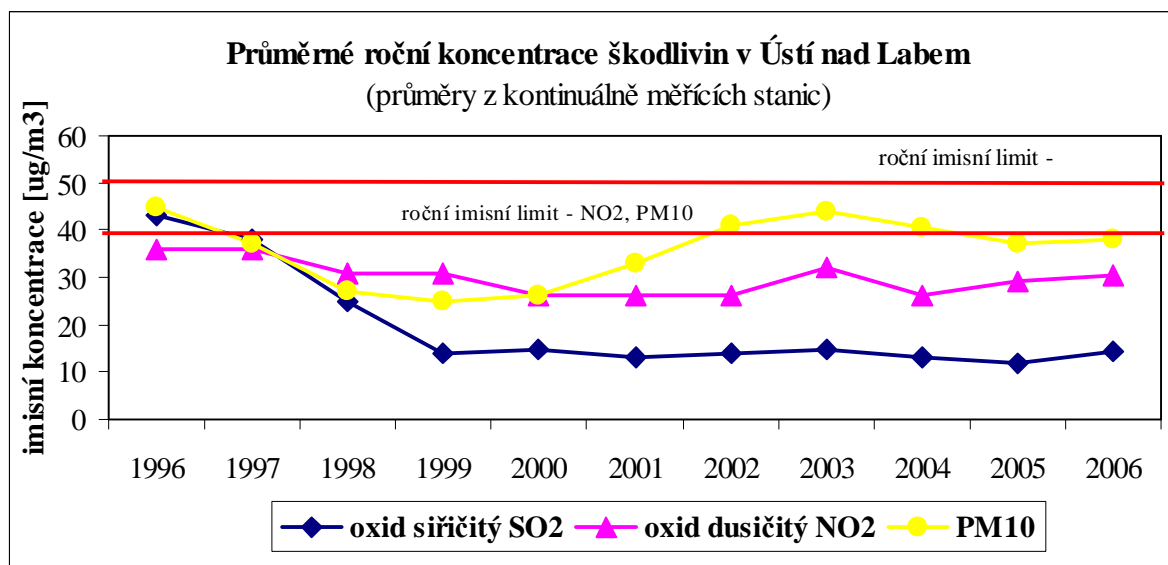

Tabulka 39: Celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů v Ústeckém kraji (tis.t/rok, 2001-2005)

ROK	Tuhé zn. látky	SO ₂	NO _x	CO	VOC	NH ₃
2001	5,61	73,74	72,74	43,48	-	-
2002	5,83	81,08	74,32	37,09	24,30	4,51
2003	5,80	73,20	75,90	37,81	24,06	4,34
2004	6,31	71,96	76,79	37,15	17,91	3,74
2005	6,48	72,78	70,76	33,74	15,88	3,17

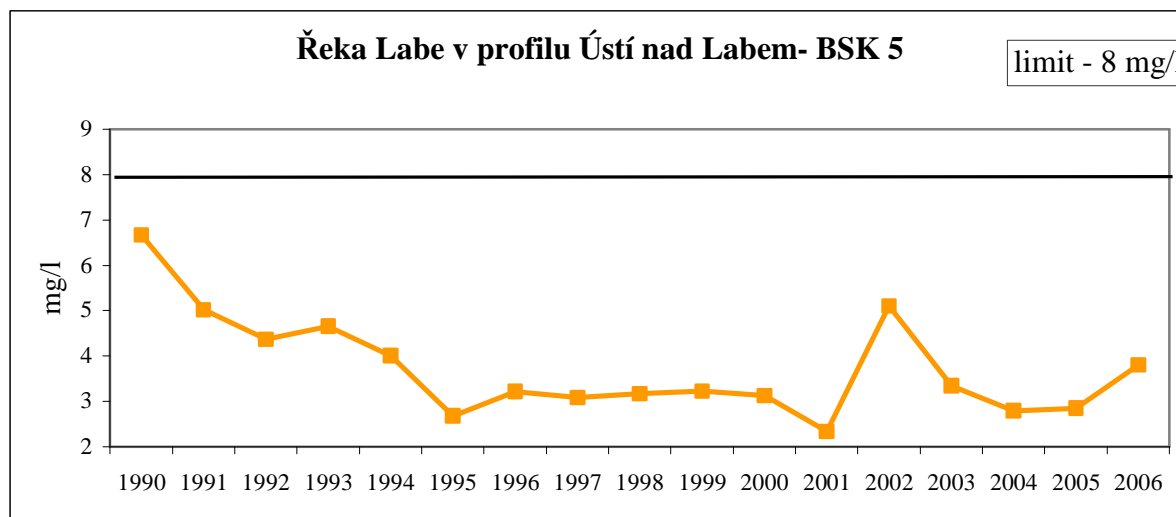
Zdroj: MŽP ČR

Graf 6: Průměrné roční koncentrace vybraných škodlivin v Ústí nad Labem

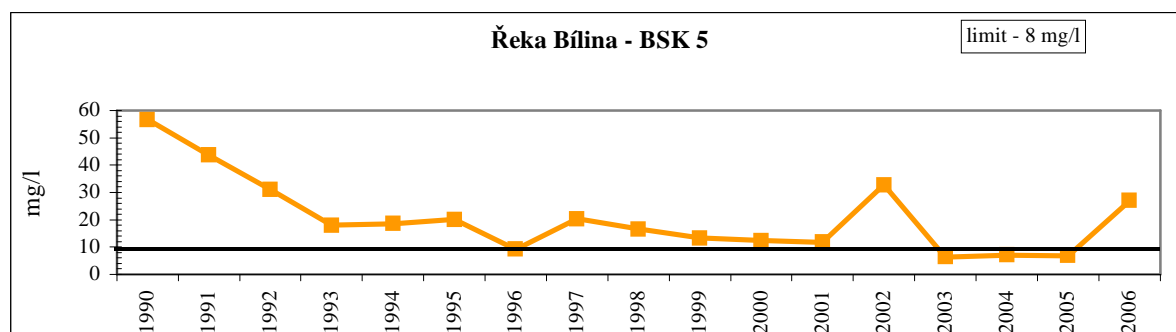
Zdroj: Ročenka stavu ŽP ve městě Ústí nad Labem 2006 (manuscr., 2007) - údaje z kontinuálně měřících stanic

Graf 7: Znečištění Labe dle ukazatele organického znečištění BSK5

Zdroj: Ročenka stavu ŽP ve městě Ústí nad Labem 2006 (manuscr., 2007)

Graf 8: Znečištění Bíliny dle ukazatele organického znečištění BSK5

Zdroj: Ročenka stavu ŽP ve městě Ústí nad Labem 2006 (manuscr., 2007)

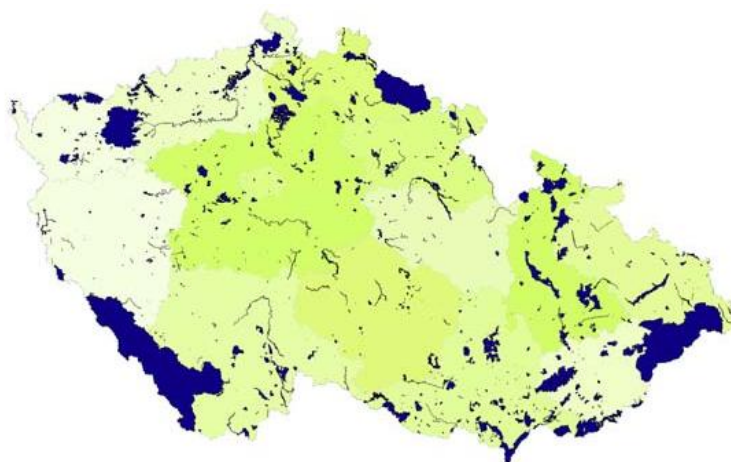
Tabulka 40: Vypouštění odpadní vody v regionu (mil. m³)

Ukazatele	2001	2002	2003	2004	2005
Odpadní vody vypouštěné do vod povrchových ¹⁾	105,0	105,8	100,3	63,9	64,7
Odpadní vody vypouštěné do veřejných kanalizací	63,4	60,8	60,2	41,7	39,7
z toho: čištěné na ČOV (bez srážkových vod)	55,9	57,0	54,1	38,0	39,5
Odpadní vody čištěné na ČOV (vč. srážkových vod) ¹⁾	95,1	96,5	88,5	60,2	59,7

¹⁾ pouze za hlavní provozovatele v kraji

Zdroj: MŽP ČR

Obrázek 12: Přehled evropsky významných lokalit a jejich plošné zastoupení v ČR

Zdroj: www.natura.cz

Obrázek 13: Přehled navržených ptačích oblastí a jejich plošné zastoupení v ČR

Zdroj: www.natura.cz

Charakteristika kraje

Na území Ústeckého kraje se nacházejí jak oblasti narušené dlouhodobým rozvojem průmyslu, těžbou hnědého uhlí a přeshraničním přenosem škodlivin, tak i atraktivní a přírodně cenné lokality velkoplošných zvláště chráněných území Národního parku České Švýcarsko, 4 chráněných krajinných oblastí, resp. dalších přírodně cenných lokalit soustavy Natura 2000. Celý kraj leží v povodí Labe, jeho severní hranicí tvoří Krušné hory. Nejvýznamnějšími problémy životního prostředí jsou důsledky dlouholeté těžby hnědého uhlí a dále znečištění ovzduší, v současnosti především v důsledku kombinace vlivů emisí velkých zdrojů znečištění ovzduší a narůstajících negativních vlivů dopravy a lokálních topenišť.

Ovzduší

Bez ohledu na skutečnost, že se zejména v posledním desetiletí podařilo v kraji podstatně zlepšit kvalitu životního prostředí, patří Ústecký kraj - společně s Moravskoslezským a Středočeským krajem - stále mezi regiony s nejvíce zatíženým ovzduším v ČR. Po prudkém poklesu na přelomu století, zejména po omezení provozu z důvodu pokračující privatizace a restrukturalizace průmyslu, došlo po r. 2002 ke zvýšení imisního zatížení ovzduší zejména v důsledku zahraničních investic. Nepříznivá situace je především v případě koncentrací suspendovaných částic PM₁₀. Obdobný vývoj imisní situace se v letech 2003-2005 projevil i v jiných částech České republiky. Zda se jedná o odchylku nebo opětovnou změnu trendu potvrdí až údaje za následující roky 2006 a 2007.

Emise

Při srovnání celkových emisí (zahrnujících všechny typy zdrojů znečištění, včetně mobilních) je zřejmé, že Ústecký kraj je po Moravskoslezském kraji s velkým náskokem před ostatními kraji 2. největším producentem škodlivin (203 000 t v roce 2005). Současně je nejvýznamnějším původcem oxidu siřičitého (více než 2,5 násobek hodnot 2. kraje v pořadí) a oxidů dusíku (dvojnásobek hodnot 2. kraje v pořadí). V případě těchto emisí také překračuje doporučené hodnoty krajského emisního stropu pro rok 2010. V případě oxidu uhelnatého a organických látek následuje v závěsu další zatížené kraje Moravskoslezský a Středočeský, pouze v případě produkce amoniaku jej „předstihují“ také další regiony, více zaměřené na zemědělství.

Mezi lety 2004 a 2005 došlo v Ústeckém kraji k nárůstu emisí oxidu siřičitého (o necelý tisíc tun) po obdobném poklesu mezi lety 2003 a 2004. Dále se v roce 2005 mírně zvýšila i produkce tuhých znečišťujících látek (pokračování výrazného nárůstu o 16% mezi roky 2003-2004). V případě ostatních škodlivin došlo k poklesu produkce (pokračování trendu z předchozích let).

Ovzduší kraje je ovlivňováno čtyřmi základními typy zdrojů znečištění:

Stacionární zvláště velké zdroje znečišťování ovzduší,

Doprava,

Domácí topeniště vybavená spalovacími zařízeními na tuhá paliva,

Dálkový přenos.

Na území Ústeckého kraje je v provozu 17 zvláště velkých stacionárních spalovacích zdrojů spadajících do zvláštního regulačního režimu na centrální úrovni k dosažení hodnot národních emisních stropů (Národní program snižování emisí z ELCP). Významnými zdroji emisí v Ústeckém kraji jsou především elektrárny, teplárny, povrchové doly a chemický průmysl. Několik velkých znečišťovatelů tvoří podstatnou většinu produkce emisí z velkých zdrojů. Mezi největší producenty emisí patří ČEZ a.s. - Elektrárny Prunéřov 1, 2, Počeradky, Tušimice, Ledvice; Glanzstoff Bohemia Lovosice (kordová vlákna); CHEMOPETROL a.s., Litvínov - Teplárna; United Energy a.s. - Teplárna Pomořany; Dalkia, a.s. - Teplárna Ústí nad Labem a Česká rafinérská, a.s. - Rafinérie Litvínov. K produkci emisí přispívá také rozvoj průmyslových zón (např. Kadaň, Klášterec nad Ohří) i stavební práce spojené s výstavbou dálnice D8.

Z hlediska životního prostředí nabývá vzhledem ke svému rychlému rozvoji na významu také automobilová silniční **doprava**. Jedním z důvodů je i to, že Ústecký kraj leží v koridoru dálkových dopravních tahů s významným podílem tranzitní dopravy. Nejvýznamnějšími zdroji znečišťování jsou všechny dálniční úseky, rychlostní komunikace, zatížené úseky silnic I. tříd a komunikace v centrech měst. Informace o zatížení silniční sítě dopravou jsou uvedeny v kapitole Dopravní a technická infrastruktura. Z nich vyplývá, že intenzita provozu na některých komunikacích a především trend jejího nárůstu (na některých komunikacích v letech 2000-2005 nárůst o desítky procent) má na životní prostředí stále významnější vliv. Vliv emisí a hluku z dopravy na zdravotní stav a pohodu obyvatel je markantní především v centrech velkých měst, v nichž dosahují intenzity provozu hodnot do 25 000 vozidel/den (na některých komunikacích krajského města Ústí nad Labem byly v roce 2005 zjištěny hodnoty intenzity provozu přesahující 29 000 vozidel). Kromě technických a investičních opatření může částečné řešení přinést také rozvoj cyklistické a veřejné dopravy (viz potenciál a limity cyklistické a veřejné dopravy v kap. Doprava), částečně také obnovení kombinované dopravy ROLA, jejíž přerušování přineslo zvýšený pohyb kamionů.

Významným zdrojem znečišťování ovzduší, s přímým dopadem na zdravotní stav a pohodu obyvatel, jsou také malé zdroje znečišťování - **domácí topeniště** vybavené spalovacím zařízením **na tuhá paliva**, a to především v těch obcích a částech měst, které nejsou plynofikovány nebo teplofikovány. Navíc i v oblastech již vybavených alternativním vytápěním (CZT, plyn) dochází ke zvýšení vlivu domácích topenišť na ovzduší. Příčinou je snaha o přechod (návrát) k vytápění tuhými palivy u části provozovatelů domácích topenišť (včetně hromadného odpojování bytových domů od CZT), způsobený především zvyšováním nákladů na vytápění při současné dostupnosti levnějších druhů pevných paliv. Tato tendence byla v Ústeckém kraji v poslední době utlumena, mj. v důsledku požadavku provozovatele CZT na úhradu oprávněných nákladů s tímto krokem spojených. K zájmu o přechod/návrát k vytápění tuhými palivy přispívá, ostatně jako v celé ČR, nedostatečné působení ekonomických nástrojů (dosavadní absence tzv. ekologických daní, resp. nízké dopady plánovaného zdanění na ceny paliv v blízké budoucnosti), omezení dotací a zvýhodněných tarifů v případě alternativního vytápění i problematické vymáhání smluvních závazků případné finanční podpory vytápění ušlechtilějšími palivy (plyn).

Řešením je podpora ekologických kotlů na tuhá paliva s vysokou účinností spalování, které neumožňují spalování odpadů bez speciální úpravy (pouze spalování drobného uhlí, PEL, případně štěrka).

Ke zhoršování vlivu na ovzduší může přispívat také - z hlediska dopadů na zdraví velmi nebezpečná - likvidace odpadů spalováním v domácích topeništích. V takovém případě totiž k produkovaným emisím částic, polyaromatickým uhlovodíkům a těžkým kovům přistupují také emise dioxinů (ČHMÚ).

Mezi nejvýznamnější zdroje plošných zdrojů znečišťování ovzduší v Ústeckém kraji (podle počtu bytů nenapojených na CZT, spalujících pevná paliva, MŽP, 2005) patřila města Děčín, Ústí nad Labem, Šluknov, Varnsdorf, Rumburk, Ústěk, Krásná Lípa, Česká Kamenice, Benešov nad Ploučnicí a Velký Šenov.

Vzhledem ke své pozici - východně až jižně od významných energetických zdrojů průmyslových oblastí Saska a Polska a převládajícím směrům větru - je Ústecký kraj ovlivňován také **dálkovým přenosem** imisí. V závislosti na proměnné meteorologické situaci je tento vliv v jednotlivých sezónách i letech různě významný.

Kromě standardních technických a investičních akcí ke snižování emisí, které jsou v souladu s Programem snižování emisí a imisí Ústeckého kraje prováděny u znečišťovatelů, lze emise dále snižovat využíváním alternativních zdrojů energie. Rozšíření využití geotermální energie se plánuje v Ústí nad Labem (Energetická koncepce Ústí nad Labem), využití větrné energie však naráží na zájmy ochrany přírody a krajiny. Budování větrných elektráren, resp. větrných „farem“ v požadovaném množství (a zejména v prostoru Krušných hor) je považováno za negativní jev neúnosný z hlediska ochrany přírody a krajinného rázu.

Imise

Převážná část kraje patří mezi oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší z důvodu překračování limitů tuhých znečišťujících látek PM₁₀. Na trendu hodnot koncentrace imisí základních škodlivin se

nepromítá vývoj produkce emisí jednoduchou korelací, neboť zde působí také vlivy meteorologické situace (stabilita zvrstvení atmosféry, četnost a směr větru) v jednotlivých letech, dálkový přenos, apod.

Na území Ústeckého kraje bylo v roce 2005 provozováno 44 měřicích stanic tří různých provozovatelů. V letech 2003-2005 nenastaly na území kraje podmínky pro vyhlášení signálů „REGULACE“ ani „UPOZORNĚNÍ“ v rámci provozu Smogového varovného a regulačního systému (SVRS).

V roce 2003 došlo k překročení imisního limitu pro lidské zdraví pro alespoň jednu ze sledovaných znečišťujících látek (bez zahrnutí ozonu) jen na relativně malé rozloze kraje. Jednalo se především o území velkých měst Litoměřice, Lovosice, Kadaň, Teplice, Duchcov, Ústí n. L., Bílina, Libochovice, Most a Litvínov, v nichž byl překročen imisní limit pro suspendované částice PM₁₀.

Oproti tomu v roce 2005 již území, na kterém došlo k překročení imisního limitu, zahrnovalo téměř celou rozlohu Ústeckého kraje s výjimkou severovýchodní části okresu Děčín, pásu Krušných hor na severu a jihozápadního výběžku kraje. Při porovnání změny produkce emisí mezi léty 2003 a 2005, která tomuto vývoji zcela neodpovídá, je zřejmé, že se na negativní změně podílely také meteorologické podmínky, případně další faktory ovlivňující koncentraci znečišťujících látek v ovzduší (v roce 2005 byl překročen limit pro částice PM₁₀ /24-hodinové koncentrace/ celkem na 35% území ČR).

Průměrný roční imisní limit prachových částic byl v roce 2005 překročen na čtyřech stanicích v Horním Jiřetíně, v Teplicích, v Ústí n. L.-městě a v Děčíně. Průměrný čtyřadvacetihodinový imisní limit, který má hodnotu 50 µg.m⁻³, byl překročen na 15 stanicích (z celkového počtu 21 stanic) umístěných v nižších polohách kraje a v dopravně zatížených městských centrech. Největší překročení bylo zjištěno na stanicích Ústí n. L.-město o 67 % (v r. 2004 o 62,5 %), v Mostě o 65 % (v r. 2004 o 40 %), v Děčíně o 40 % (v roce 2004 o 49 %) a Teplicích o 55 % (v r. 2004 o 44 %). Z dostupných údajů za rok 2006 (město Ústí nad Labem) je zřejmé, že negativní trend v případě suspendovaných částic nadále pokračuje. Průměrná 24 hodinová koncentrace nesmí být překročena maximálně ve 35 dnech v roce, v krajském městě však i v roce 2006 došlo k překročení limitu v celkem 87 dnech. Příčinou je především intenzivní stavební činnost a zvyšující se intenzita dopravy (Ročenka stavu ŽP Ústí nad Labem v roce 2006).

Cílový imisní limit pro benzo-a-pyren byl v roce 2005 překročen na 3 stanicích v Teplicích, Mostě a Ústí nad Labem (st. Pasteurova), což bylo způsobeno především vlivem dopravy. Hodnoty ročního limitu oxidu dusičitého byly překročeny na jedné stanici (Děčín). Koncentrace oxidu siřičitého nepřekročily stanovené imisní limity, obdobně jako další sledované škodliviny s výjimkou ozónu (překročení na 6 stanicích oproti 8 v roce 2004).

O zvyšujícím se vlivu dopravy svědčí především nárůst naměřených koncentrací NO₂ a PM₁₀ v blízkosti frekventovaných komunikací. Např. na stanici AIM ve Všebořicích (Ústí nad Labem) dosahují naměřené hodnoty 1,5 - 2x vyšších hodnot oxidu dusičitého než na jiných stanicích v uvedeném městě. Obdobně byly zaznamenány vysoké koncentrace znečišťujících látek v dopravně zatížených centrech dalších měst kraje - Litoměřice, Mostě, Děčíně, ad. (Stav ŽP v Ústeckém kraji, MŽP). Ve velkých městech Ústeckého kraje lze podíl emisí z dopravy odhadnout na cca 1/3 celkových emisí (Ročenka stavu ŽP města Ústí nad Labem, 2006).

Voda

Kvalita povrchových vod

Nejvýznamnějším vodním tokem v oblasti je řeka Labe se svými největšími přítoky Ohří, Bílinou a Ploučnicí. Povodí Labe se v roce 2002 (a dále i 2006) významně dotkly povodně (viz kap. Environmentální rizika).

Kvalita povrchových vod není v Ústeckém kraji zcela uspokojivá, neboť v některých měřených profilech byly pro jednotlivé ukazatele znečištění zjištěny IV.-V. třída jakosti (velmi silné znečištění). V roce 2003-2005 bylo sledováno celkem 36-39 profilů na vodních tocích Labe, Ohře, Ploučnice, Kamenice, Bílina, a některých dalších menších tocích.

Největší znečištění bylo zjištěno na měřených profilech na řece Bílině, především v úseku Chánov - Ústí nad Labem) - V. třída jakosti podle 5ti ukazatelů. Bílina patří dlouhodobě mezi řeky s nejvíce znečištěnou vodou v ČR. Nejvíce hodnot ve IV.- V. třídě jakosti se týkalo ukazatele bakteriálního znečištění (kromě třech profilů na Bílině zjištěno také na dalších 4 profilech) a ukazatele AOX (16 z 22 měřených profilů).

Naopak nižší třídy jakosti (I. a II.) byly naměřeny na řece Ohři a některých menších tocích.

Nejvýznamnější tok regionu Labe je s výjimkou ukazatele chlorofyl a AOX hodnocen do III. třídy jakosti (znečištěná voda). Např. v měřeném profilu města Ústí nad Labem bylo Labe i za rok 2006 hodnoceno do III. třídy jakosti, z hlediska mikrobiologických a biologických ukazatelů již ve II. třídě jakosti (mírné znečištění). Od roku 1990 došlo v případě Labe k velmi výraznému snížení znečištění, např. v případě hodnot organického znečištění dle ukazatele BSK₅ (k nárůstu znečištění v roce 2006 došlo v důsledku nižšího stavu vody). Obdobný pokles lze sledovat i v případě dalších ukazatelů - amoniaku a fosforu.

Čištění odpadních vod

Kvalitu vody nejvýznamněji ovlivňují chemický průmysl, spotřební průmysl a v neposlední řadě důlní činnost. Znečišťovateli vodních toků jsou také města a obce.

Z hlediska napojení obyvatel na kanalizaci překračuje Ústecký kraj průměr České republiky - 81% napojených obyvatel; 76% obyvatel napojených na kanalizaci s ČOV (2005), v obou případech po Praze a Karlovarském kraji. Naopak z hlediska podílu čištěných odpadních vod je kraj v rámci ČR lehce podprůměrný. Množství vypouštěných odpadních vod pokleslo od roku 2001 do roku 2005 na cca 60% původní hodnoty. Odpadní vody čištěné na ČOV (včetně srážkových vod) dosáhly v roce 2003 88,5 mil. m³, v roce 2004 a 2005 cca 60 mil. m³. Podíl vypouštění a čištění odpadních vod (a podíl na 1 obyvatele) je mírně nadprůměrný v rámci krajů ČR a v meziročním srovnání se mírně zlepšuje.

Převažujícími škodlivinami v odpadních vodách jsou CHSK, BSK₅, nerozpuštěné látky, sírany, fosfor, AOX, železo, mangan a amonné ionty. Byly dokončeny rekonstrukce a intenzifikace některých ČOV, které byly v minulosti přetížené nebo jejichž čisticí schopnost byla nedostatečná, což se významně projevilo snížením množství vypouštěného znečištění do vodních toků. Je potřeba zajistit zbývající rekonstrukce a výstavbu kanalizací a ČOV zejména v obcích pod 2000 ekvivalentních obyvatel (EO).

Kvalita podzemních vod

Z hlediska přirozené akumulace vod lze považovat Ústecký kraj za významné území. Na území kraje zasahují celkem dvě chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV Severočeská křída a CHOPAV Krušné hory) s celkovou rozlohou zaujímající 1/3 plochy kraje. Ochrana jednotlivých vodních zdrojů je zajišťována ochrannými pásmy (ochranná pásma velkých zdrojů a ochranná pásma pro zdroje úpraven vody).

Ve státní síti jakosti podzemních vod bylo v období let 2003-2005 sledováno více než 50 objektů podzemních vod v regionu (v roce 2005 odebráno 102 vzorků). Kvalita podzemních vod je převážně vyhovující, část vzorků však nevyhověla požadovaným normativům. V případě vyšších hodnot (překročení normativů C) se jednalo o amoniak (překročení u 1 vzorku), chlor (7 vzorků ve 4 lokalitách), fluor (2 vzorky v 1 lokalitě), beryllium (1 vzorek), hliník (6 vzorků ve 4 lokalitách), chlorethen (2 vzorky v 1 lokalitě), cis-1,2-dichlorethen (2 vzorky v 1 lokalitě) a tetrachlorethanu (2 vzorky v 1 lokalitě).

Koncentrace NO₃ přesahující limit pro pitnou vodu byla naměřena u 6 vzorků ve 3 lokalitách. Pro srovnání v roce 2003 byly zvýšené koncentrace dusičnanů (NO₃⁻) zjištěny na 5 lokalitách. Nejvyšší je podzemní voda z křídových kolektorů v severní části kraje. Z hlediska bakteriologického, ale i co do obsahu dusičnanů a amonických iontů vesměs nezávadná.

Také z hlediska kapacity zdrojů vodovodů zaujímá Ústecký kraj v rámci ČR přední pozici. Poměr mezi využitelnými zásobami pitné vody a skutečnou potřebou vyjadřuje, že je spotřebováno cca 71 % využitelných zásob vody. Ve srovnání s ostatními kraji má Ústecký kraj mírně nadprůměrné procento domácností napojených na veřejný vodovod (téměř 96% obyvatel). Ztráty ve vodovodní síti dosahují téměř 1/4. V roce 2005 bylo v Ústeckém kraji vyrobeno téměř 64,5 mil. m³ vody (v roce 2004 69 mil. m³ vody).

Nakládání s odpady

Celková produkce odpadů v Ústeckém kraji je ve srovnání s jinými kraji ČR nadprůměrná, objem odpadu vyprodukovaného na 1 obyvatele byl v roce 2004 nejvyšší ze všech krajů v ČR (více než 6t/obyv.). Výrazný podíl na tom má především produkce průmyslových odpadů. Ta však v poslední době stále klesá (v roce 2005 cca na 1/2 oproti předchozím letům), neboť velká část vedlejších energetických produktů byla certifikována a je ukládána jako výplňový materiál pro rekultivaci dolů.

Také v produkci komunálních odpadů patří Ústecký kraj mezi kraje s hodnotami nad průměrem ostatních krajů ČR, navíc s nejnižším podílem separování odpadů na obyvatele v rámci ČR). Nejvíce odpadů na obyvatele bylo vyprodukováno v okrese Chomutov, nejvíce nebezpečných odpadů pak v okrese Most.

Převažujícím způsobem nakládání s odpady je jejich úprava nebo využití (přes 90%). Zbývající odpady jsou odstraňovány ukládáním na skládky, množství spalovaných odpadů je zanedbatelné. V souvislosti s probíhajícími sanacemi starých zátěží roste produkce nebezpečných odpadů. Problémem nadále zůstávají tzv. černé skládky, jejichž počet výrazně neklesá. V poslední době přibývají problémy s nelegálním dovozem odpadů ze zahraničí, jejich skládkování nebo skladování v objektech, které nejsou určeny k nakládání s odpady. V souvislosti s nelegálními dovozy byla ze strany orgánů veřejné správy zavedena a nadále trvá zvýšená kontrolní činnost na úseku odpadů.

Hlavními producenty odpadu v regionu jsou Teplárna Trmice, a.s., Mondi Packaging Paper Štětí, a.s. a dále stavební a sanační firmy.

Mezi producenty nebezpečného odpadu patří především sanační a stavební firmy DEKONTA, a.s. (biodegradace Chemopetrol); Metrostav a.s. (sanace skládky Chabařovice), PURUM a.s. (demolice Elektrárny Tušimice I), CELIO a.s. (Solidifi kovaný odpad hodnocený jako nebezpečný), GEOSAN GROUP a.s. a Stavby silnic a železnic, a.s. a dále SIAD Czech spol. s r.o. (hydroxid vápenatý); Spolek pro chemickou a hutní výrobu, a.s. (organická halogenová rozpouštědla) a ŽKL Klášterec spol. s r.o., AGC Automotive Czech a.s. a Eaton Industries s.r.o. (prací vody).

Mezi nejvýznamnější zařízení na zneškodňování odpadů patří skládka Dekonta Ústí nad Labem, skládka Tušimice, skládka Celio Most, skládka Modlany, skládka sdružení obcí SONO Úpohlavy, skládka Orlík a spalovna nebezpečných odpadů Dekonta Ústí nad Labem.

Nejvýznamnější zařízení na zařízení na zpracování odpadu jsou např. GRG Holding s.r.o. - recyklace pryže; Lafarge Cement a.s., Čížkovice - energetické využití odpadů a kompostárna EKODENDRA s.r.o.

V roce 2005 bylo na území kraje provozováno celkem 25 skládek odpadů. Menší počet skládek na území regionu je ovlivněn již zmiňovaným ukládáním převážné části zejména energetických odpadů do vytěžených důlních prostor. Dle POH Ústeckého kraje nebude podporována výstavba skládek na nových lokalitách.

Produkce komunálních odpadů ve velkých městech kraje neustále narůstá a např. v Ústí nad Labem v roce 2006 dosahovalo hodnot 125% úrovně roku 2002. Ani postupné zvyšování třídění odpadu (např. v Ústí nad Labem zdvojnásobení objemu mezi léty 2006 a 1999) nestačí trend nárůstu produkce komunálního odpadu výrazně eliminovat. Ve velkých městech byly zpracovány plány odpadového hospodářství, jejichž obsah vychází ze závazné části Plánu odpadového hospodářství Ústeckého kraje. Jejich plnění je podporováno obecně závaznými vyhláškami, kterými se stanoví systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Náklady vynaložené na systém nakládání s komunálním odpadem dosahují vysokých hodnot. Např. jen ve městě Ústí nad Labem se v roce 2006 jednalo téměř o 73 mil. Kč. Poplatky vybrané od občanů k pokrytí nákladů nepostačují, proto je nakládání s odpady dorovnáváno z rozpočtů měst a obcí kraje.

Řešení situace při nakládání s komunálním odpadem (náklady, požadavky POH) vyžaduje hledání řešení, např. ve formě výstavby regionálního (krajského) střediska na mechanicko-biologické zpracování komunálního odpadu, včetně spalovny. Vzhledem k odhadovaným nákladům vyžaduje výstavba takového střediska spolupráci kraje a velkých měst v regionu s odpovídajícím sdružením prostředků (dofinancováním). Lokalizace zařízení by vzhledem k existenci řady průmyslem a těžbou poškozených míst neměla být problémem.

Staré ekologické zátěže

Na území kraje se nacházejí staré ekologické zátěže - pozůstatky předchozí průmyslové a těžební činnosti. Jedná se především o staré skládky, v různé míře kontaminované průmyslové objekty a dále rozsáhlá území postižená zejména těžbou hnědého uhlí.

Většinou se jedná o území podniků zatížená činností předchozích právních subjektů (CHEMOPETROL a.s., Litvínov, TONASO Neštětice, Tlaková plynárna Úžín). V průběhu roku 2005 pokračovaly práce na sanacích financovaných FNM ČR (např. SPOLCHEMIE Ústí nad Labem a.s., Aroma Děčín, SČP a.s., Karbosorb a.s. Chomutov, LOVOCHEMIE a.s.). Sanační ochranné čerpání probíhá na bývalém letišti Žatec. MŽP ve spolupráci s ČIŽP vede a průběžně doplňuje inventarizaci lokalit představujících staré zátěže.

V kraji je také řada dalších lokalit, na které se nevztahuje privatizační proces. Na financování sanací nemají současní vlastníci finanční prostředky nebo původní právní subjekt zanikl a výkon správních rozhodnutí není současným právním postupem vymahatelný. Odstranění těchto zátěží pak zůstává v působnosti státu.

Území zasažené povrchovou těžbou je průběžně rekultivováno a financováno z finanční rezervy, kterou na základě zákonné povinnosti vytvářejí subjekty provádějící těžbu. Průměrně je ročně zahajováno a ukončováno několik set ha rekultivací při rozsahu rozpracovaných rekultivací cca 6 500 ha (2005). V roce 2004 byla udávána rozpracovanost cca 45 000 ha rekultivací (MŽP). Samotný objem těžby i skrývky nadložních zemin v posledních letech stále klesá.

Vzhledem k omezeným možnostem využívání nových ploch pro rozvoj kraje a existenci velké rozlohy bývalých průmyslových objektů je pro jeho další udržitelný rozvoj nezbytné využívat revitalizovaných území původních brownfields namísto dalšího rozšiřování plochy pro průmyslové využití na úkor dosud nezatížených území. Ideální je využití brownfields zejména pro činnosti spojené s provozem zařízení na likvidaci odpadu (viz Středisko likvidace odpadu), apod., nikoliv náročná revitalizace s cílovým řešením ploch pro bydlení.

Environmentální rizika

Povodně

Území kraje významně zasáhly katastrofální povodně v roce 2002. Města v povodí Labe patřila k nejpostiženějším městům v rámci zasažené oblasti ČR (Ústí nad Labem, Děčín, Hřensko). Během povodně došlo ke škodám na vodohospodářské infrastruktuře, škodám na majetku obcí, firem i fyzických osob i zhoršení jakosti povrchových vod a zdrojů pitné vody. Náklady na obnovu zničeného majetku dosáhly v kraji řádově mld. Kč.

Kromě povodní z roku 2002 se území kraje dotkla i další povodňová vlna na přelomu března a dubna 2006, druhá nejvyšší od roku 1940. Kulminace hladiny na cca 9 metrech v Ústí nad Labem však byla podstatně nižší než dosažených téměř 12 m v roce 2002, přesto muselo být překročeno také k evakuaci obyvatel některých částí města.

O rozkolísanosti odtokových poměrů svědčí, že např. v roce 2004 (polovina období mezi oběma povodněmi) nedosáhly maximální průtoky ani půlleté vody, v roce 2005 2leté vody (zdroj: MŽP).

Havarijní úniky

V roce 2003 bylo v regionu Severozápad registrováno celkem 41 havárií, v roce 2004 21 havárií a v roce 2005 jen 14 havárií; z meziročních srovnání je zřejmý pokles v posledních 3 letech po předchozím kolísání počtu havárií v jednotlivých letech.

Obdobně jako v roce 2003 patřil i v roce 2005 mezi nejvýznamnější havárie únik ropných látek spojený s činností ČD, a.s. (v roce 2003 únik v depu kolejových vozidel Ústí nad Labem, v roce 2005 železniční nehoda).

Prevence závažných havárií

V Ústeckém kraji je umístěn nadprůměrný podíl zařízení spadajících do některé z kategorií zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií. Podíl kraje dosahuje v rámci ČR více než 15% zařízení, které jsou zařazeny do režimu podle uvedeného zákona.

Příroda a krajina

Přes obecné vnímání Ústeckého kraje, resp. celých severozápadních Čech, jako území se silně poškozeným životním prostředím, leží na území kraje řada rozsáhlých území s cennými přírodními hodnotami.

Jedná se především o velkoplošná zvláště chráněná území - Národní park České Švýcarsko (potenciálně aspirující na zařazení mezi lokality UNESCO), CHKO Labské pískovce a dále části CHKO České středohoří, Lužické hory a Kokořínsko. Celková rozloha velkoplošných ZCHÚ dosahuje více než čtvrtiny rozlohy kraje a Ústecký kraj tímto údajem patří mezi 3 kraje v ČR s nejvyšším podílem zvláště chráněných území na svém území. Velkoplošná ZCHÚ doplňuje 140 maloplošných zvláště chráněných území, 57 z nich v kategorii přírodní rezervace (PR) a přírodní památka (PP) spravuje Kraj. Správa obsahuje zásahy managementová opatření a zpracování plánů péče pro vybraná ZCHÚ. Podíl maloplošných ZCHÚ na rozloze kraje je však ve srovnání s ostatními kraji ČR naopak malý. Kromě zvláště chráněných území je v kraji evidováno také 119 registrovaných významných krajinných prvků a 345 památných stromů.

Kromě uvedených typů ZCHÚ byly v kraji vymezeny také lokality evropské sítě chráněných území soustavy Natura 2000. Jedná se o tzv. ptačí oblasti (PO) a evropsky významné lokality (EVL) navržené na základě požadavků příslušných směrnic EU, jejichž cílem je ochrana biodiverzity (druhové rozmanitosti). Velká část navržených lokalit se překrývá, nebo je téměř totožná se stávajícími „národními“ kategoriemi chráněných území, část byla vymezena v územích, které dosud nebyly chráněny dle zákona o ochraně přírody a krajiny. Správa části navržených lokalit (mimo velkoplošná ZCHÚ) je v kompetenci kraje, který bude muset v souladu se směrnicemi mj. zajistit zpracování plánů péče pro uvedené typy chráněných území. Na území kraje bylo schváleno vyhlášení 5ti ptačích oblastí v celkové rozloze na území kraje téměř 670 km² a do národního seznamu bylo zařazeno 68 evropsky významných lokalit o celkové rozloze cca 400 km².

Lesnatost v Ústeckém kraji dosahuje téměř 30%, což je pod průměrem ČR. Lesnatost v jednotlivých částech kraje kolísá od cca 15% na Lounsku do téměř 50% na Děčínsku. Z hlediska kategorizace cca ¼ rozlohy tvoří lesy ochranné a lesy zvláštního určení. Zdravotní stav lesů ovšem není optimální v důsledku poškozování lesních porostů imisemi v předchozích desetiletích. Na základě družicových snímků bylo v roce 2005 odhadováno cca 7% odumírajících porostů jehličnanů a cca 19% porostů listnatých (v obou případech pokles oproti roku 2004 o cca 1 procentní bod).

Problémem jsou narůstající neudržované plochy zemědělské půdy, kdy dochází k šíření ruderalních a invazních druhů rostlin, případně k nekontrolovanému soustředěnému odtoku vody prostřednictvím neudržovaných melioračních zařízení. Části neudržované zemědělské půdy zarůstá náletovými dřevinami. Výskyt náletových dřevin 10-15 letých se týká 10-15 % zemědělské půdy v kraji a víceletých náletových dřevin, které mají již charakter lesa, se týká 1-3 % zemědělské půdy v kraji.

Na druhé straně je v Ústeckém kraji v režimu ekologického zemědělství certifikováno nebo v přechodném období zařazeno 10% stávající výměry zemědělské půdy. V naprosté většině jde trvalé travní porosty (39 % z celkové rozlohy TTP). Tyto pozemky jsou v praxi pouze udržovány v kulturním stavu sečením, částečně přepásáním hovězím dobyt看em.

Části volné krajiny v Ústeckém kraji (ostatně obdobně jako některá lidská sídla) byla devastována těžbou uhlí i dopady průmyslové výroby, případně její biodiverzita byla snižována v důsledku intenzivní zemědělské činnosti. Přestože dochází k nápravě některých škod (rekultivace území postižených těžbou, návrat ekologické rovnováhy do rozvrácených systémů Krušných hor, apod.), ochrana přírody a krajiny, zejména zachování, resp. zvýšení biodiverzity, ochrana krajinných struktur, vodního režimu a také regenerace urbanizované krajiny by měla být považována za prioritní zájem kraje.

V této souvislosti se to týká také pečlivého posouzení plánovaných či indikovaných investičních záměrů s potenciálním dopadem na přírodu a krajinu, resp. životní podmínky obyvatel (výstavba plavebních stupňů na Labi, rozšiřování těžby hnědého uhlí, komunikace, další infrastrukturní stavby, nové průmyslové zóny, apod.) .

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO)

Ústecký kraj má zpracovávána Koncepti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO), která je základním dokumentem upravujícím další rozvoj ekologické výchovy v kraji. V roce 2005 bylo v rámci programu EVVO rozděleno téměř 2 mil. Kč (v roce 2004 1 mil. Kč) na projekty předložené NNO, kterých působí na území kraje relativně velký počet.

Význam EVVO spočívá především v tom, že je jedním z nástrojů k řešení části problémů v oblasti životního prostředí, které jsou obtížně řešitelné prostřednictvím legislativních či ekonomických nástrojů, jejichž použití je v kompetenci a možnostech kraje a obcí. Typickým případem jsou problémy spojené s emisemi domácích topenišť na tuhá paliva, případně likvidace odpadu v nich, ochrana zeleně, podpora třídění komunálního odpadu, zlepšení využívání MHD a cyklodopravy, apod.

Pro rozvoj EVVO (ale i sociální soudržnosti) v kraji je důležité, že se některá města zapojila do činnosti asociace Zdravých měst a regionů. Např. krajské město Ústí nad Labem je řádným členem od roku 2005 a je považováno za příkladné město sítě Zdravých měst a regionů v kategorii velkých měst (aktuální aktivitou je např. pořádání Letní školy Zdravých měst pro zástupce většiny členských měst NSZM v červenci 2007). Tato skutečnost je významná např. při srovnání s referenčním Moravskoslezským krajem, kde krajské město Ostrava na členství v asociaci neaspiruje. Cílem Zdravých měst a regionů je směřování k udržitelnému rozvoji a při strategickém plánování jsou využívány prvky EVVO, komunitního plánování, informování veřejnosti, zapojování veřejnosti do rozhodování v oblasti ŽP, tedy nástroje odpovídající Koncepti EVVO. Členem asociace zdravých měst a regionů je v současné době z krajů pouze Kraj Vysočina, nicméně zapojení Ústeckého kraje do činnosti asociace může mít synergický efekt i pro směřování měst a obcí kraje k udržitelnému rozvoji.

Nezbytnou součástí EVVO a zapojování veřejnosti do rozhodování v oblasti ŽP jsou informace. Viditelnou součástí snahy informovat veřejnost o stavu životního prostředí jsou např. ročenky o stavu ŽP. Např. v krajském městě jsou v současné podobě vydávány od roku 2001 (poslední ročenka pro rok 2006 existuje v pracovní verzi).

Důležitou a nezbytnou podmínkou zlepšování situace je i rozvoj environmentálního managementu, ať už ve formě rozvoje systémů environmentálního managementu ve výrobních podnicích (EMS dle ISO 14 000, EMAS), nebo další dobrovolné aktivity typu čistší produkce, apod.

Shrnutí

<p>Postupné zlepšování celkového stavu ŽP v kraji s výjimkou pokračující zátěže některých složek ŽP i v posledních letech</p> <p>Znečištění ovzduší jako nadále nejvýznamnější problém Ústeckého kraje v oblasti životního prostředí, a to především z důvodu zhoršení imisní situace v posledních letech a aditivního působení více druhů zdrojů znečištění</p> <p>Staré ekologické zátěže (staré skládky, kontaminované průmyslové provozy, území postižená těžbou uhlí)</p> <p>Vysoký podíl přírodně cenných a atraktivních území vč. velkoplošných chráněných území</p> <p>Vysoká produkce oxidu siřičitého a oxidů dusíku, překračování imisních limitů koncentrací tuhých částic PM10 i dalších škodlivin na většině území kraje</p> <p>Nárůst intenzity dopravy a tím i zvyšování jejího negativního vlivu na životní prostředí a zdraví obyvatel (emise, hluk), zvyšování negativních vlivů spalování tuhých paliv v domácích topeništích (přechod/návrat ke spalování tuhých paliv, spalování odpadů)</p>
--

Dostatek vodních zdrojů (ve velké části kraje území CHOPAV), vysoký podíl obyvatel napojených na vodovod a kanalizaci

Postupné zlepšování kvality vody v části vodních toků, včetně řeky Labe (výjimkou zejména řeka Bílina), nicméně nadále pokračuje znečišťování části vodních toků v důsledku nedokonalého čištění odpadních vod

Pokles celkového objemu odpadu v důsledku certifikace vedlejších energetických produktů pro ukládání jako výplňový materiál pro rekultivaci dolů

Převažující forma odstraňování odpadů skládkováním, nezmenšující se počet černých skládek, nový problém s nelegálním dovozem odpadů ze zahraničí

Trend nárůstu produkce komunálních odpadů, který nestačí eliminovat nárůst třídění jednotlivých složek odpadů (nejnižší podíl třídění odpadů mezi kraji ČR)

Riziko povodní především podél toku Labe

Ohrožení biotopů plánovanými stavbami (výstavba plavebních stupňů na Labi)

Velké plochy neudržované zemědělské půdy (šíření invazních druhů, nekontrolovaný odtok, nálety dřevin)

Možnost využití EVVO pro řešení vybraných problémů (lokální topeniště, zeleň, třídění komunálního odpadu)

Potenciál krajského města jako velmi aktivního člena Asociace zdravých měst a regionů - základ pro zapojení Ústeckého kraje do činnosti asociace

SWOT

V následujících odrážkách je profil kraje sumarizován metodou SWOT. Cílem je vybrat ty silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby, které jsou pro další rozvoj kraje významné nebo pro jejichž využití či eliminaci má kraj jako subjekt příslušné kompetence.

Jednotlivé položky jsou shrnuty napříč dílčími tématy reprezentovanými v předchozím textu kapitolami a dílčími kapitolami. V pořadí položek je však dodrženo přibližné tematické rozdělení. Protože následná návrhová část PRÚK je členěna do tematicky zaměřených priorit, charakterizuje oborový přístup ve SWOT také snaha o to, aby ke každému jednotlivému tématu byl (je-li to možné) uveden přibližně vyvážený počet silných vs. slabých stránek a příležitostí vs. hrozeb. Pořadí, v jakém jsou položky uvedeny, není určující z hlediska významu, tzn. položky nejsou prioritovány. Důvodem je obtížná srovnatelnost položek z různých tematických oblastí, která je problematická zejména u analytických profilů větších územních celků jako např. kraje, a dále zmíněná snaha přiřazovat jednotlivým tématům přibližně stejný počet silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, což ve svém důsledku srovnatelnost položek ještě více znesnadňuje.

Silné stránky	Slabé stránky
Poloha na významné geoeconomické a dopravní ose Berlín-Praha-Vídeň	Přirozený úbytek (ale zmenšující se) počtu obyvatel
Stabilní struktura obcí, vysoká průměrná velikost obce	Úbytek obyvatelstva z hlediska vnitrostátní migrace
Migrační přírůstek počtu obyvatel daný mezinárodní migrací	Nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatel
Relativně příznivá věková struktura obyvatel	Vysoká (i když klesající) míra nezaměstnanosti
Pokles regionálních rozdílů v míře nezaměstnanosti uvnitř kraje	Nízký HDP na obyvatele
Tradice průmyslové výroby v kraji	Nízká míra podnikatelské aktivity
Relativně vysoké mzdy a tržby v dominujícím sektoru - průmyslu	Slabá role výzkumu a vývoje
Relativně dobrá vybavenost zdravotnických zařízení lůžky	Malá provázanost středního školství s vysokým školstvím a praxí
Vyhovující kapacita pobytových zařízení sociální péče	Nedostatečná kapacita zdravotnických lůžek následné péče
Diverzifikovaný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu	Nedostatečná dostupnost některých ambulantních a terénních sociálních služeb
Pestrá nabídka muzejních expozic a galerií	Nedostatečná informovanost veřejnosti o možnostech pomoci a poskytovaných sociálních službách
Hustá síť železnic a silničních komunikací	Podprůměrná návštěvnost kraje
Dobrá vybavenost sídel veřejnými vodovody a kanalizací	Slabá vybavenost kraje pro kongresovou a veletržní turistiku
Zlepšování stavu většiny složek životního prostředí	Neprovázanost jednotlivých druhů veřejné dopravy
Vysoký podíl přírodně cenných a atraktivních území vč. velkoplošných chráněných území	Nedostatek cyklistických stezek
Pokles celkového objemu odpadu v důsledku jeho využití jako výplňového materiálu pro rekultivaci dolů	Stále výrazné znečištění ovzduší (oxid siřičitý, oxidy dusíku, PM10), byť došlo k výraznému zlepšení
	Znečišťování části vodních toků v důsledku špatného čištění odpadních vod
	Malý podíl tříděného odpadu na celkovém množství odpadu

Příležitosti	Hrozby
<p>Příchod vzdělaných a kvalifikovaných obyvatel ze zahraničí</p> <p>Rozvoj nové bytové výstavby v urbanizovaných lokalitách</p> <p>Postupná obnova a rozvoj některých průmyslových odvětví</p> <p>Rekvalifikace většího množství osob s nízkým vzděláním a kvalifikací</p> <p>Růst kvality ubytovacích zařízení v kraji, zánik části zařízení s nízkou kvalitou</p> <p>Růst životní úrovně v sousedním Sasku ovlivňující příznivě např. příjmy subjektů v kraji z cestovního ruchu</p> <p>Růst zájmu turistů o vícedenní pobyty a tematické či regionální turistické produkty</p> <p>Rozvoj kombinované dopravy při využití Labe</p> <p>Zlepšení splavnosti Labe výstavbou vodních stupňů</p> <p>Vznik integrovaného dopravního systému v kraji</p> <p>Úměrný rozvoj využití obnovitelných zdrojů energie</p> <p>Využití nástrojů EVVO pro řešení vybraných problémů</p>	<p>Sociální segregace obyvatel v některých lokalitách</p> <p>Vylidňování menších venkovských sídel v důsledku emigrace obyvatel a poklesu zájmu o druhé bydlení</p> <p>Rychlé chátrání velké části domovního fondu postaveného v 60.-80. letech 20. století, nutnost rozsáhlých investic v krátké době</p> <p>Závislost ekonomiky na několika málo odvětvích průmyslu</p> <p>Zaostalost kraje v oblasti výzkumu, vývoje a technologií</p> <p>Růst individuální automobilové dopravy ve městech</p> <p>Rostoucí intenzita dopravy na silničních komunikacích</p> <p>Oddálení výstavby dálnice D8 přes České středohoří</p> <p>Sociální problémy v souvislosti s možným útlumem výroby energie v tepelných elektrárnách</p> <p>Znečišťování krajiny neodstraněnými starými ekologickými zátěžemi</p> <p>Růst znečištění ovzduší a hluku rostoucí automobilovou dopravou</p> <p>Zvětšování ploch černých skládek</p> <p>Nárůst produkce komunálních odpadů, který nestačí eliminovat nárůst třídění jednotlivých složek odpadů</p> <p>Další povodně na Labi, byť většina zejména městských sídel je dnes proti nim lépe chráněna</p> <p>Ohrožení biotopů plánovanými stavbami (výstavba plavebních stupňů na Labi)</p> <p>Šíření invazních druhů a nálety dřevin na rozsáhlých plochách neudržované zemědělské půdy</p>

2. Návrhová část Programu rozvoje Ústeckého kraje

Úvod a metodika

Návrhová část Programu rozvoje Ústeckého kraje (PRÚK) navazuje na analytický profil kraje a na jeho syntézu pomocí metody SWOT.

Návrhová část obsahuje:

- § hlavní tematické směry, cíle, priority a opatření budoucího rozvoje kraje do roku 2013,
- § možnosti jeho financování z vnitřních i vnějších zdrojů (zejména z krajského rozpočtu a ze strukturálních fondů EU),
- § monitoring realizace za využití sady indikátorů,
- § vymezení subjektů, které mají jednotlivé aktivity zajišťovat nebo se na nich podílet.

Zpracování návrhové části PRÚK se řídí několika základními principy vytvářejícími základní rámec pro jeho formální i obsahovou strukturu:

1. PRÚK je nástrojem, který bude sloužit Ústeckému kraji (ÚK) a zejména Krajskému úřadu Ústeckého kraje (KÚ ÚK) jako instituci. Aktivity obsažené v návrhové části PRÚK se tudíž omezují na ty, které vycházejí z kompetencí kraje. Ambicí návrhové části tedy není identifikovat všechny rozvojové aktivity, které mohou v nejbližších letech realizovat různé subjekty působící v Ústeckém kraji. Návrhová část PRÚK je tudíž cílena úžeji jen na ty oblasti, ve kterých je Ústecký kraj schopen a ochoten intervenovat přímo (finančními prostředky), případně nepřímo (iniciační nebo koordinační rolí).
2. V rámci jednotlivých intervenčních oblastí bude Ústecký kraj moci využít finanční zdroje ze strukturálních fondů, příp. jiných vnějších zdrojů, nebo se zaváže využít zdroje vlastní.
3. Hlavními strategickými východisky pro aktualizaci PRÚK jsou Strategie udržitelného rozvoje ÚK 2006-2020 (dále SUR ÚK) a ROP NUTS 2 Severozápad (ROP SZ) jako dokument zajišťující vazbu PRÚK na možnosti čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů. Dalšími podklady jsou odvětvové strategie Ústeckého kraje a dílčí studie a koncepce jednotlivých odborů KÚ ÚK.
4. Návrhová část PRÚK obsahově vychází ze závěrů zjištěných v rámci analytického profilu kraje, zejména pak z identifikovaných potřeb, problémů a nedostatků.
5. Vymezení intervenčních oblastí reflektuje do maximální možné míry stávající organizační uspořádání KÚ, aby bylo možné PRÚK implementovat s minimálními nároky na organizační změny ve struktuře KÚ. Jednotlivá opatření i priority tedy mají jasně stanoveného garanta, kterým je již nyní existující odbor, případně oddělení KÚ ÚK.
6. Dalším východiskem pro vymezení intervenčních oblastí jsou tematické oblasti pro sledování projektů kraje v rámci Pracovního týmu Evropa 2007-2013.
7. PRÚK směřuje k maximalizaci a efektivnosti využití vnějších finančních zdrojů (ROP Severozápad, ostatních tematických operačních programů a programů přeshraniční spolupráce) k rozvoji Ústeckého kraje v letech 2007-2013. Jednotlivé priority a opatření jsou tedy formulovány s ohledem na závěry zjištěné analytickým profilem a na aktuální potřeby kraje, ale současně tak, aby maximum řešených problémů bylo možné řešit s využitím strukturálních fondů.

Následující tabulka přehledně ukazuje, jaké typy intervencí jsou předmětem návrhové části PRÚK a jak je lze rozdělit z pohledu původu finančních zdrojů a způsobu jejich využití. V závorce jsou v uvozovkách uvedena zkrácená označení daných typů intervencí, která jsou doplněna v popisu jednotlivých opatření u typových aktivit.

		využití (účel) peněz	
		pro kraj	pro jiné subjekty
finanční zdroje (původ peněz)	pouze krajské	přímá investice kraje do svých budov, zaměstnanců apod., resp. do organizací jím zřízených či založených („krajské projekty“)	poskytnutí krajských peněz jiným subjektům („dotační tituly kraje“)
	krajské + vnější zdroje (zejména strukturální fondy)	krajské projekty podpořené ze strukturálních fondů nebo jiných vněj. zdrojů („spolufinancovatelné krajské projekty“)	cizí projekty kofinancované ze strukturálních fondů s příspěvkem kraje („příspěvek kraje“)
	pouze vnější zdroje	---	projekty, na kterých participuje kraj v podobě koordinace, iniciace apod. („nefinanční podpora“)

Obsahové směry rozvoje jsou obecněji navrženy **rozvojovou vizí a strategií**. Konkretizace je provedena podrobnějším popisem rozvojových priorit a opatření. **Priority** jsou popsány v následující struktuře:

- § popis stávající situace v podobě zhuštěného výtahu z analytického profilu, zaměřený na hlavní problémové oblasti a přibližný nástin cest, jakými je může kraj řešit nebo k jejich řešení přispět,
- § přehled aktuálních odvětvových strategií, ze kterých se při návrhu priority a opatření vychází (v případě, že existují a používají se), eventuálně které je třeba zpracovat (v případě, že neexistují, jsou zastaralé nebo je kraj z různých důvodů nepoužívá),
- § cíl priority,
- § dělení priority na dílčí opatření.

Hlavní důraz je následně kladen na popis **opatření**, kde jsou uvedeny:

- § cíle opatření,
- § výčet aktivit (konkrétní činnosti, které povedou k dosažení cílů),
- § příjemci podpory vymezení na základě právní subjektivity a případné specifikace okruhu jejich činnosti (příjemcem podpory se rozumí subjekt, který může v rámci opatření obdržet finanční podporu, kterou sám využije, nebo ji dále přerozdělí),
- § vazba na ostatní opatření PRÚK,
- § vymezení subjektů, které se budou/mohou spolu s krajem na realizaci aktivit podílet, jejichž politiku je třeba respektovat apod.,
- § garant pro opatření - příslušný odbor krajského úřadu Ústeckého kraje, který zodpovídá za sledování naplňování opatření.

V závěru popisu každé priority jsou uvedeny indikátory a relevantní operační programy pro financování typových aktivit.

Možnosti financování z vnějších zdrojů jsou přirozeně zaměřené především na kofinancování ze strukturálních fondů, které pro následující roky představují výraznou rozvojovou příležitost. Možnosti financování jsou identifikovány pro každou navrženou aktivitu. Na straně operačních programů jsou jim přiřazeny oblasti podpory, které odpovídají dané aktivitě svým obsahovým zaměřením a současně se shodují také příjemci podpory. Součástí finančního plánu je také přibližný odhad krajských i vnějších finančních prostředků dostupných pro realizaci jednotlivých priorit a opatření.

Návrh indikátorové soustavy je zpracován pro tři hierarchické úrovně: globální cíl (vizi), priority a opatření, přičemž u globálního cíle a priorit jsou navrženy jako indikátory dopadu, resp. výsledku, zatímco v případě opatření se jedná zpravidla o indikátory výstupu (v souladu s terminologií spojenou s monitorováním v operačních programech). Všechny indikátory jsou popsány v jednotné struktuře zahrnující mj. výchozí a cílovou hodnotu. Hlavními principy při výběru indikátorů jsou:

- § využití prověřených indikátorů využívaných v jiných strategických a programových dokumentech, v první řadě indikátorů z Národního číselníku indikátorů, tj. určených pro monitorování realizace operačních programů, zejména z indikátorové soustavy v ROP SZ s cílem vyhnout se duplicitnímu sledování stejných jevů různými ukazateli,
- § maximalizace vypovídací schopnosti daného indikátoru o úspěšnosti realizace daného opatření, priority nebo globálního cíle,
- § přehlednost indikátorové soustavy (hierarchie indikátorů odpovídá hierarchii návrhové části),
- § minimalizace nákladů při průběžném zjišťování hodnot jednotlivých indikátorů (maximální využití dat obecně dostupných nebo snadno změřitelných).

Globální cíl (rozvojová vize)

Ústecký kraj se v horizontu roku 2013 stane konkurenceschopným regionem, který vybuduje inovační potenciál a stimuluje podnikatelské prostředí na své industriální tradici, výhodné geografické poloze, zvyšující se úrovni vzdělanosti a posilované spolupráci regionálních aktérů. Zvyšující se kvalita života, životního prostředí a fyzické infrastruktury posílí jeho vnímání mezi obyvateli Ústeckého kraje jako atraktivního regionu pro život, práci a cestování.

Strategie

Ústecký kraj postaví svůj rozvoj na komparativních výhodách, jimiž jsou ve srovnání s okolními regiony především průmyslová tradice, široká nabídka středoškolského vzdělávání v technických oborech, hustá dopravní síť, výhodná poloha z pohledu zahraničních investorů, pestrost krajinných typů a potenciál ke spolupráci s okolními regiony včetně přeshraniční spolupráce.

Pro plné využití těchto komparativních výhod existuje v kraji řada překážek popsanych jednak v analytickém profilu, a jednak v popisu jednotlivých priorit. Jejich odstranění umožní naplnit výše formulovaný globální cíl PRÚK. Překážky bránící využití rozvojového potenciálu kraje a cesty a způsoby jejich odstranění lze shrnout do následujících hlavních témat.

Ekonomika trpí strukturálními problémy spočívajícími v odvětvové nevyrovnanosti (úpadku některých odvětví, nedostatečné rozvinutosti odvětví jiných) a nerovnováze (nedostatečná míra podnikatelské aktivity menších subjektů, zvláště pak v sektoru cestovního ruchu a dalších služeb). Cestou k jejich eliminaci je podpora podnikavosti a kompetencí k podnikání. Důležitá pro kraj je také podpora přílivu investorů včetně zahraničních a zejména jejich dlouhodobé udržení v regionu.

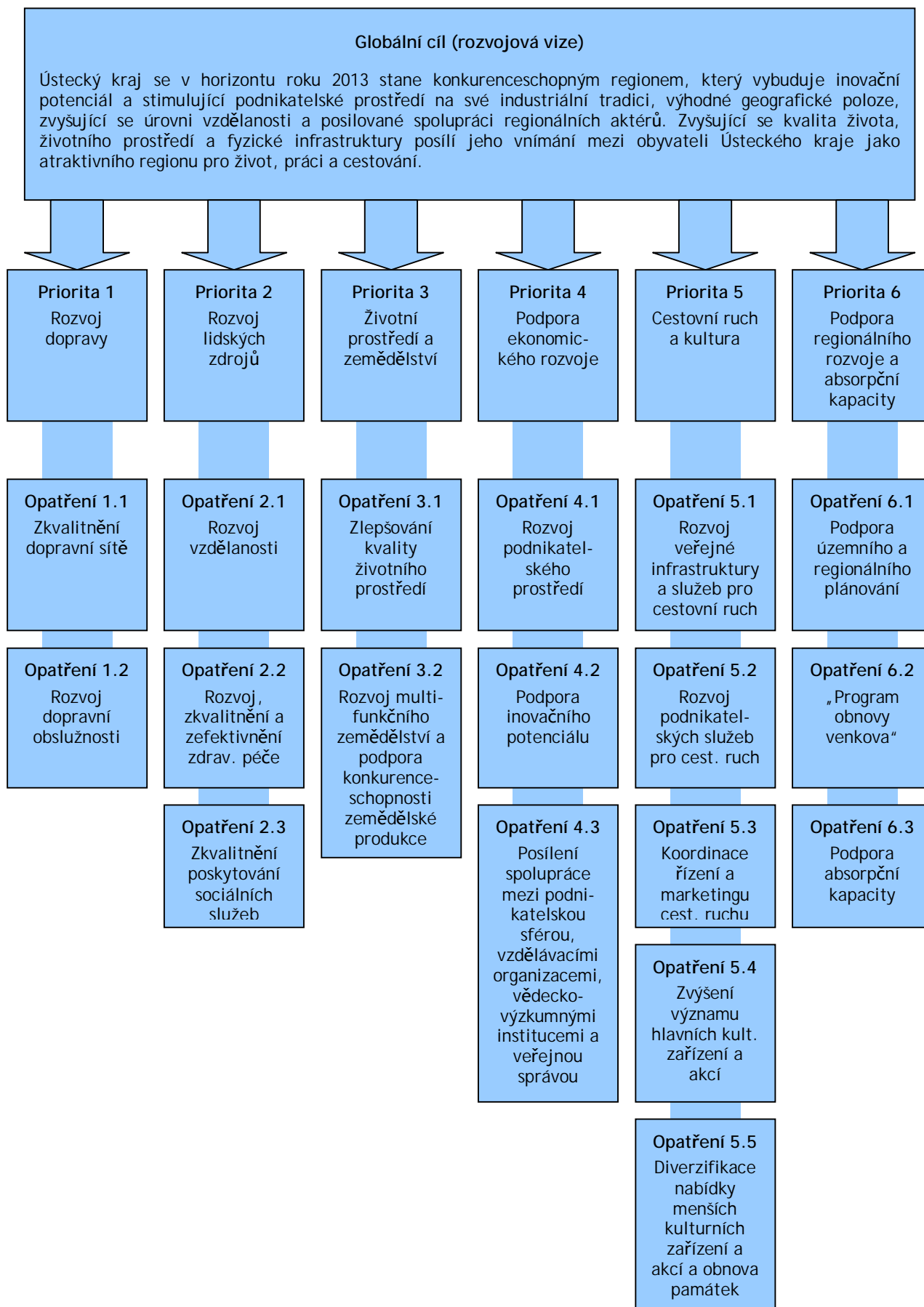
Nedostatky v lidském potenciálu kraje souvisejí zejména s obecně nízkou úrovní vzdělanosti, nesouladem mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, slabou provázaností mezi různými stupni vzdělávací soustavy a přítomností významných menšin a sociálně problémových skupin. Strategií je v tomto případě posílení koordinace a spolupráce různých subjektů v oblasti vzdělávání, realizace rekvalifikačních programů, posílení terciárního vzdělávání v technických oborech, podpora sociální soudržnosti obyvatel prostřednictvím podpory zdravotnických a sociálních služeb a realizace aktivit zaměřených na integraci menšin a sociálně problémových skupin.

Životní prostředí a krajinný ráz v některých částech kraje je výrazně narušený, způsobuje ekologickou nerovnováhu a má vliv na zdraví obyvatel i na atraktivitu kraje z pohledu návštěvníků a investorů, přičemž v jiných částech kraje je životní prostředí naopak kvalitní. K odstranění této bariéry je třeba dalších výrazných investic do revitalizace narušené krajiny a uplatňování principů udržitelného rozvoje, zejména v chráněných a dalších přírodně cenných územích.

Infrastrukturní deficity spočívají v nízké kapacitě a kvalitě řady silničních komunikací včetně páteřních, slabé provázanosti jednotlivých druhů veřejné dopravy, deficitech v technické infrastruktuře a nedostatečné kvalitě a často i kapacitě infrastruktury pro cestovní ruch, volný čas, vzdělávání, sociální služby nebo zdravotnictví. Řešení tohoto problému vyžaduje realizaci některých dopravních (silničních) staveb na tazích všech kategorií, zkapacitnění technické infrastruktury vč. dovybavení měst čistírnami odpadních vod a investice do zkvalitnění infrastruktury v oblasti různých odvětví služeb.

Nedostatky v **institucionální rovině** se projevují slabou mírou spolupráce různých subjektů při řízení rozvoje kraje jako celku i jeho částí, případně některých sektorů a odvětví, slabým důrazem na strategické řízení rozvoje a ne zcela dostatečnou absorpční kapacitou subjektů v kraji pro čerpání externích finančních prostředků, jejichž možnosti využití a celkový objem přitom mohou mít na rozvoj kraje v nejbližších letech zcela zásadní dopad. Pro využití výrazné příležitosti v podobě finančních prostředků ze strukturálních fondů je třeba důsledné spolupráce kraje s potenciálními žadateli o finanční prostředky i dalšími subjekty a posílení projektového managementu na odborech KÚ ÚK. Pro vybraná odvětví a regiony v rámci kraje je třeba zpracovat a naplňovat konkrétnější rozvojové strategie.

Soustava cílů, priorit a opatření

Priorita 1: Rozvoj dopravy

Popis stávající situace

Dopravní infrastruktura je klíčová pro zvyšování dostupnosti a konkurenceschopnosti Ústeckého kraje a hraje důležitou roli při podpoře jeho hospodářského rozvoje. Priorita Rozvoj dopravy tak představuje průřezovou prioritu, která svým dopadem ovlivňuje celkový ekonomický rozvoj regionu.

Ústecký kraj lze charakterizovat jako region s hustou sítí silničních komunikací a železnic, nicméně současná úroveň dopravních sítí není po stránce kvality plně uspokojivá. Zásadní význam v oblasti dopravní infrastruktury má dostavba a modernizace tranzitních komunikací - dálnice D8 a dalších úseků rychlostních komunikací a silnic I. třídy, zejména R7, I/13, R63, R62, I/30, I/8, I/9 a I/27. Vzhledem ke státnímu vlastnictví nespádá přes klíčový význam pro region modernizace silnic I. třídy do přímé kompetence Ústeckého kraje.

V případě silnic II. a III. třídy lze vymezit dvě hlavní problémové oblasti. První z nich je neuspokojivý technický stav silnic II. a III. třídy spočívající zejména v nevyhovujícím povrchu vozovek a jejich výškových a směrových poměrech a dále v nevyhovujících součástech silnic, zejména mostech. Druhou problémovou oblastí je nedostatek obchvatů měst a obcí, což vystavuje jejich obyvatele důsledkům nadměrné intenzity dopravy v blízkosti obytných zón.

Nedílnou součástí dopravního systému je cyklistická doprava. Ústecký kraj disponuje relativně hustou sítí cyklistických tras, které jsou ze 2/3 délky vedeny po komunikacích II. a III. třídy. Tento stav není žádoucí a v této souvislosti je nutné zajistit efektivní koordinaci při rekonstrukci komunikací s cílem oddělit cyklisty od motorové dopravy (jízdni pruh pro cyklisty a další opatření), zvýšit tak bezpečnost cyklistů a zkvalitnit infrastrukturu pro cyklistickou dopravu.

V oblasti vodní dopravy je zásadní význam Labské vodní cesty, výhledové zkvalitnění podmínek celoroční splavnosti je významným impulzem pro rozvoj Ústeckého kraje. V souvislosti s vodní dopravou na Labi je problémem nedocenění významu říčních přívozů. Letecká doprava je v kraji omezena na několik veřejných letišť pro sportovní létání malých letadel.

Efektivní dostupnost všech částí regionu je v návaznosti na řešení rozvoje dopravní infrastruktury ovlivněna dopravní obslužností regionu a využitím veřejné hromadné dopravy. Celonárodní trend snižování počtu přepravených osob prostřednictvím veřejné dopravy a masivní nárůst osobní automobilové dopravy v posledních letech přináší rostoucí intenzitu dopravy na silničních komunikacích a značně přispívá ke zhoršování životního prostředí.

Dopravní obslužnost a propojenost vlaky i autobusovou dopravou je v Ústeckém kraji v rámci ČR z důvodu hustého osídlení nadprůměrná. Přesto často nevyhovuje dnešním nárokům na stále se zvyšující mobilitu obyvatelstva. Problematickou oblastí je především nedostatečná integrace všech druhů veřejné dopravy, v současné době v Ústeckém kraji chybí integrovaný dopravní systém. Vybudování kvalitních integrovaných dopravních systémů, jejichž základem bude železniční a autobusová přeprava osob, je příležitostí k zatraktivnění veřejné dopravy v kraji. Předpokladem je nejen kvalitní dopravní tarif a organizace dopravy, ale i integrovatelná infrastruktura.

Železniční infrastruktura vyžaduje zásadní přestavbu a modernizaci vybraných tratí významných pro veřejnou hromadnou přepravu osob v regionu. Technická kvalita, flexibilita a pohodlí železniční dopravy nejsou na všech tratích dostatečné. Pro dobré fungování železniční dopravy je k dosažení jejích nových možností třeba zásadně zlepšit infrastrukturu, a to jak tratě, tak uzly. Mezi prioritní kategorie infrastrukturních zlepšení patří zejména zvýšení traťové rychlosti, peronizace a další úpravy ve stanicích, elektrifikace krátkých chybějících traťových úseků a zvýšení kapacity železniční tratě.

Přehled aktuálních odvětvových strategií

Podkladem pro plánování investic do silnic v majetku Ústeckého kraje je Studie rozvoje a modernizace silnic II. a III. třídy v Ústeckém kraji zpracovaná v r. 2003.

Pro oblast dopravy je pro konkrétnější specifikaci návrhů třeba zpracovat konkrétní rozvojové koncepce definující priority kraje ve vztahu k modernizaci dopravní sítě a rovněž koncepční dokumenty a studie optimalizace v oblasti dopravní obslužnosti, např. strategie související s budováním integrovaného dopravního systému v kraji nebo studie na optimalizaci železničních tratí. Tyto dokumenty jsou nezbytným podkladem pro další konkretizaci a zacílení navržených aktivit.

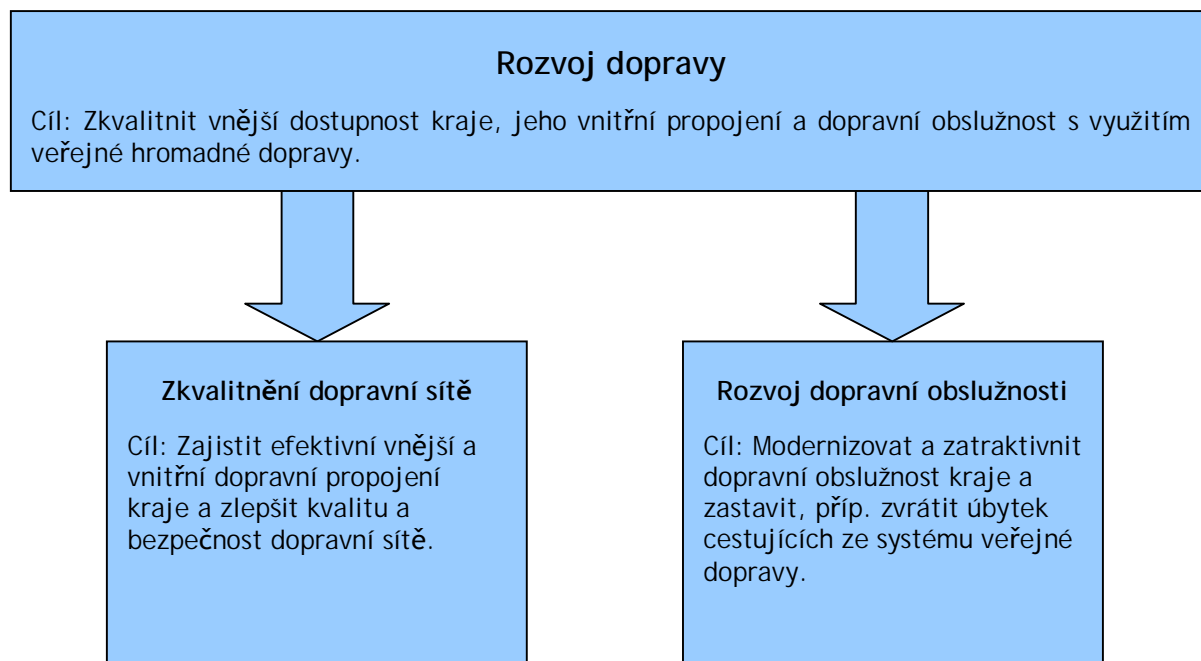
Cíl priority

Zkvalitnit vnější dostupnost kraje, jeho vnitřní propojení a dopravní obslužnost s využitím veřejné hromadné dopravy.

Specifické cíle:

- § zajistit efektivní vnější a vnitřní dopravní propojení kraje a zlepšit kvalitu a bezpečnost dopravní sítě,
- § modernizovat a zatraktivnit dopravní obslužnost kraje a zastavit, příp. zvrátit úbytek cestujících ze systému veřejné dopravy.

Dělení priority na dílčí opatření

Popis dílčích opatření

Opatření 1.1: Zkvalitnění dopravní sítě

Cíle opatření

- § zajistit efektivní vnější a vnitřní dopravní propojení kraje,
- § zlepšit kvalitu a bezpečnost dopravní sítě v kraji.

Typové aktivity

krajské projekty:

- § zpracování odborných studií a koncepcí rozvoje dopravní infrastruktury v kraji.

spolufinancovatelné krajské projekty:

- § rekonstrukce, modernizace a budování komunikací II. a III. třídy, zejména komunikací zajišťujících napojení regionu na nadregionální osy sítě TEN-T a páteřní dopravní osu I/13 a silniční infrastruktury v oblastech, které nejsou zajištěny jiným druhem dopravy, vč. opatření na zvyšování bezpečnosti, snižování hlukové zátěže obyvatelstva a zvyšování kvality infrastruktury pro cyklistickou dopravu a bezpečnosti cyklistů,
- § odstraňování lokálních „slabých míst“ na komunikacích II. a III. třídy, zejména budování obchvatů měst a obcí,
- § výstavba, modernizace a rekonstrukce přeshraničních spojení se SRN,
- § budování, modernizace a rekonstrukce dopravní infrastruktury pro efektivní využití potenciálu labské vodní cesty včetně využití říčních přivozů.

nefinanční podpora:

- § prosazování zájmů Ústeckého kraje v oblasti dopravy (dobudování a modernizace tranzitních komunikací: D8, rychlostních komunikací a silnic I. třídy),
- § podpora rozvoje infrastruktury podmiňující zvýšení využívání letecké dopravy.

Kompetentní subjekt

- § kraj a jím zřízené či založené organizace.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 4 Podpora ekonomického rozvoje, dílčí opatření Rozvoj podnikatelského prostředí,
- § Priorita 5 Cestovní ruch a kultura, dílčí opatření Rozvoj veřejné infrastruktury a služeb pro cestovní ruch.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Města a obce Ústeckého kraje a jimi zřízené organizace, dobrovolné svazky obcí, Ministerstvo dopravy ČR, vlastníci a správci dopravní infrastruktury, podnikatelské subjekty.

Garant pro opatření

Odbor dopravy a silničního hospodářství KÚ ÚK - Oddělení pozemních komunikací.

Opatření 1.2: Rozvoj dopravní obslužnosti

Cíle opatření

- § modernizovat a zatraktivnit dopravní obslužnost kraje,
- § zastavit, příp. zvrátit úbytek cestujících ze systému veřejné dopravy.

Typové aktivity

krajské projekty:

- § koordinovaná propagace veřejné dopravy.

spolufinancovatelné krajské projekty:

- § zpracování odborných studií a koncepcí optimalizace dopravní obslužnosti a její infrastruktury v kraji,
- § budování a rozvoj integrovaného dopravního systému, včetně výstavby a modernizace integrovaných dopravních terminálů a s nimi související infrastruktury, budování informačních a odbavovacích systémů a propagace integrované veřejné dopravy.

nefinanční podpora:

- § koordinace a podpora projektů modernizace železničních tratí.

Příjemci podpory

- § kraj a jím zřízené či založené organizace.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 4 Podpora ekonomického rozvoje, dílčí opatření Rozvoj podnikatelského prostředí,
- § Priorita 5 Cestovní ruch a kultura, dílčí opatření Rozvoj veřejné infrastruktury a služeb pro cestovní ruch,
- § Priorita 2 Rozvoj lidských zdrojů, dílčí opatření Rozvoj vzdělanosti.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Města a obce Ústeckého kraje a jimi zřízené organizace, dobrovolné svazky obcí, Ministerstvo dopravy ČR, vlastníci a správci dopravní infrastruktury, podnikatelské subjekty.

Garant pro opatření

Odbor dopravy a silničního hospodářství KÚ ÚK - Oddělení dopravní obslužnosti.

Indikátory priority 1

indikátor	výchozí hodnota	cílová hodnota
Podíl nově zrekonstruovaných a nových silnic	-	2,7%
Změna počtu osob přepravených veřejnou dopravou	100%	105%
Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy	0 km	100 km
Počet obcí zapojených do IDS	0	40

Komplexní informace týkající se indikátorové soustavy PRÚK viz kapitola 3.

Operační programy relevantní pro financování typových aktivit priority 1

- § ROP Severozápad (oblasti podpory 3.1, 3.2),
- § OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko (Prioritní osa 1).

Přehled disponibilních prostředků pro období 2007-2013 relevantních pro PRÚK viz Tabulka 53. Komplexní informace týkající se finančního rámce PRÚK viz kapitola 4.

Priorita 2: Rozvoj lidských zdrojů

Popis stávající situace

Rozvoj lidského potenciálu je jedním ze základních faktorů trvale udržitelného hospodářského růstu ekonomik založených na znalostech, ke kterým chce Česká republika patřit. Vzdělávání a vzdělávací soustavu je třeba v tomto kontextu vnímat jako jeden z hlavních pilířů budoucího ekonomického úspěchu a sociální soudržnosti. K posílení sociální soudržnosti a vyšší kvality života v regionu však v neposlední řadě přispívá také kvalita veřejných služeb. Tato priorita je proto zaměřena nejen na zlepšení vzdělanostní struktury, ale i na zvýšení kvality života obyvatel Ústeckého kraje prostřednictvím zkvalitnění poskytované zdravotní péče a sociálních služeb.

Vzdělanostní struktura Ústeckého kraje není optimální, a to ani ve srovnání s ostatními kraji ČR. Je zde velmi nízký podíl obyvatel s úplným středoškolským¹ a zejména s vysokoškolským vzděláním, index vzdělanosti kraje je hluboko pod celostátním průměrem. Také v mezinárodním šetření PISA² byly výsledky Ústeckého kraje nejhorší z krajů ČR, což je dááno do souvislosti s některými nepříznivými sociálními faktory - z hodnocení socioekonomického zázemí³ žáků vyplynulo, že Ústecký kraj je druhý nejhorší mezi kraji ČR (Profily krajů, Hodnocení úrovně vzdělanosti v ÚK, 2006). Vzdělávací soustava by však měla zajistit přístup ke vzdělávání bez ohledu na sociální podmínky, různé schopnosti a očekávání jednotlivců a umožnit jim získávat a prohlubovat klíčové kompetence s cílem posílit jejich adaptabilitu a flexibilitu na trhu práce. Tato priorita proto klade důraz nejen na zvýšení kvality počátečního vzdělávání a celoživotního učení s ohledem na proměňující se požadavky trhu práce (například posílení informační gramotnosti), ale také na profesionalitu pedagogických pracovníků, kteří by mohli přispět k vyrovnání různých startovních podmínek žáků s nepříznivým socioekonomickým zázemím. K tomuto cíli směřuje i další záměr priority, a to podpora informovanosti o možnostech vzdělávání s pomocí poradenského a informačního systému, který by zajišťoval kompletní poradenské služby pro jedince s rozmanitými potřebami a požadavky (včetně specifických skupin jako nadaní žáci, ale i žáci s problémy ve výuce, rodiče, pedagogové, kariérní poradenství atd.). V oblasti vysokého školství nemá kraj kompetence situaci výrazněji ovlivnit, pozitivně však může působit i jeho nepřímá podpora vedoucí k rozšíření stávající nabídky vysokoškolských oborů.

Velmi vážným problémem vzdělávací soustavy Ústeckého kraje je nevyhovující stav některých škol a školských zařízení, protože mnohdy jako školy nebo školská zařízení slouží staré budovy, určené původně k jinému účelu. To pak vyžaduje nákladnější a rozsáhlejší rekonstrukci a modernizaci těchto budov tak, aby vyhovovaly současné funkci. V souladu s aktuálními demografickými tendencemi dochází i v Ústeckém kraji k poklesu počtu žáků ve školách, ačkoli slabá obsazenost některých zejména venkovských škol je mnohdy ovlivněna nedostatečnou dopravní obslužností spádového území, protože pro žáky je jednodušší dojíždět do většího města. Vzhledem k tomu, že zdroje pro financování vzdělávacího systému jsou omezené, navíc založené na počtu žáků, snahou kraje je přirozeně s ohledem na místní specifika, v návaznosti na konkrétní situaci v jednotlivých družích a typech škol přizpůsobovat rozsah využívaného nemovitého majetku skutečným potřebám škol. To znamená i postupné slučování některých škol s příbuznou vzdělávací nabídkou, které působí v jedné spádové oblasti, do větších celků v souladu s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a strategickým dokumentem Páteřní školy, což umožní koncentraci prostředků a vyšší efektivitu investic. Tyto kroky by však měly být podpořeny zlepšením dostupnosti veřejné dopravy pro žáky.

¹ Úplné středoškolské vzdělání s maturitou.

² PISA - Programme for International Student Assessment - mezinárodní srovnání žáků v různých oblastech vzdělávání.

³ Mezi faktory určující pro hodnocení socioekonomického statusu žáků patří vzdělání rodičů, status jejich zaměstnání nebo vybavenost domácnosti žáka některými informačními technologiemi, naučnou literaturou apod.

Ústecký kraj se nachází podle mnoha ukazatelů z hlediska zdravotního stavu obyvatel na jedné z nejhorsích příček ve srovnání s kraji České republiky. Objevuje se zde jedna z nejkratších středních délek života, nejvyšší relativní míra úmrtnosti obyvatel i relativně vysoká kojenecká úmrtnost, proto věnuje tato priorita problematice zdravotní péče značnou pozornost. Oblast zdravotnictví Ústeckého kraje i České republiky je mimo jiné ovlivněna tendencí patrnou v celé Evropské unii snížit počty lůžek a zefektivnit poskytování zdravotní péče. V kraji se (podobně jako jinde v České republice) nachází nadbytek lůžek akutní péče (studie Optimalizace lůžek v Ústeckém kraji, 2007 uvádí cca 9-15 %), ačkoli tomu tak není paušálně ve všech oborech a v některých oborech specializované a superspecializované péče naopak chybí (např. infekce). Na druhou stranu se nedostává lůžek následné péče, která však budou s postupujícím stárnutím populace stále více potřeba. Transformace některých lůžek akutní péče na lůžka následné péče by mohla tento deficit do značné míry vyřešit. Problémem zdravotnictví v Ústeckém kraji patrně ještě akutnějším je však stavebně technický stav některých zdravotnických zařízení, která vyžadují kompletní rekonstrukci a modernizaci infrastruktury i vybavení. Veškeré aktivity je však nutné realizovat v souladu se zásadami poskytování efektivní zdravotní péče, to znamená například při pořizování moderních technologií respektovat nezbytnou koncentraci specializované a superspecializované péče buď do Krajské zdravotní, a. s. - Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem, o. z., která slouží jako přirozené lůžkové centrum kraje, případně do nemocnic, které se v určitých oborech profilovaly jako specializovaná zařízení (např. Krajská zdravotní, a. s. - Nemocnice Chomutov, o. z. zajišťuje nadregionální onkologickou péči). K vyšší efektivitě by také přispělo zavedení společného komunikačního, informačního a archivačního systému (e-health).

Priorita je v oblasti zdravotnictví také zaměřena na rozvoj lidských zdrojů, a to nejen z hlediska vzdělávání, ale i zavádění motivačních programů pro zdravotnický personál. Tyto programy by mohly mj. podpořit rozvoj záchranného systému, který se potýká s kritickým nedostatkem lékařů. Motivujícím prvkem by také bylo vybudování lékařské fakulty na území kraje, která by mohla nabízet i program emergenční medicíny. Ústecký kraj může v tomto ohledu působit jako facilitátor při jednáních UJEP a Krajské zdravotní, a. s. - Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem, o. z.

Oblast poskytování sociálních služeb doznala v nedávné době v souvislosti s účinností zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách (od 1. ledna 2007) některých zásadních změn. Patří k nim zejména registrační povinnost poskytovatelů sociálních služeb, zavedení standardů kvality poskytování sociálních služeb, ale i některé další změny týkající se financování poskytování sociálních služeb. V koncepční oblasti zákon zavádí povinnost krajů zpracovávat střednědobé plány rozvoje sociálních služeb na svém území a váže na tyto plány poskytování dotací ze státního rozpočtu. V Ústeckém kraji byl Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na období 2008-2011 schválen v listopadu 2007. Z tohoto dokumentu vyplývá, že zatímco pobytová zařízení sociálních služeb jsou kapacitně v zásadě vyhovující (výjimku představují pobytová zařízení pro některé specifické cílové skupiny jako např. osoby s chronickým duševním onemocněním), úroveň zavádění standardů kvality sociálních služeb je u jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb velmi různorodá. Některá zařízení totiž nevyhovují zejména typem nebo velikostí potřebám klientů a vyžadují transformaci a případně humanizaci, což je jedna z oblastí, na které se zaměřuje tato priorita.

Další změnou v souvislosti se zákonem o sociálních službách jsou kodifikované kvalifikační předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka a výkon činnosti pracovníka v sociálních službách. V souvislosti s tím jsou v rámci této priority navrhovány i aktivity zaměřené na podporu vzdělávání v oblasti sociálních služeb.

Dalším zásadním problémem je omezená dostupnost některých terénních a ambulantních zařízení sociálních služeb zejména v menších obcích a v neposlední řadě i nízká informovanost veřejnosti o možnostech pomoci a poskytování sociálních služeb. Proto jak na zvýšení dostupnosti terénních a ambulantních sociálních služeb, tak na posílení informovanosti veřejnosti budou zaměřeny další intervence této priority.

Přehled aktuálních odvětvových strategií

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2005-2008 (2006)

Páteřní školy (Postup vytvoření soustavy páteřních škol zřizovaných Ústeckým krajem a normativní financování jejich provozních nákladů do roku 2009 - 2010)

Optimalizace lůžkové péče na území Ústeckého kraje (2007)

Zpráva o stavu zdravotnictví na území Ústeckého kraje 2006 (2007)

Zdravý kraj České republiky - Ústecký kraj (2006)

Efektivní zdravotnictví Ústeckého kraje (2005)

Zpráva o vývoji koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje včetně Návrhu odborné části koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje (lůžková péče) (2005)

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na období 2008 - 2011 (2007)

V dalších letech je třeba zpracovat: analýzu využívanosti kapacity stávajících sociálních služeb a analýzu potřeb všech cílových skupin uživatelů sociálních služeb.

Cíl priority

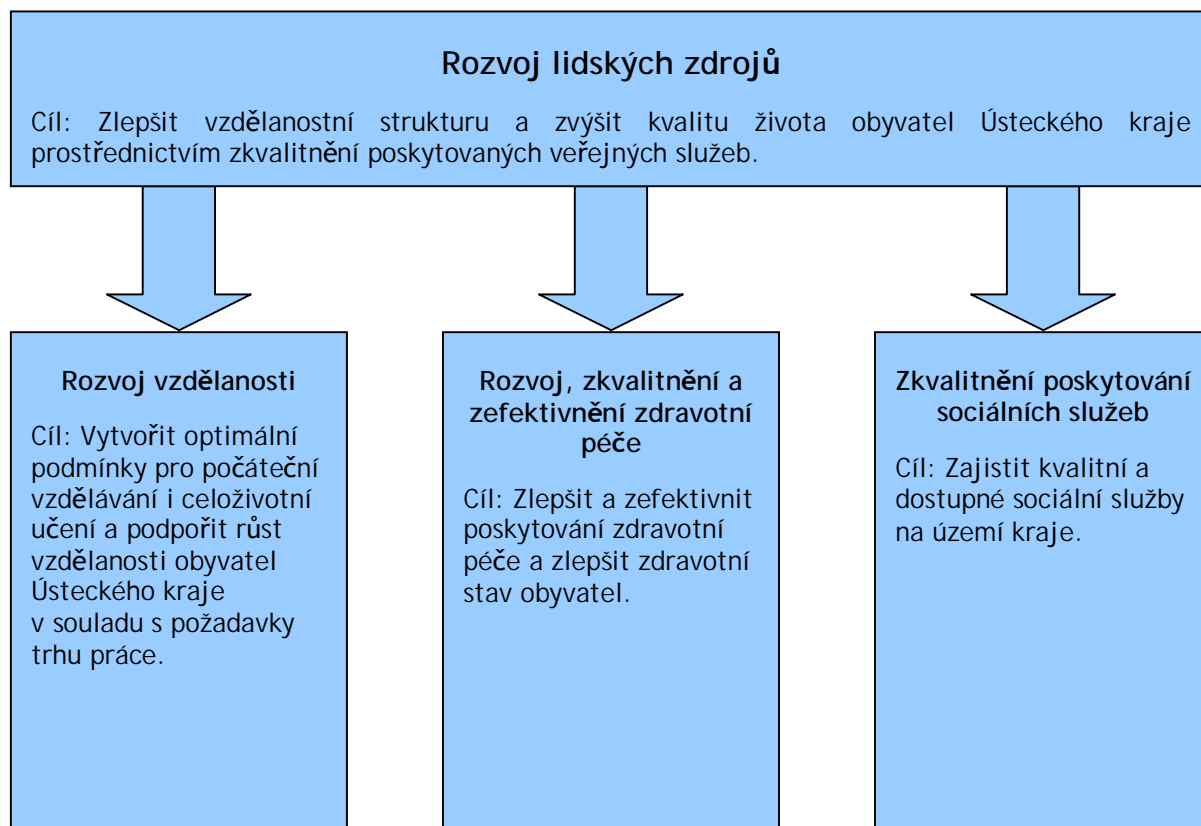
Zlepšit vzdělanostní strukturu a zvýšit kvalitu života obyvatel Ústeckého kraje prostřednictvím zkvalitnění poskytovaných veřejných služeb.

Specifické cíle:

- § vytvořit optimální podmínky pro počáteční vzdělávání⁴ i celoživotní učení a podpořit růst vzdělanosti obyvatel Ústeckého kraje v souladu s požadavky trhu práce,
- § zlepšit a zefektivnit poskytování zdravotní péče a zlepšit zdravotní stav obyvatel,
- § zajistit kvalitní a dostupné sociální služby na území kraje.

⁴ Počáteční vzdělávání představuje formální vzdělávání v rámci vzdělávací soustavy, které probíhá před prvním vstupem na trh práce.

Dělení priority na dílčí opatření

Popis dílčích opatření

Rozvoj vzdělanosti

Cíle opatření

- § vytvořit optimální podmínky pro počáteční vzdělávání i celoživotní učení,
- § podpořit růst vzdělanosti obyvatel Ústeckého kraje v souladu s požadavky trhu práce.

Typové aktivity

krajské projekty

- § zpracování odborných studií a koncepcí zaměřených na optimalizaci podmínek pro rozvoj vzdělanosti v kraji.

spolufinancovatelné krajské projekty

- § rekonstrukce a modernizace vybraných budov škol, školských zařízení, školských poradenských zařízení (s ohledem na žádoucí koncentraci a efektivitu poskytování prostředků - páteří školy),
- § pořízení vybavení vedoucí ke zkvalitnění výuky,
- § vybudování informačních a poradenských systémů,
- § podpora vzdělávacích programů počátečního vzdělávání i celoživotního učení,
- § podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

nefinanční podpora

- § podpora spolupráce vzdělávacích organizací s podnikatelskou sférou - např. stáže studentů ve firmách, společné projekty budování infrastruktury pro vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů,
- § podpora komunikace a spolupráce škol a dopravců vedoucí ke zlepšení dostupnosti veřejné dopravy pro žáky.

Příjemci podpory

- § školy zřizované a zakládané ÚK,
- § školská zařízení zřizovaná a zakládaná ÚK,
- § školská poradenská zařízení zřizovaná a zakládaná ÚK,
- § Ústecký kraj.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 1 Rozvoj dopravy, dílčí opatření Rozvoj dopravní obslužnosti,
- § Priorita 3 Životní prostředí a zemědělství, dílčí opatření Zlepšování kvality životního prostředí,
- § Priorita 4 Podpora ekonomického rozvoje, dílčí opatření Posílení spolupráce mezi podnikatelskou sférou, vzdělávacími organizacemi, vědeckovýzkumnými institucemi a veřejnou správou.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Města a obce Ústeckého kraje, dobrovolné svazky obcí, úřady práce, KHK, Okresní hospodářské komory, UJEP, Pedagogicko-psychologická poradna a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Ústeckého kraje.

Garant pro opatření

Odbor školství, mládeže a tělovýchovy KÚ ÚK.

Rozvoj, zkvalitnění a zefektivnění zdravotní péče

Cíle opatření

- § zlepšit a zefektivnit poskytování zdravotní péče a zlepšit zdravotní stav obyvatel.

Typové aktivity

krajské projekty

- § zpracování odborných studií, koncepcí a strategií rozvoje zaměřených na zefektivnění poskytování zdravotní péče.

spolufinancovatelné krajské projekty

- § rekonstrukce a modernizace některých zdravotnických zařízení,
- § pořízení moderního vybavení pro zdravotnická zařízení včetně vysoce specializovaných přístrojů (s ohledem na žádoucí koncentraci poskytování specializované a superspecializované péče),
- § transformace lůžek akutní péče na lůžka následné péče, případně specializované nebo superspecializované péče (s ohledem na žádoucí koncentraci poskytování specializované a superspecializované péče),
- § zavedení společného komunikačního, informačního a archivačního systému (e-health),
- § vzdělávací a motivační programy pro zdravotnický personál,
- § aktivity zaměřené na prevenci, vyšší informovanost a zodpovědný přístup ke zdraví.

nefinanční podpora

- § iniciace spolupráce vědy a výzkumu v oblasti zdravotnictví.

Příjemci podpory

- § zdravotnická zařízení zřizovaná a zakládána ÚK,
- § Zdravotnická záchranná služba Ústeckého kraje,
- § Ústecký kraj.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 2 Rozvoj lidských zdrojů, dílčí opatření Zkvalitnění poskytování sociálních služeb,
- § Priorita 4 Podpora ekonomického rozvoje, dílčí opatření Posílení spolupráce mezi podnikatelskou sférou, vzdělávacími organizacemi, vědeckovýzkumnými institucemi a veřejnou správou.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Města a obce Ústeckého kraje, dobrovolné svazky obcí, ostatní zdravotnická zařízení v Ústeckém kraji, Krajská hygienická stanice Ústeckého kraje, Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem, UJEP, odborné společnosti (např. Česká lékařská komora).

Garant pro opatření

Odbor sociálních věcí a zdravotnictví KÚ ÚK.

Zkvalitnění poskytování sociálních služeb

Cíle opatření

- § zajistit kvalitní a dostupné sociální služby na území kraje.

Typové aktivity

krajské projekty

- § zpracování analytických odborných studií a rozvojových koncepcí zaměřených na rozvoj poskytování sociální péče,
- § vytvoření a pravidelná aktualizace informačního systému o poskytovaných sociálních službách.

spolufinancovatelné krajské projekty (v případě, že příjemcem je Ústecký kraj, případně jím zřízené či zakládané organizace), dotační tituly kraje

- § rekonstrukce a modernizace některých zařízení poskytujících sociální služby s cílem jejich transformace a humanizace v souladu se standardy kvality,
- § podpora vzdělávacích programů v oblasti poskytování sociálních služeb,
- § vybudování zařízení sociálních služeb pro specifické skupiny osob, které vyplynou z analýzy potřeby,
- § zvýšení dostupnosti terénních a ambulantních sociálních služeb i v menších obcích.

Příjemci podpory

- § poskytovatelé sociálních služeb v Ústeckém kraji,
- § Ústecký kraj.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 2 Rozvoj lidských zdrojů, dílčí opatření Rozvoj, zkvalitnění a zefektivnění zdravotní péče.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Města a obce Ústeckého kraje, dobrovolné svazky obcí, poskytovatelé sociálních služeb.

Garant pro opatření

Odbor sociálních věcí a zdravotnictví KÚ ÚK.

Indikátory priority 2

indikátor	výchozí hodnota	cílová hodnota
Podíl obyvatel se středním vzděláním	25,19%	28%
Nezaměstnanost absolventů středních škol	-	-
Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro rozvoj vzdělávání	-	30
Počet vzdělávacích programů podpořených krajem	-	45
Přírůstek počtu zdravotnických zařízení se zavedenými standardy a standardními postupy řízení kvality a nákladovosti	100	130
Změna počtu uživatelů sociálních služeb	100	105
Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování zdravotní péče	-	20
Počet nově vzniklých lůžek následné péče	-	300
Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování pobytových sociálních služeb	-	30
Počet nových sociálních služeb	-	25

Komplexní informace týkající se indikátorové soustavy PRÚK viz kapitola 3.

Operační programy relevantní pro financování typových aktivit priority 2

- § ROP Severozápad (oblasti podpory 1.1, 1.2, 1.3, 2.2),
- § OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (oblasti podpory 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.3),
- § OP Lidské zdroje a zaměstnanost (oblasti podpory 3.1, 3.2),
- § Integrovaný operační program (oblasti podpory 3.1, 3.2),
- § OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko (Prioritní osa 1).

Přehled disponibilních prostředků pro období 2007-2013 relevantních pro PRÚK viz Tabulka 53. Komplexní informace týkající se finančního rámce PRÚK viz kapitola 4.

Priorita 3: Životní prostředí a zemědělství

Popis stávající situace

Nejvýznamnějšími problémy životního prostředí Ústeckého kraje jsou důsledky dlouholeté těžby hnědého uhlí a znečištění ovzduší.

Ústecký kraj patří mezi regiony s nejvíce zatíženým ovzduším v ČR - v současnosti především v důsledku kombinace vlivů emisí velkých zdrojů znečišťování ovzduší (např. elektrárny, teplárny, povrchové doly a chemický provozy), narůstajících negativních vlivů automobilové dopravy (dálniční úseky, rychlostní komunikace, zatížené úseky silnic I. tříd a komunikace v centrech měst) a lokálních topenišť spalujících uhlí. Převážná část kraje patří mezi oblasti se zvýšeným imisním zatížením ovzduší z důvodu překračování limitů tuhých znečišťujících látek PM₁₀.

Část volné krajiny v Ústeckém kraji byla devastována těžbou uhlí i dopady průmyslové výroby, které zde zanechaly staré ekologické zátěže. V předchozích desetiletích byla rozsáhlá území (lesní porosty) poškozena imisemi. Biodiverzita byla v některých lokalitách (zejména okresy Louny a Litoměřice) snižována rovněž v důsledku intenzivní zemědělské činnosti většinou formou zemědělské velkovýroby. I přes značné investice do rekultivace a revitalizace zdevastovaných území dochází pouze k pomalému navracení ekologické rovnováhy do poškozených oblastí a je třeba věnovat maximální pozornost zejména zachování, resp. zvýšení biodiverzity, ochraně krajinných struktur a vodního režimu. Na území kraje leží kromě velkoplošných i maloplošná zvláště chráněná krajinná území, která společně s lokalitami zařazenými do soustavy Natura 2000 spadají pod správu kraje. V této souvislosti musí kraj zajistit zpracování plánů péče pro tato chráněná území včetně realizace této péče; v řadě případů se bude jednat o různě nákladná opatření nahrazující zaniklé způsoby tradičního obhospodařování, které již není rentabilní.

Kvalitu vody v kraji ovlivňují jak průmyslové (chemický průmysl, spotřební průmysl, důlní činnost), tak komunální zdroje znečišťování. V oblasti kvality povrchových vod je nejznečištěnějším vodním tokem v kraji řeka Bílina. Z hlediska čištění odpadních vod je třeba posílit kapacitu některých stávajících ČOV a zajistit výstavbu kanalizací a ČOV zejména v obcích pod 2000 ekvivalentních obyvatel (EO). Technický stav některých potrubních sítí je na hranici své životnosti nebo již za ní. Kvalita podzemních vod v kraji je převážně vyhovující.

V oblasti odpadového hospodářství je třeba řešit situaci při nakládání s komunálním odpadem, jehož produkce v kraji stále narůstá.

Tato priorita se zaměřuje na postupnou nápravu uvedených problémů, což v konečném důsledku přinese zlepšení kvality života obyvatel kraje a přispěje k budování jeho pozitivního image.

Ústecký kraj je jedním z nejindustrializovanějších regionů; příznivé podmínky pro intenzivní zemědělství (pěstování ovoce, zeleniny a chmele) existují pouze v jižních a jihovýchodních oblastech kraje, v okolí toku řek Labe a Ohře (především území okresů Litoměřice a Louny). V důsledku rozpadu zemědělského hospodaření založeného na systému státních statků a JZD docházelo v posledních desetiletích ke snížení ploch zemědělského půdního fondu, rozšíření ploch neobhospodařované orné půdy a v kraji zůstala řada opuštěných a chátrajících areálů státních statků, zemědělských společností a uzavřených podniků zpracovatelského průmyslu. Zlepšení ekonomické a sociální situace venkovských obyvatel prostřednictvím podpory zemědělské výroby i mimoprodukčních funkcí zemědělství je předmětem dalších intervencí v rámci této priority.

Role kraje se při realizaci intervencí této priority může různit. Vzhledem k tomu, že kraj v převážné většině případů není majitelem objektů a zařízení, pozemků, apod., je přímá realizace vlastních investičních akcí v oblasti životního prostředí spíše záležitostí okrajovou, v případě zemědělství pak kraj vlastní investiční projekty nerealizuje vůbec. Současně, vzhledem k omezenému množství vlastních finančních prostředků, se kraj může v některých těchto případech ucházet o podporu z vnějších zdrojů (pro tuto prioritu připadá v úvahu především Operační program Životní prostředí).

Kromě realizace vlastních projektů, ať již s podporou či bez podpory z vnějších programů, a neinvestičních (měkkých) aktivit, má kraj možnost přispět ke zlepšování životního prostředí a k rozvoji zemědělství prostřednictvím podpory jiných subjektů. Jedná se především o přímou finanční podporu vybraným nositelům projektů prostřednictvím vyhlášených dotačních titulů. Kraj

však může hrát důležitou roli prostřednictvím nefinanční podpory při realizaci tzv. měkkých aktivit (propagace, koordinace apod.) na podporu životního prostředí a zemědělství.

Přehled aktuálních odvětvových strategií

Program ke zlepšení kvality ovzduší Ústeckého kraje včetně dodatku a jeho průběžné aktualizace (PZKO, poslední úplná aktualizace z 6/2006, aktualizace situační analýzy v rámci programového dodatku 7/2007)

Krajský program snižování emisí znečišťujících tuhých látek, oxidu siřičitého a oxidů dusíku (2004)

Krajský program snižování emisí látek přispívajících ke změně klimatu Země (2004)

Plán odpadového hospodářství Ústeckého kraje (POH, 2004)

Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Ústeckého kraje (PRVKUK, 2005)

Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji (2004)

Program rozvoje environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji pro r. 2007 (2007)

Koncepce směrů rozvoje zemědělství a venkovských oblastí Ústeckého kraje (2005)

Program poskytování podpor na hospodaření v lesích v Ústeckém kraji pro období 2007 - 2009

Program podpory směrů rozvoje zemědělství a venkovských oblastí v Ústeckém kraji na rok 2007 a 2008

Dokumenty v době přípravy PRÚK zpracováváné:

Koncepce ochrany přírody Ústeckého kraje

Plán oblasti povodí Ohře a Dolního Labe

Energetická koncepce Ústeckého kraje

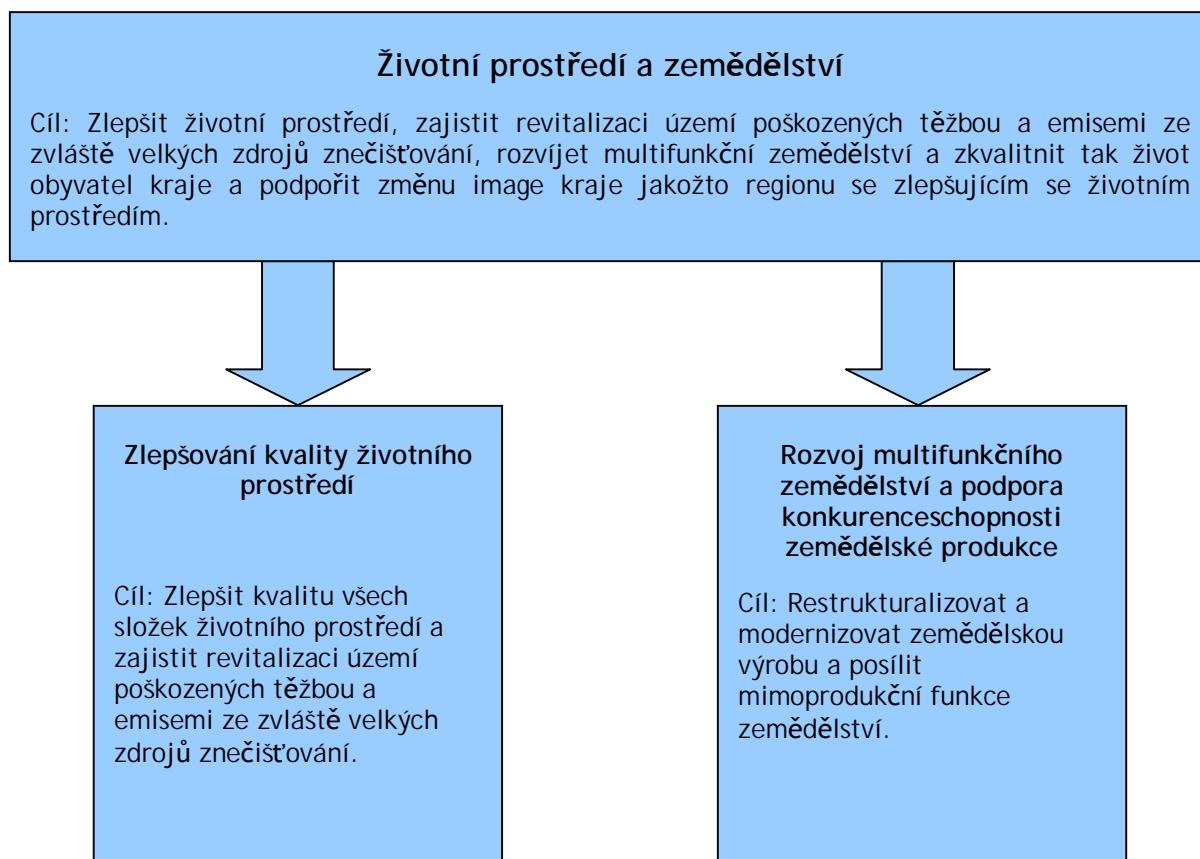
Cíl priority

Zlepšit životní prostředí, zajistit revitalizaci území poškozených těžbou a emisemi ze zvláště velkých zdrojů znečišťování, rozvíjet multifunkční zemědělství a zkvalitnit tak život obyvatel kraje a podpořit změnu image kraje jakožto regionu se zlepšujícím se životním prostředím.

Specifické cíle:

- § zlepšit kvalitu všech složek životního prostředí a zajistit revitalizaci území poškozených těžbou a emisemi ze zvláště velkých zdrojů znečišťování,
- § restrukturalizovat a modernizovat zemědělskou výrobu a posílit mimoprodukční funkce zemědělství.

Dělení priority na dílčí opatření

Popis dílčích opatření

Zlepšování kvality životního prostředí

Cíle opatření

- § zlepšit kvalitu všech složek životního prostředí kraje a zajistit revitalizaci území poškozených těžbou a emisemi ze zvláště velkých zdrojů znečišťování.

Typové aktivity

krajské projekty:

- § zpracování analytických materiálů, studií a koncepčních a strategických dokumentů pro oblast životního prostředí,
- § příprava projektu Obnova vodohospodářského režimu v oblasti postižené těžbou nerostných surovin v Podkrušnohorské pánvi,
- § příprava Fondu odpadového hospodářství ÚK (ve smyslu návrhu novely zák. 185/2001 Sb. o odpadech).

spolufinancovatelné krajské projekty

- § péče o území soustavy Natura 2000 a chráněná území kraje,
- § uchování a zvyšování biodiverzity na území kraje,
- § obnova krajinných struktur a revitalizace území poškozeného těžbou,
- § zajištění realizace opatření plánu oblasti povodí,
- § realizace opatření ke snížení energetické spotřeby,
- § dobudování sítě center environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty.

dotační tituly kraje:

- § podpora snižování znečištění z komunálních zdrojů, zlepšování jakosti pitné vody a zásobování pitnou vodou,
- § podpora uchování a zvyšování biodiverzity na území kraje,
- § podpora obnovy krajinných struktur a revitalizace území poškozeného těžbou,
- § podpora nositelů projektů environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO) při přípravě žádostí o dotace z vnějších zdrojů,
- § podpora projektů environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty,
- § podpora realizace opatření POH ÚK,
- § podpora nositelů projektů protipovodňových opatření a opatření proti sesuvům při přípravě žádostí o dotace z vnějších zdrojů.

nefinanční podpora

- § koordinace a organizační podpora při přípravě a realizaci složitých projektů se zapojením více subjektů (např. odstraňování starých ekologických zátěží způsobených hornickou činností),

- § propagace kraje jako regionu s rychle se zlepšujícím ŽP a informování odborné i laické veřejnosti.

Příjemci podpory

- § kraj a jím zřízené či založené organizace,
- § města a obce,
- § organizace zřízené či založené obcí/městem,
- § dobrovolné svazky obcí,
- § školy a školská zařízení,
- § neziskové organizace,
- § podnikatelské subjekty.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 1 Rozvoj dopravy, dílčí opatření Zkvalitnění dopravní sítě,
- § Priorita 2 Rozvoj lidských zdrojů, dílčí opatření Rozvoj vzdělanosti,
- § Priorita 6 Podpora regionálního rozvoje a absorpční kapacity, dílčí opatření Podpora absorpční kapacity.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Centrum pro hospodaření s odpady při VÚV TGM, Krajská hospodářská komora Ústeckého kraje, okresní hospodářské komory, okresní agrární komory, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (Správa CHKO České středohoří, Labské pískovce, Lužické hory, Kokořínsko), Správa Národního parku České Švýcarsko, Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, správci vodních toků, správci území postiženého těžbou, výzkumná pracoviště v oblasti ochrany ŽP a revitalizace území postiženého těžbou.

Garant pro opatření

Odbor životního prostředí a zemědělství KÚ ÚK.

Rozvoj multifunkčního zemědělství a podpora konkurenceschopnosti zemědělské produkce

Cíle opatření

- § restrukturalizovat a modernizovat zemědělskou výrobu a posílit mimoprodukční funkce zemědělství.

Typové aktivity

krajské projekty:

- § zpracování analytických materiálů, studií a koncepčních a strategických dokumentů pro oblast multifunkčního zemědělství,
- § příprava projektu Obnova lesů na hřebenech Krušných hor.

dotační tituly kraje:

- § podpora propagace zemědělství kraje (výstavy a přehlídky, podpora vzniku regionálních značek, podpora spolkové činnosti drobných chovatelů a pěstitelů),
- § podpora praktického vzdělávání studentů zemědělských oborů v kraji a dalšího odborného vzdělávání v zemědělství,
- § podpora činností Krajského informačního střediska AK ÚK a činností zemědělských odbytových družstev,
- § podpora investic do nemovitostí, technického vybavení a moderních technologií pro zemědělskou prvovýrobu a na ni navazujícího místního zpracovatelského průmyslu,
- § podpora zakládání rodinných včelích farem,
- § podpora ozdravení volně žijící zvěře a včelstev,
- § podpora produkce specifických zemědělských komodit,
- § podpora pěstování a zpracování biomasy pro energetické účely a nevýrobních funkcí zemědělství,
- § podpora hospodaření v lesích a obnovy lesů na hřebenech Krušných hor.

Příjemci podpory

- § kraj,
- § zemědělství podnikatelé - fyzické i právnické osoby,
- § sdružení zemědělských podnikatelů,
- § soukromí vlastníci lesních pozemků,
- § sdružení soukromých vlastníků lesních pozemků,
- § obce,
- § dobrovolné svazky obcí,
- § subjekty hospodařící v lesích soukromých osob nebo jejich sdružení, nebo obcí a jejich sdružení,
- § Krajské informační středisko AK ČR,

- § školy vyučující zemědělské obory,
- § neziskové organizace.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 3 Životní prostředí a zemědělství, dílčí opatření Zlepšování kvality životního prostředí,
- § Priorita 6 Podpora regionálního rozvoje a absorpční kapacity, dílčí opatření „Program obnovy venkova“.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Okresní agrární komory, zemědělské agentury Mze v okresech kraje, Krajská veterinární správa, správci území lesních celků.

Garant pro opatření

Odbor životního prostředí a zemědělství KÚ ÚK.

Indikátory priority 3

indikátor	výchozí hodnota	cílová hodnota
Počet podpořených projektů zaměřených na zlepšení ŽP	0	240
Počet projektů EVVO podpořených krajem	0	30
Počet ZCHÚ vyhlášených na území ÚK	59	95
Počet podpořených projektů zaměřených na rozvoj zemědělství a lesnictví	0	300

Komplexní informace týkající se indikátorové soustavy PRÚK viz kapitola 3.

Operační programy relevantní pro financování typových aktivit priority 3

- § OP Životní prostředí (oblasti podpory 1.1, 1.3, 3.2, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1),
- § OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko (Prioritní osa 3).

Přehled disponibilních prostředků pro období 2007-2013 relevantních pro PRÚK viz Tabulka 53. Komplexní informace týkající se finančního rámce PRÚK viz kapitola 4.

Priorita 4: Podpora ekonomického rozvoje

Popis stávající situace

Ústecký kraj hraje v ekonomickém rozvoji České republiky významnou úlohu. HDP Ústeckého kraje přepočtený na obyvatele je však pod celostátním průměrem. Pro strukturu ekonomických subjektů působících v Ústeckém kraji je charakteristické nižší zastoupení malých a středních firem, což obecně souvisí s nižší mírou podnikatelské aktivity v tomto regionu. Ze strany podnikatelské veřejnosti je nedostatečný zájem o sdružování a nízká úroveň spolupráce. Rovněž provázanost středního školství s vysokým školstvím a s praxí je neúplná.

Významným faktorem zvýšení konkurenceschopnosti regionu je jeho inovační potenciál. Počet pracovníků ve výzkumu a vývoji a rovněž výdaje na výzkum a vývoj jsou v Ústeckém kraji druhé nejnižší mezi kraji ČR. Podniky výrazně omezily své náklady na výzkum a vývoj, teprve v posledních letech opět vznikají nová vývojová či výzkumná pracoviště. Nedostatečná je vzájemná komunikace a spolupráce mezi hlavními aktéry inovačních a VaV procesů.

Na území kraje je množství ploch a budov, které byly v minulosti využívány pro průmyslovou, zemědělskou, stavební nebo jinou činnost a v současnosti jsou neobsazené, opuštěné a důsledkem dřívějšího používání mohou být kontaminované (ekologická zátěž) či jinak zdevastované, tzv. brownfields. Opětovné využití těchto objektů a pozemků je podmíněno rozsáhlými investicemi na odstranění těchto starých zátěží. V souvislosti s novými stavebními záměry na území kraje bude preferováno využití „brownfields“ před výstavbou na „zelené louce“.

Priorita Podpora ekonomického rozvoje obsahuje opatření zaměřená na zvýšení konkurenceschopnosti a prosperity v Ústeckém kraji prostřednictvím rozvoje podnikatelského prostředí a podpory výzkumu a vývoje, inovací, podnikavosti a spolupráce mezi podnikatelskou sférou a subjekty z oblasti vzdělávání a výzkumu a vývoje. Významná role Ústeckého kraje v této prioritě spočívá v jeho koordinační a iniciační roli ve vztahu k cílové skupině podnikatelských subjektů, které na samotnou realizaci projektů mohou následně čerpat prostředky ze strukturálních fondů. Přestože se primárně nepředpokládá, že by kraj přímo předkládal projekty do operačních programů, platí princip přímého zapojení kraje do realizace navržených aktivit (např. ve formě zapojení do projektů v roli partnera), zároveň bude kraj část aktivit financovat z krajského rozpočtu.

Přehled aktuálních odvětvových strategií

Strategie rozvoje průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje (2003)

Regionální inovační strategie Ústeckého kraje

Národní strategie regenerace brownfieldů pro Českou republiku (2004)

Vyhledávací studie pro lokalizaci brownfields na území Ústeckého kraje (2006)

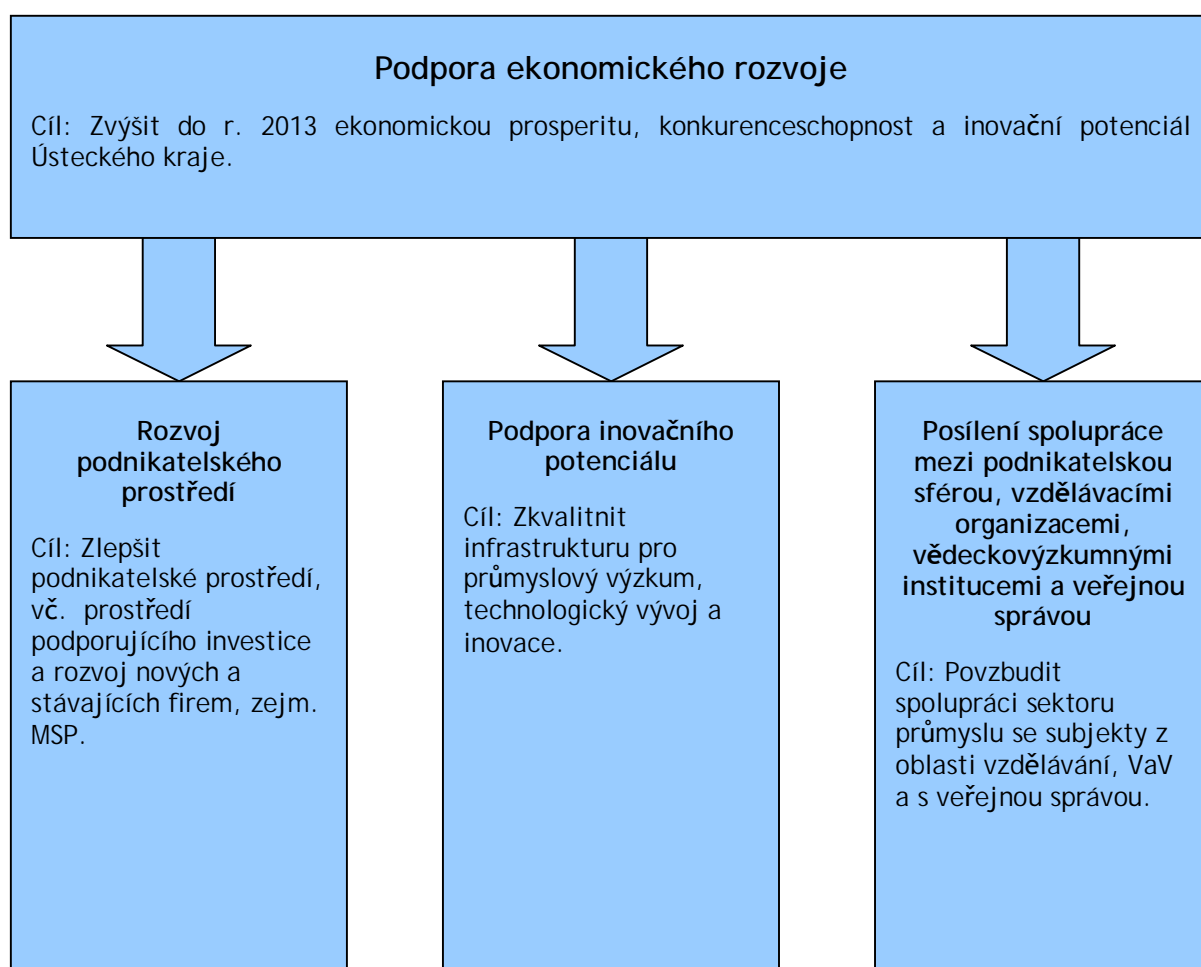
Cíl priority

Zvýšit do r. 2013 ekonomickou prosperitu, konkurenceschopnost a inovační potenciál Ústeckého kraje.

Specifické cíle:

- § zlepšit podnikatelské prostředí vč. prostředí podporujícího investice a rozvoj nových a stávajících firem, zejména MSP,
- § zkvalitnit infrastrukturu pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace,
- § povzbudit spolupráci sektoru průmyslu se subjekty z oblasti vzdělávání, VaV a s veřejnou správou.

Dělení priority na dílčí opatření

Popis dílčích opatření

Rozvoj podnikatelského prostředí

Cíle opatření

- § zlepšit podnikatelské prostředí vč. prostředí podporujícího investice a rozvoj nových a stávajících firem, zejm. MSP.

Typové aktivity

krajské projekty:

- § správa a aktualizace databáze nemovitostí (průmyslové zóny, nájemní haly, „brownfields“) - sběr a selekce dat, příprava nabídek nemovitostí, marketingová podpora a propagace nabízených nemovitostí,
- § asistence při realizaci investičních projektů a následná péče o investory působící v Ústeckém kraji,
- § prezentace podnikatelského prostředí kraje na veletrzích a výstavách.

nefinanční podpora, příp. příspěvek kraje⁵:

- § podpora a spolupráce při budování infrastruktury podporující vznik firem, zejména malých a středních podniků - např. podnikatelské inkubátory,
- § podpora revitalizace brownfields na podnikatelské nemovitosti včetně informačního servisu.

Příjemci podpory

- § kraj a jím zřízené či založené organizace⁶.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 1 Rozvoj dopravy, dílčí opatření Zkvalitnění dopravní sítě,
- § Priorita 1 Rozvoj dopravy, dílčí opatření Rozvoj dopravní obslužnosti.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Města a obce Ústeckého kraje a jimi zřízené organizace, dobrovolné svazky obcí, podnikatelské subjekty, Krajská hospodářská komora, okresní hospodářské komory, hospodářské a sociální rady, Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, vysoké školy, poradenská a informační centra, CzechInvest.

⁵ u „měkkých“ projektů případně možnost realizace aktivit formou spolufinancovatelných krajských projektů

⁶ S ohledem na skutečnost, že se nepředpokládá přímá finanční podpora podnikatelských subjektů (dotační tituly kraje), nejsou podnikatelské subjekty mezi příjemci podpory uvedeny. Jsou nicméně příjemcem „měkké“ podpory ve formě služeb poskytovaných krajem v rámci tohoto opatření.

Garant pro opatření

Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK.

Podpora inovačního potenciálu

Cíle opatření

- § zkvalitnit infrastrukturu pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace.

Typové aktivity

krajské projekty:

- § koordinace rozvoje regionálního výzkumu a vývoje a koordinovaný monitoring inovační a VaV infrastruktury v kraji,
- § zpracování odborných studií a strategií rozvoje inovační a VaV infrastruktury v kraji,
- § cílená propagace a prezentace inovační infrastruktury a výsledků VaV.

nefinanční podpora, příp. příspěvek kraje:

- § podpora a spolupráce při zakládání a rozvoji inovačních center, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií,
- § budování a rozvoj sítí subjektů z VaV včetně provázání inovační infrastruktury se zahraničními sítěmi a aktivního zapojení do mezinárodní spolupráce v oblasti VaV.

Příjemci podpory

- § kraj a jím zřízené či založené organizace⁷.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 4 Podpora ekonomického rozvoje, dílčí opatření Rozvoj podnikatelského prostředí.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Města a obce Ústeckého kraje a jimi zřízené organizace, dobrovolné svazky obcí, podnikatelské subjekty, Krajská hospodářská komora, okresní hospodářské komory, hospodářské a sociální rady, Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, vysoké školy, vědeckovýzkumné instituce, poradenská a informační centra, CzechInvest.

Garant pro opatření

Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK.

⁷ S ohledem na skutečnost, že se nepředpokládá přímá finanční podpora podnikatelských subjektů (dotační tituly kraje), nejsou podnikatelské subjekty mezi příjemci podpory uvedeny. Jsou nicméně příjemcem „měkké“ podpory ve formě služeb poskytovaných krajem v rámci tohoto opatření.

Posílení spolupráce mezi podnikatelskou sférou, vzdělávacími organizacemi, vědeckovýzkumnými institucemi a veřejnou správou

Cíle opatření

- § povzbudit spolupráci sektoru průmyslu se subjekty z oblasti vzdělávání, VaV a s veřejnou správou.

Typové aktivity

krajské projekty:

- § koordinovaný monitoring spolupráce mezi podnikatelskou sférou, vzdělávacími a vědeckovýzkumnými institucemi v kraji,
- § propagace významu kooperačních seskupení pro MSP,
- § koordinovaná a cílená propagace a prezentace kooperací v kraji.

nefinanční podpora, příp. příspěvek kraje:

- § zpracování odborných studií pro vytipování sektorů vhodných pro vznik klastrů a ostatních kooperačních seskupení v regionu,
- § podpora a spolupráce při zakládání klastrů a ostatních forem spolupráce a partnerství firem, vzdělávacích a vědeckovýzkumných institucí, krajské samosprávy a dalších subjektů v kraji včetně provázání se zahraničními sítěmi a aktivního zapojení do mezinárodní spolupráce.

nefinanční podpora:

- § podpora spolupráce vzdělávacích organizací s podnikatelskou sférou - např. stáže studentů ve firmách, společné projekty budování infrastruktury pro vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů.

Příjemci podpory

- § kraj a jím zřízené či založené organizace⁸.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 2 Rozvoj lidských zdrojů, dílčí opatření Rozvoj vzdělanosti.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Města a obce Ústeckého kraje a jimi zřízené organizace, dobrovolné svazky obcí, podnikatelské subjekty, Krajská hospodářská komora, Okresní hospodářské komory, hospodářské a sociální rady, Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, vysoké školy a ostatní organizace působící ve vzdělávání, vědeckovýzkumné instituce, poradenská a informační centra, CzechInvest.

⁸ S ohledem na skutečnost, že se nepředpokládá přímá finanční podpora podnikatelských subjektů (dotační tituly kraje), nejsou podnikatelské subjekty mezi příjemci podpory uvedeny. Jsou nicméně příjemcem „měkké“ podpory ve formě služeb poskytovaných krajem v rámci tohoto opatření.

Garant pro opatření

Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK.

Indikátory priority 4

indikátor	výchozí hodnota	cílová hodnota
Počet firem podpořených rozvojem podnikatelskou infrastrukturou	-	50
Počet projektů revitalizace nevyužívaných nebo zanedbaných areálů (brownfields) využitých pro podnikání	-	7
Počet nově vzniklých podnikatelských inkubátorů	-	2
Počet podpořených inovačních center, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií	-	2
Počet projektů realizovaných za spolupráce podnikatelských, vzdělávacích a vědeckovýzkumných subjektů	-	5

Komplexní informace týkající se indikátorové soustavy PRÚK viz kapitola 3.

Priorita 5: Cestovní ruch a kultura

Popis stávající situace

Ústecký kraj se vyznačuje prostorově značně diverzifikovaným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. Na jedné straně se tu nachází přírodně velmi cenná a rozmanitá území, která mají vysoký potenciál pro rozvoj poznávací, pěší, zimní nebo venkovské turistiky či druhého bydlení. Velké plochy těchto území jsou chráněné jako národní park (České Švýcarsko) či chráněná krajinná oblast (Labské pískovce, České středohoří, z malé části i Kokořínsko), zatímco největší horský celek Krušné hory status velkoplošné ochrany nemá. Dále má kraj území s potenciálem pro rozvoj městské, poznávací, sportovní či kulturní turistiky v podobě historických měst v nížinách a pánvích (Poohří, Polabí, část Podkrušnohoří). Jejich okolí má předpoklady pro rozvoj cykloturistiky nebo turistiky vázané na vodní toky. Naproti tomu existují v kraji území značně narušená průmyslovou výrobou. Jejich potenciál pro rozvoj „tradičního“ cestovního ruchu je tím výrazně snižován, a rozvíjet tak lze spíše neobvyklé, alternativní formy turistiky.

V kraji došlo v posledních letech k mírnému poklesu počtu i kapacity ubytovacích zařízení, pravděpodobně v důsledku zániku některých zařízení nižší kvality. Pro ubytovací i další služby v kraji obecně platí, že trpí nedostatkem zařízení vyšší kvality, která lze využívat pro formy cestovního ruchu s vysokou přidanou hodnotou (veletržní, kongresový, incentivní, kulturní, sportovní cestovní ruch apod.). Kraj se vyznačuje v rámci krajů ČR podprůměrnou návštěvností měřenou počtem vícedenních návštěvníků. V posledních letech navíc došlo stejně jako ve většině částí ČR k jejímu poklesu, který nyní střídá spíše stagnace. Naopak počet jednodenních návštěvníků kraje je relativně vysoký a na celkovém počtu návštěvníků kraje se podílí přibližně 4/5. Mezi zahraničními nocujícími návštěvníky dominují Němci.

Kulturní zařízení v kraji slouží jednak návštěvníkům kraje, a jednak místním obyvatelům. Ústecký kraj disponuje širokou nabídkou muzejních expozic a galerií s velmi pestrým tematickým záběrem. Jejich zřizovateli jsou nejčastěji města, obce nebo kraj. Vzhledem k velkému počtu měst se v kraji nachází také několik významných divadel a koncertních sálů, ale také třeba hvězdáren a planetárií, a to nejen v krajském městě. V kraji se konají také některé akce (zejména filmové a hudební) s nadregionálním či celostátním významem, které spoluvytvářejí image kraje a jsou navštěvovány jak obyvateli, tak i návštěvníky kraje.

V kraji se na některých místech provozují lidové tradice a folklorní akce, byť jde většinou o akce inscenované. Nejvýznamnějším z nich je muzeum pod širým nebem v Zubrnících, dále pak např. festival v Krásné Lípě. Kromě toho v kraji působí desítky menších souborů pořádajících menší akce lokálního či mikroregionálního významu, jejichž role spočívá především v oživení místního prostředí a posílení sounáležitosti obyvatel s obcí, městem či krajem. Řada těchto aktivit má však pouze vnitroměstský dopad (nejsou pořádány pro širší zázemí daného města, příp. obce).

V oblasti kultury představuje významný problém financování menších kulturních zařízení a akcí a obnovy památek, které nemají přímé využití pro cestovní ruch.

Přehled aktuálních odvětvových strategií

Strategie rozvoje cestovního ruchu v Ústeckém kraji (2003, připravuje se aktualizace)

Marketingová studie cykloturistiky v Ústeckém kraji (2007)

Pozn.: Strategie rozvoje kultury a památkové péče v Ústeckém kraji z r. 2003 již není aktuální a v současnosti se již prakticky nepoužívá.

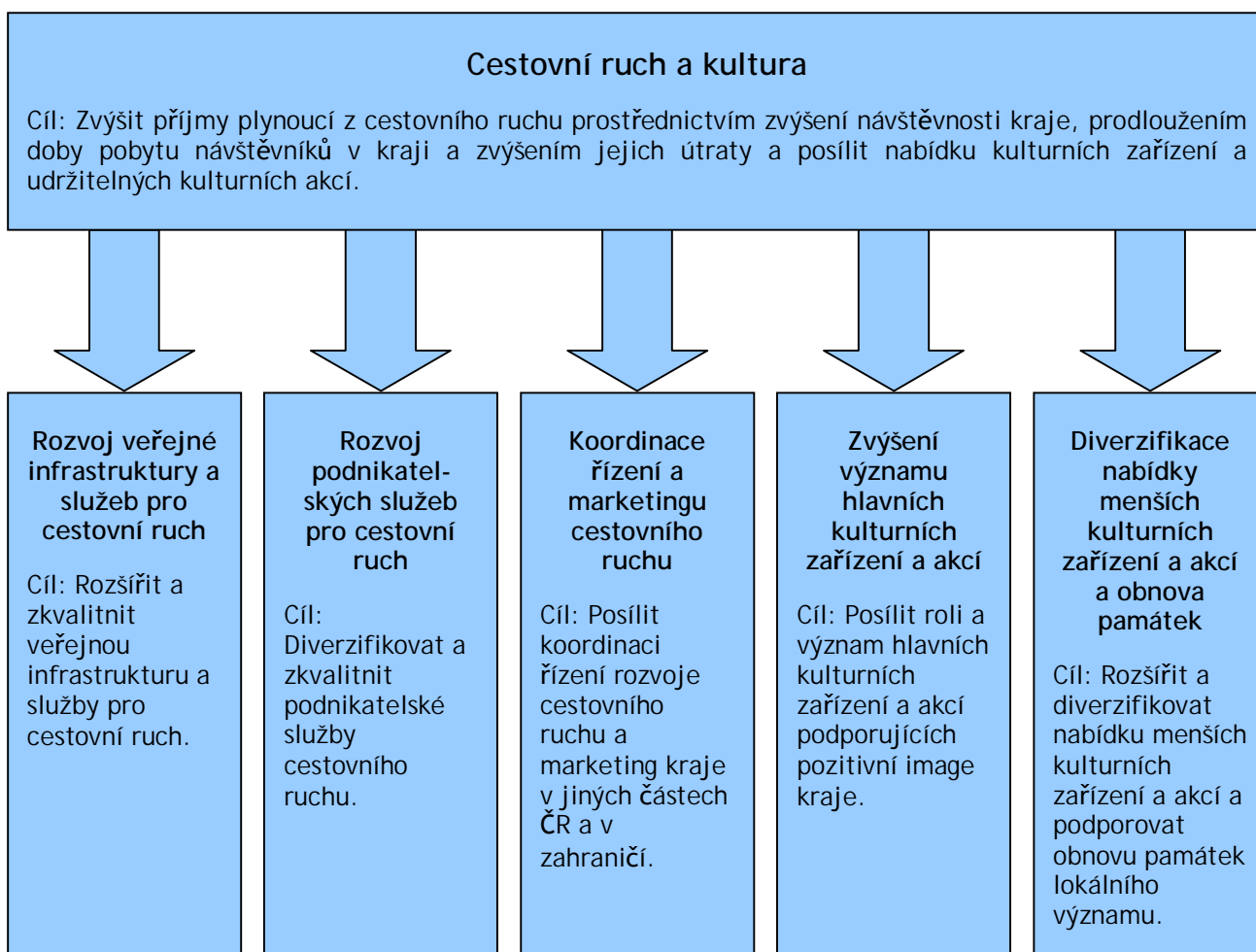
Cíl priority

Zvýšit příjmy plynoucí z cestovního ruchu prostřednictvím zvýšení návštěvnosti kraje, prodloužením doby pobytu návštěvníků v kraji a zvýšením jejich útraty a posílit nabídku kulturních zařízení a udržitelných kulturních akcí.

Specifické cíle:

- § rozšířit a zkvalitnit veřejnou infrastrukturu a služby pro cestovní ruch,
- § diverzifikovat a zkvalitnit podnikatelské služby cestovního ruchu,
- § posílit koordinaci řízení rozvoje cestovního ruchu a marketing kraje v jiných částech ČR a v zahraničí,
- § posílit roli a význam hlavních kulturních zařízení a akcí podporujících pozitivní image kraje,
- § rozšířit a diverzifikovat nabídku menších kulturních zařízení a akcí a podporovat obnovu památek lokálního významu.

Dělení priority na dílčí opatření

Popis dílčích opatření

Rozvoj veřejné infrastruktury a služeb pro cestovní ruch

Cíle opatření

- § rozšířit a zkvalitnit veřejnou infrastrukturu a služby pro cestovní ruch.

Typové aktivity

krajské projekty:

- § výstavba a rekonstrukce páteřních cyklotras (dle Marketingové koncepce cykloturistiky v Ústeckém kraji celkem 4) vč. technických úprav zvyšujících bezpečnost na cyklistických trasách (v tomto případě bude rozhodnuto, zda se bude skutečně jednat o krajské projekty, nebo zda bude kraj usilovat o jejich spolufinancování ze SF),
- § výroba a umístování informativních dopravních značek označujících přístup k nejvýznamnějším turistickým atraktivitám (tzv. „hnědých cedulí“).

spolufinancovatelné krajské projekty / příspěvek kraje:

- § výstavba a rekonstrukce cyklistických stezek a technických úprav zvyšujících bezpečnost na cyklistických trasách,
- § budování doprovodné infrastruktury cyklistických tras,
- § výstavba, rekonstrukce a rozšiřování naučných a tematických stezek a tras pro pěší i cyklisty vč. návazné infrastruktury,
- § výstavba a rekonstrukce infrastruktury pro vodní (vodáckou) turistiku,
- § výstavba a rekonstrukce infrastruktury pro rekreační plavbu na vodních tocích, kanálech a plochách (např. přístaviště, mola, doprovodné služby),
- § výstavba a rekonstrukce infrastruktury pro pobyt u vody,
- § budování a rozšiřování informačních a naváděcích systémů v terénu (dle schválené metodiky kulturně turistického značení),
- § výstavba parkovišť a příjezdových komunikací k objektům cestovního ruchu,
- § rekonstrukce památkových objektů s využitím v cestovním ruchu,
- § sanace ekologických zátěží s využitím daného území pro cestovní ruch.

nefinanční podpora:

- § koordinace jednání o rozvoji různých složek infrastruktury cestovního ruchu mezi subjekty cestovního ruchu působícími v kraji.

Příjemci podpory

- § kraj a jím zřízené či založené organizace,
- § města a obce a jimi zřízené organizace,
- § dobrovolné svazky obcí,
- § neziskové organizace, jejichž členy jsou města a obce.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 1 Rozvoj dopravy, dílčí opatření Zkvalitnění dopravní sítě,
- § Priorita 1 Rozvoj dopravy, dílčí opatření Rozvoj dopravní obslužnosti.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Mikroregionální sdružení Ústeckého kraje, Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, Svaz cestovního ruchu Deliteus, další organizace cestovního ruchu v kraji, CzechTourism, MMR ČR, MD ČR.

Garant pro opatření

Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK.

Rozvoj podnikatelských služeb pro cestovní ruch

Cíle opatření

- § diverzifikovat a zkvalitnit podnikatelské služby cestovního ruchu.

Typové aktivity

příspěvek kraje:

- § rozšiřování a modernizace ubytovacích zařízení s cílem jejich využití pro další formy cestovního ruchu (kongresovou, incentivní turistiku, eko- a agroturistiku, sportovní cestovní ruch apod.),
- § výstavba nových ubytovacích zařízení s využitím pro další formy cestovního ruchu (viz předchozí bod),
- § výstavba, rekonstrukce a modernizace doplňkových služeb cestovního ruchu pro různé formy cestovního ruchu (viz předchozí bod),
- § výstavba parkovišť a příjezdových komunikací k objektům cestovního ruchu,
- § rekonstrukce památkových objektů s využitím v cestovním ruchu.

Příjemci podpory

- § podnikatelské subjekty v cestovním ruchu,
- § obchodní nebo jiné společnosti založené podnikatelskými subjekty.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 4 Podpora ekonomického rozvoje, dílčí opatření Rozvoj podnikatelského prostředí.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Krajská hospodářská komora, okresní hospodářské komory, Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, Svaz cestovního ruchu Deliteus, další organizace cestovního ruchu v kraji.

Garant pro opatření

Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK.

Koordinace řízení a marketingu cestovního ruchu

Cíle opatření

- § posílit koordinaci řízení rozvoje cestovního ruchu a marketing kraje uvnitř Ústeckého kraje, v jiných částech ČR a v zahraničí.

Typové aktivity

spolufinancovatelné krajské projekty:

- § koordinovaná mediální prezentace kraje s cílem posílení informovanosti o kraji v širší veřejnosti a zlepšení image kraje,
- § prezentace kraje na veletrzích a výstavách cestovního ruchu,
- § zřizování zastoupení kraje v ČR a zahraničí s činností v oblasti prezentace a propagace.

spolufinancovatelné krajské projekty / příspěvek kraje:

- § koordinovaný marketing větších územních celků uvnitř kraje (České Švýcarsko a okolí, České středohoří, Polabí a dolní Poohří, Krušné hory) a Ústeckého kraje jako celku s jasným garantem realizace marketingových aktivit,
- § zpracování odborných studií a strategií rozvoje určitých forem cestovního ruchu (např. vodní turistika apod.) nebo přirozených větších územních celků v kraji (České Švýcarsko a okolí, České středohoří, Polabí a dolní Poohří, Krušné hory) s jasným garantem jejich realizace,
- § monitoring cestovního ruchu.

nefinanční podpora:

- § koordinace marketingu a monitoringu cestovního ruchu.

Příjemci podpory

- § kraj a jím zřízené či založené organizace,
- § města a jimi zřízené organizace,
- § dobrovolné svazky obcí,
- § neziskové organizace zabývající se cestovním ruchem,
- § podnikatelské subjekty v cestovním ruchu, obchodní nebo jiné společnosti založené podnikatelskými subjekty.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, Svaz cestovního ruchu Deliteus, další organizace cestovního ruchu v kraji, CzechTourism, MMR ČR, euroregiony.

Garant pro opatření

Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK.

Zvýšení významu hlavních kulturních zařízení a akcí

Cíle opatření

- § posílit roli a význam hlavních kulturních zařízení a akcí podporujících pozitivní image kraje.

Typové aktivity

krajské projekty:

- § výstavba, rozšiřování, modernizace, úpravy a marketing významných kulturních zařízení v majetku kraje.

dotační tituly kraje:

- § rozšíření činnosti významných kulturních zařízení (mimo majetek kraje) a zvětšení rozsahu významných kulturních akcí,
- § marketing a mediální prezentace významných kulturních zařízení (mimo majetek kraje) a akcí uvnitř kraje i vně kraje.

Příjemci podpory

- § kraj a jím zřízené či založené organizace,
- § města, obce a jimi zřízené organizace,
- § neziskové organizace.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Neziskové organizace a vlastníci kulturních památek různých právních forem, pořadatelé kulturních akcí, MK ČR.

Garant pro opatření

Odbor kultury a památkové péče KÚ ÚK.

Diverzifikace nabídky menších kulturních zařízení a akcí a obnova památek

Cíle opatření

- § rozšířit a diverzifikovat nabídku menších kulturních zařízení a akcí a podporovat obnovu památek lokálního významu.

Typové aktivity

dotační tituly kraje:

- § obnova a rekonstrukce kulturních památek s lokálním či mikroregionálním významem, které nejsou přímo využitelné jako infrastruktura cestovního ruchu,
- § rozšíření nabídky, mediální prezentace a marketing kulturních zařízení mikroregionálního významu směrem k zázemí center, kde se tato zařízení nacházejí,
- § mediální prezentace a marketing kulturních akcí mikroregionálního významu.

Příjemci podpory

- § města, obce a jimi zřízené organizace,
- § neziskové organizace různých právních forem.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Neziskové organizace a vlastníci kulturních památek různých právních forem, pořadatelé kulturních akcí, MK ČR.

Garant pro opatření

Odbor kultury a památkové péče KÚ ÚK.

Indikátory priority 5

indikátor	výchozí hodnota	cílová hodnota
Návštěvníci v regionu - počet přenocování	100%	105%
Délka nově vybudovaných cyklostezek	-	250 km
Počet nově vybudovaných nebo rekonstruovaných lůžek	-	30
Počet vytvořených partnerství pro vznik produktů	-	8
Návštěvnost kulturních zařízení v majetku kraje	415 000	450 000
Počet podpořených projektů na rekonstrukci památkových objektů	-	300

Komplexní informace týkající se indikátorové soustavy PRÚK viz kapitola 3.

Operační programy relevantní pro financování typových aktivit priority 5

- § ROP Severozápad (oblasti podpory 3.2, 4.1, 4.2, 4.3),
- § OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko (Prioritní osa 2).

Přehled disponibilních prostředků pro období 2007-2013 relevantních pro PRÚK viz Tabulka 53. Komplexní informace týkající se finančního rámce PRÚK viz kapitola 4.

Priorita 6: Podpora regionálního rozvoje a absorpční kapacity

Popis stávající situace

Priorita Podpora regionálního rozvoje a absorpční kapacity zahrnuje dvě základní, byť do značné míry heterogenní, témata. Jejich nesourodost spočívá v tom, že zatímco podpora regionálního rozvoje v pojetí tohoto programu a této priority spočívá zejména v územně zaměřených intervencích cílených do mimoměstských a příhraničních oblastí, téma absorpční kapacity je oproti tomu průřezové. Jedním z důvodů k zařazení tématu absorpční kapacity do této priority je předpoklad, že vzhledem k poddimenzovanosti rozvojových a administrativních kapacit v menších obcích a příhraničních oblastech, bude většina aktivit absorpční kapacity směřována právě do těchto oblastí.

Podporu regionálního rozvoje v kontextu této priority lze rozdělit na oblast podpory územního a regionálního plánování a oblast podpory rozvoje fyzického prostředí v mimoměstských oblastech.

Podpora územního a regionálního plánování je zaměřena zejména na udržitelný rozvoj území prostřednictvím zpracování kvalitních územně plánovacích podkladů a územních plánů a koncepčních dokumentů z oblasti regionálního rozvoje. Nový stavební zákon zavádí systém územně analytických podkladů (ÚAP), které slouží k trvalému zjišťování a vyhodnocování stavu a vývoje území, jeho hodnot, limitů využití území, záměrů na provedení změn v území, zjišťování a vyhodnocování udržitelného rozvoje území a určení problémů k řešení v územních plánech. Podpora zpracování ÚAP zajistí jednotné a standardní zpracování pro všechna správní území obcí s rozšířenou působností podle nového stavebního zákona. Způsob řešení zjištěných problémů v ÚAP budou kraje a obce navrhnout ve své územně plánovací dokumentaci.

Územní plány jsou následným důležitým nástrojem obcí, kterým mohou vymezit nové rozvojové plochy a koridory - zastavitelné plochy. Jsou rovněž jedním z rozhodujících podkladů pro získávání veřejných prostředků a pro posouzení jejich hospodárneho vynaložení. Schválená územně plánovací dokumentace s jasnými, obecně závaznými pravidly pro využití území rovněž významně ovlivňuje rozhodování soukromého sektoru o tom, kam vloží své prostředky a jak se bude podílet na rozvoji obce a kraje.

V oblasti regionálního plánování budou aktivity PRÚK zaměřeny na zpracování potřebných koncepčních dokumentů a na spolupráci se zahraničními partnery.

Podpora rozvoje fyzického prostředí je v této prioritě zastoupena již existujícím Programem obnovy venkova.

Schopnost regionálních subjektů efektivně a včasné využít možnosti spolufinancování svých rozvojových aktivit ze strukturálních fondů je jednou z klíčových podmínek pro úspěšnou realizaci PRÚK a rozvoj regionu v následujícím programovacím období. Aktivity PRÚK budou zaměřeny na podporu absorpční schopnosti těch regionálních subjektů, u kterých je vzhledem k nedostatečné administrativní kapacitě nebezpečí neschopnosti dosáhnout na alokovanou finanční podporu ze strukturálních fondů.

Přehled aktuálních odvětvových strategií

Strategie rozvoje venkovských oblastí (2001)

Akční plán přípravy Ústeckého kraje na strukturální fondy v období 2007+ (2006)

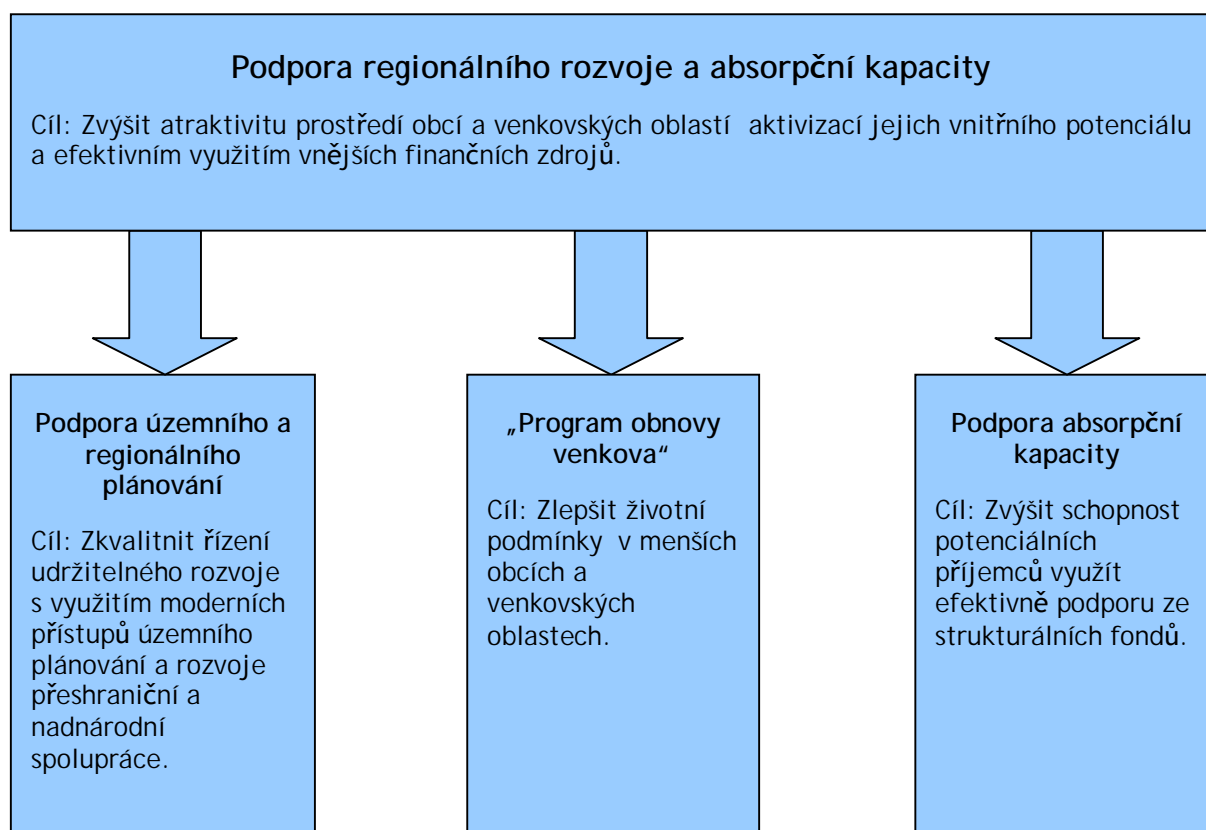
Cíl priority

Zvýšit atraktivitu prostředí obcí a venkovských oblastí aktivizací jejich vnitřního potenciálu a efektivním využitím vnějších finančních zdrojů.

Specifické cíle:

- § zkvalitnit řízení udržitelného rozvoje s využitím moderních přístupů územního plánování a rozvoje přeshraniční a nadnárodní spolupráce,
- § zlepšit životní podmínky v menších obcích a venkovských oblastech,
- § zvýšit schopnost potenciálních příjemců využít efektivně podporu ze strukturálních fondů.

Dělení priority na dílčí opatření

Popis dílčích opatření

Podpora územního a regionálního plánování

Cíl opatření

- § zkvalitnit řízení udržitelného rozvoje s využitím moderních přístupů územního plánování a rozvoje přeshraniční a nadnárodní spolupráce.

Typové aktivity

spolufinancovatelné krajské projekty, příp. příspěvek kraje:

- § podpora při zavádění územně analytických podkladů na krajské úrovni a v úrovni obcí s rozšířenou působností,
- § podpora tvorby a aktualizace územních plánů obcí s ohledem na udržitelný rozvoj.

spolufinancovatelné krajské projekty:

- § aktivní zapojení do programů v rámci Cíle 3 - Evropská územní spolupráce.

Příjemci podpory

- § Ústecký kraj.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Opatření má vzhledem k širokému záběru tématu územního plánování vazbu na všechna ostatní opatření PRÚK.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Obce s rozšířenou působností, subjekty zapojené do procesu územního plánování, subjekty zapojené do regionálního plánování, zahraniční partneři.

Garant pro opatření

Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK.

„Program obnovy venkova“⁹

Cíl opatření

- § zlepšit životní podmínky v menších obcích a venkovských oblastech.

Typové aktivity¹⁰

dotační tituly kraje:

- § obnova a rozvoj venkovské zástavby,
- § budování/rekonstrukce chodníků a místních komunikací,
- § revitalizace a ochrana krajiny, nakládání s odpady,
- § integrované projekty venkovských mikroregionů,
- § zpracování ÚPD.

Příjemci podpory

- § obce do 2 000 obyvatel,
- § dobrovolné svazky obcí.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Priorita 3 Životní prostředí a zemědělství, dílčí opatření Rozvoj multifunkčního zemědělství a podpora konkurenceschopnosti zemědělské produkce,
- § Priorita 4 Podpora ekonomického rozvoje, dílčí opatření Rozvoj podnikatelského prostředí,
- § Priorita 5 Cestovní ruch a kultura, dílčí opatření Rozvoj veřejné infrastruktury a služeb pro cestovní ruch.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

Místní akční skupiny, okresní hospodářské komory.

Garant pro opatření

Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK.

⁹ Program obnovy venkova Ústeckého kraje je jako již osvědčený nástroj podpory regionálního rozvoje zakomponován do této priority PRÚK. Přestože v pojmosloví PRÚK se jedná o opatření, je použito jeho stávající označení „program“. Stejně tak jsou v PRÚK převzaty i jeho stávající atributy (cíle, aktivity, atp.)

¹⁰ Aktivity se na každý kalendářní rok zpřesňují

Podpora absorpční kapacity

Cíl opatření

- § zvýšit schopnost potenciálních příjemců využít efektivně podporu ze strukturálních fondů.

Typové aktivity

spolufinancovatelné krajské projekty, příp. příspěvek kraje:

- § konzultace nebo přímá technická asistence k přípravě projektů a strategií,
- § školení a trénink pro potenciální příjemce podpory,
- § konference a rozvoj partnerství,
- § přenosy dobré praxe.

Příjemci podpory

- § kraj a jím zřízené či založené organizace,
- § obce,
- § dobrovolné svazky obcí,
- § neziskové organizace,
- § podnikatelské subjekty.

Vazba na ostatní opatření PRÚK

- § Aktivity podporující absorpční schopnost potenciálních předkladatelů v Ústeckém kraji mohou pokrývat všechna opatření PRÚK. Užší strategické zaměření těchto aktivit bude patrné z jednotlivých ročních plánů technické asistence, které budou postupně zpracovávány.

Další subjekty zapojené do realizace opatření

ÚRR Regionu soudržnosti Severozápad, Karlovarský kraj.

Garant pro opatření

Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK.

Indikátory priority 6

indikátor	výchozí hodnota	cílová hodnota
Plocha regenerovaného a revitalizovaného území ve venkovských oblastech (obcích)	-	30 000 m ²
Efektivnost čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů ve venkovských obcích	-	¹¹
Počet podpořených projektů pro tvorbu územně analytických podkladů a dalších koncepčních dokumentů	-	90
Počet podpořených projektů zaměřených na rozvoj venkovských obcí	-	180
Počet proškolených osob	-	130
Počet podpořených projektů zaměřených na technickou pomoc	-	40

Komplexní informace týkající se indikátorové soustavy PRÚK viz kapitola 3.

Operační programy relevantní pro financování typových aktivit priority 6

- § ROP Severozápad (oblast podpory 5.2),
- § Integrovaný operační program (oblast podpory 5.3)
- § Evropská územní spolupráce - Cíl 3.

Přehled disponibilních prostředků pro období 2007-2013 relevantních pro PRÚK viz Tabulka 53.
Komplexní informace týkající se finančního rámce PRÚK viz kapitola 4.

¹¹ viz evaluační studie zpracovaná pro ROP.

3. Indikátorová soustava Programu rozvoje Ústeckého kraje

Charakteristika indikátorové soustavy

Hlavním úkolem indikátorové soustavy je sledovat, zda a v jaké míře byly naplňovány stanovené cíle PRÚK. Vzhledem k tomu, že cíle PRÚK jsou formulovány v tříúrovňové hierarchii - na úrovni programu, tj. globální cíl, cíle na úrovni priorit a opatření, indikátorová soustava vychází rovněž z této logiky (viz přehled hierarchie cílů a indikátorů v následující tabulce). Indikátory na úrovni globálního cíle sledují dopady celého PRÚK, proto byly zvoleny ukazatele komplexního charakteru, naopak nejkonkrétnější jsou zaměřeny indikátory na úrovni jednotlivých opatření.

Doporučovanou zásadou při přípravě indikátorových soustav je zachovat limitovaný počet ukazatelů, protože příliš rozsáhlá a komplikovaná indikátorová soustava může být na úkor praktické využitelnosti. Je časově i finančně náročné zajistit sběr všech požadovaných dat, a tím podkladů pro monitorování a hodnocení účinnosti intervencí. Z tohoto důvodu bude i v případě indikátorové soustavy pro PRÚK přiřazen ke každému z cílů ve většině případů pouze jeden indikátor. Pro intervence, kde je rozsah typových aktivit širší, jsou ukazatele navrženy tak, aby představovaly jednotící prvek alespoň části plánovaných intervencí, případně jsou doplněny ještě dalším indikátorem.

Praktické aspekty hodnocení a monitorování byly reflektovány i v tom ohledu, že jsou upřednostňovány především takové charakteristiky, pro které jsou relativně snadno dostupné informační zdroje, tj. zejména z Českého statistického úřadu, krajských nebo resortních statistik. Tyto statistiky však poskytují především kvantitativní informace. Kvalitativní složku doplňuje indikátor zaměřený na hodnocení atraktivity podpořených měst a obcí. Tento indikátor bude sledován také pro potřeby monitorování ROP SZ, nebude tedy nutné zpracovávat samostatné evaluační studie orientované pouze na PRÚK, ale předpokládá se využití informací ze studií zpracovávaných pro ROP.

Tento indikátor není jediný, který byl převzat z indikátorové soustavy ROP SZ. Velmi výrazně byla zohledněna skutečnost, že PRÚK směřuje k úspěšnému využití vnějších finančních zdrojů, zejména ze strukturálních fondů. Z tohoto důvodu tam, kde to bylo možné, vychází indikátorová soustava z Národního číselníku indikátorů (dále jen „NČI“), který sdružuje indikátory pro regionální a tematické operační programy (v tabulkách níže jsou použity kódy NČI, např. ROP 655100). Upřednostňovány jsou indikátory použité v ROP SZ, aby se zabránilo duplicitnímu monitorování obdobných jevů prostřednictvím různých indikátorů.

Každý indikátor je prezentován přehledně v tabulkách, kde je definován, jsou zde uvedeny informace týkající se jednotek měření, metod a zdrojů dat, výchozích a cílových hodnot a jeho vazby na indikátory, resp. ROP.

Hierarchie indikátorové soustavy ve vazbě na hierarchii cílů strategie

Hierarchie cílů	Hierarchie indikátorů
Ústecký kraj se v horizontu roku 2013 stane konkurenceschopným regionem, který vybuduje inovační potenciál a stimuluje podnikatelské prostředí na své industriální tradici, výhodné geografické poloze, zvyšující se úrovni vzdělanosti a posilované spolupráci regionálních aktérů. Zvyšující se kvalita života, životního prostředí a fyzické infrastruktury posílí jeho vnímání mezi obyvateli Ústeckého kraje jako atraktivního regionu pro život, práci a cestování.	Regionální HDP na obyvatele dle parity kupní síly
	Zvýšení atraktivity podpořených měst a obcí
	Efektivnost čerpání finančních prostředků
P1 - ROZVOJ DOPRAVY	
Zkvalitnit vnější dostupnost kraje, jeho vnitřní propojení a dopravní obslužnost s využitím veřejné hromadné dopravy.	Podíl nově zrekonstruovaných a nových silnic
	Změna počtu osob přepravených veřejnou dopravou
<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit efektivní vnější a vnitřní dopravní propojení kraje a zlepšit kvalitu a bezpečnost dopravní sítě. • Modernizovat a zatraktivnit dopravní obslužnost kraje a zastavit, příp. zvrátit úbytek cestujících ze systému veřejné dopravy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy • Počet obcí zapojených do integrovaného dopravního systému
P2 - ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ	
Zlepšit vzdělanostní strukturu a zvýšit kvalitu života obyvatel Ústeckého kraje prostřednictvím zkvalitnění poskytovaných veřejných služeb.	Podíl obyvatel se středním vzděláním
	Nezaměstnanost absolventů středních škol
	Přírůstek počtu zdravotnických zařízení se zavedenými standardy a standardními postupy řízení kvality a nákladovosti
	Změna počtu uživatelů sociálních služeb
<ul style="list-style-type: none"> • Vytvořit optimální podmínky pro počáteční vzdělávání i celoživotní učení a podpořit růst vzdělanosti obyvatel Ústeckého kraje v souladu s požadavky trhu práce. • Zlepšit a zefektivnit poskytování zdravotní péče a zlepšit zdravotní stav obyvatel. • Zajistit kvalitní a dostupné sociální služby na území kraje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro rozvoj vzdělávání • Počet vzdělávacích programů podpořených krajem • Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování zdravotní péče • Počet nově vzniklých lůžek následné péče • Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování pobytových sociálních služeb • Počet nových sociálních služeb
P3 - ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ZEMĚDĚLSTVÍ	
Zlepšit životní prostředí, zajistit revitalizaci území poškozených těžbou a emisemi ze zvláště velkých zdrojů znečišťování, rozvíjet multifunkční zemědělství a zkvalitnit tak život obyvatel kraje a podpořit změnu image kraje jakožto regionu se zlepšujícím se životním prostředím.	-
<ul style="list-style-type: none"> • Zlepšit kvalitu všech složek životního prostředí a zajistit revitalizaci území poškozených těžbou a emisemi ze zvláště velkých zdrojů znečišťování. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet podpořených projektů zaměřených na zlepšení ŽP • Počet projektů EVO podpořených krajem • Počet ZCHÚ vyhlášených na území ÚK

Hierarchie cílů	Hierarchie indikátorů
<ul style="list-style-type: none"> • Restrukturalizovat a modernizovat zemědělskou výrobu a posílit mimoprodukční funkce zemědělství. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet podpořených projektů zaměřených na rozvoj zemědělství a lesnictví
P4 - PODPORA EKONOMICKÉHO ROZVOJE	
Zvýšit do r. 2013 ekonomickou prosperitu, konkurenceschopnost a inovační potenciál Ústeckého kraje.	Počet firem podpořených rozvojovou podnikatelskou infrastrukturou
<ul style="list-style-type: none"> • Zlepšit podnikatelské prostředí, vč. prostředí podporujícího investice a rozvoj nových a stávajících firem, zejm. MSP. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet projektů revitalizace nevyužívaných nebo zanedbaných areálů (brownfields) využitých pro podnikání • Počet nově vzniklých podnikatelských inkubátorů
<ul style="list-style-type: none"> • Zkvalitnit infrastrukturu pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet podpořených inovačních center, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií
<ul style="list-style-type: none"> • Povzbudit spolupráci sektoru průmyslu se subjekty z oblasti vzdělávání, VaV a s veřejnou správou. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet projektů realizovaných za spolupráce podnikatelských, vzdělávacích a vědeckovýzkumných subjektů
P5 - CESTOVNÍ RUCH A KULTURA	
Zvýšit příjmy plynoucí z cestovního ruchu prostřednictvím zvýšení návštěvnosti kraje, prodloužením doby pobytu návštěvníků v kraji a zvýšením jejich útraty a posílit nabídku kulturních zařízení a udržitelných kulturních akcí.	Návštěvníci v regionu - počet přenocování
<ul style="list-style-type: none"> • Rozšířit a zkvalitnit veřejnou infrastrukturu a služby pro cestovní ruch. 	<ul style="list-style-type: none"> • Délka nově vybudovaných cyklostezek
<ul style="list-style-type: none"> • Diverzifikovat a zkvalitnit podnikatelské služby cestovního ruchu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet nově vybudovaných nebo rekonstruovaných lůžek
<ul style="list-style-type: none"> • Posílit koordinaci řízení rozvoje cestovního ruchu a marketing kraje v jiných částech ČR a v zahraničí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet vytvořených partnerství pro vznik produktů
<ul style="list-style-type: none"> • Posílit roli a význam hlavních kulturních zařízení a akcí podporujících pozitivní image kraje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Návštěvnost kulturních zařízení v majetku kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Rozšířit a diverzifikovat nabídku menších kulturních zařízení a akcí a podporovat obnovu památek lokálního významu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet podpořených projektů na rekonstrukci památkových objektů
P6 - PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A ABSORPČNÍ KAPACITY	
Zvýšit atraktivitu prostředí obcí a venkovských oblastí aktivizací jejich vnitřního potenciálu a efektivním využitím vnějších finančních zdrojů.	Plocha regenerovaného a revitalizovaného území ve venkovských oblastech (obcích)
	Efektivnost čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů ve venkovských obcích
<ul style="list-style-type: none"> • Zkvalitnit řízení udržitelného rozvoje s využitím moderních přístupů územního plánování a rozvoje přeshraniční a nadnárodní spolupráce. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet podpořených projektů pro tvorbu územně analytických podkladů a dalších koncepčních dokumentů
<ul style="list-style-type: none"> • Zlepšit životní podmínky v menších obcích a venkovských oblastech. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet podpořených projektů zaměřených na rozvoj venkovských obcí
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšit schopnost potenciálních příjemců využít efektivně podporu ze strukturálních fondů. 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet proškolených osob • Počet podpořených projektů zaměřených na technickou pomoc

Indikátory na úrovni globálního cíle

Globální cíl: Ústecký kraj se v horizontu roku 2013 stane konkurenceschopným regionem, který vybuduje inovační potenciál a stimuluje podnikatelské prostředí na své industriální tradici, výhodné geografické poloze, zvyšující se úrovni vzdělanosti a posilované spolupráci regionálních aktérů. Zvyšující se kvalita života, životního prostředí a fyzické infrastruktury posílí jeho vnímání mezi obyvateli Ústeckého kraje jako atraktivního regionu pro život, práci a cestování.

Název indikátoru	Regionální HDP na obyvatele dle parity kupní síly
Definice a jednotky měření	HDP Ústeckého kraje na obyvatele dle parity kupní síly, EU 25 = 100
Výchozí hodnota (2005)	57,24 %
Cílová hodnota (2013)	60,14 %
Frekvence měření	V letech 2008, 2010, 2013
Metoda a zdroje sběru dat	Český statistický úřad (ČSÚ)
Vazba na indikátory NČI	Indikátor NČI pro ROP 552002, využitý v ROP
Poznámka	-
Název indikátoru	Zvýšení atraktivity podpořených měst a obcí
Definice a jednotky měření	Indikátor dosud není metodicky přesně definovaný, bude vycházet z metodiky pro indikátor 655100 pro ROP.
Výchozí hodnota	Nelze kvantifikovat
Cílová hodnota (2013)	Nelze kvantifikovat
Frekvence měření	V souladu s monitorováním tohoto ukazatele pro ROP.
Metoda a zdroje sběru dat	Evaluační studie zpracovávané i pro ROP Severozápad, ve spolupráci s Úřadem Regionální rady zajistí KÚ ÚK.
Vazba na indikátory NČI	Indikátor NČI pro ROP 655100, využitý v ROP
Poznámka	Vybrané aspekty evaluačních studií zpracovávaných pro ROP, nicméně indikátor dosud není metodicky přesně definovaný. Relevantní zejména aspekty hodnotící atraktivitu z hlediska životního prostředí, fyzické infrastruktury a kvality života obyvatel.
Název indikátoru	Efektivnost čerpání finančních prostředků
Definice a jednotky měření	Evaluační studie zaměřená na úspěšnost čerpání prostředků a odpovídající úroveň nákladů
Výchozí hodnota	Nelze kvantifikovat
Cílová hodnota (2013)	Nelze kvantifikovat
Frekvence měření	V souladu s monitorováním tohoto ukazatele pro ROP Severozápad.
Metoda a zdroje sběru dat	Evaluační studie zpracovávané i pro ROP, ve spolupráci s Úřadem Regionální rady zajistí KÚ ÚK.
Vazba na indikátory NČI	Indikátor NČI pro ROP 712601, využitý v ROP
Poznámka	-

Indikátory na úrovni priorit a opatření

Indikátory P1 - Rozvoj dopravy

Cíl priority: Zkvalitnit vnější dostupnost kraje, jeho vnitřní propojení a dopravní obslužnost s využitím veřejné hromadné dopravy.

Název indikátoru	Podíl nově zrekonstruovaných a nových silnic
Definice a jednotky měření	Podíl nově zrekonstruovaných a nových silnic II. a III. třídy na celkové regionální síti silnic II. a III. třídy (%)
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	2,7%
Frekvence měření	V letech 2008, 2010, 2013
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Formulačně modifikovaný indikátor NČI pro ROP 610108, využitý v ROP
Poznámka	-
Název indikátoru	Změna počtu osob přepravených veřejnou dopravou
Definice a jednotky měření	Změna počtu osob přepravených veřejnou dopravou (v %)
Výchozí hodnota	100%
Cílová hodnota (2013)	105%
Frekvence měření	V letech 2008, 2010, 2013
Metoda a zdroje sběru dat	Dopravci poskytnou informace KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Formulačně modifikovaný indikátor NČI pro ROP 610205, využitý v ROP
Poznámka	-

1.1 Zajistit efektivní vnější a vnitřní dopravní propojení kraje a zlepšit kvalitu a bezpečnost dopravní sítě.

Název indikátoru	Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy
Definice a jednotky měření	Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy celkem včetně nově vybudovaných nebo rekonstruovaných silničních obchvatů měst a obcí (km), z toho: <ul style="list-style-type: none"> • nových (km) • rekonstruovaných (km)
Výchozí hodnota	0 km
Cílová hodnota (2013)	100 km <ul style="list-style-type: none"> • nových: 15 km • rekonstruovaných: 85 km
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK

Vazba na indikátory NČI	Formulačně modifikované indikátory NČI pro ROP 610100, 610101, 610102, využité v ROP
Poznámka	-

1.2 Modernizovat a zatraktivnit dopravní obslužnost kraje a zastavit, příp. zvrátit úbytek cestujících ze systému veřejné dopravy.

Název indikátoru	Počet obcí zapojených do integrovaného dopravního systému
Definice a jednotky měření	Počet obcí zapojených (= obsluhovaných) do integrovaného dopravního systému (počet obcí)
Výchozí hodnota	0
Cílová hodnota (2013)	40
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Indikátor NČI pro ROP 610211, využité v ROP
Poznámka	-

Indikátory P2 - Rozvoj lidských zdrojů

Cíl priority: Zlepšit vzdělanostní strukturu a zvýšit kvalitu života obyvatel Ústeckého kraje prostřednictvím zkvalitnění poskytovaných veřejných služeb.

Název indikátoru	Podíl obyvatel se středním vzděláním
Definice a jednotky měření	Podíl obyvatel s ukončeným středním vzděláním s maturitou na obyvatelstvu starším 15 let (%)
Výchozí hodnota (2001)	25,19 %
Cílová hodnota (2013)	28 %
Frekvence měření	V závislosti na dostupnosti dat z dalšího Sčítání lidu, bytů a domů (SDBL), navrhovaného na rok 2011, případně nutné realizovat výběrové šetření.
Metoda a zdroje sběru dat	ČSÚ
Vazba na indikátory NČI	Formulačně modifikovaný indikátor NČI pro TOP 063925, neobjevuje se v ROP
Poznámka	Data dostupná pouze ze SLDB.
Název indikátoru	Nezaměstnanost absolventů středních škol
Definice a jednotky měření	Nezaměstnanost absolventů středních škol po prvním roce od ukončení studia
Výchozí hodnota (2007)	Informace zajistí KÚ ÚK
Cílová hodnota (2013)	Informace zajistí KÚ ÚK
Frekvence měření	V letech 2008, 2010, 2013
Metoda a zdroje sběru dat	Úřady práce
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	
Název indikátoru	Přírůstek počtu zdravotnických zařízení se zavedenými standardy a standardními postupy řízení kvality a nákladovosti
Definice a jednotky měření	Přírůstek počtu zdravotnických zařízení se zavedenými standardy a standardními postupy řízení kvality a nákladovosti na počtu všech zdravotnických zařízení (%)
Výchozí hodnota (2007)	100
Cílová hodnota (2013)	130
Frekvence měření	Měření bude realizováno v letech 2008, 2010, 2013
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Modifikovaný indikátor NČI pro TOP 080703, neobjevuje se v ROP
Poznámka	-
Název indikátoru	Změna počtu uživatelů sociálních služeb
Definice a jednotky měření	Změna počtu uživatelů sociálních služeb (%)
Výchozí hodnota (2007)	100

Cílová hodnota (2013)	105
Frekvence měření	V letech 2008, 2010, 2013
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-

2.1 Vytvořit optimální podmínky pro počáteční vzdělávání i celoživotní učení a podpořit růst vzdělanosti obyvatel Ústeckého kraje v souladu s požadavky trhu práce.

Název indikátoru	Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro rozvoj vzdělávání
Definice a jednotky měření	Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro rozvoj vzdělávání s rozpočtem vyšším než 5 milionů Kč
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	30
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-
Název indikátoru	Počet vzdělávacích programů podpořených krajem
Definice a jednotky měření	Počet vzdělávacích programů počátečního i dalšího vzdělávání podpořených Ústeckým krajem
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	45
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-

2.2 Zlepšit a zefektivnit poskytování zdravotní péče a zlepšit zdravotní stav obyvatel.

Název indikátoru	Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování zdravotní péče
Definice a jednotky měření	Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování zdravotní péče s rozpočtem vyšším než 10 milionů Kč
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	20

Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-
Název indikátoru	Počet nově vzniklých lůžek následné péče
Definice a jednotky měření	Počet lůžek
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	300
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-

2.3 Zajistit kvalitní a dostupné sociální služby na území kraje.

Název indikátoru	Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování pobytových sociálních služeb
Definice a jednotky měření	Počet akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování pobytových sociálních služeb s rozpočtem vyšším než 5 milionů Kč
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	30
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-
Název indikátoru	Počet nových sociálních služeb
Definice a jednotky měření	Počet nových sociálních služeb včetně rozšíření stávajících poskytovaných služeb
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	25
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-

Indikátory P3 - Životní prostředí a zemědělství

Cíl priority: Zlepšit životní prostředí, zajistit revitalizaci území poškozených těžbou a emisemi ze zvláště velkých zdrojů znečišťování, rozvíjet multifunkční zemědělství a zkvalitnit tak život obyvatel kraje a podpořit změnu image kraje jakožto regionu se zlepšujícím se životním prostředím.

Stanovení reálných indikátorů pro oblast životního prostředí a zemědělství ovlivňuje několik zásadních faktorů: přes rozsáhlou škálu rozvojových aktivit disponuje kraj pouze relativně nízkým objemem prostředků na jejich realizaci, přičemž v kraji existuje řada jiných subjektů (např. ČEZ), které situaci v této oblasti ovlivňují v mnohem větší míře.

Z tohoto důvodu nelze stanovit konkrétní měřitelný indikátor, který by spolehlivě postihoval vliv rozvojových aktivit kraje na tuto oblast a zlepšení stavu ŽP bude zjišťováno z Ročenky ŽP Ústeckého kraje.

3.1 Zlepšit kvalitu všech složek životního prostředí a zajistit revitalizaci území poškozených těžbou a emisemi ze zvláště velkých zdrojů znečišťování.

Název indikátoru	Počet podpořených projektů zaměřených na zlepšení ŽP
Definice a jednotky měření	Počet projektů v oblasti všech složek ŽP zrealizovaných krajem či s jeho podporou (finanční i nefinanční)
Výchozí hodnota	0
Cílová hodnota (2013)	240
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-
Název indikátoru	Počet projektů EVVO podpořených krajem
Definice a jednotky měření	Počet projektů EVVO podpořených krajem
Výchozí hodnota	0
Cílová hodnota (2013)	30
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-
Název indikátoru	Počet ZCHÚ vyhlášených na území ÚK
Definice a jednotky měření	Počet zvláště chráněných území vyhlášených na území ÚK včetně evropsky významných lokalit (NATURA 2000)
Výchozí hodnota	59
Cílová hodnota (2013)	95
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK

Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-

3.2 Restrukturalizovat a modernizovat zemědělskou výrobu a posílit mimoprodukční funkce zemědělství.

Název indikátoru	Počet podpořených projektů zaměřených na rozvoj zemědělství a lesnictví
Definice a jednotky měření	Počet projektů podpořených z Programu podpory směrů rozvoje zemědělství a venkovských oblastí a Programu poskytování podpor na hospodaření v lesích
Výchozí hodnota	0
Cílová hodnota (2013)	300
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-

Indikátory P4 - Podpora ekonomického rozvoje

Cíl priority: Zvýšit do r. 2013 ekonomickou prosperitu, konkurenceschopnost a inovační potenciál Ústeckého kraje.

Název indikátoru	Počet firem podpořených rozvojovou podnikatelskou infrastrukturou
Definice a jednotky měření	Počet firem podpořených realizací projektů: <ul style="list-style-type: none"> • revitalizace brownfields, • zakládání a rozvoj podnikatelských inkubátorů, • zakládání a rozvoj inovačních center, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií, • spolupráce subjektů z podnikatelského, vzdělávacího a vědeckovýzkumného prostředí.
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	50
Frekvence měření	V letech 2008, 2010, 2013
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Modifikovaný indikátor NČI pro TOP 382161
Poznámka	-

4.1 Zlepšit podnikatelské prostředí včetně prostředí podporujícího investice a rozvoj nových a stávajících firem, zejm. MSP.

Název indikátoru	Počet projektů revitalizace nevyužívaných nebo zanedbaných areálů (brownfields) využitých pro podnikání
Definice a jednotky měření	Počet projektů revitalizace nevyužívaných nebo zanedbaných areálů (brownfields) využitých pro podnikání realizovaných za přímého zapojení Ústeckého kraje
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	7
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	-
Název indikátoru	Počet nově vzniklých podnikatelských inkubátorů
Definice a jednotky měření	Počet nově vzniklých podnikatelských inkubátorů v Ústeckém kraji za přímého zapojení Ústeckého kraje
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	2
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK

Vazba na indikátory NČI	Modifikovaný indikátor NČI pro TOP 382121
Poznámka	Indikátor sleduje inkubátory, které vznikly v Ústeckém kraji za přímé i nepřímé podpory Ústeckého kraje, tj. i ve smyslu iniciace, facilitace apod.

4.2 Zkvalitnit infrastrukturu pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace.

Název indikátoru	Počet podpořených inovačních center, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií
Definice a jednotky měření	Počet podpořených inovačních center, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií za přímého zapojení Ústeckého kraje
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	2
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Formulačně modifikované indikátory z TOP 382155, 382154
Poznámka	Indikátor sleduje inovační centra, vědeckotechnické parky a centra pro transfer technologií, které vznikly v Ústeckém kraji za přímé i nepřímé podpory Ústeckého kraje, tj. i ve smyslu iniciace, facilitace apod.

4.3 Povzbudit spolupráci sektoru průmyslu se subjekty z oblasti vzdělávání, VaV a s veřejnou správou.

Název indikátoru	Počet projektů realizovaných za spolupráce podnikatelských, vzdělávacích a vědeckovýzkumných subjektů
Definice a jednotky měření	Počet investičních i neinvestičních projektů realizovaných ve spolupráci subjektů z podnikatelského, vzdělávacího a vědeckovýzkumného prostředí (kombinace partnerů z min. dvou prostředí), včetně klastrů, za přímého zapojení Ústeckého kraje
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	5
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Modifikovaný indikátor pro TOP 074517
Poznámka	Podmínkou je uzavření smlouvy o partnerství, případě jiné formě spolupráce

Indikátory P5 - Cestovní ruch a kultura

Cíl priority: Zvýšit příjmy plynoucí z cestovního ruchu prostřednictvím zvýšení návštěvnosti kraje, prodloužením doby pobytu návštěvníků v kraji a zvýšením jejich útraty a posílit nabídku kulturních zařízení a udržitelných kulturních akcí.

Název indikátoru	Návštěvníci v regionu - počet přenocování
Definice a jednotky měření	Celkový počet přenocování hostů za rok, % výchozího stavu
Výchozí hodnota (průměr 2004-2006)	100 %
Cílová hodnota (průměr 2011-2013)	105 %
Frekvence měření	Každoročně průměr za poslední 3 roky
Metoda a zdroje sběru dat	ČSÚ
Vazba na indikátory NČI	Indikátor NČI pro ROP 630502, využitý v ROP SZ
Poznámka	Průměr za 3 roky je zvolen z důvodu eliminace výkyvů v jednotlivých letech způsobených vnějšími vlivy.

5.1 Rozšířit a zkvalitnit veřejnou infrastrukturu a služby pro cestovní ruch.

Název indikátoru	Délka nově vybudovaných cyklostezek
Definice a jednotky měření	Délka nově vybudovaných cyklostezek - celkem (km)
Výchozí hodnota (2007)	-
Cílová hodnota (2013)	250 km
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Indikátor NČI 610110, využitý v ROP SZ
Poznámka	Jedná se o cyklostezky, tedy samostatné komunikace určené pouze cyklistům, případně dalším druhům nemotorové dopravy.

5.2 Diverzifikovat a zkvalitnit podnikatelské služby cestovního ruchu.

Název indikátoru	Počet nově vybudovaných nebo rekonstruovaných lůžek
Definice a jednotky měření	Počet podpořených nově vybudovaných nebo rekonstruovaných lůžek celkem
Výchozí hodnota (2007)	-
Cílová hodnota (2013)	30
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Indikátor NČI 630100, využitý v ROP SZ
Poznámka	

5.3 Posílit koordinaci řízení rozvoje cestovního ruchu a marketing kraje v jiných částech ČR a v zahraničí.

Název indikátoru	Počet vytvořených partnerství pro vznik produktů
Definice a jednotky měření	Počet vytvořených partnerství domácích, příp. zahraničních subjektů pro vznik produktů
Výchozí hodnota (2007)	-
Cílová hodnota (2013)	8
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Bez vazby na NČI
Poznámka	Podmínkou je uzavření smlouvy o partnerství, případě jiné formě spolupráce

5.4 Posílit roli a význam hlavních kulturních zařízení a akcí podporujících pozitivní image kraje.

Název indikátoru	Návštěvnost kulturních zařízení v majetku kraje
Definice a jednotky měření	Návštěvnost kulturních zařízení v majetku kraje (celkem 12 příspěvkových organizací; počet osob)
Výchozí hodnota (průměr 2004-2013)	415 tisíc návštěvníků
Cílová hodnota (průměr 2011-2013)	450 tisíc návštěvníků
Frekvence měření	Každoročně průměr za poslední 3 roky
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Modifikovaný indikátor pro TOP NČI 410410
Poznámka	

5.5 Rozšířit a diverzifikovat nabídku menších kulturních zařízení a akcí a podporovat obnovu památek lokálního významu.

Název indikátoru	Počet podpořených projektů na rekonstrukci památkových objektů
Definice a jednotky měření	Počet podpořených projektů na rekonstrukci památkových objektů
Výchozí hodnota (2007)	-
Cílová hodnota (2013)	300
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Výrazně modifikovaný indikátor pro ROP NČI 632200, využitý v ROP
Poznámka	Průměr za 3 roky je zvolen z důvodu eliminace výkyvů v jednotlivých letech způsobených vnějšími vlivy.

Indikátory P6 - Podpora regionálního rozvoje a absorpční kapacity

Cíl priority: Zvýšit atraktivitu prostředí obcí a venkovských oblastí aktivizací jejich vnitřního potenciálu a efektivním využitím vnějších finančních zdrojů.

Název indikátoru	Plocha regenerovaného a revitalizovaného území ve venkovských oblastech (obcích)
Definice a jednotky měření	Plocha regenerovaného a revitalizovaného území ve venkovských oblastech (obcích do 2000 obyvatel) (m ²)
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	30000
Frekvence měření	V letech 2010, 2013
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Indikátor pro ROP NČI 650505, využitý v ROP
Poznámka	-
Název indikátoru	Efektivnost čerpání finančních prostředků ze strukturálních ve venkovských obcích
Definice a jednotky měření	Evaluační studie zaměřená na úspěšnost čerpání prostředků a odpovídající úroveň nákladů ve venkovských obcích
Výchozí hodnota	Nelze kvantifikovat
Cílová hodnota (2013)	Nelze kvantifikovat
Frekvence měření	V souladu s monitorováním tohoto ukazatele pro ROP SZ.
Metoda a zdroje sběru dat	Evaluační studie zpracovávané i pro ROP, ve spolupráci s ÚRR zajistí KÚ ÚK.
Vazba na indikátory NČI	Modifikovaný indikátor NČI pro ROP 712601, využitý v ROP
Poznámka	Dílní část studie zpracovávané pro ROP SZ a jakožto indikátor na úrovni globálního cíle PRÚK

6.1 Zkvalitnit řízení udržitelného rozvoje s využitím moderních přístupů územního plánování a rozvoje přeshraniční a nadnárodní spolupráce.

Název indikátoru	Počet podpořených projektů pro tvorbu územně analytických podkladů a dalších koncepčních dokumentů
Definice a jednotky měření	Počet podpořených projektů pro tvorbu územně analytických podkladů kraje a obcí a dalších koncepčních dokumentů kraje
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	90
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Modifikovaný indikátor pro TOP NČI 330400
Poznámka	

6.2 Zlepšit životní podmínky v menších obcích a venkovských oblastech.

Název indikátoru	Počet podpořených projektů zaměřených na rozvoj venkovských obcí
Definice a jednotky měření	Počet podpořených projektů zaměřených na rekonstrukci a modernizaci míst sloužících pro rozvoj vzdělávání, soc. služeb a zdrav. péče, služby občanské vybavenosti, zařízení zájmové a volnočasové povahy, regeneraci a revitalizaci zanedbaných objektů
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	180
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Modifikovaný indikátor pro ROP 512100, využitý v ROP
Poznámka	-

6.3 Zvýšit schopnost potenciálních příjemců využít efektivně podporu ze strukturálních fondů.

Název indikátoru	Počet proškolených osob
Definice a jednotky měření	Počet osob, které se zúčastnily vzdělávacích kurzů v rámci technické pomoci a ukončily tyto kurzy předepsaným způsobem
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	130
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Indikátor pro ROP NČI 711900, využitý v ROP
Poznámka	-
Název indikátoru	Počet podpořených projektů zaměřených na technickou pomoc
Definice a jednotky měření	Počet podpořených projektů zaměřených na technickou pomoc ROP SZ
Výchozí hodnota	-
Cílová hodnota (2013)	40
Frekvence měření	Každoročně
Metoda a zdroje sběru dat	Monitorování projektů, KÚ ÚK
Vazba na indikátory NČI	Indikátor pro ROP NČI 514100, využitý v ROP
Poznámka	-

4. Finanční rámec Programu rozvoje Ústeckého kraje

Východiska k návrhu finančního rámce PRÚK

V souladu se strategickým zaměřením intervencí PRÚK (viz kapitola 2 Návrhová část Programu rozvoje Ústeckého kraje, Úvod a metodika) lze v rámci jednotlivých intervencí předpokládat v zásadě tři základní typy financování projektů:

- § projekty kraje plně financované z krajského rozpočtu,
- § projekty kraje, případně jiných subjektů, financované především ze strukturálních fondů¹² a kofinancované z krajského rozpočtu,
- § projekty financované kombinovaně z krajského rozpočtu a zdrojů dalšího subjektu, což se týká zejména dotačních titulů Ústeckého kraje.

V obecné rovině navržená soustava intervencí předpokládá dva hlavní finanční zdroje, a to vnitřní, tj. rozpočet Ústeckého kraje, a vnější, tj. prostředky především ze strukturálních fondů, v menším rozsahu pak zdroje dalších subjektů.

Vnitřní zdroje

Pro kvantifikaci vnitřních, tedy krajských zdrojů lze vycházet z Rozpočtového výhledu Ústeckého kraje 2008-2012, přičemž pro financování jednotlivých rozvojových aktivit PRÚK jsou rozhodující především plánované kapitálové výdaje. Jednotlivé oblasti kapitálových výdajů se neshodují se strukturou priorit a opatření PRÚK zcela, přesto je možné pro většinu z nich identifikovat rozsah plánovaných finančních zdrojů (viz Tabulka 41). Rozpočtový výhled pracuje s horizontem let 2008-2012, z tohoto důvodu není možné uvést plánované kapitálové výdaje i pro rok 2013, ačkoli časově je PRÚK koncipován na období 2008-2013. Rok 2007 je naopak uveden především z důvodu možného srovnání plánovacího období PRÚK a programového období strukturálních fondů (viz dále).

Tabulka 41: Přehled plánovaných výdajů Ústeckého kraje v letech 2007 - 2012 (v tis. Kč)

Kapitálové výdaje ÚK (2007-2012, pro rok 2007 schválený rozpočet) (tis. Kč)	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oblast regionálního rozvoje (FR ÚK, oblast územního plánování a stavebního řádu)	625 734	1 374 283	1 414 260	1 466 010	1 509 882	1 553 584
Oblast kultury a památkové péče (obligatorní, ostatní výdaje)	260 163	280 000	310 000	320 000	330 000	340 000
Oblast školství, mládeže a tělovýchovy (obligatorní, ostatní výdaje)	268 448	280 000	310 000	320 000	330 000	340 000
Oblast zdravotnictví (obligatorní, ostatní výdaje, úvěr)	236 583	105 000	45 000	50 000	50 000	50 000

¹² Budou se vyskytovat i projekty plně financované ze strukturálních fondů - například v rámci OPVpK.

Kapitálové výdaje ÚK (2007-2012, pro rok 2007 schválený rozpočet) (tis. Kč)	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oblast sociálních služeb (obligatorní, ostatní výdaje)	55 329	70 000	65 000	60 000	65 000	70 000
Oblast dopravy a silničního hospodářství (obligatorní, ostatní výdaje, úvěr)	585 031	400 000	330 000	390 000	418 000	450 000
Oblast životního prostředí a zemědělství (obligatorní, ostatní výdaje, Fond vodního hospodářství)	75 393	66 000	67 000	67 000	65 000	66 000
Oblast investiční (ostatní výdaje)	70 333	41 335	174 662	142 579	174 138	285 465
Oblast PZ Triangle (obligatorní výdaje)	1 083 847	200 000	100 000	150 000	150 000	150 000

Zdroj: Rozpočtový výhled Ústeckého kraje (2008-2012)

Vnější zdroje

Z výše uvedených základních typů financování projektů vyplynulo, že vnější zdroje financování budou reprezentovány strukturálními fondy a prostředky dalších subjektů. Zdroje těchto dalších subjektů však v časovém horizontu 2008-2012 prakticky není možné postihnout, protože nelze odhadnout, který z dotačních titulů bude ještě za několik let k dispozici, tím méně je možné je kvantifikovat. Oproti tomu alokace strukturálních fondů jsou na toto období v zásadě známy, navíc představují zcela mimořádný zdroj zejména vzhledem ke svému rozsahu. Kapitola se proto zaměřuje zejména na ně. Ani v případě strukturálních fondů však prakticky není možné kvantifikovat prostředky pro Ústecký kraj tak, jako tomu bylo u krajského rozpočtového výhledu, což je způsobeno několika důvody:

1) Systém čerpání prostředků ze strukturálních fondů je nastaven tak, že závisí především na aktivitě potenciálních příjemců, tedy i kraje, a není předem stanoveno, kolik prostředků se předpokládá pro jednotlivé příjemce. Připravenost a kvalita projektů do značné míry ovlivní, na jak velký díl alokace se podaří jednotlivým žadatelům dosáhnout.

2) Většina operačních programů ještě není schválena, finanční plány stávajících verzí ještě mohou doznat jistých změn. Navíc v operačních programech jsou často informace o předpokládaných alokacích pouze za prioritní osy, úroveň oblastí podpory, která je pro potřeby finančního rámce PRÚK relevantní především, je rozpracována až v návazných prováděcích dokumentech, které však pro mnoho operačních programů k dispozici v aktualizované podobě nejsou.

3) I v nemnoha případech, kde jsou již operační programy schváleny a kde současně existuje aktuální prováděcí dokument, nelze chápat finanční alokace určené pro oblasti podpory jako neměnné, protože řídicí orgány mají možnost v rámci prioritních os přesouvat finanční prostředky.

Z těchto důvodů se popis zdrojů ze strukturálních fondů zaměřuje především na praktické implikace pro garanty jednotlivých priorit PRÚK a nabízí jim rámcovou orientaci v relevantních operačních programech po věcné stránce, kdy jsou identifikovány oblasti podpory, z nichž lze čerpat podporu, pro každou typovou aktivitu, a po finanční stránce, kdy jsou uvedeny předpokládané alokace na úrovni oblastí podpory relevantních pro PRÚK. Cílem je upozornit na příležitosti a poukázat na oblasti podpory, jež je pro PRÚK klíčové sledovat.

Následující série tabulek (Tabulka 42 až Tabulka 52) podává pro každou typovou aktivitu jednotlivých opatření PRÚK informaci, ze které oblasti podpory kterého operačního programu je možné žádat o podporu ze strukturálních fondů. Pro zařazení mezi vhodné oblasti podpory, tj. odkud bude možné čerpat pro danou typovou aktivitu prostředky, byla reflektována především dvě kritéria, a to tematické vymezení (i), tj. tematická shoda podporovaných aktivit v jednotlivých oblastech podpory s navrženými typovými aktivitami v PRÚK, a shodní příjemci (ii), tj. zda mohou

být alespoň někteří příjemci z daného opatření v PRÚK mezi potenciálními příjemci v oblasti podpory daného operačního programu.

Následně bylo vyhodnoceno, zda daná oblast podpory nabízí vysokou nebo nízkou možnost podpory pro danou typovou aktivitu, zejména v závislosti na „tematickém souladu“ (tj. zda se zaměřuje daná oblast podpory na toto téma prioritně nebo okrajově). Druhým kritériem bylo, zda příjemci, tj. zejména kraj či jím zřízené nebo založené organizace, jsou pouze jedním z velmi pestré škály potenciálních příjemců nebo lze pro ně naopak předpokládat větší podíl na nabízených zdrojích (např. v případě, kdy se s krajem počítá jako se zprostředkujícím subjektem). S ohledem na snadnou orientaci garantů jednotlivých priorit PRÚK byly definovány tři kategorie, a to typové aktivity bez možnosti čerpání ze strukturálních fondů, to jsou případy, kdy je pro realizaci plánovaných intervencí nutné vycházet pouze z krajských zdrojů, typové aktivity s nízkou možností čerpání a vysokou možností čerpání.

Tabulka 53 ilustruje objem finančních prostředků (v Kč, přepočteno 1€ = 27 Kč) disponibilních v jednotlivých oblastech podpory, které se ukázaly po věcné stránce být relevantní pro PRÚK. Je třeba předeslat, že to rozhodně neznamená, že tato částka bude alokována na kraj. Zahrnuje celkovou alokaci dané oblasti podpory na všechna témata, pro všechny příjemce.

V sedmi opatřeních PRÚK se nevyskytuje ani jedna typová aktivita, pro kterou by bylo možné čerpat prostředky z operačních programů pro současné programové období. Jedná se o 3.2 Rozvoj multifunkčního zemědělství a podpora konkurenceschopnosti zemědělské produkce, všechna tři opatření priority 4, 5.4 Zvýšení významu hlavních kulturních zařízení a akcí, 5.5 Diverzifikace nabídky menších kulturních zařízení a akcí a obnova památek a 6.2 Program obnovy venkova. Všechna ostatní opatření lze alespoň částečně ze strukturálních fondů financovat, což poukazuje na význam, který budou strukturální fondy pro financování PRÚK mít. Specifické postavení v rámci PRÚK zaujímá priorita 4 Podpora ekonomického rozvoje, která obsahuje typové aktivity, u nichž se primárně nepředpokládá, že by kraj přímo připravoval a předkládal projekt do operačních programů. Velký význam kraje v této prioritě spočívá v jeho koordinační a iniciační roli u projektů, na které budou následně čerpat prostředky ze strukturálních fondů jiné subjekty, a do kterých se kraj může zároveň zapojit v roli partnera.

Tabulka 42: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 1.1

Typové aktivity/ Operační programy	ROPSZ (ERDF)	OP Přeshraniční spolupráce ČR- Sasko (ERDF)
zpracování odborných studií a koncepcí rozvoje dopravní infrastruktury v kraji		
rekonstrukce, modernizace a budování komunikací II. a III. třídy, zejména komunikací zajišťujících napojení regionu na nadregionální osy sítě TEN-T a páteřní dopravní osy I/13 a silniční infrastruktury v oblastech, které nejsou zajištěny jiným druhem dopravy, vč. opatření na zvyšování bezpečnosti, snižování hlukové zátěže obyvatelstva a zvyšování kvality infrastruktury pro cyklistickou dopravu a bezpečnosti cyklistů	3.1. Rozvoj dopravní infrastruktury regionálního a nadregionálního významu	1 Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území - Kooperativní zlepšení a rozvoj a výstavba potřebné infrastruktury a spolupráce v oblasti regionálního plánování a rozvoje
odstraňování lokálních „slabých míst“ na komunikacích II. a III. třídy, zejména budování obchvatů měst a obcí	3.1. Rozvoj dopravní infrastruktury regionálního a nadregionálního významu	
výstavba, modernizace a rekonstrukce přeshraničních spojení se SRN	3.1. Rozvoj dopravní infrastruktury regionálního a nadregionálního významu	1 Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území - Kooperativní zlepšení a rozvoj a výstavba potřebné infrastruktury a spolupráce v oblasti regionálního plánování a rozvoje
budování, modernizace a rekonstrukce dopravní infrastruktury pro efektivní využití potenciálu labecké vodní cesty včetně využití říčních přivozů	3.1. Rozvoj dopravní infrastruktury regionálního a nadregionálního významu	
podpora rozvoje infrastruktury podmiňující zvýšení využívání letecké dopravy		
prosazování zájmů Ústeckého kraje v oblasti dopravy (dobudování a modernizace tranzitních komunikací: D8, rychlostních komunikací a silnic I. třídy)		
bez možnosti podpory ze SF		
nízká možnost podpory		
vysoká možnost podpory		

Tabulka 43: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 1.2

Typové aktivity/ Operační programy	ROPSZ (ERDF)
zpracování odborných studií a koncepcí optimalizace dopravní obslužnosti a její infrastruktury v kraji	3.2. Rozvoj dopravní obslužnosti regionu
budování a rozvoj integrovaného dopravního systému, včetně výstavby a modernizace integrovaných dopravních terminálů a s nimi související infrastruktury, budování informačních a odbavovacích systémů a propagace integrované veřejné dopravy	3.2. Rozvoj dopravní obslužnosti regionu
koordinace a podpora projektů modernizace železničních tratí	
koordinovaná propagace veřejné dopravy	
bez možnosti podpory ze SF	
nízká možnost podpory	
vysoká možnost podpory	

Tabulka 44: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 2.1

Typové aktivity / Operační programy	ROP SZ (ERDF)	OPVK (ESF)	OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko (ERDF)
zpracování odborných studií a koncepcí zaměřených na optimalizaci podmínek pro rozvoj vzdělanosti v kraji			
rekonstrukce a modernizace vybraných budov škol, školských zařízení, školských poradenských zařízení (s ohledem na žádoucí koncentraci a efekti vlivu poskytování prostředí – náteční školy),	1.1 Podpora rozvojových pólů regionu		
	1.2 Podpora revitalizace a regenerace středních a malých měst		
	1.3 Infrastruktura v oblasti lidských zdrojů		
	2.2 Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury		1 Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území - Kooperace v oblasti lidských zdrojů, sociokulturního rozvoje a partnerské spolupráce
pořízení vybavení vedoucí ke kvalitnější výuce,	1.1 Podpora rozvojových pólů regionu		1 Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území - Kooperace v oblasti lidských zdrojů, sociokulturního rozvoje a partnerské spolupráce
	1.2 Podpora revitalizace a regenerace středních a malých měst		
	1.3 Infrastruktura v oblasti lidských zdrojů		
	2.2 Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury		
vybudování informačních a poradenských systémů,		1.1 Zvyšování kvality ve vzdělání	
podpora vzdělávacích programů počátečního vzdělávání i celoživotního učení,		1.1 Zvyšování kvality ve vzdělání	
		2.1 Vyšší odborné vzdělávání - programy u VOS	
		3.3 Podpora nabídky dalšího vzdělávání	
podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,		1.3 Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení	
		1.2 Rovné příležitosti dětí	
podpora komunikace a spolupráce škol a dopravců vedoucí ke zlepšení dostupnosti veřejné dopravy pro žáky			
podpora spolupráce vzdělávacích organizací s podnikatelskou sférou – např. stáže studentů ve firmách, společné projekty budování infrastruktury pro vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů			
bez možnosti podpory ze SF			
nizká možnost podpory			
vysoká možnost podpory			

Tabulka 45: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 2.2

Typové aktivity/ Operační programy	ROP SZ (ERDF)	OPVK (ESF)	IOP (ERDF)	OP Přeshraniční spolupráce ČR-Sasko (ERDF)
zpracování odborných studií, koncepcí a strategií rozvoje zaměřených na zefektivnění poskytování zdravotní péče				
rekonstrukce a modernizace některých zdravotnických zařízení,	1.3 Infrastruktura v oblasti lidských zdrojů 2.2 Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury		3.2 – Služby v oblasti veřejného zdraví	
pořízení moderního vybavení pro zdravotnická zařízení včetně vysoce specializovaných přístrojů (s ohledem na žádoucí koncentrací poskytování specializované a superspecializované péče),	1.3 Infrastruktura v oblasti lidských zdrojů 2.2 Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury			
transformace lůžek akutní péče na lůžka následné péče případně specializované nebo superspecializované péče (s ohledem na žádoucí koncentrací poskytování specializované a superspecializované péče),	1.3 Infrastruktura v oblasti lidských zdrojů 2.2 Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury			
zavedení společného komunikačního, informačního a archivačního systému (e-health),				1 Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území - Kooperace v oblasti lidských zdrojů, sociokulturního rozvoje a partnerské spolupráce
vzdělávací a motivační programy pro zdravotnický personál,		3.3 Podpora nabídky dalšího vzdělávání		
iniciace spolupráce vědy a výzkumu v oblasti zdravotnictví,				
aktivity zaměřené na prevenci, vyšší informovanost a zodpovědný přístup ke zdraví.			3.2 – Služby v oblasti veřejného zdraví	
bez možnosti podpory ze SF				
nízká možnost podpory				
vysoká možnost podpory				

Tabulka 46: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 2.3

Typové aktivity/ Operační programy	ROP SZ (ERDF)	OPVK (ESF)	OP LZ (ESF)	IOP (ERDF)	OP Přeshraniční spolupráce ČR-Sasko (ERDF)
zpracování analytických odborných studií a rozvojových koncepcí zaměřených na rozvoj poskytování sociální péče					
rekonstrukce a modernizace některých zařízení poskytujících sociální služby s cílem jejich transformace a humanitace v souladu se standardy kvality	1.1 Podpora rozvojových pólů regionu 1.2 Podpora revitalizace a regenerace středních a malých měst 1.3 Infrastruktura v oblasti lidských zdrojů 2.2 Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury			3.1 – Služby v oblasti sociální integrace	1 Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území - Kooperace v oblasti lidských zdrojů, sociokulturního rozvoje a partnerské spolupráce
podpora vzdělávacích programů v oblasti poskytování sociálních služeb,		1.1 Zvyšování kvality ve vzdělání 2.1 Vyšší odborné vzdělávání - programy u VOŠ 3.3 Podpora nabídky dalšího vzdělávání	3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit		
vytvoření a pravidelná aktualizace informačního systému o poskytování sociálních služeb,					
vybudování zařízení sociálních služeb pro specifické skupiny osob, které vyplnou analýzy potřeby,	1.1 Podpora rozvojových pólů regionu 1.2 Podpora revitalizace a regenerace středních a malých měst 1.3 Infrastruktura v oblasti lidských zdrojů 2.2 Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury				1 Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území - Kooperace v oblasti lidských zdrojů, sociokulturního rozvoje a partnerské spolupráce
zvýšení dostupnosti itererých a ambulantních sociálních služeb i v menších obcích,	2.2 Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury		3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb; 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit		1 Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území - Kooperace v oblasti lidských zdrojů, sociokulturního rozvoje a partnerské spolupráce
bez možnosti podpory ze SF					
nízká možnost podpory					
vysoká možnost podpory					

Tabulka 47: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 3.1

Typové aktivity / Operační programy	OP ŽP (ERDF)	OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko (ERDF)
zpracování analytických materiálů, studií a koncepčních a strategických dokumentů		
příprava projektu Obnova vodohospodářského režimu v oblasti postižené těžbou nerostných surovin v Podkrušnohorské pánvi		
příprava Fondu odpadového hospodářství ÚK		
koordinace a organizační podpora při přípravě a realizaci složitých projektů se zapojením více subjektů		
propagace kraje jako regionu s rychle se zlepšujícím ŽP a informování odborné i laické veřejnosti		
péče o území soustavy Natura 2000 a chráněná území kraje	6.1 Implementace a péče o území soustavy Natura 2000	
uchování a zvyšování biodiverzity na území kraje	6.2 Podpora biodiverzity	
obnova krajinných struktur a revitalizace území poškozeného těžbou	6.3 Obnova krajinných struktur	3 Zlepšení situace přírody a životního prostředí - Kooperace v oblasti ochrany klimatu, ochrany lesa a přírody, péče o krajinu a odpadového hospodářství
zajištění realizace opatření plánu oblasti povodí	1.1 Snížení znečištění vod 1.3 Omezování rizika povodní	
realizace opatření ke snížení energetické spotřeby	3.2. Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry	
dobudování sítě center environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty	7.1 Rozvoj infrastruktury pro realizaci env.vzděl.programů, env.poradenství a env.informací	
podpora snižování znečištění z komunálních zdrojů, zlepšování jakosti pitné vody a zásobování pitnou vodou		
podpora uchování a zvyšování biodiverzity na území kraje		
podpora obnovy krajinných struktur a revitalizace území poškozeného těžbou		
podpora nositelů projektů EVVO při přípravě žádostí o dotace z vnějších zdrojů		
podpora projektů ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty		
podpora realizace opatření POH ÚK		

podpora nositelů projektů protipovodňových opatření a opatření proti sesuvům při přípravě žádosti o dotace z vnějších zdrojů		
---	--	--

bez možnosti podpory ze SF

nízká možnost podpory

vysoká možnost podpory

Tabulka 48: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 5.1

Typové aktivity / Operační programy	ROPSZ (ERDF)	OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko (ERDF)
výstavba a rekonstrukce páteřních cyklotras (dle Marketingové koncepce cykloturistiky v Ústeckém kraji celkem 4) vč. technických úprav zvyšujících bezpečnost na cyklistických trasách	3.2. Rozvoj dopravní obslužnosti regionu	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
výroba a umístování informativních dopravních značek označujících přístup k nejvýznamnějším turistickým atraktivitám (tzv. „hmedých cedulí“)	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
výstavba a rekonstrukce cyklistických stezek a technických úprav zvyšujících bezpečnost na cyklistických trasách	3.2. Rozvoj dopravní obslužnosti regionu	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
budování doprovodné infrastruktury cyklistických tras	3.2. Rozvoj dopravní obslužnosti regionu	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
výstavba, rekonstrukce a rozšiřování naučných a tematických stezek a tras pro pěší i cyklisty vč. návazné infrastruktury	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
výstavba a rekonstrukce infrastruktury pro vodní (vodáckou) turistiku	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
výstavba a rekonstrukce infrastruktury pro rekreační plavbu na vodních tocích, kanálech a plochách (např. přístaviště, mola, doprovodné služby)	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
výstavba a rekonstrukce infrastruktury pro pobyt u vody	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
budování a rozšiřování informačních a navigačních systémů v terénu (dle schválené metodiky kulturně turistického značení)	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
výstavba parkovišť a příjezdových komunikací k objektům cestovního ruchu	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
rekonstrukce památkových objektů s využitím v cestovním ruchu	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
sanace ekologických záležitostí s využitím daného území pro cestovní ruch	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
koordinace jednání o rozvoji různých složek infrastruktury cestovního ruchu mezi subjekty cestovního ruchu působícími v kraji		
bez možnosti podpory ze SF		
nízká možnost podpory		
vysoká možnost podpory		

Tabulka 49: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 5.2

Typové aktivity/ Operační programy	ROP SZ (ERDF)
rozšiřování a modernizace ubytovacích zařízení s cílem jejich využití pro další formy cestovního ruchu (kongresovou, incentivní turistiku, eko- a agroturistiku, sportovní cestovní ruch apod.)	4.2. Zlepšování kvality a nabídky ubytovacích a stravovacích zařízení
výstavba nových ubytovacích zařízení s využitím pro další formy cestovního ruchu (viz předchozí bod)	4.2. Zlepšování kvality a nabídky ubytovacích a stravovacích zařízení
výstavba, rekonstrukce a modernizace doplňkových služeb cestovního ruchu pro různé formy cestovního ruchu (viz předchozí bod)	4.2. Zlepšování kvality a nabídky ubytovacích a stravovacích zařízení
výstavba parkovišť a příjezdových komunikací k objektům cestovního ruchu	4.2. Zlepšování kvality a nabídky ubytovacích a stravovacích zařízení
rekonstrukce památkových objektů s využitím v cestovním ruchu	4.2. Zlepšování kvality a nabídky ubytovacích a stravovacích zařízení
bez možnosti podpory ze SF	
nízká možnost podpory	
vysoká možnost podpory	

Tabulka 50: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 5.3

Typové aktivity/ Operační programy	ROP SZ (ERDF)	OP Přeshraniční spolupráce CR - Sasko (ERDF)
koordinovaná mediální prezentace kraje s cílem posílení informovanosti o kraji v širší veřejnosti a zlepšení image kraje	4.3. Podpora marketingu a tvorby a rozvoje produktů cestovního ruchu	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
prezentace kraje na veletrzích a výstavách cestovního ruchu	4.3. Podpora marketingu a tvorby a rozvoje produktů cestovního ruchu	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
zřizování zastoupení kraje v ČR a zahraničí s činností v oblasti prezentace a propagace	4.3. Podpora marketingu a tvorby a rozvoje produktů cestovního ruchu	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
koordinovaný marketing větších územních celků uvnitř kraje (České Švýcarsko a okolí, České středohoří, Polabí a dolní Pohoří, Krušné hory) a Ústeckého kraje jako celku s jasným garantem realizace marketingových aktivit	4.3. Podpora marketingu a tvorby a rozvoje produktů cestovního ruchu	
zpracování odborných studií a strategií rozvoje určitých forem cestovního ruchu (např. vodní turistika apod.) nebo přirozených větších územních celků v kraji (České Švýcarsko a okolí, České středohoří, Polabí a dolní Pohoří, Krušné hory) s jasným garantem jejich realizace	4.3. Podpora marketingu a tvorby a rozvoje produktů cestovního ruchu	
monitoring cestovního ruchu	4.3. Podpora marketingu a tvorby a rozvoje produktů cestovního ruchu	2.2. Kooperace a rozvoj přeshraničních struktur v cestovním ruchu
koordinace marketingu a monitoringu cestovního ruchu		
bez možnosti podpory ze SF		
nízká možnost podpory		
vysoká možnost podpory		

Tabulka 51: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 6.1

Typové aktivity/ Operační programy	IOP	Evropská územní spolupráce - Cíl 3
Podpora při zavádění územně analytických podkladů na krajské úrovni a v úrovni obcí s rozšířenou působností	5.3 Modernizace a rozvoj systémů tvorby územních politik	
Podpora tvorby a aktualizace územních plánů obcí s ohledem na udržitelný rozvoj	5.3 Modernizace a rozvoj systémů tvorby územních politik	
Aktivní zapojení do programů v rámci Cíle 3 Evropské územní spolupráce		x - zaměření není zatím úžeji vymezeno
bez možnosti podpory ze SF		
nízká možnost podpory		
vysoká možnost podpory		

Tabulka 52: Přehled oblastí podpory relevantních pro financování opatření 6.3

Typové aktivity/ Operační programy	ROP SZ
konzultace, nebo přímá technická asistence k přípravě projektů a strategií	5.2 Podpora rozvoje a absorpční kapacity (v podobě služby), zajišťující účinné a udržitelné investice na základě vhodných integrovaných strategií a rozvojové praxe
školení a trénink pro potenciální příjemce podpory	5.2 Podpora rozvoje a absorpční kapacity (v podobě služby), zajišťující účinné a udržitelné investice na základě vhodných integrovaných strategií a rozvojové praxe
konference a rozvoj partnerství	5.2 Podpora rozvoje a absorpční kapacity (v podobě služby), zajišťující účinné a udržitelné investice na základě vhodných integrovaných strategií a rozvojové praxe
přenosy dobré praxe	5.2 Podpora rozvoje a absorpční kapacity (v podobě služby), zajišťující účinné a udržitelné investice na základě vhodných integrovaných strategií a rozvojové praxe
bez možnosti podpory ze SF	
nízká možnost podpory	
vysoká možnost podpory	

Tabulka 53: Přehled disponibilních prostředků z OP pro období 2007-2013 relevantních pro PRÚK (v tis. Kč)

Operační program	Opatření	Příspěvek Společenství (ve vybraných případech i příspěvek ze státního rozpočtu), v tis. Kč, kurz 1€ = 27 Kč
ROP SZ (verze ze srpna 2007)	1.1 Podpora rozvojových pólů regionu	3 210 308
	1.2 Podpora revitalizace a regenerace středních a malých měst	2 088 259
	1.3 Infrastruktura v oblasti lidských zdrojů	2 493 443
	2.2 Investice pro zlepšení fyzické infrastruktury	790 278
	3.1. Rozvoj dopravní infrastruktury regionálního a nadregionálního významu	4 687 922
	3.2. Rozvoj dopravní obslužnosti regionu	2 387 119
	4.1. Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR	2 407 067
	4.2. Zlepšování kvality a nabídky ubytovacích a stravovacích zařízení	1 174 076
	4.3. Podpora marketingu a tvorby a rozvoje produktů cestovního ruchu	269 548
	5.2. Podpora rozvoje absorpční kapacity a publicity	119 629
OP VpK (verze z dubna 2007, částka včetně příspěvku ze státního rozpočtu)	1.1 Zvyšování kvality ve vzdělávání	10 103 960
	1.2 Rovné příležitosti dětí	4 199 049
	1.3 Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení	5 138 650
	2.1 Vyšší odborné vzdělávání - programy u VOŠ	2 405 705
	2.4 Partnerství a sítě	3 631 520
	3.3 Podpora nabídky dalšího vzdělávání	4 028 692

Operační program	Opatření	Příspěvek Společenství (ve vybraných případech i příspěvek ze státního rozpočtu), v tis. Kč, kurz 1€ = 27 Kč
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko (verze z října 2007)	1 Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území	2 609 027
	2 Rozvoj hospodářství a cestovního ruchu	1 679 915
	3 Zlepšení situace přírody a životního prostředí	974 792
OP LZZ (verze ze září 2007, částka včetně příspěvku ze státního rozpočtu)	3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb	7 769 621
	3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit	1 151 055
IOP (verze z července 2007)	3.1 - Služby v oblasti sociální integrace	2 138 496
	3.2 - Služby v oblasti veřejného zdraví	6 709 006
	5.3 Modernizace a rozvoj systémů tvorby územních politik	419 313
OPŽP (verze ze září 2007)	1.1 Snížení znečištění vod	40 168 602
	1.3 Omezování rizika povodní	2 704 455
	3.2 Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry	8 380 260
	6.1 Implementace a péče o území soustavy Natura 2000	809 217
	6.2 Podpora biodiverzity	3 075 057
	6.3 Obnova krajinných struktur	2 103 975
	7.1 Rozvoj infrastruktury pro realizaci env. vzděl. programů, env. poradenství a env. informací	1 146 231

Zdroj: ROP SZ (srpen 2007), OP VpK (duben 2007, částka včetně příspěvku ze státního rozpočtu), OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko (říjen 2007), OP LZZ (září 2007), IOP (červenec 2007), OPŽP (září 2007).

5. Implementace Programu rozvoje Ústeckého kraje

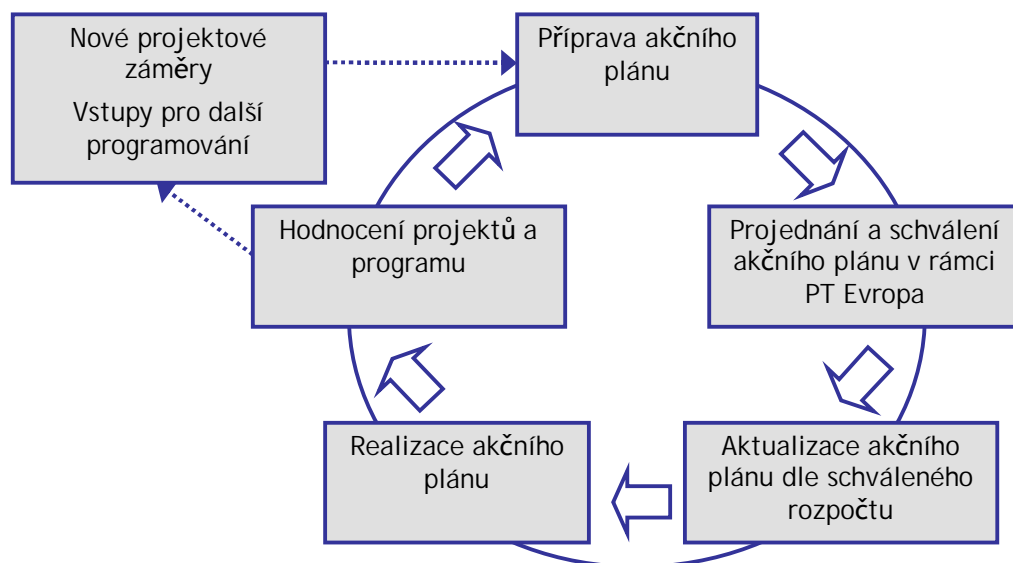
Základní východiska

1. Koordinace rozvoje územního obvodu, schválení PRÚK, zajištění jeho realizace a kontrola jeho plnění je v pravomoci Zastupitelstva Ústeckého kraje (zákon č. 129/2000 Sb., v platném znění).
2. Implementace PRÚK se opírá o existující strukturu orgánů Ústeckého kraje, organizační strukturu a nástroje KÚ ÚK.
3. Základním nástrojem pro plánování, realizaci, evidenci, řízení, sledování, hodnocení a kontrolu programu jsou akční plány. Akční plány jsou projednávány a schvalovány Pracovním týmem Evropa (ustavený Radou Ústeckého kraje).
4. Za celkové řízení a hodnocení PRÚK odpovídá Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor regionálního rozvoje.
5. Odpovědnost za naplňování cílů jednotlivých priorit, opatření a indikátorů PRÚK mají vedoucí příslušných odvětvových odborů, kteří jsou garanty pro jednotlivá opatření PRÚK.

Implementační cyklus

Hlavním úkolem implementace programu je zajistit naplňování stanovených cílů na všech hierarchických úrovních PRÚK, tj. globálního cíle a cílů na úrovni priorit a opatření. Tyto cíle budou naplňovány prostřednictvím konkrétních projektů v souladu s navrženými typovými aktivitami PRÚK.

Obrázek 14: Cyklus implementace PRÚK

Tabulka 54: Schéma implementace PRÚK

	Garant opatření	Odbor regionálního rozvoje ¹³	Pracovní Tým Evropa
Implementace PRÚK	Plánování, realizace, monitoring a hodnocení jednotlivých opatření.	Celková koordinace a administrace programu	
Akční plány	Zpracování návrhu akčního plánu do konce června každého kalendářního roku. Aktualizace akčního plánu na základě schváleného rozpočtu.	Metodické řízení a podpora zpracování AP. Agregace vybraných údajů uvedených v jednotlivých akčních plánech.	Projednání akčních plánů.
Monitoring a hodnocení PRÚK	Průběžné sledování dosahovaných hodnot indikátorů na úrovni opatření. Zpracování roční zprávy o realizaci opatření (do konce února následujícího roku).	Průběžné sledování dosahovaných hodnot indikátorů na úrovni globálního cíle programu a jednotlivých priorit. Zpracování roční hodnotící zprávy o realizaci PRÚK (do konce dubna následujícího roku). Případná aktualizace PRÚK na základě provedeného hodnocení. Metodické řízení a podpora monitoringu a hodnocení.	Projednání ročních zpráv o realizaci PRÚK a jednotlivých opatření. (Roční zprávy budou poté projednány v Radě a Zastupitelstvu Ústeckého kraje)

¹³ Role ORR nad rámec odpovědností vyplývajících z role garanta opatření v rámci tří priorit PRÚK.

Příprava a realizace akčního plánu

Garanti jednotlivých opatření zpracovávají do konce června každého kalendářního roku tzv. **akční plán**. Akční plán je shrnuje aktivity (projekty, činnosti, programy podpory atd.)¹⁴, které garant opatření plánuje v následujícím kalendářním roce realizovat v rámci PRÚK včetně harmonogramu a finančních nároků realizace.

Úloha akčního plánu:

- § nástroj pro plánování aktivit, zdrojů a harmonogramu realizace projektů,
- § věcný podklad pro sestavení návrhu rozpočtu a úpravu rozpočtového výhledu,
- § nástroj pro realizaci, monitorování a hodnocení PRÚK.

Součástí akčního plánu jsou již realizované projekty, jejichž realizace bude pokračovat v následujícím kalendářním roce, a projektové záměry, jejichž realizace je v následujícím roce plánována.

Podkladem pro zařazení projektů do akčního plánu je zejména:

- § příspěvní k cílům PRÚK (priorizace projektů v rámci PT Evropa),
- § připravenost projektu k realizaci,
- § rozpočtový výhled Ústeckého kraje,
- § disponibilní prostředky relevantního finančního zdroje (v případě projektů, na jejichž realizaci bude požadováno spolufinancování - zejména ze strukturálních fondů EU).

Akční plán obsahuje:

- § název projektu,
- § přiřazení projektu k příslušné typové aktivitě PRÚK,
- § harmonogram realizace,
- § rozpočet projektu (celkem a v jednotlivých letech realizace),
- § zdroj financování (rozpočet kraje, strukturální fondy EU, jiné zdroje),
- § odpovědnou osobu za realizaci projektu,
- § stručný popis projektu a jeho výstupů.

Návrh akčního plánu poskytne garant opatření Odboru regionálního rozvoje, který informace sumarizuje do souhrnné tabulky, která je podkladem pro jednání PT Evropa. Pracovním týmem Evropa projednaný akční plán bude jakožto jednoletý plán na příslušný následující kalendářní rok sloužit jako podklad pro návrh rozpočtu Ústeckého kraje - schéma přípravy financování projektů PRÚK viz Obrázek 15. Po schválení rozpočtu aktualizuje garant opatření akční plán, aby byl v souladu se schválenými projekty k realizaci (financované z krajského rozpočtu, popř. spolufinancované ze strukturálních fondů EU).

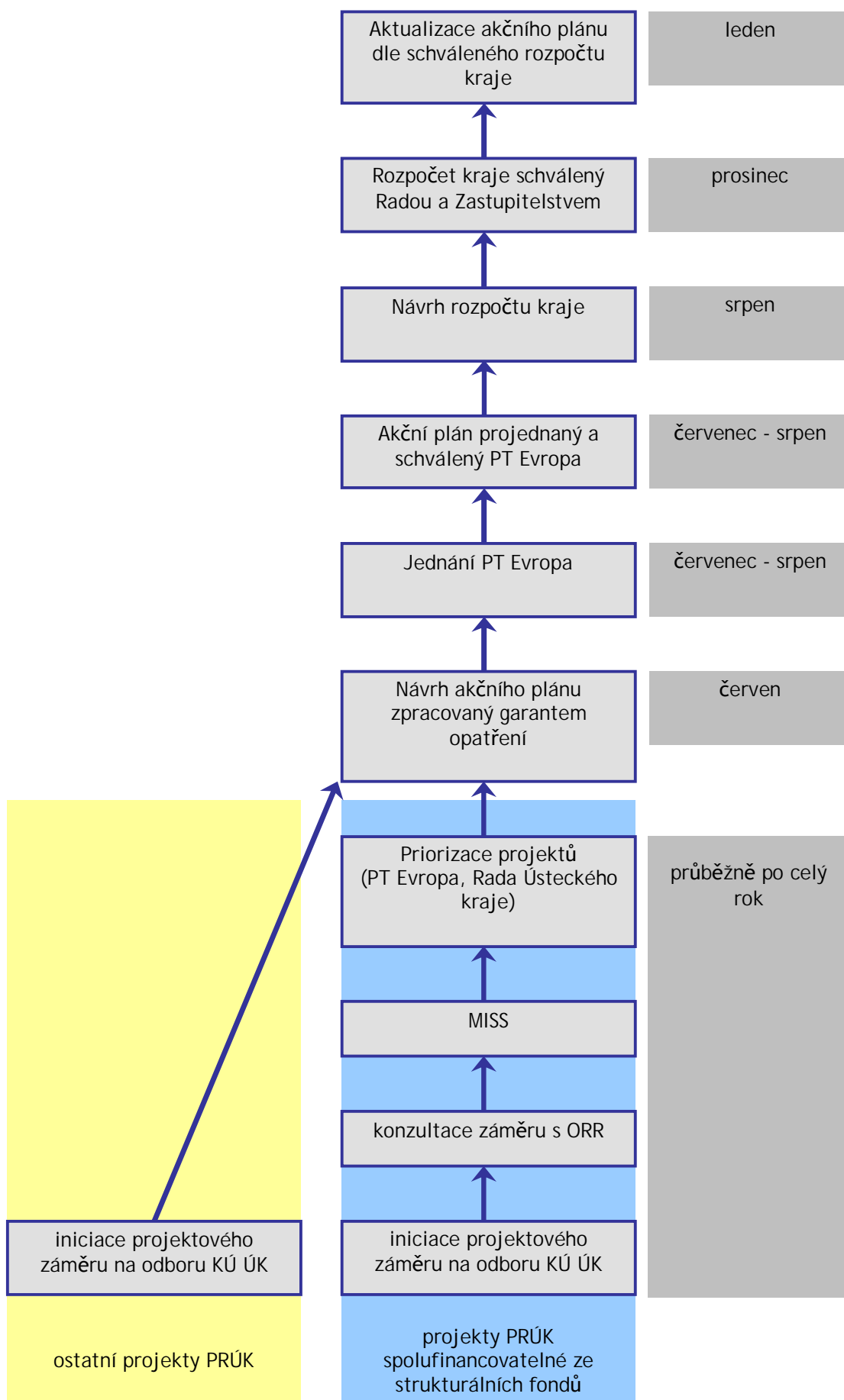
Formát akčního plánu a role akčního plánu při přípravě financování projektů PRÚK je znázorněna v následujících schématech:

¹⁴ Pro zjednodušení dále jen „projekt“ nebo „projektový záměr“.

Tabulka 55: Formát akčního plánu

Typová aktivita PRÚK	Projekt	Harmonogram realizace mm/rr-mm/rr	Harmonogram a rozpočet							Rozpočet celkem	Zdroj financování (rozpočet kraje/ SF EU/ jiné zdroje)	Odpovědná osoba za realizaci	Komentář (popis projektu a jeho výstupů)
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014				
1.	1. ...												
	2. ...												
	3. ...												
2.	1. ...												
3.	1. ...												
	2. ...												
4.	1. ...												
	2. ...												
	3. ...												
		Celkem											

Obrázek 15: Příprava financování projektů PRÚK

Průběžné sledování vývoje projektu je předpokladem pro úspěšnou realizaci projektu, tj. plnění cílů projektu a efektivní využití zdrojů. Za sledování realizace projektů zodpovídá garant opatření. Sledování vývoje projektů dle plánovaného harmonogramu probíhá formou aktualizace akčního plánu, která je podkladem pro jednání PT Evropa. Jednání PT Evropa probíhají v pravidelných intervalech minimálně 3x ročně (leden - duben - červenec/srpen), v případě potřeby častěji. Sledování realizace projektů zahrnuje finanční aspekty (naplňování plánovaného rozpočtu) i nefinanční aspekty (sledování harmonogramu a jeho případná aktualizace, dosažené výstupy a účel projektu). Poznatky z pravidelných aktualizací akčních plánů se následně promítají do rozhodnutí, která ovlivňují další vývoj projektu. Pravidelné aktualizace akčního plánu tvoří základ jednotného uceleného systému sledování projektů na KÚ ÚK.

Tabulka 56: Harmonogram a agenda jednání Pracovního týmu Evropa

červenec/ srpen	projednání návrhu akčního plánu na následující kalendářní rok - podklad pro návrh rozpočtu kraje
	sledování vývoje projektů - aktualizace akčního plánu na příslušný rok (finanční a nefinanční aspekty)
leden	projednání aktualizovaného akčního plánu dle schváleného rozpočtu
duben	hodnocení projektů a programu za uplynulý kalendářní rok (sledování dosažených hodnot indikátorů k prosinci předchozího kalendářního roku a výstupů/výsledků projektů PRÚK)
	sledování vývoje projektů - aktualizace akčního plánu na příslušný rok (finanční a nefinanční aspekty)

V případě investičních projektů zodpovídá za jejich zajištění Investiční odbor (výběr dodavatele, stavební dokumentace, fyzická realizace stavby). Na vyžádání garanta opatření dodá Investiční odbor vstupy pro aktualizaci akčního plánu, tj. zda projekt probíhá dle plánovaného harmonogramu a rozpočtu či zda nastaly změny či problémy a jaké mají důsledky na realizaci projektu.

V případě projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU kontroluje a monitoruje věcnou a časovou náplň realizace jednotlivých projektů kraje a příspěvkových organizací dle podmínek uvedených ve smlouvách o poskytnutí dotace Odbor evropských projektů (s výjimkou případů, kdy po dohodě s Odborem evropských projektů zabezpečuje realizaci projektu přímo garant opatření). Za tímto účelem vypracovává Odbor evropských projektů průběžné, závěrečné a monitorovací zprávy. Na vyžádání garanta opatření dodá Odbor evropských projektů vstupy pro aktualizaci akčního plánu, tj. zda skutečný vývoj projektu odpovídá plánovanému a je v souladu s podmínkami poskytnutí dotace.

Aktualizované akční plány poskytne garant opatření Odboru regionálního rozvoje, který informace sumarizuje do souhrnné tabulky, která je podkladem pro sledování vývoje projektů a naplňování cílů PRÚK rámci jednání PT Evropa.

Hodnocení projektů a programu

Klíčový význam pro hodnocení realizace jednotlivých projektů a potažmo celého PRÚK má indikátorová soustava, která sleduje, zda a v jaké míře byly naplňovány stanovené cíle PRÚK. Dosažované hodnoty u sledovaných indikátorů jsou projednávány v pravidelných intervalech v rámci jednání PT Evropa. Frekvence měření každého indikátoru je uvedena v rámci kapitoly 3 Indikátorová soustava Programu rozvoje Ústeckého kraje a rovněž v souhrnné podobě viz Tabulka 58: Harmonogram sledování indikátorů PRÚK.

V pravidelných intervalech (zpravidla 1x ročně v průběhu 1. čtvrtletí) zaznamená garant opatření dosaženou hodnotu ve sledovaném období ve formátu viz Tabulka 57. Zaznamenané dosažené hodnoty za sledované období poskytne garant opatření Odboru regionálního rozvoje, který informace sumarizuje do souhrnné tabulky (formát viz Tabulka 58), která tvoří podklad pro sledování a vyhodnocování naplňování indikátorů PRÚK v rámci jednání PT Evropa. Sledování

indikátorů je předmětem dubnového jednání Pracovního týmu Evropa, tj. jsou sledovány dosažené hodnoty k prosinci předchozího kalendářního roku.

Dosahované hodnoty jednotlivých indikátorů vyplňuje garant opatření zpravidla po ukončení realizace projektu. V případě projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, u kterých je nastaveno řídicím orgánem pravidelné sledování naplňování indikátorů v průběhu realizace projektu a je zaznamenáváno Odborem evropských projektů v rámci průběžných zpráv, je možné hodnoty indikátorů v akčním plánu aktualizovat i průběžně, a to dle frekvence monitorování stanovené řídicím orgánem. Podklady k dosahovaným hodnotám indikátorů garantovi opatření v tomto případě poskytuje Odbor evropských projektů.

Tabulka 57: Formát sledování dosahovaných hodnot indikátorů PRÚK

Indikátor	Cílová hodnota v r. 2013	Hodnota dosažená ve sledovaném období
příslušný indikátor z indikátorové soustavy PRÚK viz kapitola 3	cílová hodnota z indikátorové soustavy PRÚK viz kapitola 3	vyplňuje garant opatření (frekvence měření viz kapitola 3)

Tabulka 58: Harmonogram sledování indikátorů PRŮK

Odbor KÚ ÚK	Priorita	Indikátor	Výchozí hodnota	Frekvence měření						Cílová hodnota 2013
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Odbor dopravy a silničního hospodářství	Rozvoj dopravy	Podíl nově zrekonstruovaných a nových silnic	-	X		X			X	2,7%
		Změna počtu osob přepravených veřejnou dopravou	100%	X		X			X	105%
		Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy	0 km	X	X	X	X	X	X	100 km
		Počet obcí zapojených do IDS	0	X	X	X	X	X	X	40
Odbor školství, mládeže a tělovýchovy	Rozvoj lidských zdrojů	Podíl obyvatel se středním vzděláním	25,19%				X			28%
		Nezaměstnanost absolventů středních škol	-	X		X			X	-
		Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro rozvoj vzdělávání	-	X	X	X	X	X	X	30
		Počet vzdělávacích programů podpořených krajem	-	X	X	X	X	X	X	45
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	Rozvoj lidských zdrojů	Přírůstek počtu zdravotnických zařízení se zavedenými standardy a standardními postupy řízení kvality a nákladovosti	100	X		X			X	130
		Změna počtu uživatelů sociálních služeb	100	X		X			X	105
		Počet dokončených akcí zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování zdravotní péče	-	X	X	X	X	X	X	20
		Počet nově vzniklých lůžek následné péče	-	X	X	X	X	X	X	300
		Počet dokončených akcí	-	X	X	X	X	X	X	30

Odbor KÚ ÚK	Priorita	Indikátor	Výchozí hodnota	Frekvence měření						Cílová hodnota 2013
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	
		zaměřených na regeneraci a revitalizaci objektů určených pro poskytování pobytových sociálních služeb								
		Počet nových sociálních služeb	-	X	X	X	X	X	X	25
Odbor životního prostředí a zemědělství	Životní prostředí a zemědělství	Počet podpořených projektů zaměřených na zlepšení ŽP	0	X	X	X	X	X	X	240
		Počet projektů EVVO podpořených krajem	0	X	X	X	X	X	X	30
		Počet ZCHÚ vyhlášených na území ÚK	59	X	X	X	X	X	X	95
		Počet podpořených projektů zaměřených na rozvoj zemědělství a lesnictví	0	X	X	X	X	X	X	300
Odbor regionálního rozvoje	Podpora ekonomického rozvoje	Počet firem podpořených rozvojem podnikatelskou infrastrukturou	-	X		X			X	50
		Počet projektů revitalizace nevyužívaných nebo zanedbaných areálů (brownfields) využitých pro podnikání	-	X	X	X	X	X	X	7
		Počet nově vzniklých podnikatelských inkubátorů	-	X	X	X	X	X	X	2
		Počet podpořených inovačních center, vědeckotechnických parků a center pro transfer technologií	-	X	X	X	X	X	X	2
		Počet projektů realizovaných za spolupráce podnikatelských, vzdělávacích a vědeckovýzkumných subjektů	-	X	X	X	X	X	X	5
		Cestovní ruch a kultura	Návštěvníci v regionu - počet přenocování	100%	X	X	X	X	X	X
	Délka nově vybudovaných		-	X	X	X	X	X	X	250 km

Odbor KÚ ÚK	Priorita	Indikátor	Výchozí hodnota	Frekvence měření						Cílová hodnota 2013
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	
		cyklostezek								
		Počet nově vybudovaných nebo rekonstruovaných lůžek	-	X	X	X	X	X	X	30
		Počet vytvořených partnerství pro vznik produktů	-	X	X	X	X	X	X	8
	Podpora regionálního rozvoje a absorpční kapacity	Plocha regenerovaného a revitalizovaného území ve venkovských oblastech (obcích)	-			X			X	30 000 m ²
		Efektivnost čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů ve venkovských obcích	-							¹⁵
		Počet podpořených projektů pro tvorbu územně analytických podkladů a dalších koncepčních dokumentů	-	X	X	X	X	X	X	90
		Počet podpořených projektů zaměřených na rozvoj venkovských obcí	-	X	X	X	X	X	X	180
		Počet proškolených osob	-	X	X	X	X	X	X	130
		Počet podpořených projektů zaměřených na technickou pomoc	-	X	X	X	X	X	X	40
Odbor kultury a památkové péče	Cestovní ruch a kultura	Návštěvnost kulturních zařízení v majetku kraje	415 000	X	X	X	X	X	X	450 000
		Počet podpořených projektů na rekonstrukci památkových objektů	-	X	X	X	X	X	X	300

¹⁵ viz evaluační studie zpracovaná pro ROP.

Příprava projektů

Iniciace projektových záměrů (tj. vznik projektů - „nápad“) probíhá na odboru KÚ ÚK, který je v popisu příslušného opatření PRÚK uveden jako garant. Druhou možností je iniciace projektů na příspěvkové organizaci kraje ve spolupráci s příslušným odborem KÚ ÚK. Přehled garantů pro jednotlivá opatření PRÚK, tj. příslušných odborů KÚ ÚK, je uveden v následující tabulce:

Tabulka 59: Garanti opatření PRÚK

Priorita PRÚK	Opatření	Garant pro opatření
Rozvoj dopravy	Zkvalitnění dopravní sítě	Odbor dopravy a silničního hospodářství KÚ ÚK
	Rozvoj dopravní obslužnosti	
Rozvoj lidských zdrojů	Rozvoj vzdělanosti	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy KÚ ÚK
	Rozvoj, zkvalitnění a zefektivnění zdravotní péče	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví KÚ ÚK
	Zkvalitnění poskytování sociálních služeb	
Životní prostředí a zemědělství	Zlepšování kvality životního prostředí	Odbor životního prostředí a zemědělství KÚ ÚK
	Rozvoj multifunkčního zemědělství a podpora konkurenceschopnosti zemědělské produkce	
Podpora ekonomického rozvoje	Rozvoj podnikatelského prostředí	Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK
	Podpora inovačního potenciálu	
	Posílení spolupráce mezi podnikatelskou sférou, vzdělávacími organizacemi, vědeckovýzkumnými institucemi a veřejnou správou	
Cestovní ruch a kultura	Rozvoj veřejné infrastruktury a služeb pro cestovní ruch	Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK
	Rozvoj podnikatelských služeb pro cestovní ruch	
	Koordinace řízení a marketingu cestovního ruchu	
	Zvýšení významu hlavních kulturních zařízení a akcí	Odbor kultury a památkové péče KÚ ÚK
	Diverzifikace nabídky menších kulturních zařízení a akcí a obnova památek	
Podpora regionálního rozvoje a absorpční kapacity	Podpora územního a regionálního plánování	Odbor regionálního rozvoje KÚ ÚK
	„Program obnovy venkova“	
	Podpora absorpční kapacity	

Výhodou iniciace projektů na odvětvových odborech, příp. příspěvkových organizacích, je znalost situace v příslušné oblasti a iniciace takových záměrů, které nejlépe řeší hlavní existující problémy a potřeby zjištěné v rámci analytického profilu kraje a přispívají k naplňování cílů PRÚK.

Garant opatření posuzuje vhodnost projektů, které navrhuje, zejména ze dvou hledisek: věcného a finančního. Věcné hledisko spočívá v iniciaci takových záměrů, které svým obsahem přispívají k naplňování vymezených cílů na úrovni opatření a priorit PRÚK. Finanční hledisko znamená, že garant opatření je zároveň zodpovědný za sledování finančního plánu opatření (viz kapitola 4 Finanční rámec Programu rozvoje Ústeckého kraje) a v tomto kontextu za přípravu záměrů v odpovídajícím

finančním objemu. Tato systematická iniciace projektů na základě (i) cílů PRÚK a (ii) finančního rámce PRÚK vytvoří předpoklady pro efektivní a maximální využití relevantních finančních zdrojů.

Projektové záměry konzultuje garant opatření s Odborem regionálního rozvoje ohledně obsahové náplně záměru a jeho posouzení z hlediska širšího kontextu regionálního rozvoje. V případě potřeby může být projektový záměr konzultován rovněž s Odborem evropských projektů.

Projektové záměry, u kterých je požadováno spolufinancování z rozpočtu Ústeckého kraje, zanese pracovník odboru, který je garantem opatření, do elektronického systému MISS (Monitorovací informační systém samosprávy), a to rovněž v případě projektů iniciovaných příspěvkovými organizacemi, které zřídil Ústecký kraj. MISS tak bude plnit funkci uceleného zásobníku projektů obsahujícího komplexní informace o projektových záměrech pro spolufinancování z rozpočtu Ústeckého kraje.

Priorizace projektů probíhá v rámci Pracovního týmu Evropa 2007-2013 (PT Evropa) sdružujícího vedoucí odborů relevantní vůči strukturálním fondům EU (ti jsou zároveň guaranty opatření PRÚK). PT Evropa vybírá projekty k realizaci ze zásobníku záměrů v MISS, přičemž základním kritériem výběru je míra přispění k cílům PRÚK.

Administrativní zpracování projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU zabezpečuje pro jednotlivé odbory KÚ/příspěvkové organizace Odbor evropských projektů. Příslušný odbor, který je garantem opatření, může připravovat projekty případně také přímo vlastními kapacitami, v tomto případě však vždy po vzájemné dohodě s Odborem evropských projektů. Odbor evropských projektů (příp. garant opatření, pokud zajišťuje administrativní zpracování vlastními kapacitami) vkládá během přípravy veškerá relevantní data o projektu do systému MISS, aby tento systém sloužil jako funkční ucelený přehled o veškerých předkládaných a realizovaných projektech kraje spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU.